

Velika ura o naši zgodovini

22. aprila je bila v novomeškem domu JLA akademija, posvečena zaključku akcije „Človek, delo, kultura“, partijskim in Titovemu osebnemu jubileju

Več sto obiskovalcev, med njimi mnogi predvojni komunisti in revolucionarji ter udeleženci slavnostne seje občinske partijske konference, se je udeležilo akademije, ki so jo Novomeščani po zamisli in scenariju prof. Jožeta Škufce izvedli 22. aprila zvečer v amfiteatrski dvorani svojega doma JLA in z njo

počastili zaključek šestmesečne Komunistove akcije „Človek, delo, kultura“, 60-letnico ustanovnega kongresa KPS, 40-letnico Titovega prihoda na čelo KPJ in njegov 85. rojstni dan.

Na nekaj več kot enourni prireditvi se je skozi odlomke Cankarjevih literarnih besedil ter proznih in pesniških tekstov drugih slovenskih avtorjev, v številni Prešernovo Zdravljico, in odlomke partijskih in drugih dokumentov ob napevu revolucionarnih pesmi, filmskih posnetkih in diapozitivih pretočilo štirideset let s trpljenjem, ponižanjem, krivicami na začetku in z upornostjo, vztrajnostjo, trdno voljo in odločnostjo na lastni svobodni poti na koncu, izpisanega življenja.

V programu, po sodbi navzočih enem najlepših, kar smo jih videli v Novem mestu, in vrednem, da bi ga ponovili tudi pred zahtevnejšim občinstvom v večjem mestu, so sodelovali: moški pevski zbor Dušan Jereb iz Novega mesta, moški pevski zbor Maks Henigman iz Dolenjskih

Toplic, mešani pevski zbor tovarne zdravil Krka, orkester JLA iz Zagreba, dramska igralka Štefka Drolčeva in Miha Baloh, člana KUD Dušan Jereb Staša Vovk in Jože Falkner in učenki iz grmske osnovne šole.

UGLEDNI GOSTJE NA KONFERENCI – 22. aprila je bila v novomeškem domu JLA slavnostna seja občinske konference ZK, na kateri je govoril sekretar komiteja Janez Slapnik. Seje so se poleg drugih gostov udeležili tudi: Bogdan Osolnik, Ludvik Golob, Franc Šali, Niko Šilih, Albinca Mali, Franc Krese – Čoban, Jože Borštnar. V avli doma so odprli tudi razstavo, posvečeno razvoju in delovanju KPS in KPJ. (Foto: J. Pavlin)

Odličje prijateljstva Kočevju

Prisrčno srečanje pobratenih Dolincev in Kočevcev – Večer bratstva v Boljuncu

V soboto, 23. aprila, je bil v Dolini pri Trstu večer pobratena med občino Dolina pri Trstu in občino Kočevje. Na prireditvi v občinskem gledališču Franceta Prešerna v Boljuncu je župan občine Dolina Edvin Švab izročil „Odličje prijateljstva“ občine Dolina občini Kočevje, s katero je pobratena že pet let. Na večeru pobratena se je Dolincev predstavilo s svojimi deli več kočevskih literatov, članov Kluba kulturnih delavcev in nonet Rog iz Željna.

Ob 17. uri je občina Dolina odkrila obcestne table ob vpadnicah v občino, na katerih je napisano, da je občina Dolina pobratena z občino Kočevje. Odkritja pri mejnem prehodu v vasi Pesek se je udeležila tudi delegacija Kočevja s predsednikom

občinske skupščine Kočevje Savom Vovkom.

Delegacija Doline in Kočevja se je udeležila tudi spominke svečanosti

SAD POBRATENJA – Preteklo soboto so v slovenski občini Dolina pri Trstu (Italija) privedli večer pobratena z občino Kočevje. Isti dan so odkrili obcestne table na vpadnicah v Dolino, na katerih je napisano, da je občina Dolina pobratena z občino Kočevje. (Foto: Primc)

AMD SEVNICA ZA PRAZNIK NA MORJE

Sevniško avto moto društvo prireja tudi za letošnje prvomajske praznike tradicionalni izlet. Tokrat bo kolona vozil krenila na tridnevni izlet v Katoro pri Umagu. Za pot se je prijavilo 72 članov, ki bodo predvidoma krenili iz Sevnice s 24 avtomobili.

GASILCI BODO SLAVILI

Za 1. maj bo Gasilsko društvo z Mirne svečano izročilo svojemu namenu nov gasilski avto. Pokrovitelj svečanosti bo krajevna skupnost Mirna. B. DEBELAK

MAJSKO SREČANJE V BREŽICAH

V petek, 29. aprila, bo v Brežicah srečanje slovenske in hrvaške mladine v počastitev 40-letnice KP Slovenije, 40-letnice Titovega vodstva partije in 85. rojstnega dne predsednika Tita. Udeleženci srečanja bodo najprej ogledali Posavski muzej in njegove zbirke, nato pa delovne prostore konfekcije Jutranjka tozd Orlica. Ogledu bo sledil razgovor o kulturi v združenem delu, nakar bo svečana proslava v domu JLA.

SPOROČILO BRALCEM

Prihodnja številka Dolenjskega lista bo izšla 12. maja. Tako kot današnja bo imela povečan obseg. Prilogo in dve pokrajinski izdaji.

UREDNIŠTVO DL

Izročilo spominov

Kot pomemben kamen v mozaiku zgodovinskih dni, katerih obletnice so nam letos v jubilejnem letu KPJ in KPS še posebno blizu, drage in živo v zavesti, je ta naš dan OF: pomnik iz velikega časa domovinskega in socialnega boja, neusahljiv vir, h kateremu se moramo nenehno vračati po oporo in navdih za današnje ravnanje.

Ustanovitev OF je pomenila začetek procesa in gibanj, ki smo jim priča tudi še danes, bila je izraz zavestne in premišljene zgodovinske odločitve naprednih sil na čelu s KPS. Slovenski kmet, dninar, delavec in izobraženec so, povezani v politični fronti nove vrste, začeli prevzemati v svoje roke lastno in narodovo usodo.

OF je s svojimi organizacijskimi oblikami segla do slehernega zaselka, ulice in hiše. S tako mrežo organizacij in aktivistov je lahko pritegnila množice v odločanje o vseh javnih vprašanjih že tedaj, ko je svet poslušal govoro granat in smrti. Veliko je prispevala k temu, da se je politično delo na terenu prepletalo z delovanjem izvoljenih organov oblasti.

Izkušnje o odgovornosti kočevskih odposlancev in odborov so koristne in poučne tudi za današnji delegatski sistem. Seveda pa bi lahko našli še dolgo vrsto stičnih točk med vlogo in delovanjem OF in Socialistične zveze, njene današnje naslednice. Ali pa se tega pri vsakdanjem ravnanju tudi zavedamo tako, kot nam veleva to izročilo? Ali se k izviro OF res vračamo z zavestjo, da v njej lahko vsak trenutek dobimo oporo in navdih na poti, začetni že leta enainštiridesetega?

Uresničen je cankarjanski sen: iz naroda hlapcev smo postali narod gospodarjev. Župančičev poziv kladivarjem je postal dokument časa, današnji Seliškarji ne opevajo več izstradanih sedmorojenčkov. Delavska pest ob prvem maju ni dvignjena v izziv stavkokazom. Današnji praznik dela je praznik žetve. Samo žetve, Polja so bila zorana in posejana pred desetletji. Nekje pri Čebinah se je začelo...

I. ZORAN

POSAVSKI MUZEJ RAZSTAVLJA V SEVNICI

V galeriji na sevniškem gradu so 26. aprila odprli razstavo Posavskega muzeja, posvečeno 30-letnici mladinskih delovnih akcij. Dokumentarno, fotografsko in drugo gradivo prikazuje udeležbo posavske mladine na številnih delovnih akcijah po osvoboditvi. Razstavo popestrujejo likovni zapisi slikarja Franja Stiplovskega s proge Samac-Sarajevo in dela Alojza Konca, študenta akademije za likovno umetnost iz Sevnice.

Pot do popolnosti sodobne ženske je obisk

KOZMETIČNEGA, FRIZERSKEGA IN PEDIKERSKEGA SALONA
Informacije: tel. 84-900
ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

V RIBNICI SPOMENIK KURIRJA – V okviru proslav letošnjih jubilejev bodo pred ribniško šolo odkrili tudi spomenik „Kurirček“, delo kiparja Petra Jovanovića, ki prikazuje kurirja, ko vodi skupino borcev po skrivni poti. Spomenik bo odkril nekdanji partizanski kurir Stane Nosan. Takoj po odkritju bo pred spomenik prispela letošnja kurirčkova pošta. (Foto: T. Petek)

Hladne zračne gmote se širijo tudi nad naše kraje, zato bo proti koncu tedna nestalno in sveže vreme z občasnimi padavinami.

PREVOJNIM REVOLUCIONARJEM V GRADCU – Po slavnostni seji OK ZKS Metlika – bila je v petek, 22. aprila, v Gradcu – v počastitev velikih obletnic Zveze komunistov in tovariša Tita je predvojni komunist Tine Železnik v prisotnosti velikega števila domačinov in gostov na stavbi Kmetijske zadruge odkril spominke ploščo.

„Tito, radi te imamo“

Nadvse svečan sprejem štafete mladosti v Novem mestu

Prejšnji teden so tudi v Novem mestu pozdravili zvezno štafeto mladosti. Po svečanem sprejemu na Glavnem trgu so štafetno palico novomeški mladinci ponesli v športno dvorano, kjer je bila akademija.

V organizaciji OK ZSMS in JLA je bila na akademiji prikazana celot-

na aktivnost mladih v družbenih organizacijah in društvih. Pester dnevni program je navdušil skoraj dvatisoč glavo množico gledalcev. Nastopili so: godbeniki novomeške glasbene šole, tolarke in ritmična skupina TVD Partizan, člani atletskega kluba, taborniki, kolesarji, karateisti, gasilci ter pevska zbor „Dušan Jereb“ in osnovne šole „Katja Rupena“.

Višek akademije je prestavljal prihod lokalnih štafet iz KS Regeč vas, KS Uršna sela in delovnih organizacij Krke, Novoteksa, Dolenjke, IMV, JLA, gimnazije in združenih osnovnih šol Novo mesto. Zvezno štafetno palico s pozdravi maršalu Titu je na tribuno prinesla mladinka osnovne šole Grm Močja Nared, Revolucionarno pot tov. Tita in partije je orisal pred. OK ZSMS Bojan Fink.

Naslednji dan so novomeški mladinci na Vahti predali štafetno palico belokranjskim, v Črmošnjicah pa so jo zopet sprejeli in jo ponesli na partizanski Rog. Na Bazi 20 so jo ob lepem kulturnem programu predali kočevskim mladincem. J. P.

Štafeta akademija v novomeški športni dvorani je navdušila skoraj dvatisočglavo množico. (Foto: Pavlin)

UJEL JE SONCE

Inženir Drago Višnar je menda edini Jugoslovjan, ki je uklenil sončno energijo. Sončni žarki, lahko je tudi malo oblačno, „popanjajo“ v njegovi hišici na Lesah bojer, tako da je tudi topla voda iz tuša v kopalnici. Izumitelj Višnar trdi, da bi prihranili, če bi imelo vgrajen sončni kolektor samo vsako peto jugoslovansko gospodinjstvo, v naši državi toliko energije, kot je dajeta dve jedrski elektrarni, kakršna bo v Krškem. O domačem spreminjanju sonca v kurjavo in podobnih koristnih rešah piše Bojan Budja v reportaži „Ujel je sonce“.

ŠOLA BODOČNOSTI, KI BI MORALA BITI ŽE VCERAJ

Tokratno okroglo mizo Dolenjskega lista smo posvetili usmerjenemu izobraževanju. Dobiva združeno delo pri sedanjem šolskem sistemu, ki jih potrebuje? Je združeno delo kaj storilo za šolanje svojih potencialnih sodelavcev? Na vsa ta vprašanja in še prenekatero drugo je odgovorila naša in naša okrogla miza. Ob tem pa se zavedamo, da je odgovor pogosto novo vprašanje.

DOLENJSKA NA MIZI

Nekako velja, da so dolenjske jedi samo žganci, zelje, kisa repa in tu ter tam fižol. Da ni tako, je dokazal novomeški gostinski šolski center, ki je sladokuscem iz Slovenije predstavil kar 50 dolenjskih, belokranjskih in deloma tudi posavskih dobrot. Receptov pa je veliko več; dolenjski kuharji, ki jim je do tradicije, jih imajo zbranih blizu 200. „Dolenjsko na mizi“ je za časnik pogrel Marjan Bauer.

Bilo je v tem veliko simbolike, ki se je ob vsem drugem, ob vsej zaznavni vsebini, vsiljevala kar sama od sebe: Jugoslavijo sta obiskala najmlajša kraljica najstarejše evropske kraljevine in predsednik ene najmlajših republik na svetu in čeprav sta prišla k nam iz prav upadljivo različnih krajev sveta, sta s tem vendarle po svoje izpričala nekaj skupnega: interes namreč, ki ga imajo za neuvrščeno Jugoslavijo tako razvite dežele evropskega zahoda kot zastarele države afriškega juga.

problemih sodobnega sveta in drugih že kar ustaljenih točkah dnevnega reda skoraj vsakega meddržavnega srečanja zadnjega časa je pomembna tudi glede na bližajočo se evropsko konferenco o varnosti in sodelovanju v Beogradu.

PAKISTANSKE DILEME

Pakistan razdirajo hudi notranji spopadi, zaradi katerih je morala vlada razglasiti izredno stanje v nekaterih pokrajinah, vojska in pripadniki varnostnih sil pa so v stanju stroge pripravljenosti.

Neposreden razlog za to so vse huje obtožbe opozicije, da je vlada ponaredila rezultate nedavnih parlamentarnih volitev, zaradi česar zahteva ponovitev glasovanja.

Toda ozadje je precej bolj zapleteno in ima svoje notranjepolitične in zunanjepolitične razsežnosti, ki daleč presega pomen bolj ali manj utemeljenih obtožb, da so narobe seštevali volilne liste iz nekaj sto glasovalnih skrinjic.

Spopadi, ki sedaj razdirajo Pakistan, imajo svoj razlog v nasprotujočih si mnenjih o tem, kako bi bilo treba načrtovati pot bodočega razvoja te azijske dežele, ki je zaradi podedovane zaostalosti ena revnejših – ob tem pa ima precejšen strateški pomen.

Precej zanesljivo je, da je tudi slednje razlog za nekatere zunanje pritiske, ki notranjo napetost v deželi samo še stopnjujejo in kjer se tudi zaradi tega sile izgubljujejo v krvavih pobojih na ulicah pakistanskih mest.

Medtem ko bi veljalo sodbo o razpletu pakistanskih zadreg prepustiti temeljitejšim opazovalcem in poznavalcem te scene, pa je mogoče ugotoviti, da je položaj predsednika Ali Buta omajen in da prav zaradi tega niso izključeni tudi posegi vojske – verjetno edinega zares stabilnega elementa v državi.

JANEZ ČUČEK

Bogastvo odnosov

To nista edina obiska, ki bi te dni pričala o posebni vlogi in dejavnosti jugoslovanske zunanje politike in njenih odnosih z dejavniki mednarodne arene, bila pa sta vsekakor najuglednejša, če merimo po ustaljenih normah protokola.

Danska kraljica Margareta II. s soprogom in predsednik LR Angole dr. Agostinho Neto sta s svojim gostiteljem, jugoslovanskim predsednikom Titom obdelala paleto mednarodnih političnih in ekonomskih zadreg ter hkrati opravila še pomembno delo na tistem področju zunanjepolitičnega delovanja, ki ga običajno tako suhoparno imenujemo dvostranski odnos.

Obisk državnikov dveh tudi družbeno tako različnih dežel, kot sta Danska, ki je članica enega izmed blokov, in Angola, ki je neuvrščena, sta po svoje nemara najboljša ilustracija razvejenih stikov, ki jih gojimo.

Brez nevarnosti, da bi tvegali pretiravanje, je mogoče reči, da sta ta dva obiska vse to tudi v resnici, kar velja tako za nadaljnje utrjevanje dvostranskih odnosov (in še posebej gospodarskih stikov), kakor za prispevek k boljšemu ozračju.

Visoka stopnja soglasja v razgovorih o razorožitvi, popuščenju napetosti, kriznih žariščih, ekonomskih

V RIMU PREPOVEDANO PROSLAVLJANJE PRVEGA MAJA – Italijanska prestolnica je doživela nekaj hudih dni, ko so se na njenih ulicah spopadli demonstranti (med katerimi je bilo največ študentov) in policisti ter drugi pripadniki varnostnih sil. Zaradi tega je vlada sklenila, da bo prepovedala tradicionalno proslavljanje prvega maja, kar je vzbudilo v naprednih krogih izredno nezadovoljstvo in prevladuje prepričanje, da bodo zaradi tega morali sklep preklicati. Na sliki: med spopadom v Rimu, v katerem je bil ubit tudi neki policaj. (Telefoto: UPI)

Posojila tudi za kmečke hiše?

Zapleta se, ko je treba najti način, kako obračunati stanovanjski prispevek kmetov

„Za živino imam nov hlev, hiša pa se mi podira nad glavo.“ Tako potoži marsikateri, tudi trdnejši kmet. Za hlev je dobil posojilo pri hranilno-kreditni službi svoje kmetijske organizacije in banki. Za hišo ga ne dobi nikjer, če ne pri sosedih.

Na to so kmetje opozarjali že leta in leta. Primerjali so se z delavci, ki so dobili taka posojila. Dobili so vedno enak odgovor: delavci prispevajo denar za gradnjo stanovanjskih hiš od svojih dohodkov, kmetje pa nič. Če želijo posojila za hiše, morajo v tak sklad tudi sami nekaj prispevati. Potem bodo dodale še banke.

Ker ni bilo druge poti, sta Zveza hranilno-kreditnih služb in Zadruga zveza Slovenije pripravili osnutek samoupravnega sporazuma o oblikovanju in uporabi sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje kmetov. Uresničitev pa bo odvisna od tistih, ki naj bi ta sporazum podpisali. Zato ga je treba dobro oceniti.

Po tem osnutku naj bi uvedli stanovanjski prispevek kmetov. Tako zbiranje denarja za popravila in gradnjo novih kmečkih hiš naj bi dopolnjevali z nameniskim varčevanjem kmetov, ki želijo posojilo, s hranilnimi vlogami pri hranilno-kreditnih službah in z bančnimi krediti. Nekaj naj bi dodali tudi ustanovitelji hranilno-kreditnih služb.

In morda bi se našel še kak vir sredstev.

Na prvo mesto je postavljen stanovanjski prispevek kmetov. Pravijo, da bi ta bil podoben stanovanjskemu prispevku delavcev, le da bi bil precej manjši. V poprečju bi znašal 2 odstotka osebnih dohodkov kmetov. Ker je osebne dohodke kmetov težko natančno ugotovljati – v poprečju bi jih lahko enačili z natančno ugotovljenim katastrskim dohodkom – je pripravljen poseben predlog za obračunavanje prispevkov. Ob prodaji govedi in prašičev naj bi prispevali po 15 par od 1 kg, pri mleku 3 pare od litra, pri jajcih 1 paro od kosa, pri krompirju 3 pare od kilograma, pri sadju in vrtninah 5 par, pri grozdju 10 par, od kubičnega metra iglavcev 4 din itd.

Ta predlog vsebuje gotovo najboljše, kar bi bilo moč kma-

lu uresničiti. Vzlic temu ne bi smeli spregledati dveh šibkih točk. Prva je pri obračunavanju stanovanjskega prispevka od prodanih pridelkov in živine. Kdor bi prodal mimo kmetijske organizacije ali trgovine, ne bi prispeval nič, prav tako ne tisti lastniki posestev, ki bi pridelovali le zase. Kako to upoštevati pri odobranju posojil? Druga šibka točka je, da stanovanjski prispevek ne bi bil prištet k prodajni ceni, temveč bi ga bilo treba odšteti od nje. Delavci ne plačujejo takega prispevka od svojih osebnih dohodkov.

Predlagano zbiranje denarja bi kmetom veliko koristilo pri gradnji hiš. Ob prodaji bi se na leto zbralo okoli 20 milijonov dinarjev, 10 milijonov bi dodali od hranilnih vlog, 20 milijonov pa še tisti kmetje, ki bi namenilo varčevali za hiše. Teh 50 milijonov dinarjev bi oročili pri bankah in dobili za 85 milijonov kreditov. K temu bi dodali graditelji še v delu in materialu, pa bi bilo na leto za kakih 500 kmečkih hiš.

TELEGRAMI

JOŽE PETEK

VARŠAVA – Predstavnik poljske letalske družbe Lot je izjavil, da so na letališču v Krakovu poskusili ugrabiti poljsko letalo, da pa poskus ni uspel.

NEW DELHI – Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, ki je prišel v New Delhi, je izrazil upanje, da bo njegov tridnevni obisk v Indiji prispeval k nadaljnji krepitvi odnosov med državama. Za Gromikov obisk vlada v Indiji veliko zanimanje, saj gre za prvo indijsko-sovjetsko srečanje na visoki ravni po nedavnih volitvah in sestavi nove vlade.

BEJRUT – V spopadih, ki trajajo že dva dni med sirskimi vojaki v sestavi arabskih mirovniških sil in pripadniki palestinske fronte zavračanja, je izgubilo življenje 64 oseb. To je največje število žrtev v Bejrutu, odkar je končana državljanska vojna v Libanonu.

DUNAJ – Udeleženci mednarodne konference zoper neonacizem in za zaščito mladine pred teologijo, so zahtevali ustanovitev mednarodnega dokumentacijskega in raziskovalnega središča za boj zoper neonacistično nevarnost. Konferenco je priredilo avstrijsko odporiško gibanje.

ATENE – Tu se je spustilo ameriško vojaško letalo, s katerim so iz Adis Abebe prepeljali 85 Američanov, večinoma družin vojaških oseb, katerim so oblasti Etiopije ukazale, da zapustijo deželo. Pričakujejo, da bo približno 300 Američanov evakuiranih v naslednjih dneh.

CIUDAD MEXICO – Vojska in policija sta zasedli poslopje univerze v Oaxaci, okoli 500 km jugovzhodno od glavnega mesta Mehike. V spopadu med študenti in varuhi reda je bil eden od študentov ubit.

KOELN – Nemška firma Siemens Kraefwerk Union bo v Spaniji zgradila dve elektrarni na atomski pogon, ki bosta imeli po več kot tisoč megavatov moči. Spanija ima za Švedsko največje zaloge urana v Evropi in se želi rešiti energetske odvisnosti od nafte, ki jo uvaža.

PREDEN JE PRIŠEL V BELO HIŠO sedanji predsednik Jimmy Carter, so iz rezidence ameriškega predsednika v Washingtonu poslali posebno pismeno čestitko vsakemu, ki je nekaj dni prej sporočil, kdaj bo praznoval svoj osemdeseti rojstni dan. Toda novi predsednik se je namenil varčevati na vseh področjih, pa je sklenil, da ukine čestitke osemdesetletnikom: poslej bo Bela hiša čestitala Američanove v primeru, če bodo praznovali stoti rojstni dan... veliki prihranki...

PRIHRANKOV PA OČITNO ne bo imel nek drugi predsednik, namreč zairski voditelj Mobutu Sese Seko, ki ima še vedno hude probleme z uporniki v provinci Saba (nekdanja Katanga). Za kaj gre? Preprosto za tole: ker so njegove enote v borbah menda hujo želele vode pa je bojda tudi malo je sklenil predsednik Mobuto, da prisrbi za svoje (doslej ne kdove kako vrste in uspešne) bojevniške je količine coca-cole. Ker pa je coca-cola še kar draga, saj bi morali za želeno količino plačati okrog 60.000 dolarjev, je Mobutujev predstavnik v Združenih državah Amerike zaprosil, če bi bila washingtonska vlada pripravljena to pijačo poslati za stonj. Odgovor je bil: ne!... Morda pa bo kaj deževalo in bo vojska le pogosto žejna...?

TACAS PA SI V SKUPNEM EVROPSKEM TRŽIŠČU med drugim belijo glavo, kako naj se znebijo masla, ki se neustavljivo kopiči v skladiščih. Zaradi velike produktivnosti in povišanih cen za proizvajalce se bo namreč letos nabralo v skladiščih okroglo 300.000 ton masla več kot pa bi bilo lahko prodati, če merimo pa še lanskoletnih zalogo niso povsem prodali... Težave z maslom v skladiščih ali pa – na glavi...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

27. april je postal praznik Slovenije. To bi bil, četudi ne bi bil dela prost dan.

27. april – OF. To sta pojma, ki se povezujeta, besedi, ki sta eno.

27. aprila leta 1941 je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Leta upov in bojev, leta nenehnih preverjanj partijskega dela med množicami so se strnila

27. april – OF

tisto zgodnjo pomlad enainštiridesetega v program, v voljo Slovencev, da se uprejo, da se ovedo svojih korenin, da stopijo na okope, da zmagajo v neenaki bitki, ki so nam jo vsilile tuje soldateske in domači izdajalci.

Boj je bil vroč, v prsih je žgalo, vendar človek je bil močnejši od ekrazita, močnejši od sodobne pokončevalske tehnike, močnejši od grobe sile, ki je grozila, da iztrebi vse, kar je bilo slovenskega, kar se je res ovedlo svojih korenin.

To je naš praznik. Praznik vstajenja. Dan, ko se je zgodovina, njene krivice, upi in želje zliła v eno samo voljo.

Boj je bil zmagovit. Osupnil je vse, ki so dotlej menili, da majhni narodi niso sposobni samostojno odločati o svoji usodi. To je bil velik čas. Čas, ki se pomni. Vtkan je v današnjega. In tako naj ostane. Drugače tudi ne more biti. Korenine so se vpile, vsrkale v zemljo: pognala je krošnja, mogočna, mlada. 27. aprila leta 1941 je napočil čas odločitve.

Ob našem prazniku: slava padlim, razseljenim in pogubljenim; upanje nam, da bomo vztrajali na poti, ki smo si jo izbrali sami...

REVOLUCIJA, KI TRAJA...

V Ljubljani je bila slavnostna seja centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bila posvečena štiridesetletnici ustanovnega kongresa KPS, prihodu tovariša Tita na čelo jugoslovanskih komunistov in njegovemu življenjskemu jubileju.

Burno pozdravljen je prisostvoval seji tudi predsednik ZKJ tovariš Tito.

Slavnostni referat je imel France Popit, ki se je med drugim zadržal tudi pri nalogah sedanjega družbenega trenutka, pri tem pa izpostavil pomen zakona o združenem delu za uveljavljanje vseh delavčevih pravic.

Zbrane je nagovoril tudi tovariš Tito in dejal, da moramo takšne in podobne svečanosti izkoristiti predvsem za to, da bodo mlajše generacije, tiste ki prevzemajo na svoja pleča odgovornost pri gradnji socialističnega samoupravljanja, spoznale vso vrednost naše socialistične revolucije, revolucije, ki še traja...

PRIZNANJA

Na slavnostni seji republiške konference SZDL Slovenije so podelili letošnja priznanja Osvobodilne fronte. Slavnostni govornik je bil tovariš Stane Dolanc.

Podobne svečanosti potekajo te dni po vsej Sloveniji: aktivisti prejemajo za svoje dolgoletno in nesebično delo srebna in bronasta priznanja OF.

MILAN MEDEN

Iz zadnjega PAVLIHE

– Predlagam, da razširimo proslavljanje praznika dela tudi na tiste, ki delajo...

– Tovariš se opravičuje, ker ne more na sestanek za odpravljanje izgub; pravkar piše praznični referat o delovnih zmagah.

KUHINJA ZA BOLNIKE — Ob Šmihelski cesti gradi novomeški Pionir novo kuhinjo za potrebe novomeških bolnišnic. V njej bodo vsak dan pripravili 1200 obrokov hrane, v zgornjih prostorih pa bo sodobna menza za osebje. V načrtu imajo tudi gradnjo podzemnega hodnika, ki bi povezoval bolnišnice s kuhinjo.

OBRAMBNI DAN — 16. aprila so na posebni osnovni šoli Kočevje izvedli obrambni dan. Ob znaku za alarm so učenci zapustili šolo in se napolili proti zaklonišču. Pripadniki teritorialnih enot pa so jim razkazali najrazličnejše pehotno orožje. (Foto: F. Brus)

ČRNOGORSKI SINDIKALISTI V NOVOLESU — Pretekli teden je obiskala Slovenijo delegacija sindikatov Črne gore. V petek dopoldan so obiskali gojenice politične šole v Dol. Toplicah, popoldne pa so si ogledali Novoles v Straži in se pogovarjali o uresničevanju zakona o združenem delu. (Foto: J. Pavlin)

OBISKALI JASENOVAC — Medletne akcije „Srečanje mladih“ v Jasenovcu se je udeležila tudi dvajsetčlanska delegacija mladine iz novomeške občine. V dveh dneh so se mladi iz treh republik seznanili z zgodovino Jasenovca in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje. (Foto: J. Pelzelj)

V LABODU VEČJI IZVOZ

V prvem trimesečju letošnjega leta so v novomeškem Labodu za okrog 4 odst. presegle postavljene plan, medtem ko je bil izvoz kar za 39 odst. večji kakor v tem času lani. Labod ima svoje tozde še v Ljubljani, Trebnjem, Krškem in Ptuj in je pretežno na zahodno tržišče, deloma pa tudi na Madžarsko v prvih treh mesecih letos prodal skoro 600.000 srajc in 28.500 kosov drugih oblačil. Ob dokaj ugodnem startu v novo poslovno leto pa velja posebej omeniti, da so cene ostale neizpremerjene.

Sejmišča

NOVO MESTO: Velika ponudba je v ponedeljek zbrala ceno pujskom. Naprodaj je bilo 581 prašičev, od tega 52 starih nad tri mesece, prodanih pa le 283. Pujski so veljali od 650 do 900 din, nad tri mesece stari prašiči pa od 910 do 1.300 din.

BREZICE: Sobotni sejem je dosegel nov rekord: kar 855 prašičev, od tega le 26, starih nad tri mesece, so tokrat ponujali prodajalci. Prodali so jih skupno 718. Pujski so bili po 40 din, nad tri mesece stari prašiči pa po 23 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Ob setvi misliti na strune

Strune, v lažji zemlji zelo razširjene in hude škodljivce, poljedelci že dobro poznajo; zlasti tisti, ki pridelujejo krompir in druge vrtnine. Nevarne so tudi posejani koruzi, saj jo zavrtajo in zgrizejo, da ne more vzkaliti. Ker smo v času sejanja te poljščine, ki tudi na Dolenjskem zajema vse večji obseg, zapišimo danes nekaj besed o tej nadlogi.

Strune so ličinke poljske pokalice. So rumenkaste barve in imajo okroglo, gladko telo, podobno kosu bakrene žice, od tod tudi njihovo ime. Na majhnih površinah, predvsem na vrtovih, jih je mogoče zatirati s pomočjo vab, za večje pa bi bil tak postopek predrag in premalo učinkovit.

Kmetje si že od nekdaj pomagajo tako, da njive, na katerih so se zaredile strune, obdelujejo na poseben način: zasejejo jih s kako zgodnjo kulturo, po žetvi pa ob vročem soncu zemljo preorjejo in nekajkrat prebranjajo, da strune vedno znova izpostavijo smrtonosnim sončnim žarkom. Strune je mogoče globlje pregnati v zemljo tudi s kakim ostrim umetnim gnojilom, na primer apnenim dušikom, kaljevo soljo ali apnenim prahom.

Seveda je najbolj učinkovito kemično zatiranje. Toda preden sežemo po insekticidih, je treba ugotoviti, v kolikšni meri so se škodljivci že zaredili. Njivo je treba najprej pregledati. To naredimo tako, da izkopljemo več jam v velikosti 50 x 50 x 50 cm, zemljo natančno pregledamo in preštejemo strune. Priporočljivo je, da jih zatiramo, če je v vzorcu vsaj en primer.

Talne škodljivce, med katere štejejo tudi strune, razen teh pa še ogrci, bramorji, sovke itd., je mogoče zatirati z različnimi kemičnimi pripravki, vendar je zaenkrat najboljša uporaba posebnih umetnih gnojil, ki imajo primešan strup volaton. To so tako imenovana volatonizirana umetna gnojila, ki vsebujejo en odstotek insekticida, sama pa imajo različno sestavo hranil dušika, fosforja in kalija. Če jih uporabljamo ob setvi, potrosimo 250 kg na hektar v vrste, če pa gnojilo potrosimo po celi površini, ga potrosimo 350 do 400 kg, vendar pod pogojem, da ga takoj zadelamo v tla.

Inž. M. L.

Dolenjcem se obeta žejno leto

Letošnja pomlad, ki je prišla mesec dni prezgodaj, je zagodla sadjarjem in vinogradnikom kot že stoležje ne. Zelo toplo vreme v februarju in marcu je povzročilo prezgoden začetek brstenja vinske trte in sadnega drevja. Zobato sonce, sneg in mrzel severni veter pa so v zadnjih dneh uničili malone ves letošnji pridelek. O škodi smo se pogovarjali z direktorjem novomeškega Hmeljnika in vinogradnikom Alfonzom Cučnikom.

„Škoda je nedvomno zelo velika, čeprav je v tem trenutku težko oceniti pravo stanje in vse posledice nagle ohladitve. Vsi glavni pogonjki, tudi tisti, ki so komaj začeli odganjati, so zmrznili. Najbolj so prizadete zgodnje sorte, predvsem žametna črnina in nekatere bele sorte, nekoliko manj pa laški rizling in kasnejše sorte. Pričakujemo lahko, da bo poglano nekaj olesenelih mladice iz spečih očesc, malo pa je upanja, da se bo nanje obesil tudi kak grozd. Nekoliko manj so prizadeti vinogradi v nižini in kotanjah, kjer so bila očesca še zaprta.“

„Rekli ste, da vendarle obstoji možnost, da odženejo speči pogonjki. Kaj predlagate vinogradnikom?“

„Tisti, ki svojih vinogradov še niso dušično obdelali, naj to store čimprej. Le tako bo mogoče obuditi prizadeta speča očesca in z njimi mladice za prihodnje leto. Prav tako

je treba posvetiti posebno pozornost zaščiti trt pred različnimi škodljivci in boleznimi, za katere so sedaj še manj odporne.“

Slaba vinska letina ima, še posebno zato, ker je naga ohladitev s slano zajela celo Slovenijo, tudi mnogo širši družbeni pomen. Slovenci namreč ne krijemo v celoti svojih potreb po vinu. Do sedaj smo primanjkljaj krili z uvozom grozdja in vina iz sosednjih republik, ki pa jim pozeba tokrat tudi ni prizanesla. Še mnogo hujši in brezupen je položaj tistih kmetijskih proizvajalcev, ki so vsa svoja sredstva in trud vložili v vinograde in so tako izgubili edini ali glavni vir preživljanja. Nič boljši ni položaj sadjarjev, saj je skoraj v celoti uničen tudi celotni letošnji pridelek zgodnjega sadja, predvsem breskev in marelic.

IGOR VIZJAK

Izsvijanje?

Ustavitev gradbenih del pri dozdavi trebarjskega zdravstvenega doma, ki grozi, bi bila boleč ukrep za vse delovne ljudi in občane trebarjske občine. Na kocko bi bila postavljena vsa dosežena prizadevanja za boljše zdravstveno službo, ne nazadnje pa bi bilo škoda tudi sredstev, ki jih ni bilo lahko pridobiti za to gradnjo. Regionalna zdravstvena skupnost Dolenjske je za to namenila milijon dinarjev, 600.000 dinarjev znaša udeležba zdravstvenega doma v Trebnjem, sredstva republiške solidarnosti znašajo kar 3,2 milijona dinarjev in občinskega proračuna 500.000 din.

Za kaj gre? Občinski izvršni svet se je odločil za jamstvo za Pionirjevo premostitveno posojilo šele potem, ko so vsi udeleženci posebnega samoupravnega sporazuma v občini dali nanj svoj podpis. Rok za plačilo teh obveznosti je potekel že 15. marca letos. Oddelek za družbene službe pri občinski skupščini se je zato 13. aprila s posebnim pismom obrnil na tredi-

sednike delavskih svetov, delavskih kontrol in vodstev družbenopolitičnih organizacij v delovnih organizacijah, naj doma ugotovijo razloge za neizpolnjevanje podpisanih obveznosti do gradnje zdravstvenega doma. S temi ugotovitvami bi morali seznaniti vse delavce v kolektivu, ki so se izjavili za pristop k temu sporazumu. Razumljivo so sicer tudi težave nekaterih kolektivov glede gnotnega položaja. Vseeno pa v tem primeru ne drži, da „kjer ni, še vojska ne vzame“. V samoupravnem sporazumu namreč nedvoumno piše, da se obveznost lahko poravnava bodisi iz dohodka ali iz neto dohodkov zaposlenih. Zakon o združenem delu je oster, kar se tiče izpolnjevanja obveznosti po samoupravnih sporazumih: „Kdor ne izpolnjuje prevzetih obveznosti, je drugim udeležencem samoupravnega sporazuma odgovoren za škodo...“

A. ŽELEZNIK

NAPREDNJAKI — Na kulturnem domu v Veliki Loki je predsednik krajevne organizacije SZDL Stane Kozlevčar ob prazniku KS Velika Loka in Šentlovcenc v nedeljo odkril spominsko ploščo v spomin na leta 1924 ustanovljeno Društvo kmečkih fantov in deklet. Krajanom v tem delu občine je to lahko v veliko čast, saj je bilo to društvo ustanovljeno kot drugo v Sloveniji.

Kmetom bo povrnjena škoda

Vinogradniki in sadjarji, ki jim je nedavna pozeba uničila velik del pridelka, bodo, kot vse kaže, dobili povrnjeno nastalo škodo. Takšen je bil sklep, ki so ga nedavno sprejeli udeleženci sestanka poslovnih organov območne skupnosti in zavarovalne skupnosti „Triglav“, pa čeprav še ni potekla čakalna doba (10 dni med dnevom zavarovanja in dnevom pozebe), ki jo predvideva omenjena skupnost, pa tudi dolžina brstov je bila ob pozebi nad predvideno (2 cm).

Omenjena pogoja kažeta, da jih bo v prihodnje treba prilagoditi tudi takšnim presenečenjem, kot je bilo letošnje. Sicer pa je bilo na območju Zavarovalne skupnosti Triglav — dolenjske območne skupnosti Novo mesto skupno zavarovanih 102,36 hektarja sadovnjakov in vinogradov, od tega je 14 ha sadovnjakov in

38 ha vinogradov v družbeni lasti ter 50,36 ha med kooperanti. Sedanji izračuni kažejo, da bi ob 100-odstotni pozebi znašala zavarovalna vrednost uničenih pridelkov 7.278.920 din, dejansko stanje pa je po približnih ocenah dolenjskih kmetijskih strokovnjakov takšno: v vinogradih je pozeba uničila 70 do 80 odstotkov pridelka, nasadi hrusk so uničeni v celoti, medtem ko so jablane utrpeli 40-odstotno škodo. Natančnejši rezultati pa bodo znani konec maja in v začetku junija, ko bodo nastalo škodo ugotavljali pri vseh oškodovanih.

Na kmetovalcih je, da takšen sklep Zavarovalne skupnosti Triglav podprejo, hkrati pa bi se kazalo v prihodnjem podobnim ukrepih izogniti z dolgoročnejšimi dogovori med zavarovalnici in skupnostjo. B. B.

LICITACIJA!

Transportno gradbeno podjetje „TGP“ Metlika

prodaja za družbeni in privatni sektor

- 15 KAMIONOV TATRA v vozem stanju, potrebna so manjša popravila. Začetne cene se gibljejo od 30.000,00 din do 60.000,00 din.
- 1 KAMION MERCEDES, tip 14-18, vozilo je v vozem stanju. Začetna cena je 100.000,00 din.
- 1 KAMION MAN, tip 770, vozilo je v vozem stanju. Začetna cena je 100.000,00 din.

Licitacija bo 10. 5. 1977 ob 10. uri v Metliki, Cankarjeva cesta, TOZD Transport. Kandidati morajo pred pričetkom licitacije plačati na blagajni podjetja 10 %-polog, lahko čak ali gotovino. Privatni kupci na izlicitirano vrednost plačajo prometni davek.

V gornjih cenah niso obračunani davki na promet.

HITRO IN SOLIDNO GRADI

PIONIR

NOVO MESTO

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

objavlja prosti delovni mesti:

- RAVNATELJ, z nepolnim delovnim časom in
- UPRAVNI VODJA galerije, s polnim delovnim časom

Pogoji:

- visoka šola značilne skupine ali dolgoletne izkušnje v kulturno-prosvetni stroki,
 - višja ali visoka izobrazba ekonomske smeri.
- Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

„Melamin“, kemična tovarna, Kočevje,

vabi k sodelovanju interesente, ki imajo na razpolago stanovanja ali sobe in so jih pripravljene oddajati „Melaminu“ na podlagi ustreznih pogodb.

Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe ali pa se osebno ogledajo v splošnem sektorju „Melamina“, kemične tovarne, Kočevje.

Ponudbe na ta oglas sprejemamo brez časovne omejitve.

S torkove seje sevniske občinske skupščine

Skuščina območne SIS za PTT promet bo dodatni denar namenila za uresničitev programa

V sejni dvorani novomeškega Podjetja za ptt promet je bilo prejšnji teden vroče. Na dnevnem redu 4. seje skupščine območne samoupravne interesne skupnosti za ptt promet Novo mesto je bil tudi predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za uresničitev srednjeročnega programa skupnosti, ki je prinesel veliko vročih besed. Pa ne zaman.

Omenjeni predlog sporazuma, ki so ga delegati po daljši razpravi spre-

jeli, predvideva, da uporabniki telefonskih in telegrafskih storitev prispejajo dodatnih 0,10 din za vsak opravljeni telegrafski in telefonski impulz. Na tak način bi podpisniki tega sporazuma zbrali 19.847.000 din, namenjenih za uresničitev sprejetega srednjeročnega plana skupnosti, 15 odstotkov zbranih sredstev pa je predvidenih za izgradnjo tranzitnih, magistralnih in mednarodnih naprav za ptt promet. Delegati so menili, naj bi takšen način združevanja sredstev veljal že od 1. aprila, kajti vsak izgubljeni dan ali mesec bi pri uspešnosti akcije pomenil korak nazaj.

Nadaljnja razprava pa je odkrila tudi vrsto težav, s katerimi se bo morala spoprijeti skupnost. Za uspešnost akcije, ki jo predvideva

omenjeni sporazum, bo potrebnih namreč veliko „lepih“ besed in prepričevanj, ki morajo uporabnike ptt storitev prepričati o neizbežnosti takšnega načina združevanja sredstev. Zavest naših odjemalcev še marsikje trdno stoji na tisti: „Samo denar hočejo od nas!“ Za takšne so delavci Podjetja za ptt promet pripravili tale odgovor: Cena novemu telefonskemu priključku velja z vsemi napravami skupaj okoli 20.000 din, uporabniki plačujejo pa danes zanj poprečno le 4.000 din. Ves ostali denar prispeva naša skupnost... Naj bo enkrat tudi obratno!

B. BUDJA

Ne več kot zmoremo

Podpredsednik IS slovenske skupščine dr. Avguštin Lah v Trebnjem

V sredo, 20. aprila, je obiskal trebanjsko občino podpredsednik slovenskega izvršnega sveta dr. Avguštin Lah in se udeležil posvetovanja članov občinskega izvršnega sveta in predstavnikov občinskih samoupravnih skupnosti.

Predsednik občinskega izvršnega sveta v Trebnjem Janez Zajc je s predsedniki izvršnih odborov samoupravnih interesnih skupnosti seznanil uglednega gosta z raznimi težavami, s katerimi se srečujejo pri pripravi srednjeročnih načrtov.

Podpredsednik Lah je želel vzpostaviti kar najneposrednejši stik z razmerami na terenu, zakaj vprašanja interesnih skupnosti za izobraževanje in socialno skrbstvo bodo na dnevnem redu slovenske skupščine 5. maja. Poudaril je, da samoupravne interesne skupnosti s svojimi načrti ne bodo mogle odstopiti od tistega, kar je sprejeto v združenem delu. Predvsem je poudaril nujno za tesnejše sodelovanje republiških organov z občinami. Razprava v slovenski skupščini bo tudi začetek javne razprave v združenem delu. Pri naložbah je dr. Lah opozoril na kar največjo racionalnost, odločali naj bi se za prednostne naloge, in naj bi čim manj drobili sredstva, da ne bi prihajalo do polovičnih rešitev.

A. ŽELEZNIK

Ljudski časnik - vest socializma!

A. ŽELEZNIK

Zmagali Viničani in Kočevci

Prvi so bili najboljši v skupini ekip klubov OZN osnovnih šol, drugi pa v skupini ekip srednjih šol

V soboto, 23. aprila, je bilo v avli osnovne šole Kočevje tradicionalno tekmovanje znanja dolenskih klubov OZN. Nastopali so tekmovalci osnovnih šol in gimnazij.

Osnovnošolske ekipe so sestavljali tekmovalci iz Mirne peči, Kočevja in Vinice, ki so tudi prepričljivo zmagali. V gimnazijskih ekipah pa so se pomerili tekmovalci iz Novega mesta, Črnomelja in Kočevja. Zmagala je ekipa iz Kočevja. Ekipi osnovne šole in gimnazije iz Brežic sta bili izločeni iz tekmovanja, ker se nista udeležili tekmovanja.

Gostitelj tekmovanja dolenskih klubov OZN je bila osnovna šola

Kočevje. Kluba OZN osnovne šole in gimnazije sta odlično organizirala kviz. Osnovnošolci so okrasili avlo, učenci sedmih in osmih razredov so razstavljali svoje risbe, šola je prekrbela ozvočenje, gimnazijci pa so vodili kulturni program, ki je potekal med tekmovalcem. K uspešnemu kvizu je pripomogla tudi občinska konferenca klubov OZN.

Predsednica kluba OZN osnovne šole Nadja Baržalovska je vsem tekmovalcem izročila v dar leploslovne knjige, ki jih je kupila osnovna šola. Tekmovalci in sodelavci pri organizaciji so bili na koncu prireditve pogosteni.

R. M.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine v Sevnici so na seji v torek, 26. aprila, sprejeli tri strani pripomb na predloge programov republiških SIS do leta 1980. Obravnavo izhodišč za pripravo meril za dopolnilno financiranje družbenopolitične skupnosti pa so morali umakniti z dnevnega reda občinske skupščine, ker do seje niso prejeli republiških kriterijev!

Predlogi gradiv republiških SIS so med delegate v občinah prispeli prepozno in so še vedno nepopolni. Gradivo republiške raziskovalne skupnosti je prišlo šele minuli petek, gradiva skupnosti pokojninskega zavarovanja pa sploh še ni. Delegati bi morali o vsem tem razpravljati v svojih sredinah in skupščini, zdaj to seveda ni bilo mogoče. Velika pomanjkljivost je, ker še vedno ni skupne bilance vseh potrebnih sredstev republiških SIS, iz katere bi bila razvidna celotna obremenitev gospodarstva. V doslej razpoložljivih gradivih niti ni nalog, ki so določene z zakonom. Tak primer je lanskega julija sprejeti zakon, ki predvideva oskrbnine za usposabljanje otrok, prizadetih v telesnem in duševnem razvoju. Zelo boleča so merila Zveze zdravstvene skupnosti Slovenije, ki predpisujejo bruto maso osebnih dohodkov po zavarovalnem načelu, kar predstavlja le 77 odstotkov denarja, zbranega po domicilnem načelu.

Občinska skupščina je zadolžila delegata v zboru občin, da vse prejele pripombe posreduje na seji republiške skupnosti 5. maja.

IGRA IN KONCERTI

Igralska skupina iz Straže je 24. aprila v režiji Vladimira Bajca uprizorila delo Hansa Friedricha Kuehnela „En dan z Edvardom“. Dan poprej je pevski zbor Ruperč vrh nastopil na koncertu v Skočjanu (še prej v Stranski vasi). Istega dne je iz Novega mesta odpotoval na dvodnevno gostovanje v Avstrijo h koroškim Slovencem mešani pevski zbor Krke ter vrnil obisk prosvetnemu društvu Danica v Podjuni.

PRIPRAVA NASELJA - Mladinci brigade „Katja Rupena“ so zadnje dni preteklega tedna ponovno oživilo brigadirsko naselje pri šoli v Prevolah. Delovna akcija Suha krajina '77 bo tudi letos trajala vse poletne dni in se je bodo udeležili mladinci iz vse Slovenije. (Foto: Janez Pavlin)

Trajen spomin na prve žrtve

Zapadnodolenjski odred je v soboto v Gabrovki dobil domicilno listino litijske občine, zastavo in spominski trak

V Gabrovki pri Litiji so v nedeljo prisrčno sprejeli medsebojno zapadnodolenjskega odreda, ki so na tej slavnosti dobili v roke svojo bojno zastavo, predsednik litijske občinske skupščine Jože Dervovšek pa je borcem te enote izročil tudi domicilno listino.

Krajevna skupnost Gabrovka je s to slavnostjo hkrati počastila svoj krajevni praznik in spomin na prvo bitko s sovražnikom na tem območju, ko so tu padli Maks Henigman in

Ivan Bartolj, člana okrožnega komiteja KPS za Novo mesto, naslednji dan pa je okupator ubil še ranjenega partizana neznanega imena. Vsem trem žrtvam je poveljnik te bitke Miha Marinko odkril spominsko obeležje, Revolucionar Miha Marinko je pred tem obudil spomine na taktatne dni in izrazil zadovoljstvo nad tem, da se je ob proslavi pomembnih partijskih dogodkov mladina lahko seznanila z bogato zgodovino.

O nastanku in slavni borbeni poti Zapadnodolenjskega odreda je govoril njegov komandant Albert Jakopič-Kajtmir. Posebno je poudaril prispevek prvih aktivistov, ki so se uveljavili v naši borbi kot prostovoljci in dokazali, kako udarna je lahko takšna sila, če zraste iz ljudstva. Na kraju slovesnosti so izvolili tudi nov odbor Zapadnodolenjskega odreda in komisije; komisija za gojenje tradicij je zadolžena tudi za izdajo knjige o borbeni poti te slavne enote. Slavja se je udeležilo več tisoč ljudi, domačini in društva litijske občine so pripravili bogat kulturni spored.

A. ŽELEZNIK

„SUROVINA“ TOZD Ljubljana, poslovna enota Trebnje vabi k sodelovanju za prosta delovna mesta:

- 1. POMOČNIK POSLOVODJE** - kvalificiran delavec trgovske stroke ali druga ustrezná izobrazba.
- 2. VEČ NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV** za dela na skladišču in pri transportu.

Za vsa delovna mesta je predvideno poskusno delo. Pismene ponudbe z ustreznimi dokazili naj kandidati pošljejo na naslov: „SUROVINA“ Maribor, TOZD Ljubljana, Cesta dveh cesarjev 370 z oznako „KOMISIJI ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA“.

Razpis velja 15 dni po objavi oziroma do zasedbe delovnih mest.

„Svet temeljne organizacije kooperantov pri Gozdnem gospodarstvu Brežice razpisuje prosta delovna mesta VODJE TOK

- Pogoji zasedbe:
- visoka ali srednja izobrazba gozdarske smeri in 3 oz. 6 let delovnih izkušenj
 - ustrezne moralno-politične kvalitete in dokazilo, da ni bil obsojen za kazniva dejanja, ki jih določa zakon.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju zahtev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na TOK gozdarstva Brežice - za razpisno komisijo.

TAM Maribor TOZD Belokranjska železovarna in strojna tovarna „BELT“ Črnomelj

RAZPISUJE prosta delovna mesta:

- 1. GLAVNA KUCHARICA** Pogoji: poklicna šola za KV kuharice in pet let delovnih izkušenj;

- 2. DESET KOVINOSTRUGARJEV** Pogoji: poklicna šola za KV strugarje in dve leti delovnih izkušenj.

Osební dohodek je določen s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za delitev sredstev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov. Kandidati naj pošljejo prijave v roku 15 dni po objavi v BELT Črnomelj. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 10 dneh po zaključku razpisanega roka.

SREBRNI ZNAKI SINDIKATOV

Ob odkritju spominskega obeležja 1. maja ob 14. uri na Rdečem kalu bodo podelili tudi letošnja srebrna priznanja slovenskih sindikatov sindikalnim delavcem. Visoka priznanja bodo prejeli: Janez Kramar, predsednik občinskega odbora sindikatov vzgoje in izobraževanja, doma iz Mirne; Ivan Vovk iz Hrastovice, predsednik osnovne sindikalne organizacije v trebanjski Kmetijski zadrugi in delegat v republiškem teveznem odboru sindikatov delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji; Peter Podobnik iz Veliškega Gabra, član predsedstva občinskega sindikalnega sveta, in Cvetka Dvornik, predsednica osnovne organizacije sindikata v mokronoški Iskri - tozđ Elektroliti.

ZVEZNA ŠTAFETA V SUHI KRAJINI

Zvezna štafeta mladosti je pretekli petek prispela tudi v Suho krajino. V Zvirčah je bilo pravo slavlje, zbranih je bilo veliko krajanov, zlasti mladine. Solarji iz osnovne šole Prevole so pripravili kulturni spored. Navzoči so z velikim navdušenjem sprejeli pozdravno pismo tovarišu Titu in mu zaželeli predvsem krepkega zdravja. Štafeta je nadaljevala pot skozi Lašče, Veliko Lipje, Gradec in Žužemberk k spomeniku NOB na Cvibelj, kjer je pred tem množica ljudi sprejela lokalni štafeti iz Smihela in obrata Iskre. Tudi na Cvibelju se je slavlje razvilo v veliko manifestacijo, ki je pokazala ljubezen in spoštovanje do tovariša Tita ter privrženost novi Jugoslaviji.

M. S.

BRONASTE PLAKETE ZRVS

Občinska Zveza rezervnih vojaških starešin Brežice je na svečani seji 20. aprila podelila plakete in priznanja organizacijam in posameznikom, ki so aktivno delovali v osnovnih organizacijah in v občinski zvezi. Plakete so prejeli: OO ZRVS Biželj sku za dosežene najboljše uspehe v letu 1976; oddelek za ljudsko obrambo občine Brežice za uspešno sodelovanje in nudenje pomoči občinski organizaciji ZRVS; Milan Corič, za uspešno vključevanje v delo ZRVS, Mitja Teropišič, udeleženec tekmovalne ekipe ZRVS v letu 1976, ki je dosegla III. mesto v republiki.

Pismena priznanja so izročili galsilemu društvu Skopice za sodelovanje in nudenje pomoči pri rednih taktično orientacijskih vajah v letu 1976; Francu Babiču, novinarju, za uspešno sodelovanje na področju informativno propagandne dejavnosti ZRVS; Vladu Podgoršku, novinarju, za uspešno sodelovanje na področju informativno propagandne dejavnosti ZRVS; Borisu Pieterskemu, članu ZSM v gimnaziji, za uspešno sodelovanje v ekipi ZRVS na republiških tekmovanjih in Milanu Stojkoviču, članu ZSM v gimnaziji.

Gozdarski letni gospodarski načrt

Kmetje, lastniki gozdov, ga bodo te dni obravnavali na zborih

Samoupravni sporazum o planu so določili sveti temeljnih organizacij kooperantov v sestavi gozdnega gospodarstva Novo mesto, sprejeli pa ga bodo kmetje na zborih, ki jih prav ta čas sklicujejo.

V tem sestavku bi radi pokazali nekatere številke, ki so zanimive za gozdne posestnike gozdarje, lesno industrijo in družbeno skupnost.

TOK	etat m3 bruto	odkazilo m3 bruto	blagov. proizv. neto m3	domača poraba neto m3	neposekana masa bruto m3
Novo mesto	75.714	47.000	27.795	15.30	28.714
Črnomelj	36.013	29.200	14.850	9.035	6.813
Trebnje	19.737	16.000	8.355	5.000	3.737
Skupaj	131.464	92.200	51.000	29.335	39.264

Iz teh podatkov lahko ugotovimo, da ostaja precej lesa neposekana. Pri analiziranju, zakaj etat v celoti ni posekan, smo ugotovili, da gre za manjvreden les, predvsem

TOK	Celoviti dohodek	plačilo dela in rente, ki ga prejme kmet (odkupna cena)	biološka amortizac.	osebni doh. delavcev v TOK
Novo mesto	19.361.000	13.758.000	2.311.000	3.085.000
Črnomelj	10.818.000	7.694.000	1.337.000	2.177.500
Trebnje	6.002.000	4.121.000	713.000	1.869.800

Od celotnega dohodka, ki ga ustvari TOK s prodajo lesa, se v prvi vrsti odšteje plačilo za les, ki ga kmetje oddajo TOK. To plačilo znaša 70% planirane prodajne cene lesa in se izplačuje kot akontacija. Tudi osebni dohodki delavcev so akontacija. Razlika pa se obračuna po poročilnih in zaključnem računu. Biološka amortizacija znaša za tehnični les 14%, za drva pa 5% ali poprečno 12,5%, to pa je nekaj nad minimalno, ki je predpisana z odlokom (10%) zaradi tega, ker so last-

V planu so predvidena naslednja dela, ki jih bodo TOK opravile v letu 1977:

- priprava tal za pogozd.
- pogozd. in spopolnjevanje
- obžetva
- čiščenje kultur
- reševanje iglavcev
- redčenje, prvo in drugo
- ostala dela nege
- polag. in izdel. lov. dreves
- čiščenje protipožarnih pasov
- ostala varst. in ured. dela

Za kritje razlike med zbrano biološko amortizacijo in planiranimi sredstvi za gozdnogojitvena, urejevalna dela ter odkazilo bodo TOK krile iz dotacij republiške SIS za gozdarstvo.

Pričakovati je, da bodo temeljne organizacije kooperantov dosegle nekoliko višjo prodajno ceno zaradi boljše kvalitete lesa. Podatki o prodajnih cenah posameznih sortimentov in cenah, ki jih TOK obračunajo gozdnim posestnikom, se lahko dobio v TOK ali pri revirnem gozdarju. Kaj več pa se boste pogovorili na zborih.

	TOK Novo m.	TOK Črnomelj	TOK Trebnje
ha	19,90	21,00	4,85
ha	19,90	21,00	4,85
ha	107,05	96,50	53,80
ha	183,00	154,00	101,25
ha	19,50	-	3,00
ha	48,50	-	15,00
ure	422	120	25
m3	50	70	40
ure	46000	51100	23950
ure	1080	2640	260

MLADI DOPISNIK

CUDOVITA DNEVA

V soboto smo se pionirji naše šole udeležili 8. srečanja pionirjev zgodovinarjev in likovnikov v Trbovljah. Zgodovinarji so sodelovali v kvizu „Slovenski komunisti prevzamejo vodstvo slovenskega naroda“, likovniki pa so risali lik delavca. Po kvizu smo si ogledali mesto in rudnik. Popoldne je bil v dvorani Delavskega doma kviz, na katerem so sodelovala ekipa, ki so zasedle prvih šest mest v dopoldanskem tekmovanju. Druga dne sem se udeležila pohoda na Čebine, kjer je bila krajša prireditev ob sprejemu kurirčeve pošte.

MILENA GLIHA
Literarno-novinarski
krožek, OŠ Zužemberk

TITOVA ŠTAFETA V CRNOMLJU

20. aprila smo v Crnomlju pričakali zvezno štafeto. Vsi pionirji in mladinci smo se zbrali pred Prosvetnim domom, kjer je bil kulturni program. Po programu so predstavniki delovnih organizacij prinašali lokalne štafete. Vse lokalne štafete smo sprejeli s ploskanjem in navdušenjem, saj smo vedeli, da bodo naše želje prišle prav do tovariša Tita.

KATICA KRAMARIC, 4. c
OŠ „Mirana Jarca“ Crnomelj

DRAGOCENO ZNANJE

V ponedeljek, 4. aprila, smo imeli vsi učenci višjih razredov na osnovni šoli Grm razredno tekmovanje z naslovom Tito – revolucija – mir. Vsak tekmovalc je moral odgovoriti na šestnajst vprašanj. Časa za reševanje je bilo dovolj, kar cela ura. Vsi najboljši s tega razrednega tekmovanja bomo tekmovali za naslov šolskega prvaka. Za tekmovanje smo se vsi pripravljali z velikim veseljem, saj smo tako spoznali življenje in delo našega tovariša Tita.

MARJETKA REZEK, 5. a
OŠ Grm

OBISK V OPERI

Vsi učenci višjih razredov osnovne šole Grm smo obiskali 1. aprila baletno predstavo P. I. Čajkovskega „Labodje jezero“ v ljubljanski operi. Učenci smo z nestrpnostjo pričakovali ta dan.

Komaj je bila ura tri popoldne, že smo vsi tiho sedeli na svojih mestih. Balet se je začel. Občudovali smo lahko in skladne gibe pesalcev in poslušali čudovito glasbo. Zal so štiri dejanja kar prehitro minila. Po končani baletni predstavi sta dve učenci izročili nastopajočim košarico s cvetjem in jim zavezali še veliko umetniških uspehov. Šele ob gledanju baleta smo se prepričali, kako težak in naporen je poklic baletnega pesalca.

SONJA NEMANIČ, 5. d
OŠ Grm

BILA SEM KURIR

Potem ko smo si s kurirji iz osnovne šole Globoko pri Dušičevem mostu podali roke, je bila varnost kurirčeve pošte naša edina skrb. Čeprav zasede ni bilo, smo morali biti oprezní. V šoli smo na proslavi prebrali pozdravno pismo tov. Titu. Nato so naši kurirji predali pošto pionirjem iz Dromelja. Bila sem kurir kurirčeve pošte.

MILENA KOSTANJSEK
OŠ Maks Pleternik
Pišce

ZELEZO V RESNICI

Sredi aprila smo bili dijaki 2. letnika novomeške gimnazije na obisku v železarni na Jesenicah. Potem ko smo bili razdeljeni na manjše skupine, so nas vodili seznanili s tehnološkim postopkom za pridobivanje železa in jekla. Spoznali smo, kako težak in nevaren je kruh železarskih delavcev, posebno tistih, ki delajo v neposredni bližini plavžev. Ogledali smo si tudi novo valjarno in spoznali, kako nastane iz žarečega večtonskega kvadra železa tanka pločevina. Veseli smo, da smo to, česar se učimo iz knjig, videli tudi v resnici.

ZDENKA JURGLIČ
gimnazija
Novo mesto

SLIKARSKA KOLONIJA

V soboto, 9. aprila, smo imeli učenci sedmih in osmih razredov slikarsko kolonijo. Sodelovalo nas je petnajst. Vsak je dobil belo desko, barve in čopiče. Dež, ki je padal zunaj, ni prav nič motil razpoloženja v razredu. Risali smo, mešali barve, vsak je bil zaverovan v svoje delo. Ob dvanajstih smo vsi končali risati. Slike so bile lepe, posebno pa delo učenke 8. razreda Vitke Fornazarič. Radovedno pričakujemo še mnenje žirije.

JANJA BENIGAR
novinarski krožek
OŠ Jurij Dalmatin
Krško

PREGOVORI O DELU

Ob praznovanju praznika dela vam pošiljamo nekaj pregovorov, ki si jih velja zapomniti: Nihče ne je bolje kot tisti, ki si je zaslužil kruh z lastnimi rokami. Boljši slab „delam“, kot še tako lep „delal bom“. Bolje delo, pred seboj storjeno, kakor za seboj puščeno. Z lastnimi žulji je malokdo obogatel. Kar je pridnost sto in sto mravej vkup spravila, lahko osel z eno samo stopinjo uniči. Pridni najde dosti kruha, glad mori samo lenuha. Brez orača in pridnega kopača bi ne bilo ne kruha ne kolača. Kdor zgodaj vstaja, temu kruha ostaja.

Zbrali člani
novinarskega krožka
OŠ Sentrupert

8. MESTO USPEH

Sredi aprila so tri učenke naše šole pod vodstvom mentorice tov. Lapuhove sodelovale na kvizu glasbene mladine Slovenije z naslovom „Bela Bartok v Ljubljani“. Dolgotrajne priprave so rodile uspeh: ekipa je dosegla 8. mesto in se tako uvrstila v nadaljnje tekmovanje. Čestitamo ji in ji želimo še mnogo takih uspehov.

DEJAN ZUPANČIČ
novinarski krožek
OŠ Jurij Dalmatin
Krško

JURČIČ MED NAMI

Učenci 7. in 8. razreda bizejske šole smo si v Brežicah ogledali dramaturziran Jurčičev roman Rokovnjači. Predstavo smo spremljali z zanimanjem, saj nam je bila zelo všeč. Nabito polna dvorana je dokaz, da si učenci na podeželju želimo čim več podobnih predstav.

Novinarski krožek
OŠ Bizejsko

SPREJELI SMO ŠTAFETO

Učenci osnovne šole, prebivalci Zužemberka in okoličani smo v torek, 19. aprila, prirčno sprejeli nosilce zvezne štafete, ki nosi tovarišu Titu najlepše želje za 85. rojstni dan. Pionirji smo prinesli tudi lokalno štafeto palico iz Ajdovca in Šmihela. Pri spomeniku na Cvibju je bil krajši kulturni program, kjer smo prebrali pozdravno pismo tovarišu Titu.

NEVA KOSMINA
OŠ Zužemberk, 7. d

Pohod v Šentjošt

Tudi učenci se pridružujemo praznovanju velikih obletnic. V soboto smo se višji razredi naše šole odpravili proti partizanskemu spomeniku pri Šentjoštu. Pot se je zelo vlekla, čas pa smo si krajšali s pripovedovanjem šal in opazovanjem narave. Na dnu kotline, kamor smo končno prišli na cilj, je kamenit spomenik, ob straneh pa dva velika skupna grobova. Napis na spomeniku me je prisilil, da sem začela razmišljati, koliko hudoga lahko vojna povzroči ljudem. Učenci so pripravili kratek kulturni spored, zatek pa nam je nekdanja partizanka prof. Ema Muser izčrtno orisala vlogo lažnega štajerskega bataljona. Temu bataljonu je naselilo mnogo ljudi, ki so imeli v partizanih svoje sinove in brate. Lažni štajerski bataljon je tako dobil zvezo s partizani, jih zvalil v kotlino, tam mučil in ubijal. Kasneje je Tomšičevi brigadi uspelo razbiti bataljon, vendar so posamezne skupine svoje delo še nadaljevale. Po italijanski kapitulaciji so se priključile Nemcem, kasneje pa so se vmile v Šentjošt in pod imenom Legija smrti postale nova skupina belogardistov.

TANJA ROŽENBERGAR, 6. a
OŠ Milke Šobar – Nataša, Šmihel

Kaj pravi ta teden „Dolenjc“

– Če se sladkor ne bo podražil, jeseni sploh ne bom vedel, da je bila pozeba. (Branko Babič)

IZRAZ „HVALEŽNOSTI“ – Stara šola v Zdolah gre ob dograditvi nove šole v Krškem v nemar in pozabo. Kljub obljubljeni občinski pomoči se vaščanom ni posrečilo dogovoriti se o popravilu stavbe. Dvomimo, da bo inventar, ki še po nekaj letih ni popisan, ustrezal potrebam moderne šole v Krškem. Taka šola je tudi verna podoba družabnega in kulturnega življenja v Zdolah. Adaptacija stare šole je v interesu vseh nas, še posebno mladih. (SILVO MAVSAR, Zdole 10)

Dolenjci drugi v Celju

Sestnajsta domiada bo prihodnje leto v Novem mestu

Od 16. do 17. aprila so bile v Celju v počastitev letošnjih jubilejev tov. Tita in Zveze komunistov 15. kulturno-sportne igre domače mladine Slovenije, ki združujejo mladino iz Celja, Novega mesta, Kranja, Koper, Nove Gorice in Murske Sobotice. Po svečani akademiji v domu „Svobode“, ki je bila posvečena letošnjim pomembnim obletnicam in izraz kulturnega delovanja ter rasti mladih, so se nastopajoči pomerili še v šahu, namiznem tenisu, atletiki in športnih igrah. Rezultati izpričujejo kvaliteto in dosežke, ki pomenijo nekaj tudi v slovenskem merilu.

Najboljši so bili v končni razvrstitvi Celjani, ki so pobegnili Novomeščanom in mladim iz Krškega za tri točke, četrti so bili mladi iz Nove Gorice, sledili pa so še Kranj, Koper in Murska Sobota. V posameznih panogah so se Novomeščani odrezali takole: v atletiki so bili fantje prvi, dekleta druga; v rokometu fantje drugi; v šahu tretji, dekleta pa druga; v namiznem tenisu fantje drugi, dekleta četrta in v košarki fantje peti. Kulturnoliterarni prikaz nam je prinesel skupno tretje mesto.

Poleg lepih uspehov, priznanj in plaket smo odnesli iz Celja najlepše vtise in mnogo izkušenj, ki nam bodo koristile naslednje leto kot organizatorjem XVI. domiade.

MARJAN TRATAR

ZLATI ZNAK ZASLUŽNEMU ČLANU

Na zadnji sji mladinskega odseka smo prvi podelili zlati znak mladinskega vodnika mentorju mladih planincev na OŠ Katja Rupena tovarišu Lojzetu Zupančiču, ki že nad dvajset let uspešno vodi mlade ljubitelje narave po dolenjskih gričih, pa tudi po čudovitih stezah naših Alp. Zasluzni delavec je mnogo prispeval k temu, da šteje PD Novo mesto že skoraj tisoč članov, med katerimi je največ mladih.

JOŽE PERŠE

V KAPELAH SLAVILI

Te dni so taborniki iz Kapel slavili. Tov. Zorčič, starešina brežiškega odreda, je po krajšem sporedu ob tabornem ognju podelil tabornikom – medvedkom priznanje za doseženo 2. mesto na občinskem mnogoboju, tov. Erban pa značke za dosežene vrline in dve zvezdi. Ob tej priložnosti so taborniki pripravili tudi krajši program ob prazniku OF, 40-letnici KPS in 1. maju. Na proslavi, ki so se udeležili predstavniki KS in nad sto krajanov Kapel je PO prejel priznanje OF z bronasto značko.

DAMJAN VAHEN

O gradu in parkiriščih

Ker spodnjega ortneškega gradu in okolice nihče ne vzdržuje, vse propada – Bo močvirje izpodjedlo tudi asfalt?

Poletje prihaja. Izletniki obiskujejo Ortnek, Gmado, stari grad in lepe vasi v gospodujoči Gregoriji. Mnogi motorizirani izletniki radi tudi pesačijo po cvetoči naravi in po mehkih gozdnih poteh. Zato puščajo svoje železne konjičke v Ortneku. Ob sobotah in nedeljah je parkiranih vedno več osebnih avtomobilov pod ortneškim skednjem in v njegovi okolici. Zato naj bi tam uredili prostornejša parkirišča. Prostora je na pretek, le pripraviti ga je treba in preurediti skedenj, ki bi lahko dal streho mnogim železnim konjičkom, ko pravih več nimamo, in tudi potnikom, ki čakajo na avtobus.

Ortneški logi so se zato, ker nihče ne ureja, oziroma čisti struge potokov, spremenili v močvirje. Nekdaj pa so bili polni lepe in iskane „ložnice“. Ob deževju so polni vode, da nastaja jezero, ki že grozi, da bo izpodjedlo asfaltno cesto. Rešimo, kar se rešiti še da. Poglobiti in osnažiti je treba strugo ter obrabni kanal, pa bodo logi zopet dobili čar, ki nam ga je voda odplavila.

Pa še o gradu nekaj besed. Pravzaprav gradu ni več, ampak le kup podmanjkljivo pokrite in na trhli podlago stoječe podrtje, ki bo morda že jutri zgrmela na kup. Ostala je le prispodoba nekdanje lepote, ki pa nam je danes samo v sramoto in nadlego. Tudi nekdanji lepi rastlinjak postaja pragozdček, saj se malokdaj kdo pojavi v njem.

Ortneški grad in okolica naj nam bosta v pouk, kaj nastane, če ni pravega lastnika in gospodarja. Odstranimo sramoto in zgradimo tu kaj koristnejšega, sodobnejšega!

V. PREZELJ
ORTNEK

VISOK JUBILEJ

Pred kratkim je praznovala visok življenjski jubilej, devetdesetletnico rojstva, Marija Keše iz Govej dola pri Krmelju. Potem ko je leta 1924 v veliki rudarski nesreči izgubila moža, se je tudi sama zaposlila v rudniku, kjer se je tudi invalidsko upokojila. Ob njenem visokem jubileju so jo obiskali predstavniki delovnih organizacij, krajevne organizacije SZDL in krajevne skupnosti ter ji skupno s pionirji OŠ Krmelj čestitali in ji zaželeli še mnogo zdravja in življenjske sreče.

BORIS DEBELAK

Odgovor na: Protestiramo

V zadnji številki Dolenjskega lista je izšel članek pod naslovom „PROTESTIRAMO“. V zvezi z njegovo vsebino odgovarjamo naslednje:

Z uvedbo novega prometnega režima na območju Novega mesta, ob priliki zapore starega mostu in usposobitve za promet novega so v mestnem prometu nastale nekatere težave. To se kaže predvsem v popolnoma spremenjenem poteku mestnega prometa. Težave so zlasti pri uvedbi linije Šmihel–Bršljin. Na tej liniji je bila do sedaj postaja pri BOLNIŠNICI, naslednja pa na GLAVNEM TRGU. Postajališča pri hotelu Kandija za zgoraj omenjeno linijo že do sedaj nismo mogli uporabljati zaradi preusmeritve prometa na most in križišča. Z zaporo starega mostu pa poteka ta linija skozi naselje RAGOVO. Glede na bojaznen, da bo Ragovska cesta s preusmeritvijo celotnega prometa na novi most preobremenjena, trenutno nismo mogli najti ustreznega mesta za postajališče. Prav tako nismo vedeli, kolikšne potrebe po prevoznih sredstvih so pokazale. Že tedaj smo o postajališču razmišljali in o tem obvestili tudi odgovorne občinske organe. Ker pa je ustavljanje avtobusa povezano z odmikališčem, je treba le-to najprej narediti, za kar pa so pristojni drugi organi, šele potem bomo na RAGOVSKI postajališče tudi uporabljali. „GORJANCI“ so namreč le porabniki postajališč, ne pa tudi investitorji. Članek torej ni bil naslovljen na pravo mesto.

Ne moremo pa mimo dejstva, da smo prav za naselje RAGOVO že s 1. 2. 1976 na zahtevo krajanov podaljšali krak mestne linije. Toda po dveh mesecih obratovanja pa smo ugotovili, da ni interesov na tej liniji ter smo zaradi nedonositosti ta krak mestne linije ukinili.

Kar zadeva očitek, da za rešitev mestnega prometa „GORJANCI“ niso naredili dovolj, bi pojasnili samo, da so naš interes postaje, saj dobimo na njih uporabnike naših storitev in si prav gotovo prizadevamo, da bi bile le-te ob pravem času in na pravem mestu. Ne moremo pa spreminjati zaporedja postajališč.

Občani krajevne skupnosti BROAD – DRSKA, posebno še upokojeenci, so večkrat naslovili na nas zahtevo po postajališču na DRSKI, bodisi za avtobuse mestnega, kakor tudi primestnega in medkrajevnega prometa. Kljub temu da smo predlagali mesto, ki bi bilo najprimernejše za ustavljanje avtobusov, in smo imeli izdelan vozni red za to postajališče, nam pristojni organi tega niso dovolili z utemeljitvijo, da obstoječi postajališči na BRODU in pri BOLNIŠNICI zadostujeta.

Pisec članka opozarja tudi, da so mnoga naselja brez ustreznih avtobusnih zvez. To je res in bo ta problem obstajal še toliko časa, dokler ne bo rešeno vprašanje dovoznih cest do teh naselij. Značilen primer tega je naselje na Mestnih njivah. Ali je sedanja cesta, ki pelje s Ceste herojev, primerna tako po vzponu kot po širini za avtobusni promet? Zal to ni edini primer in načrtovalci bodo ohih naselij bi morali misliti tudi na razvoj mestnega prometa v novem naselju.

„GORJANCI“ Novo mesto TOZD Avtobusni promet

pisma in odmevi

NERED NA POSTAJI

Potnik, zlasti tisti, ki prvič potuje s kandijske železniške postaje, se srečuje na kandiskem kolodvoru s čudnim redom, pravzaprav neredom. Povzročajo ga šolarji, pa tudi uslužbenci. Na ozkem dvignjenem peronu se gnetejo in onemogočajo stopanje v vlak. Prav nič obzirni niso. Znajo uporabiti tako ramena kot torbe. Tudi roke zaposlijo v želji, da bi čim hitreje prišli na drugo stran tirov. Napis „Hoja po tirih je prepovedana!“ jih ne moti, zelo potrpežljiv pa je tudi edini železničar na postaji, ki se ubada s prodajo vozovnic, dviganjem in spuščanjem zapornic itd.

H. WILFAN
LJUBLJANA

ELEKTRIKA V VSAKO HIŠO

Zaselek Travnji dol je eden redkih v novomeški občini, kamor se ni segla elektrika. Krajanji so se odločili sami zagotoviti najmanj tretjino potrebnih sredstev. Vsa dela naj bi stala 300 tisoč dinarjev, v kar so vračunane tudi prostovoljne delovne akcije. V nedeljo, 17. aprila, je bila organizirana prva delovna akcija, ki se je udeležilo 25 mladincev ter blagajnik in predsednik naše krajevne skupnosti. Očistili smo že skopane jame in izkopali nad stiriideset novih. Med prvomajskimi prazniki nas čaka še veliko dela. Želimo si, da bi se udeležilo teh akcij še več mladih, saj so akcije med prebivalci Travnega dola zelo lepo sprejete. Sklenili smo organizirati tudi mladinsko delovno brigado. Ko bo zasvetila v Travnem dolu zadnja žarnica, delo za naš šel ne bo končano. Potrebno bo še asfaltirati cesto skozi Uršna cela in vložiti mnogo naporov v prepotrebno razširitev pokopališča.

SONJA KUMP
Uršna sela 79

PROSTOVOLJCEV DOBRA VOLJA ...

V aprilu je bilo ustanovljenih pri RK Šmihel 11 mladinskih aktivov, ki štejejo 160 članov. Najbolj delaven je 35-članski aktiv OŠ Milke Šobar, ki je izvedel z mladimi člani že 13 očistevalnih akcij. Očistili so Regečo vas, posipali pota, v Irči vasi uredili dvoje smetišč, v lanskem letu so izdali štiri številke svojega uličnega glasila v Ulici Mirana Jarca, letos pa nameravajo ustanoviti tudi „ulično knjižnico“ s pomočjo Pionirske knjižnice v Novem mestu. Tu je še sodelovanje v „zelenih stražah“, ureditev Ulice Milke Šobar in izdatna pomoč pri dograditvi stolpa novega gasilskega doma. Čaka pa nas še lepšanje zapuščenega kopališča ob Krki, očistili bomo bregove Težke vode, sicer pa je umazanije toliko, da dela za gotovo ne bo zmanjkalo.

FILIP RIHAR

OBRAMBNI DAN

Tudi učenci moramo biti poučeni o postopku v primeru elementarnih nezdov in vojnega napada. V ta namen smo organizirali na šoli „obrambni dan“. Kar najhitreje smo morali na znak zvonca zapustiti šolo in se zbrati na dogovorjenem mestu. V razred sta prišla z ravnateljem tudi dva vojaka, Spiro in Josip. Na dogovorjeni znak smo vsi planili iz učilnice. Skočila sem skoz okno in padla na koleno. Na zbornem mestu smo dobili šest ovojnic z nalogami, ki smo jih morali rešiti. V zadnji je bil listek z geslom „Čebina – Kumrovec“. Nato so nam vojaki pokazali tudi orožje in nas povabili na pasulj.

ANICA POTOKAR

SLOVO OD PARTIZANSKE MAME – V nedeljo smo se poslovili od Franciške Žulič iz Dolnjega Vrhpolja pri Šentjerneju. Pokojna je bila partizanska mama in prvi zglede slovenske matere. V svobodoljubnem duhu je vzgojila svoje otroke, partizani pa so bili med vojno v njeni hiši vedno dobrodošli gostje. Ob odprtem grobu ji je v slovo spregovoril predsednik ZB Šentjerneje Rado Majzelj. (Foto: Polde Miklič)

Kolinska

Prehrambna industrija Ljubljana - TOZD Mirna na Dolenjskem

ZA ZDRAVJE IN VESELJE VAŠEGA OTROKA

Za zdravje in veselje
vašega otroka
4x bebi

INSTANT
* BREZ *
KUHANJA

Kolinska Ljubljana - TOZD za predelavo krompirja na Mirni na Dolenjskem je dopolnila svoj osnovni proizvodni program z izdelki instant otroške hrane pod skupnim imenom BEBI.

Kolekcija BEBI zajema zdrobove kosmiče, zdrobove kosmiče s kakavom, riževe kosmiče in JABOLČNE KOSMIČE Z ZDROBOM IN VITAMINI.

BEBI dodatki pomenijo velik napredek v prehrani otrok kot dopolnilna prehrana. Tudi starejši bodo radi segli po kolekciji BEBI, saj so tudi zanje zdrobovi, riževi in JABOLČNI KOSMIČI lahko okusna popestritev prehrane.

Izdelki BEBI so mnogo bolj kvalitetni kot pa sam zdrob, riž ali jabolka, saj so obogateni z vitamini in drugimi dodatki, ki so potrebni otrokom in odraslim.

Pri kuhanju kravje mleko delno izgubi svoje kvalitetne sestavine, prav z dodatki BEBI pa ponovno vrnemo mleku njegovo polno vrednost in še več - oplemenitimo jo.

Kolekcija BEBI je tudi zelo praktična, saj odpade

kuhanje. Zdrobove kosmiče, zdrobove kosmiče s kakavom in riževe kosmiče raztopimo v toplem mleku, JABOLČNE KOSMIČE pa samo v vodi. Hitra priprava je dobrodošla zlasti zaposlenim materam v mestih in na podeželju. Zaradi praktičnosti priprave je uporabna kot nalašč tudi v vzgojnovarstvenih zavodih in otroških bolnišnicah.

Še posebno se moramo zaustaviti pri BEBI JABOLČNIH KOSMIČIH. Tako kot vsa kolekcija BEBI so tudi JABOLČNI KOSMIČI delo domačih strokovnjakov. Za vso kolekcijo je značilno, da je izdelana iz domačih prvovrznih surovin.

Vso BEBI kolekcijo proizvaja Kolinska v instant kvaliteti. Podlaga za zdrobove kosmiče je zdrob, za riževe riž, za JABOLČNE KOSMIČE pa prvovrzdna domača jabolka. Predelava je takšna, da JABOLČNI KOSMIČI zadržijo vse sestavine svežih jabolok. Prav zaradi tega JABOLČNI KOSMIČI vsebujejo veliko vitaminov, posebno B₁ in B₂. BEBI JABOLČNI KOSMIČI niso uporabni samo kot normalna otroška

hrana, ampak jih lahko uporabljamo kot posebno dietno prehrano otrok in odraslih.

Sladokuscem bodo BEBI JABOLČNI KOSMIČI z dodatkom smetane, orehov ali cimeta postali okusna poslastica.

Vse mešanice BEBI smemo pričeti uporabljati pri otrocih od 3. meseca starosti dalje, ko že jedo polno mleko, in to na stekleničko. Kosmiči kot kaša pa se kasneje že lahko uporabljajo kot samostojen obrok.

Kosmičev ni priporočljivo uporabljati pri otrocih, ki so nagnjeni k debelosti. Previdnost pa je potrebna tudi pri rahitičnih otrocih. V takih primerih je potrebno, da se matere posvetujejo z zdravnikom v otroški posvetovalnici.

Kolekcija BEBI je posebno dobrodošla pri slabotnih otrocih. Vse priznanje gre KOLINSKI, saj je s kolekcijo BEBI storila korak naprej pri prehrani otrok.

Da bi se mamice laže odločile za nakup ene ali druge vrste kosmičev BEBI, ki jih bodo dajale svojim malčkom, in da bo odločitev lažja, ko bodo stale pred

trgovinskim pultom, navajamo osnovne značilnosti posameznih vrst kosmičev.

JABOLČNI KOSMIČI

Priprava: V 2 decilitra prekuhane, tople vode vmešajte 25 do 30 gramov (5 - 7 velikih zvrhanih žlic) kosmičev. Dodajte 2 - 3 kavne žličke sladkorja in obrok je pripravljen.

Vsak obrok pripravite na novo.

Bebi jabolčni kosmiči so primerni za prehrano v vseh starostnih obdobjih, dojenčkom pa se lahko dajejo od dokončanega tretjega meseca dalje.

Glavne sestavine: jabolka, pšenični zdrob, pšenična moka, škrob, sladkor, vitamini.

100 gramov jabolčnih kosmičev vsebuje:

vitamina B ₁	0,7 mg
vitamina B ₂	1,5 mg
askorbinske kisline	50,0 mg
niacina	8,0 mg

BEBI ZDROBOVI KOSMIČI

a) Priprava zdrobove kaše za v stekleničko:

V 2 dl prekuhanega toplega mleka vmešajte 10 - 12 g (dve veliki jušni žlici) zdrobovih kosmičev. Dodajte po okusu sladkor in obrok je pripravljen. Vsak obrok je potrebno pripraviti na novo!

b) Priprava zdrobove kaše:

1. 2 dl prekuhanega toplega mleka zlijte na krožnik.

2. Vmešajte 20 g (4 velike zvrhane jušne žlice) zdrobovih kosmičev. Po okusu dodajte sladkor in obrok je pripravljen.

Glavne sestavine so: pšenični zdrob, pšenična moka, škrob, sladkor, vitamini.

100 g zdrobovih kosmičev vsebuje:

vitamina B ₁	0,7 mg
vitamina B ₂	0,8 mg
niacina	8,0 mg
železa	12,0 mg
fosforja	210,0 mg
etilvanilina	20,0 mg
askorbinske kisline	45,0 mg

BEBI ZDROBOVI KOSMIČI S KAKAVOM

a) Priprava zdrobove kaše za v stekleničko:

V 2 dl prekuhanega toplega mleka vmešajte 12 - 14 g (2 veliki jušni žlici) kosmičev.

Dodajte sladkor po okusu (1 kavna žlička) in obrok je pripravljen. Vsak obrok pa je potrebno pripraviti na novo!

b) Priprava zdrobove kaše:

1. 2 dl prekuhanega toplega mleka zlijte na krožnik.

2. Vmešajte 25 g (3 - 4 velike jušne žlice) kosmičev. Dodajte sladkor po okusu (1 - 2 kavni žlički) in obrok je pripravljen. Glavne sestavine: pšenični zdrob, pšenična moka, kakav, škrob, sladkor, vitamini.

100 g zdrobovih kosmičev s kakavom vsebuje:

vitamina B ₁	0,7 mg
vitamina B ₂	0,8 mg
niacina	8,0 mg
fosforja	250,0 mg
etilvanilina	20,0 mg
askorbinske kisline	45,0 mg

BEBI RIŽEVI KOSMIČI

a) Priprava riževih kosmičev za v stekleničko:

V prekuhano toplo mleko vmešajte 4 - 6 g riževih kosmičev (ena kavna žlička je 1,5 g). Dodajte 7,5 - 10,0 g sladkorja (1 kavna žlička sladkorja je za 5 g), ohladite na telesno temperaturo in dajte dojenčku.

b) Priprava riževih kosmičev kot kaša:

V 2 dl prekuhanega toplega mleka vmešajte 20 g (3 - 4 velike jušne žlice) riževih kosmičev. Po okusu dodajte sladkor (2 kavni žlički) in obrok je pripravljen. Riževi kosmiči pri dietah - po posvetu z zdravnikom in po njegovem navodilu:

V 50 ml prekuhane mlačne vode dajte 4 kavne žličke riževih kosmičev, premešajte, da se razpuste, in dolijte 150 ml prekuhane vroče vode. Ponovno premešajte, precedite, sladkajte s saharinom, ohladite na telesno temperaturo in ponudite.

Navedeni način priprave kosmičev je priporočljiv kot prehodna hrana med dietično hrano pri driskah in prehodom na normalno hrano.

b) Riževe kosmiče, pripravljene na vodi ali mleku, priporočajo pri vnetju pre-

bavil odraslih in otrok ter kot lahko prebavljivo hrano.

c) Riževi kosmiči ne vsebujejo gliadina. Zato pripravljamo riževe kosmiče kot samostojno jed za bolnike s kronično drisko. Uporabljamo jih kot za kuhino in kot dodatek pri pripravi jedi tem bolnikom.

Riževi kosmiči so še posebno priporočljivi pri kroničnih driskah, ki vodijo k podhranjenosti, in pri otrocih in odraslih, ki so alergični na škrob žitaric.

Glavni sestavini: riž, vitamini.

100 g riževih kosmičev vsebuje:

beljakovin	7,1 g
maščob	0,86 g
ogljikovih hidratov	85,5 g
kalorij	396
vitamina B ₁	0,7 mg
vitamina B ₂	0,8 mg
niacina	8,0 mg

S tem zapisom smo želeli opozoriti mamice, vzgojnovarstvene ustanove, otroške bolnišnice, šole in druge uporabnike kolekcije BEBI na praktičnost in koristnost teh proizvodov. Željo, da bi jih uporabljali v čim večjem številu za zdravje in veselje vaših otrok.

Proizvodnja in prodaja BEBI proizvodov se iz meseca v mesec veča po zaslugi tistih, ki so ugotovili kvaliteto, koristnost in praktičnost priprave le-teh.

Da je BEBI kolekcija vse bolj in bolj priljubljena, dokazujejo pohvale uporabnikov. Za proizvajalca in njegove strokovnjake, ki so izdelali BEBI kolekcijo, pa je pohvala uporabnikov največje priznanje in nagrada. To pa jih obvezuje, da bodo tudi še naprej skrbeli za posodabljanje otroške prehrane.

DL - ekonomska propaganda besedilo: JANKO SAJE

Razstveni prostor Kolinske na spomladanskem zagrebškem velesejmu (Foto: Marko Klinc)

Srp in kladivo

Črnomaljski orožniki so dobro poznali tiste, ki so pred vojno za 1. maj radi delali „zgago“, kot so takrat rekli praznovanju delavskega praznika. „Zadnjega aprila so nas poiskali in za dva ali tri dni zaprli,“ se spominja eden teh „zagarjev“ Milan Šimec, komunist od 1935. „Tudi mene so dvakrat presenetili, vendar s tem, da so nas nekaj zaprli, niso mogli drugim prepričati praznovanja.“

Kasneje so žandarji zaman iskali te organizatorje, kajti zadnje dni aprila so se poskrili, da so skupaj s tovariši proslavili 1. maj. „Zbralo se nas je tudi po 50, 60 delavcev; ponavadi smo šli v gozd in se tam pogovarjali o pomenu delavskega praznika. Seveda smo to naredili naskrivaj, kajti praznovanje 1. maja je bilo strogo prepovedano. Shod je bil v barakarskem naselju Jugolesa, vendar vedno po šihu, kajti za 1. maj so morali vsi delavci na delo, pa tudi če jih niso prav nič potrebovali.“

Komunisti in napredni delavci so za svoj praznik po Črnomlju obešali slovenske in rdeče zastave, in to na takih krajih, da so žandarji težko prišli do njih. Šimec je bil takrat predsednik sindikata gradbincev, v katerega so prestopili skoraj vsi, ki so bili prej v klerikalnem sindikatu. „Delavci so hoteli imeti svoj praznik, zavedali so se pomena praznovanja 1. maja, zato nam ni bilo treba prav veliko agitirati, naj pridejo.“

Milan Šimec je imel v svojem boju za pravice delavcev veliko podporo v očetu in materi. „Čeprav moj oče ni bil organiziran, je bil pravi komunist, mati pa njegova dobri pomočnica. Spominjam se, kako je mati ob neki priložnosti v rdeči barvi skuhal velik kos belega blaga, oče pa nam je narisal srp in kladivo in imeli smo pravo komunistično zastavo.“

A. B.

Rdeči nagelj

Novomeščanka Martina Petrič je bila ena prvih žensk, ki so v viharnih dneh zadnje vojne takoj stopile ob bok Osvobodilni fronti in začele z aktivističnim delom za NOV. Napredno usmerjena že od mladih let, se spominja tudi predvojnih pravih majev in takratnega načina praznovanja delavskega praznika.

„Napredni Novomeščani smo se vsako leto za 1. maj brez predhodnih dogovorjanj znašli navadno na istih izletniških točkah: včasih na Trški gori, drugič na Ušivcu pa pri Roku in še kje. Rdeč nagelj, ki ga je izletnik nosil v gumbnici, je bil naš znak. Ker so bila prvomajska praznovanja prepovedana, smo že s tem, ko smo z nageljni šli na izlet, pokazali svojo pripadnost delavskemu razredu in sovražnost do takratnega režima.“

Posebno mi je ostal v spominu eden zadnjih prvih majev pred vojno. Iz mesta nas je šla večja družba peš na Ušivec, nazaj pa smo se vračali z vlakom iz Bircne vasi. Večkrat smo se ob takih priložnostih tudi fotografirali in tiste slike so nam še danes drag spomin. Na takratnih prvomajskih shodih ni bilo ne programov ne godbe, pač pa smo se v naravi le povesečili, kaj zapeli in tako utrjevali medsebojne tovariške vezi.“

R. B.

72 ur gladovanja

Predvojni partijski delavec Karel Šterban s Senovega se še danes živo spominja dramatičnih juljskih dogodkov 1934. leta v Hrastniku, kjer je tedaj delal kot rudar. Takole pripoveduje:

„Trboveljska premogokopna družba je 1934. leta hotela rudarjem v revirjih za deset odstotkov zmanjšati plače. Druga rudarska skupina, ki je zastopala rudarje na pogajanjih v Ljubljani, ni imela uspeha, zato je 1. julija sklicala v Trbovljah veliko zborovanje za rudarje vseh treh zasavskih premogovnikov. Na tem zborovanju so pooblastili delegate, naj sporočijo družbi sklep, da rudarji ne pristajajo na znižanje plač. Po zborovanju se je sestajal na Ojstrom revirski komite KP, katerega član sem bil tudi jaz. Sestanku so prisostvovali Franc Salamun in Lojze Hohkrajc (oba iz Trbovelj) ter Miha Marinko, tedaj sekretar pokrajinskega komiteja KP za Slovenijo. Sprejeli smo sklep, da bomo začeli gladovno stavko, o čemer smo se v revirjih takoj pogovorili s komunisti in simpatizerji.“

Gladovno stavko je začel obrat Ojstro tako, da nočna skupina 2. julija ni šla iz jame. Nato sta ostali v jami tudi dva in

Ko je bil rdeči nagelj žandarjem trn v peti...

POD TEM NASLOVOM OBJAVLJAMO KRATKE PRIPOVEDI IZ SPOMINOV NEKATERIH PREDVOJNIH KOMUNISTOV IN DRUGIH DOLENJCEV, BELOKRANJCEV IN POSAVCEV NA PRAZNOVANJE PRVEGA MAJA MED OBEMA VOJNAMA, KO SO BILA PREPOVEDANA JAVNA DELAVSKA ZBOROVANJA IN JE BIL REŽIMU SUMLJIV ŽE VSAK, KDOR SI JE V GUMBNICO ZATAKNIL ROŽO ALI SI ZAVEZAL RDEČO KRAVATO.

druga izmena. Stavka je trajala 72 ur. V obratu Ojstro je gladovalo 500 rudarjev, v obratu Hrastnik pa okoli 800. Takrat sem bil sekretar partijske celice Ojstro. Iz delavcev obeh obratov smo ustanovili stavkovni odbor. V stavki so nam veliko pomagale žene, ki so demonstrirale pred rudniško upravo. Trboveljska družba je končno preklicala svoj sklep o znižanju plač. Zaupniki druge rudarske skupine so prišli v jamo in to sporočili stavkajočim. Rudarji so nato vsi izmučeni zapuščali jaške in rove v obratih Hrastnik in Ojstro. Zunaj nas je pričakala množica prebivalcev celotnega Hrastnika z godbo iz Steklarne. Na čelu te manifestacije je bil takratni župan Malovrh, ki je spregovoril več tisočim ljudem pred rudniško separacijo. V tej gladovni stavki so sodelovali tudi obrtniki, ki so dajali pomoč rudarskim družinam.“

J. T.

Rdeče kravate

Rihard Romih iz Novega mesta se prvih majev takole spominja:

„Prvič sem praznoval 1. maj še kot dijak novomeške gimnazije in član našega naprednega društva Prosveta 1926. leta. Dogovorili smo se, da se dobimo navsezgodaj v bližini Šajserja. Večina nas je bila iz delavskih vrst in nekaj naprednih učiteljev. Spominjam se, da je večina nosila namesto nageljna v gumbnici rdeče kravate. Bil sem še mnogo premlad, da bi lahko razumel pravi smisel shoda. Starejši so se nekaj pogovarjali, mi pa smo bili tu bolj za krinko.“

Star 17 ali 18 let sem kot član Društva primorskih Slovencev prisostvoval praznovanju 1. maja v gostilni pri Osolniku. Govorili smo o boju za osvoboditev Primorske. Posebno močan vtis je imel name govor tov. Habjana. Ob koncu svojega govora je visoko dvignil roko, stisnjeno v pest, in rekel: „Zmagali bomo!“

Spominjam se tudi praznovanja 1937. leta. Sestali smo se pri Petretu nad Prečno. Naš tovariš, med nami takrat edini komunist, ki je dobil v partizanih vzdevek Ge, nas je navduševal za napredne ideje in gibanje. Gotovo nas je hotel združiti pred nevarnostjo, ki se je naglo bližala.“

Globljega pomena teh shodov sem se zavedel šele nekoliko kasneje. Imeli so odločilen vpliv, da za mnoge od nas 1941. leta dileme ni bilo – edina pot je vodila v partizane.“

I. V.

Odpuščeni rudarji

Na rudarskem posloplju v Globokem pri Brežicah so 27. aprila z odkritjem spominke plošče obeležili pomemben dogodek iz zgodovine tamkajšnjega delavskega gibanja, ustanovitev sindikalne podružnice pred 40 leti.

„Iskali smo rešilno vejo kot vsak, ki se utaplja,“ pravi Ivan Lesinšek, nekdanji rudar in eden od ustanoviteljev podružnice. „Gospodarji so gledali bolj nase kot na nas delavce. Vedno so zavlačevali s plačami in nam bili tako stalno dolžni. Dobivali smo komaj polovico zaslužka. Najprej smo vložili tožbo pri dr. Zdolsku. Ta nam je povedal, da Rudnik nima premičnin in da dolga ne bo mogel izterjati. Nekateri so zapustili delo in šli kmetovat, nekateri pa smo ostali in čakali na uresničenje obljub.“

Potem smo se začeli pogovarjati, da bi se kako organizirali. Leta 1936 sem pisal na rudniški sindikat v Trbovlje, naj nam pošlje zastopnika. Tisto leto ni bilo odgovora. 1937 pa je prišel nekdo nenajavljen iz Hrastnika. Pravijo, da je bil brat Lidije Šentjurčeve. Z njim smo se dogovorili za nedeljski sestanek rudarjev v gostilni pri Kostevcu. Tam smo izvolili sindikalni odbor. Predsednik je bil Franc Drugovič z Blatnega, jaz sekretar, blagajnik pa Janez Krošelj. To je bilo julija. Od takrat je imela naša sindikalna podružnica stalne stike s Hrastnikom in Trbovljami. Sestanke smo sklicevali vedno drugje, da uprava ne bi zvedela, o čem razpravljamo.“

Zadnje sejo smo imeli septembra 1937 pri Drugoviču v Blatnem. Takrat smo zvedeli, da je od 120 rudarjev prijavljenih pri Bratovski skladnici samo 20 do 25. Sklenili smo zadevo raziskati in ukrepati. Uprava je za to zvedela in naslednje jutro smo prebrali na razglasni deski, da je ves sindikalni odbor odpuščen z dela.“

J. T.

Zastava na križu

Milana Kovačiča sem dobil v gradaški prosvetni dvorani, kjer je pripravljaval oder za petkovo slavnostno sejo občinske konference ZKS Metlike.“

„Spominjam se, da smo od 1935 vsako leto napredni gradaški fantje proslavljali 1. maj. Sploh smo v Gradcu vsako priložnost izkoristili za manifestacijo naših naprednih hotenj: proslavljali smo delavski praznik, obletnice oktobrske revolucije, še posebno aktivni pa smo bili pred volitvami,“ je pripovedoval predvojni komunist.

„Za 1. maj smo komunisti organizirali srečanje v bližnjem gozdu, pridružilo pa se nam je tudi več naprednih obrtnikov. V čast delavskega praznika smo zakurili kres. Nekoč smo pokurili za kres precj drv takratnega podjetja Šumograd. Seveda so prišli žandarji, da bi nas razgnali, vendar se nismo dali; ko so videli, da ne bo šlo lahko, se je eden od njih oglašil, da tam ne smemo kuriti, ker je to njegova njiva.“

Za 1. maj 1940 je gradaški predvojni komunist Nande Butala na Kučarju na evharistični križ obesil rdečo zastavo, in ko so orožniki iskali storilca, je šel za nekaj dni v zapor raje njegov prijatelj, ki so ga osumili, kot da bi izdal Nandeta.“

„Za vedno mi bo ostalo v spominu tisto praznovanje 1. maja, ko je sredi belega dne Gusti Doltar splezal na najvišjo smreko v Gradcu in prav na vrh obesil slovensko zastavo. V naglici pa jo je obrnil narobe, in ko smo mu to povedali, se je še enkrat kot verveca pognal gor in napako popravil. Zastava je v čast 1. maja vihrala cel dan, kajti nihče se ni upal splezati tako visoko, da bi jo odstranil.“

A. B.

Kresovi in zastave

Marija Knapič, 79 let, upokojenka iz Šalke vasi pri Kočevju:

„Spominjam se prvih majev okoli leta 1920. Fantje so takrat v novi rudniški koloniji uredili drevedred iz brez, dekleta pa smo pometla cesto, da je bilo za 1. maj res lepo. Vse to delo smo opravili ponoči, ko so odrasli in žandarji spali. Fantje so odšli običajno na Fridrihtajm, kjer so vso noč pili, peli in vriskali. Kurili so tudi kresove. Vedno so na visoko drevo izobesili rdečo zastavo.“

Za 1. maj smo se lepo oblekli. Delali nismo nič. Na več krajih smo izobesili zastave. Žandarji so zjutraj kar pihali od jeze, mi smo se jim pa smejali.“

Zborovanj, mitingov in podobnega se ne spominjam. Mladi smo praznovali 1. maj po svoje, kako so ga starejši, pa ne vem. Starejši so bili zgarani. Takrat je bilo težko. Tudi niso mogli dosti hoditi okoli.“

Takrat, tudi okoli leta 1920, ampak vedno šele po 1. maju, smo nekajkrat štrajkali. Včasih so nas skušali razgnati vojaki, včasih žandarji. S silo so hoteli doseči, da bi šli spet delat. Vendar smo šli šele, ko smo dobili bolj šo plačo.“

J. PRIMC

Trn za žandarje

Alojz Šega, 79 let, upokojenec, Ravni dol, občina Ribnica, član KP oz. ZK od leta 1941:

„Za 1. maj smo med vojno prirejali proslave, izobešali rdeče in ruske zastave ter razne parole. Vendar bi raje govoril o nekem drugem sestanku jeseni leta 1938 v Ljubljani oziroma pri Novem svetu, kot smo rekli tistemu kraju. Prvi govornik še ni dobro začel, ko so nas žandarji že razgnali. Mi pa nismo šli domov, ampak smo se zbrali spet v nekem hotelu – menda se mu je reklo Lojd – na Sv. Petra cesti.“

Tam nas je bilo okoli 100 do 200. Takrat sem se prvič srečal z mnogimi naprednimi političnimi delavci. Spominjam se poznejšega narodnega heroja Jožeta Šeška, pismo-onoše Jožeta Kopitarja, ki je bil kasneje od 1941 ali 1942 pa do konca vojne sekretar ribniškega okrožja, pa Rudija Podlogarja iz Kočevja in Franca Špeharja iz Špeharjev v Beli krajini, ki so ga Italijani med vojno ubili.“

Na tisti sestanek sem šel na pobudo Jožeta Lacka, kasnejšega narodnega heroja, ki so ga okupatorji mučili in ubili v Ptuj. Jaz sem namreč redno krošnjaril prav na ptujskem območju in Lacko me je pridobil za politično delo in me uporabil tudi za zvezo z Jožetom Šeškom v Kočevju.“

Na tistem sestanku v Ljubljani smo dobili vsak svojo nalogo in odšli na delo. Jaz sem skupaj s Francem Špeharjem deloval na območju Kočevske, se pravi od Kolpe do Velikih Lašč. Raznašala sva tudi literaturo, skrbela za zvezo z našimi politiki, organizirala sva razne akcije ob volitvah in podobno.“

J. P.

Le delal si lahko

Alojz Jaklič iz Brune vasi, sedaj je v 70. letu, se ob vsem prestanem čudi, kako je ostal živ. „Včasih je bilo tako: če nisi trdo delal – vozi! Skoraj težko je verjeti: naj je bilo še tako hudo, sem vedno shajal. Koliko sem preстал, ni, da bi govoril.“

Gradil je železnico po mirenki dolini. Po štrajku mokronoških usnarjev je delal v tej tovarni. Nekega lepega dne so jih Nemci zmašili na dva tovornjaka in odpeljali v Avstrijo. „Bolj lačen kot sit si moral delati in kazati, da si čvrst, sicer bi bil odpisan,“ se spominja tlake na tujem.“

Naznoma je nobenega delavskega praznovanja. Vselej je garanje! Matere sploh ni poznal, očeta je ubila strela. Ko je bilo treba v šolo, je služil za pastirja. Na železnico se je vrnil po osvoboditvi. Delali so od Tržišča do Mirne. V poletni vročini in zimskem mrazu. Spet ni bilo misliti na kakšno praznovanja. Šele na stara leta je v svojem: v hišici, ki jo je uredil v Bruni vasi.“

A. Ž.

Svoboda, to je nekaj!

Jože Železnik iz Krmelja je bil kot rudar upokojen s 36 leti in osmimi meseci delovne dobe. V stari Jugoslaviji je bil delavski zaupnik, po vojni pa tudi prvi predsednik delavskega sveta nekdanjega krmeljskega rudnika. Aktiven sindikalni delavec je bil na spisku žandarjev. „Kot tak si bil hitro reduciran. Malo bolj po tiho bi govorili, pa bi še delali,“ mu je dejal ob odpustu rudniški ravnatelj v Krmelju.“

V vseh predvojnih letih se ne spominja kakšnih prvomajskih proslav, preveč nevarno je bilo. Duška so si dali na sokolskih prireditvah. Posebno zleti so bili prava doživitev. Svoboda se je končala z vpoklicem v vojsko 20. novembra 1939. Devetega aprila 1941 je bil zajet, zatem pa je bil do osvoboditve na prisilnem delu v Nemčiji. Še takšen teror jim ni onemogočil zveze z domovino. V spominu mu je ostala radost, s kakršno so v samem „sru“ nacistične Nemčije prejemali partizanski časopis preko zveze s Cirilom Grošljem iz Domžal. „Časopis je bil samo na enem listu, vendar je bil naš. Da, današnja svoboda, proslave, to je nekaj!“ Pred dvema letoma je za svoje sindikalno delo prejel zlati znak slovenskih sindikatov.“

A. Ž.

Zbral in uredil: IVAN ZORAN

Milan Šimec Ivan Lesinšek Karel Šterban Rihard Romih Marija Knapič Milan Kovačič Alojz Šega Martina Petrič Alojz Jaklič Jože Železnik

trgovska hiša emona maximarket

POJEM SODOBNE TRGOVINE

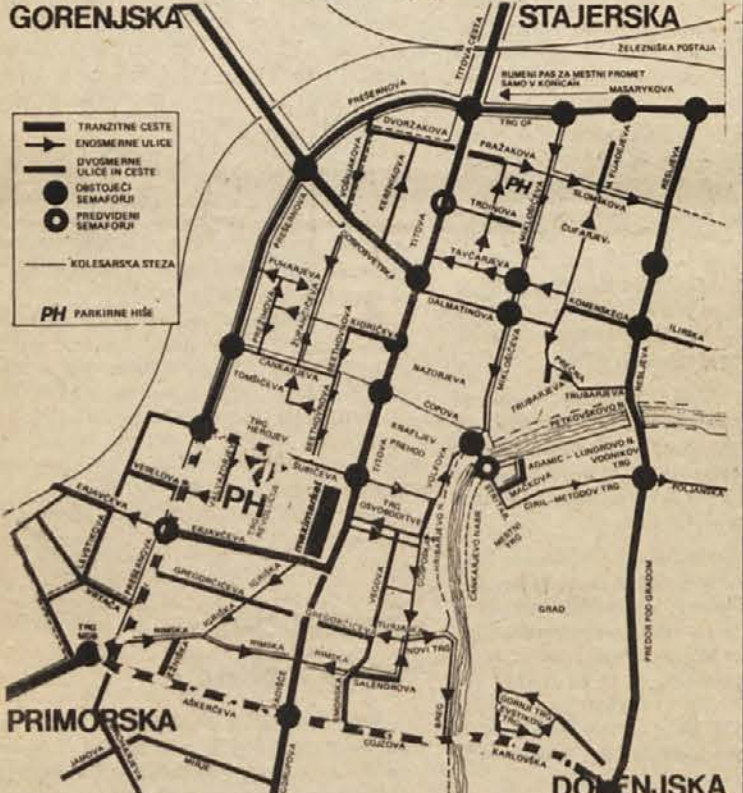

TOZD Trgovska hiša Emona, Maximarket na Trgu revolucije št. 1 v Ljubljani, je sestavni del velike Emone, ki letos proslavlja svojo tridesetletnico.

Maximarket posluje na 24.000 kvadratnih metrih površin. Od tega je 10.000 kvadratnih metrov prodajnih površin, 4.000 kvadratnih metrov gostinskih lokalov. Ostale površine so namenjene skladiščem, hladilnicam, proizvodnim obratom poslovnim prostorom in ostalim potrebnim dejavnostim. Maximarket ni samo poslovni center Ljubljane, ampak celotne Slovenske republike.

Ker Emona Maximarket vabi s svojo reklamo tudi kupce z območja Dolenjske, si je ekonomsko propagandna služba Dolenjskega lista naložila nalogo, da ugotovi potrošnikom v korist, kaj dejansko Maximarket nudi kupcem.

Obloženi s fotoaparati in beležnicami smo šli na pot. Kako pridemo v Ljubljano, menda ni potrebno posebej razlagati, kako pa pridemo do Maximarketa, vam nazorno prikazuje načrt mesta Ljubljane z vrisano potjo do parkirnega prostora.

Ce boste bolj zgodnji, boste zlahka našli parkirni prostor pred Maximarketom ali pa v dveh etažah podzemnih garaž, kjer so vrli Emonci za svoje kupce in poslovne partnerje rezervirali 500 parkirnih prostorov. Seveda boste plačali parkirno. Kontrolnega kupona pa nikar ne vrzite na tla, ampak ga lepo spravite v denarnico. Ne samo zato, da bi prispevali k čistoči Ljubljane, ampak tudi zato, ker vam bodo prijazni prodajalci v Maximarketu strošek za parkiranje odšteli od računa. Posebno praktično je parkiranje v podzemni garaži, ker si lahko nakupljeno robo v kletni etaži odpeljete kar z nakupovalnim vozičkom do avtomobila. Voziček lahko pustite kar v garaži.

Dejavnost Maximarketa je pravzaprav dvojna: trgovski in gostinski del. V sklopu gostinske dejavnosti je znana klasična restavracija Maxim, ki je odprta vsak dan, razen nedelje. V Maximu postrežejo tudi večjim skupinam ob poslovnih srečanjih, porokah in ostalih slovesnostih. To je prostor, kjer najdete prijeten in miren kotiček, da lahko uživate ne samo ob kulinarčni umetnosti, ampak tudi ob dobri glasbi. Tako kot Maxim sta tudi samopostrežna restavracija in Grill v kletnih prostorih. Odprta sta prav tako samo ob delavnikih. Pivnica Zvezda, ki ima svoj lokal ob prehodu na Trg osvoboditve, pa je odprta tudi ob nedeljah. Aperitiv bar je v kletnem prehodu.

Na nakup gre ponavadi vsa družinska odprava. Možem, katerim popustijo ženci, ko njihove boljše polovice v nedogled izbirajo, svetujemo, naj zavijejo v Maximarketovo slaščiarno Park, kjer bodo lahko v miru sreballi kavico Emona, otrokom pa naročili še tortico.

Dovolite, da postanemo za nekaj minut vaš vodič po Maximarketu. Povedali in svetovali vam bomo, kaj lahko v posameznih etažah kupite. Maximarket je odprt od ponedeljka do petka od pol osmih zjutraj do osmih zvečer, ob sobotah pa od pol osmih zjutraj do dveh popoldne, razen kadar je v okviru Samoupravnega sporazuma odprt neprekinjeno do osme ure zvečer.

Popeljali vas bomo iz kletnih garaž skozi kletni prehod, kjer je vsakih 14 dni modna revija „Iz polic Maximarketa“. Na tej reviji so samo tisti izdelki, ki jih Maximarket tudi prodaja. Večkrat pripra-

vijo srečanja pevcev zabavne glasbe in ob novem letu tudi sejem dedka Mraza. V kletnem prehodu lahko kupite gramofonske plošče in kasete. Če ste ljubitelji vzhodnjaške umetnosti in njenih izdelkov, vam bodo postregli v Intershopu. Vrtničarjem priporočamo obisk v cvetličarni, kjer poleg cvetic prodajajo tudi ročna in strojna orodja. Velikokrat potrebujete v službi ali doma letaset. V Letaset studiu ne manjka vseh vrst tega praktičnega pripomočka. Poleg tega lahko kupite še letatron, letrafilm, spray za zaščito letra napisov in tudi pisalne stroje. V kletnem prehodu bo kmalu razstava čolnov.

Pa se napotimo v kletno etažo in pogledimo, kaj vse lahko kupimo. Navajeni takšnih trgovin, kot so na Dolenjskem, smo prijetno presenečeni nad izbiro prehranbenega dela. V tej etaži je še avto oddelek, športni oddelek, prodaja raznega blaga po znižanih cenah, poseben pult za sadje in zelenjavo, degustacija kave, prodaja raznovrstnega peciva iz lastne proizvodnje in še in še bi lahko naštevali. Ne smemo pa pozabiti omeniti, da prodajajo tu nad 100 vrst čajev in zdravilnih zelišč. Ob nakupu dobite tudi strokovne nasvete. V kletni etaži sta še ekspresna popravilnica čevljev in izdelovalnica ključev. Dobro je založen oddelek z opremo za dopust. Ni redki primer, ko v mesnici lahko kupite divjačino.

V pritličju ali etaži „B“ je foto oddelek, kjer prodajajo fotomaterial in sprejmejo tudi vaše filme v razvijanje v črno-beli in barvni tehniki. Tu so še oddelki: galanterija, papirnica, ure in nakit, igrače, pozamenterija, moška, ženska in splošna kozmetika. Na voljo je še oddelek spominkov in informacijski oddelek.

Etaža „C“ je namenjena tekstilu in obutvi. Poleg metrskega blaga dobimo konfekcijo za vse starosti, od dojenčkov do zrelih let. Če si boste zaželeli kaj modnega ali pa celo ekskluzivnega, ne boste razočarani. Če pa bi se zgodilo, da niste po merah JUS, vam bo krojač obleko hitro prilagodil vašim meram. Poročne obleke naj neveste poiščejo v oddelku, ki je namenjen njim. Po poroki pa navadno kmalu nastane potreba po nakupu opreme za dojenčke. V posebnem oddelku boste našli vse potrebno.

Naša pot se približuje koncu. Stopimo samo še v drugo nadstropje ali etažo „D“, kjer imajo pestro izbiro bele tehnike, glasbenih instrumentov, kristala, porcelana, sanitarne keramike, elektrone (televizijski in radijski sprejemniki), malih gospodinjstkih aparatov, svetila, mala orodja za razna hišna dela in popravila, opremo za lov in ribolov. Če si želite še olepšati stanovanje, imate na razpolago oddelek s tapetami in fototapetami z vsemi materiali za limanje in glajenje sten, zavese, pohištvo, talne obloge in preproge, pregrinjala, posteljnino itd. V etaži „D“ je tudi kreditni oddelek, kjer vam hitro odobrijo kredit.

Če se še niste odločili, kam boste šli na dopust, vam priporočamo, da se oglasite v Emonini turistični agenciji Globtour v klet-

nem ali pa v zgornjem prehodu. Posredovali vam bodo programe, v katerih boste zagotovo našli kaj primerne po vaši želji. Globtour ima tudi izposojevalnico avtomobilov Unis Rent-a car.

Naša splošna ocena je, da je Maximarket vzorno urejena trgovska hiša in da tam le redkokdaj slišimo v dolenjskih trgovinah tako pogosto besedo — „nimamo“. Iskreno vam priporočamo, da kupujete v Maximarketu.

Za zaključek vam želimo dati še nekaj koristnih nasvetov. Ko pridete v Maximarket, naj vas ne bo sram povedati, da ste prišli na nakup na podlagi Emonine reklame v Dolenjskem listu. Če pa boste kaj pogrešali v trgovini in če imate kakšen koristen predlog za povečanje izbire, se ojunajte in napišite pismo Emoni Maximarket — biro maloprodaja, Trg revolucije 1, Ljubljana. Radi bodo upoštevali vsak koristen predlog.

Še nekaj besed glede plačevanja v Maximarketu nakupljenega blaga. Če se še spominjate, smo morali v prejšnjih časih nositi za večje nakupe denar kar v aktovki ali kovčku. Denar pa, ko smo vsestransko bolj praktični, smo posodobili tudi plačevanje, in to s čeki na podlagi tekočega računa.

Beogradska banka — Temeljna banka Ljubljana bo v kratkem odprla svojo poslovno enoto v Novem mestu, kjer boste mogli odpreti tekoči račun, na katerega boste lahko polagali svoj osebni dohodek, pokojnino, potne stroške, prenašali denar z žiro računa in podobno. Znesek, ki je potreben za odprtitev tekočega računa, je 2.000 dinarjev. S čekom pa lahko plačujete tako, da izstavite ček na določeno vsoto, vendar ne manjšo kot 30 dinarjev. Največja vsota, ki se sme napisati na en ček, je 1.000 dinarjev. Za vsoto, ki je večja kot 1.000 dinarjev, napišete več čekov. Izjema je osebni dvig s tekočega računa na banki ali njeni poslovni enoti, kjer imamo tekoči račun. Dvigujemo pa lahko le toliko, kolikor sredstev imamo. Beogradska banka priznava 7,5-odstotne obresti na sredstva, vložena na tekoči račun.

Sprva smo mislili napraviti primerjavo, kaj lahko potrošnik kupi v Maximarketu in kaj v Dolenjskih trgovinah. To misel smo morali opustiti, saj bi taka primerjava zavzela ves časopisni prostor ene številke Dolenjskega lista.

Zadovoljili smo se z novico, da se bo novomeško trgovsko podjetje Dolenjka združilo z Emono. Upamo le, da se bodo dolenjski trgovci vsaj malo navzeli Emoninih izkušenj, kako je potrebno postreči potrošniku.

Na odločitev potrošnika pa bo gotovo vplivalo dejstvo, da bo kupoval v takšni trgovski hiši, ki mu je sposobna ponuditi na enem mestu skoraj vse, od različnih vrst kruha do poročne obleke. To pa je Maximarket, ki ni samo Emonina trgovska hiša, ampak je hkrati tudi naša trgovska hiša.

DL — ekonomska propaganda
Besedilo: JANKO SAJE
Fotografija: MARKO KLINC

V sredici življenja

Nekaterim brežiškim kulturnim prizadevanjem na rob

Smer brežiških kulturnih prizadevanj že dolgo ni neznanca. Pot drži v sredico življenja, ne na njegovo obrobje. Kolesnice na njej so dovolj globoke, da voz ne more zgrešiti. Držijo ob kamore žipotih, ki so jih zakoličili ustava, kongresni sklepi, zakon o združenem delu.

Lanskoletna akcija „Človek, delo, kultura“ je potovanje po tej poti znatno pospešila. Ločnica med amaterizmom in profesionalno kulturo je izginila. Od novogoriške skupščine ZKOS govorijo tudi v brežiški občini samo še o kulturi. O dejavnosti, v kateri profesionalci delujejo z znanjem, amaterji pa s srcem. V delegatskih klopeh ne poznajo medsebojne podrejenosti ali nadrejenosti. Ob takem sožitju jim je edina skrb, kako kulturno dejavnost še bolj približati delavcem v tozdih, občanom v krajevnih skupnostih. „Kultura mora postati človeku vsakdanjik, ne v prostem času odmerjen konjček“, so poudarili na nedavni občinski konferenci ZKO.

Množičnost, kvaliteta in sodobna vsebina so stalnice, mimo katerih ni mogoče namreč potegniti črte. Potrebujemo pa ljudi z znanjem in prostoro. V zadnjih letih so nekatera prostorska vprašanja uspešno rešili (v Globokem, Artičah, Šentlenartu, Cerkljah, na Bi-

zeljskem) in uredili galerijo v Posavskem muzeju. „Povsod pa še ni takih pogojev za delo“, je omenil Vlado Podgoršek, „zato se zavzemamo za zidavo večnamenskega prostora v Pišcah in za dokončno ureditev odra v brežiškem kulturnem domu.“

Omeniti velja pomemben sklep brežiške konference, naj bi se kulturni delavci zavezali na delovnih mestih, da bodo delovne organizacije in krajevne skupnosti svoje srednje in dolgoročne načrte povečale še za kulturni razvoj v teh obdobjih. „To pomeni“, je poudaril Podgoršek, „da spodbujamo povzoru pevskega zbora Orlica ustanavljanje kulturnih skupin tako v podjetjih kot na podeželju. Ker raste tudi zanimanje za knjigo, bi ne bilo odveč razmišljati o nakupu bibliobusa, vendar bi ga morali financirati tudi krška in brežiška občina.“

Iz brežiških programskih smernic lahko razberemo še eno pobudo: za še tesnejše sodelovanje v samem Posavju, zlasti kar zadeva izmenjavo nastopov poklicnih in amaterskih skupin. „Res ni najbolj pametno in gospodarno, da se v vsaki občini ločeno trudimo z organizacijo razstav in drugih prireditelj. Zakaj potem ne bi bili vsaj bolj posavsko naravnani?“

Dnevi z nadihom umetnosti

V počastitev dneva OF, 1. maja, partijskih in drugih jubilejev so se spet odprla razstavišča v Novem mestu, Kočevju, Trebnjem in Sevnici – V tem sestavku pišemo le o najpomembnejših prireditvah

Zadnji dnevi so z razstavami v Novem mestu, Kočevju, Trebnjem in Sevnici – če naj velja naša osrednja pozornost le najpomembnejšim prireditvam te vrste – spet obogatili likovno življenje dolenskih in posavskih obiskovalcev. Razstave, odprte v znanih razstaviščih – in to postaja tudi avla nove Krkine upravne hiše v Ločni – so oplemenitile tudi praznovanje partijskih in Titovega osebnega jubileja, dneva OF in praznika dela, v Novem mestu pa tudi zaključek Komunistove akcije „Človek, delo, kultura“.

V KRKI MAJ, V DOLENJSKI GALERIJ SKUPINA ŠOLT

21. aprila v novomeški tovarni zdravil odprta razstava razgrinja prikaz olj akademskoga slikarja Doreta Klemenčiča – Maja, v katerih zavzemajo osrednje mesto motivi iz NOB. Ta dela so pretresljivi zapisi umetnika borca o tistih dneh slovenske zgodovine, ko je moral naš človek na poti v svobodo skozi pekel strahot in uničenja. Ob srečanju s temi motivi se iz gledalca iztrgajo verzi Ceneta Vipotnika, ki je spoznal, da „kar je velikega, rodi trpljenje“. V Klemenčičevih „uvodnih“ delih te razstave je poudarjena socialna nota, medtem ko so „zaključne“ krajine spevi krajini v poletju dehtečega polja. Pri otvoritvi so mladi recitatorji kulturnega društva „Dušan Jereb“ brali Kosovelove, Kajuhove, Vipotnikove, Seliskarjeve in pesmi drugih socialnih in revolucionarnih lirikov. Razstavo je priredilo KUD Krka, odprta pa bo do 14. maja.

Dan kasneje, 22. aprila, so v Dolenjski galeriji odprli razstavo umetniških fotografij, katerih avtorji nastopajo skupinsko kot člani Fotografije Šolt iz Ljubljane. Imena teh avtorjev postanejo znana ob prebranju časopisja in revij, kjer objavljajo fotografije, ki vsebinsko dopolnjujejo z besedami opisani dogodek ali pa hočejo biti na človekovo zavest in tudi podzavest delujoča spoznanja o življenju, neredko tudi kritika

stranpoti v tem življenju. Razstava bo odprta do 15. maja.

V avli doma JLA so v petek odprli fotografsko dokumentarno razstavo, posvečeno razvoju in delovanju KPJ in KPS ob 40-letnici čebinskega kongresa in 40-letnici Titovega prihoda na čelo KPJ.

ZDRAVNIK KOT SLIKAR

V Likovnem salonu v Kočevju so 22. aprila pod pokroviteljstvom

DORE KLEMENČIČ -MAJ
OD 21. APRILA DO 14. MAJA

OGLED RAZSTAVE – Realistične slike Doreta Klemenčiča – Maja so si delavci Krke že takoj po otvoritvi ogledovali z zanimanjem. Posnetek je z vhoda v avlo nove Krkine upravne stavbe v Ločni, ki postaja novo likovno razstavišče v Novem mestu. (Foto: J. Pavlin)

tamkajšnjega zdravstvenega doma odprli razstavo slik, katerih avtor je znani slovenski zdravnik, medicinski raziskovalec in univerzitetni pedagog Anton Dolenc. Jože Snoj, avtor besedila v zloženki, je ob srečanju s „šahisti, govorniki, karnevalskimi figurami, kvartopci, kofeticarici, prodajalkami rož, prodajalci časopisov, najstnicami, pevkami, omizji“, upodobljenimi na Dolenčevih platnih, zapisal, da so to pravzaprav že znane človeške figure iz umetnikove galerije upodobitev, znane in ožarjene s svinčeno modro in zbledelo zeleno svetlobo, le da so tokrat dobile neko novo rožnato ožarjenost. Razstava bo odprta do 8. maja.

Na otvoritvi je pesnik Dane Zajcbral pesni iz svoje knjige „Požgane trave, ki je izšla pred 20 leti v Kočevju, operna pevka Alenka Dernač-Bunta pa je ob klavirski spremljavi prof. Ljuba Rančigaja zapela tri Brahmsove pesmi in arjo iz Gershwinove opere „Porgy in Bess“.

V TREBNJEM TOKRAT JOŽE PERNELJ

V Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem je v soboto, 23. aprila, Franc Sever, glavni direktor Letališča Ljubljana-Pulj, tokratnega pokrovitelja prireditve, po krajšem kulturnem sopolredu in uvodni besedi

DOLENJSKI SLAVISTI O RAJKU NAHTIGALU

Slavistično društvo Dolenjske bo priredilo v četrtek, 5. maja, ob 18. uri v čitalnici Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu predavanje „Ob 100-letnici rojstva Rajka Nahtigala“. O znanem slovenskem jezikoslovcu, prvem predsedniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti, novomeškem rojaku, bo govoril Franc Jakopin s filozofske fakultete v Ljubljani.

APLAVZ ZA ARIJO – Operna pevka Alenka Dernač-Bunta med nastopom v kočevskem likovnem salonu na otvoritvi Dolenčeve razstave. (Foto: J. Primc)

TREBANJSKA OTVORITEV – Slikarja samorastnika Jožeta Pernelja-Mausarja iz Žirov je trebanjsko občinstvo spet lepo sprejelo, kar kaže tudi pričujoči posnetek s sobotne otvoritve Perneljeve razstave v galeriji likovnih samorastnikov.

Na posnetku je slikar v sredini, levo je Franc Sever, glavni direktor Letališča Ljubljana-Pulj, desno pa dr. Mirko Juteršek. (Foto: Janez Platiše)

kultura in izobraževanje

podčrtano

Na težavnosti lestvici problemov, ki jih moramo rešiti, je usmerjeno izobraževanje čisto pri vrhu. Možje, neposredno vpreženi v izpeljavo preobrazbe srednjega šolstva – za to namreč pri usmerjenem izobraževanju gre – so to nalogo okusili in pravijo, da je kot precej zagatna lesnika.

Da gre v resnici za trd oreh, pove dejstvo, da v Sloveniji nimamo še nič dokončnega, čeprav govorimo o usmerjenem izobraževanju že debelo leto in pol. Z iskanjem nam ustreznih rešitev tudi ni posebnih sreče. Vse je še komaj nekaj korakov od začetkov, smo še brez takega koncepta, na katerem bi lahko gradili kaj trdnjše in trajnejšega.

Ne z ločnico!

Z roko na srcu bi lahko rekli, da imamo le malo bolj jasno predstavo o tem, zakaj je potrebno usmerjeno izobraževanje, komu bo predvsem koristilo in podobno. Neznanka pa je še, kje in kako začeti.

Posnetek dolenskih, belokranjskih in posavskih priprav na izvedbo usmerjenega izobraževanja je na las podoben republiškem. Podobne so si ugotovitve o tem, česa nimamo, kaj zmoremo in na kaj lahko računamo, denimo, ob koncu sedanjega srednjeročnega obdobja v letu 1980 ali 1981. Na kratko: ta hip ne premoremo niti minimalnega števila učiteljev in tudi ne minimalno opremljenih šolskih prostorov, da bi mogli mirne duše pričakati prvi dan uvedbe usmerjenega izobraževanja.

Čisto brez vsega naposled le nismo, sicer ne bi mogli pomisliti vsaj na tako izobraževanje v pedagoški smeri, ki ga – bodi posebej podčrtano – že izvajajo na nekaterih gimnazijah tudi pri nas. Morda pa je res, da je pedagoška smer usmerjenega izobraževanja najlažja in se da bolje preboleti tako kadrovske kot prostorski primanjkljaj.

Na koncu lahko pripišemo, da je usmerjeno izobraževanje področje, ki ga ni mogoče utesnjivati v občinske ali regijske meje. Zato je pričakovati pametne načrte na našem območju le v najtesnejšem sodelovanju vsaj dolenske in posavske regije.

I. ZORAN

V RIBNICI RAZSTAVLJA 19 LIKOVNIKOV ISKRE

V počastitev dneva OF in 1. maja so v torek v Petkovi galeriji v Ribnici odprli razstavo umetniških del, ki jo je pripravilo Društvo likovnikov ZP Iskra iz Ljubljane. Razstava, na kateri sodeluje devetnajst likovnih ustvarjalcev z deli v najrazličnejših tehnikah, je četrta letošnja slikarska prireditev v Petkovi galeriji in bo odprta do 9. maja.

M. GLAVONJIC

Jože Pernelj: SREČANJE, risba, 1977

Preveč na škodo občin?

Ob razpravi pripombe, da se načrtovanje kulturnega razvoja v Sloveniji spogleduje s potrebami republike, občinam pa da je manj naklonjeno – Obveljalo bo, kakor bo reklo združeno delo

Ko so na skupščini republiške kulturne skupnosti prejšnji teden razpravljali o srednjeročnem razvoju kulture, ni manjkalo pripomb. Najbolj glasni so bili delegati iz občin, ki se z marsičim niso mogli strinjati. Zlasti so menili, da so načrti do konca leta 1980 sestavljeni v prid „republike“, s tem pa da so okrnjena občinska prizadevanja. Nekolikanj so se pomirili šele potem, ko jim je bilo pojasnjeno,

da še nič ne velja dokončno, da bodo imeli zadnje besedo o kulturnem razvoju delavci v združenem delu. Odločali bodo po obravnavi republiškega in svojih občinskih programov.

Kot so zatrili na tej skupščini, tudi spisek naložb za kulturo v letu 1977 še ni dokončen, saj bodo dodatne vloge še reševali. Na našem območju ni malo del, ki jih bo možno dokončati le z republiško „injekcijo“.

Med temi naj omenimo vsaj novi muzej NOB in ljudske revolucije v Novem mestu, ki naj bi ga začeli graditi letos.

Predlog sporazuma o temeljnih plana republiške kulturne skupnosti zajema vse tri stopnje, na katerih ima svojo vlogo kultura: program izhaja iz občin prek tozrdov do kulturne skupnosti Slovenije. Dokument daje prednost izboljšanju gmočnega položaja založništva, gledališču, glasbi in varovanju kulturne dediščine.

JEZIKOVNI NASVETI

ŠE O „CILJU“

Zadnjič smo omenili, da je beseda *cilj* tujega izvora in da jo velikokrat lahko nadomestimo kar z besedo *namen* ali pa enostavno izpustimo, na primer:

„Uvedli bomo dodatno izobraževanje (z namenom, ne: s ciljem!), da bi dobili potrebne kadre.“

Naj kot zanimivost, kam vse lahko privede premajhen čut za jezik, navedem tale primer napačne rabe besede *cilj*, ki sem si ga zapisal pred kratkim:

„Cilj (!) po večjem pridelku hrane zahteva spremenjene odnose.“

Tako torej! Pisu se je malo posvetilo, da sta besedi *cilj* in *želja* v nekakšni zvezi, saj je *cilj* tisto, kar *želimo* doseči, pa je ti dve besedi enostavno zamenjal. No, tako preprosto pa v jeziku vendarle ne gre. Kakor noben krojač ne more uporabljati šivanke za rezanje in ne škarij za šivanje, tako tudi v jeziku ne smemo kar na slepo pograbiti ali to ali ono besedo, da sta si le v najrahljši zvezi! *Želja* je tisto, kar *želim*, *cilj* pa tisto, kar *želimo* doseči. Potemtakem lahko zgoraj navedeni, vihravo spakedrani stavek povemo v razumljivi in slogovno dopustni obliki takole:

„*Želja* (ne pa *cilj*!) po obilnejšem pridelku zahteva spremenjene odnose.“ Ali pa: „Če *želimo* doseči večji pridelok, moramo spremeniti odnose.“

DVAKRAT NAD POVPREČJEM?

Podoben, iz naglice porojen slogovni spodrslijaj je tale: „Slovinci smo po uporabi energije dvakrat do petkrat nad jugoslovanskim povprečjem.“ Le kako naj bo človek dvakrat nad povprečjem? Pisec je nedvomno mislil povedati tole: „Slovinci porabimo dvakrat do petkrat več energije, kakor znaša jugoslovansko povprečje.“

Tako bi seveda moral tudi zapisati!

B-R

krka

dolenjka

Mercator

OBRATOVALNI ČAS TRGOVIN ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE

TP „DOLENJKA“, Novo mesto MERCATOR – TOZD STANDARD, Novo mesto, in Kmetijska zadruga KRKA, Novo mesto, obveščajo svoje potrošnike, da bodo trgovine za prvomajske praznike odprte takole:

1. v soboto, 30. aprila – bodo vse prodajalne z živili v Novem mestu in večjih centrih odprte neprekinjeno do 16. ure;
2. 1. in 2. maja – bodo vse prodajalne zaprte;
3. v torek, 3. maja – bodo v času od 7.30 do 10.30 ure odprte naslednje prodajalne (dežurstvo):

v Novem mestu

Samopostrežba pri mostu, Market na Ragovski, Potrošniški center na Zagrebški, Market v Kristanovi, Market na Cesti herojev, Market na Ljubljanski, Prodajalna kruha, Mesnica na Glavnem trgu 6 (pri Rotovžu) in prodajalna Šmihel v Šmihelu;

– v Šentjernej

Market in prod. „Dolenjec“

– v Straži

Market in prod. KZ

– v ostalih krajih občine Novo mesto

Prodajalne MERCATOR v Šmarjeti, Otočcu in Stopičah
Prodajalne KZ KRKA v Dol. Toplicah, Mirni peči in Škocjanu

– v Črnomlju

Samopostrežba pod lipo in Samopostrežba

– v Semiču

Market
– v Trebnjem
prod. Preskrba

– v Mokronogu

prod. Živila

Vsem potrošnikom čestitamo za praznik dela 1. maj in se priporočamo

VOZNIKI!

ZAŠČITITE SVOJE
VOZILO PRED KORO-
ZIJO. ZUNANJI IN
NOTRANJI PREMAZ Z
„VALVOLINE TECT-
YLON“ VAM OPRAVI

PETER PERDEC

AVTOMEHANIČAR
POD TRŠKO GORO 90,
TELEFON 068-22-372
GARANCIJA ZA
OPRAVLJENO DELO!

TECTYL CENTER

Piše preprosto,
poroča kratko
in razumljivo:
**DOLENJSKI
LIST**

„NOVOLES“, lesni kombinat
Novo mesto – Straža, n.sol.o.
TOZD Tovarna akrilnih proizvodov
68210 Trebnje

OBJAVA PROSTIH DELOVNIH MEST

1. vodja montaže
2. izmenovodja
3. KV kovinar

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

Pod 1

Srednja tehnična ali delovodska šola, strojne, lesne ali gradbene smeri ter 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj.
Delo je terensko in je zaželeno, da imajo kandidati osebno prevozno sredstvo.

Pod 2

Srednja tehniška ali delovodska šola kemijske ali strojne smeri ter 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj,
ali
poklicna šola kemijske ali strojne smeri s petletno prakso na delovnih mestih pri vodenju proizvodnje.

Pod 3

Poklicna kovinarska šola in 3 leta delovnih izkušenj.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov:
NOVOLES, lesni kombinat TOZD TAP Trebnje 68210 Trebnje

RSPPOUP SRS KAZENSKI POBOLJŠEVALNI DOM DOB PRI MIRNI

objavlja
naslednja prosta delovna mesta:

1. VODJA PRODAJE
2. ADMINISTRATOR

POGOJI:

pod 1.: višja šola ekonomske smeri, 3 leta ustreznih delovnih izkušenj, strokovni izpit, organizacijske sposobnosti in smisel za komuniciranje;
pod 2.: srednja šola upravno-administrativne ali ekonomske smeri, 2 leti ustreznih delovnih izkušenj, smisel za osebno in pismeno komuniciranje s strankami.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi posebne pogoje in imeti ustrezne moralno-politične lastnosti.

Samsko ali družinsko stanovanje po dogovoru.
Pismene prijave z življenjepisom, potrdilom o nekaznovanosti in da ni uvedena preiskava, pošljite na naslov: Kazenski poboljševalni dom Dob pri Mirni, 68233 Mirna. Objava velja do zasedbe delovnih mest.

Kmetijska zadruga Trebnje –
komisija za medsebojna razmerja
v združenem delu

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. SEKRETAR
2. KNJIGOVODJA HRANILNO–KREDITNE
SLUŽBE
3. PRODAJALEC ZA TRGOVINO Z REPRODUK-
CIJSKIM MATERIALOM V DOBRNICU

Pogoji:

pod 1

– pravna fakulteta, pet do šest let delovnih izkušenj, moralna neoporečnost, poskusno delo tri mesece;

pod 2

– ekonomska srednja šola, štiri do 5 let delovnih izkušenj, moralna neoporečnost, poskusno delo dva meseca;

pod 3

– poklicna šola za prodajalce, dve do tri leta delovnih izkušenj, moralna neoporečnost, poskusno delo dva meseca.

Delo na vseh treh delovnih mestih se združuje za nedoločen čas. Osebni dohodek po samoupravnem sporazumu delavcev KZ Trebnje o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitvi osebnih dohodkov.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazili o šolski izobrazbi v 15 dneh na naslov: Kmetijska zadruga, Trebnje, komisija za medsebojna razmerja v združenem delu, Baragov trg 3.

Agrokombinat Krško,
TOZD Kmetijstvo z uslugami,

komisija za medsebojna razmerja, kadre in štipendiranje,

objavlja prosto delovno mesto

STRUGARJA

v DE strojna postaja Leskovec.

Pogoj: KV strugar, 1 leto delovnih izkušenj.

Delo se združuje za nedoločen čas s poskusno dobo 2 mesec.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejema splošni sektor, kadrovska služba Agrokombinata v Krškem, Cesta krških žrtev 52, in sicer 15 dni po objavi.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

NOVOTEKS, tekstilna tovarna Novo mesto,
n.sol.o.
komisija za delovna razmerja
TOZD TKANINA

objavlja

naslednja prosta delovna mesta:

1. SAMOSTOJNI REFERENT PRODAJE
2. REFERENT PRODAJE
3. REFERENT IZVOZA
4. REFERENT ZA FAKTURIRANJE

Pogoji:

pod 1: višja šola ekonomske ali tekstilne smeri in dve leti delovnih izkušenj ali srednja šola ekonomske ali tekstilne smeri in štiri leta delovnih izkušenj

pod 2 in 3: srednja šola ekonomske ali tekstilne smeri in štiri leta delovnih izkušenj

pod 4: srednja ekonomska šola in eno leto delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo ponudbe na naslov: NOVOTEKS, tekstilna tovarna, Novo mesto, n.sol.o., kadrovski oddelk. Ponudbe sprejemamo 15 dni po objavi.

Konfekcija „KOMET“, Metlika

objavlja

prosti delovni mesti

1. VODJE PROIZVODNO–TEHNIČNEGA SEK-
TORJA
(ni reelekcija)

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo tekstilne stroke,
- da ima najmanj pet let delovnih izkušenj, od tega tri leta na vodilnih delovnih mestih v tekstilni industriji,
- da ima sposobnost vodenja in organiziranja.

2. VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske smeri,
- da ima najmanj pet let delovnih izkušenj, od tega dve leti na vodilnih delovnih mestih v komercialnem poslovanju,
- da ima sposobnost vodenja in organiziranja ter komuniciranja.

Pismene prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 15 dneh kadrovskega splošnega sektorja podjetja.

Metalna

strojogradnja, konstrukcije in montaža,
n.sol.o. Maribor
TOZD TOVARNA GRADBENE OPREME,
n.sol.o. SENOVO

Razpisna komisija za imenovanje individualnega poslovodnega organa ponovno

razpisuje

prosto delovno mesto

DIREKTORJA TOZD (ni reelekcija)

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da je državljan SFRJ in izpolnjuje splošne pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori,
- da ima visoko izobrazbo tehnične, ekonomske ali pravne smeri in 7 let prakse, od tega 3 leta na vodilnih delovnih mestih, ali
višjo izobrazbo tehnične ali ekonomske smeri in 12 let prakse, od tega 5 let na vodilnih delovnih mestih,
- da ima pravičen odnos do dela in sodelavcev ter odgovornost do gospodarjenja z družbenimi sredstvi,
- da z učinkovitim razvojnim konceptom TOZD prispeva k nadaljnji rasti celotne delovne organizacije,
- da ima aktiven odnos do družbenopolitičnega dela in razvoja samoupravnih odnosov.

Z dopolnjenim in specializiranim razvojnim programom so temeljni organizaciji združenega dela dane vse možnosti za nadaljnje še uspešnejše poslovanje. S proizvodnjo gradbene opreme smo se že uveljavili na domačem in tujem tržišču. Zato ima izbrani kandidat vse možnosti za uspešno vodenje nadaljnje poslovne in razvojne politike TOZD Tovarne gradbene opreme Senovo.
Za imenovanega kandidata je na voljo trisobno stanovanje. Razpis velja 15 dni po dnevu objave.
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev ter kratkim življenjepisom v zaprti ovojnici na naslov: METALNA–TOZD Tovarna gradbene opreme Senovo, 68281 Senovo, z oznako „Za razpisno komisijo“.
Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili najpozneje v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Počepi namesto kave

Marsikater delovna organizacija na Dolenjskem se lahko pohvali z referentom (nekateri tudi z večjim številom) za rekreacijo, le malokater pa z uspehi, ki bi bili na področju rekreacije delovnih ljudi pomembnejši. Športniki po tovarnah svojim referentom najpogosteje očitajo pretirano zahtevnost pri sestavljanju reprezentanc za delavske športne igre, prijateljska srečanja med tovarnami, medtem ko na osnovno zamisel rekreacije kot po nenapisanem pravilu pozabljajo.

Kaže, da se še marsikje ne zavajajo, da pravilno zastavljen odmor na delovnem mestu veča storilnost. Če vzamemo naprimer pisarniško delo. Za novost, rekreacijo po pisarnah, ki si tudi pri nas utira pot, so med drugim poskrbeli v ljubljanski upravi Javnih skladišč. Na desetminutni odmor so sprva zaposleni gledali

s posmehom, po nekajmesečni vadbi pa doma vsi radi naredijo predpisano število počepov, poskokov, predklonov ob odprtem oknu ipd. Zaposleni so izjavili, da so se že nekaj tednov po redni vadbi počutili precej bolj sveži, da so se lažje lotili dela, nemalokrat pa pozabili na dosežanje okrepčilo - črna kava in cigarete. Zadovoljen je tudi športni referent. Njegovo delo ljudje vse bolj spoštujejo.

Bržkone se nekajminutni odmor, ki naj bi bil po možnosti načrten, spleča organizirati. Zakaj vadbo, ki vlije novih moči, ki razgiba zakrnelo hrbtenico, strdela kolena, ni težko organizirati. Zanj ni potreben prostor s posebnimi telovadnimi pripomočki, pač pa predvsem referentova vztrajnost in, seveda, dobra volja zaposlenih.

J. PEZELJ

Težka zmaga Krkinih igralck

V minulem rokometnem kolu zmagi brežiških ekip in Krke - Inles sedmi, Sevnica na dnu, brežiški vrsti na „varnem“, Štrukljeva vrsta še neporažena

Sile 3, Gabrijelčič 4, Putre, Laibacher.

SEVNICA - KVARNER 23:26 (13:17)

Sevnicanom je najbrž ušla tudi zadnja priložnost za obstanek v ligi. Naleteli so namreč na izredno razpoloženega nasprotnika, ki je vodil ves prvi polčas in šel k odmoru s štirimi zadetki prednosti. Takoj po sodnikovem žvižgu v začetku drugega dela so domači zaigrali še bolje, rezultat izenačili na 17:17, ob burni podpori gledalcev pa povedli 21:20. Kazalo je, da bodo Sevnici tihotno željo po zmagi uresničili, pa jih je vhrava igra pokopala.

Sevnica: Možic, Jenčič, Ganc 3, Jurišič 1, Guček 3, Svažič 6, Novšak 2, Trbovc 8, Sirk.

TRŽIČ - KRKA 28:19 (12:8)

Novomeščani so upali, da bodo v Tržiču osvojili vsaj točko. Začeli so

dobro, bili ves prvi polčas enakovredni domačinom, svoje upe pa so pokopali takoj v nadaljevanju. Zamenarili so obrambo in domači rokometarji so s hitrimi protinapadi dosegali zadetek za zadetkom in prepričljivo zmagali. Krka je po šestnajstem kolu na desetem mestu.

Krka: Košak, Grabrijan, Turk 1, Ristič 1, Hudelja 5, Kopač 2, Pungerčič 8 in Marn.

BREŽICE - PIRAN 24:23 (10:13)

Gostje, ki igrajo v drugem delu precej bolje kot v prvem, so močno namučili domače igralce. Podoba je bila, da Brežičani podcenjujejo združevrščeno ekipo, toda to bi se jim kmalu maščevalo. Za tesno zmago se imajo Brežičani zahvaliti predvsem Buzančiču, Vervegi in Žegerju.

Brežice: Jurkas, Bršec 1, Buzančič 9, Vervega 8, Zagode 3, Zavadlav, Longo 1, Mlakar 2, Rožman.

SLOVAN - KRKA 17:18 (11:11)

Vrsta Krke je tudi po štirinajstem kolu neporažena in prav v Ljubljani bi kmalu občutila poraz. Pa ne toliko zaradi svoje slabe igre, kot zaradi odličnih ljubljancank. In ker so dobro igrale tudi gostje, je bila tekma na precej visoki ravni. Pri Krki sta se izkazali Kastelčeva in Mršnikova.

Krka: Golob, Kastelic 6, Kotnik 3, Brajer 1, Svažič 1, Kostanjšek, Mršnik 7, Hribar.

J. P.

BREŽICE - SAVA 21:11 (12:5)

V 14. kolu slovenske rokometne lige so se Brežičanke pomerile s Savo in okoli 200 gledalcev je videlo malo resnejši trening. Brežičanke gostij niso podcenjevale, tekma pa je bila zanimiva predvsem zaradi številnih zadetkov. Pri domačih sta se izkazali Bahova in Kostanjškova.

Brežice: Levačič, Bah 8, Štauber 1, Kostanjšek 4, Zakšek, Rožman 5, Cetin 1, Filipič 1, Vogrinec 1 in Arsov.

V. P.

MIRNA - RADEČE 12:11 (8:8)

Minulo nedeljo sta se na rokometnem igrišču na Mirni v prvenstveni tekmi slovenske mladinske lige - jug pomerili vrsti Mirne in Radeč. Domačinke so imele več sreče in so ob koncu tesno zmagale. Posebnost tekme so bile številne sedemmetrovke. Od šestnajstih doseglih so jih domačinke dosegle 11, gostje pa od šestih pet. Največ zadetkov je dosegla Bonova (9).

J. P.

Minulo rokometno kolo za vrste z Dolenjskega ni bilo posebn uspešno, saj sta zmagali edino brežiški ekipi, ki sta igrali doma, ter Novomeščanke v Ljubljani. Inles, Sevnica in Novomeščani so izgubili. Poraz je še najbolj prizadel Sevnice, ki so po petnajstem kolu najresnejši kandidati za izpad in bržkone zanje ni več rešitve.

INDUSTROMONTAŽA - INLES 23:20 (9:9)

Z malo več športne sreče bi bil lahko rezultat tudi drugačen. Gostje so dobro začeli in vodili 3:0, 5:2 in 9:7, vendar niso znali obdržati prednosti. Usodne so bile predvsem prve minute drugega dela, ko so domači začeli izredno napadalno in vodili 14:10. Razliko so obdržali in so zašluženozmagali.

Inles: I. Kersnič, Ponikvar 8, Abrahamsberg 2, Ilc 1, S. Kersnič 2,

Na minulem republiškem finalnem tekmovalstvu za šahovski pokal maršala Tita so Novomeščani dosegli še en lep uspeh, saj so osvojili odlično četrto mesto. Na najboljša mesta so se uvrstile edino ekipe, ki so imele v svojih vrstah same mojstre, mojstrske kandidate in celo vedomojstra. Dolenjci so prehiteli vrsto moštev, ki so nastopala s samimi ali z več mojstrskimi kandidati.

Za Novo mesto so igrali samo prvokategorijni in so iz štirih iger dosegli naslednje število točk: Milič 2, Poredoš 2,5.

Za las ob finale

Puceelj 1,5, Škerlj 2,5 in Sitar 3. Omeniti moramo odlično igranje mladega Jožeta Pucelja, ki je imel proti mednarodnemu mojstru Vojku Musilu iz Maribora povsem dobljen položaj, saj bi mu lahko dal „forsiran“ mat. Ker se je nahajal v časovni stiski, je lepo možnost spregledal in mednarodnemu mojstru „poklonil“ celo točko.

Končni vrstni red: 1. Lesce 13 točk, 2. do 3. Maribor in Domžale 12,5, 4. Novo mesto 12, 5. do 6. Kovinar in Ptuj 11,5 itd. Če bi Puceelj v igri z Musilom dosegel zmago, bi se na zaključno državno prvenstvo za pokal maršala Tita poleg Lesce uvrstili Novomeščani.

M. G.

M. G-6

PARTIZAN - GROSUPLJE 2395:2385

V nadaljevanju ljubljanske kegljaške male lige so v derbiju zmagali domači kegljači. Tekma je bila ves čas izenačena, zato je povsem pravilno, da gresta v višjo ligo obe vrsti. Pri Ribničanih se je izkazal Radulović (431 podrtih kegljev), pri gostih pa Bevc (429).

M. G.

PRVA ZVEZNA SODNIKA

Ribnica in z njo Dolenjska je dobila te dni prva zvezna rokometna sodnika. To sta Vinko Klančar in Tomislav Vučemilović, ki sta med 100 kandidati uspešno opravila izpit pred komisijo Rokometne zveze Jugoslavije. Ribnica je tako ob dobri rokometni ekipi dobila tudi dobre sodnike. Ribniški sodniški zbor šteje zdaj 15 sodnikov, in sicer dva zvezna, dva republiška (Kozina in Kovarčič) ter 11 sodnikov, ki sodijo tekme dolenjske lige.

M. G-6

PRVENSTVO ZASAVJA IN POSAVJA

Na področnem prvenstvu pionirjev Zasavja in Posavja je nastopilo 15 ekip. Pri starejših pionirjih je zmagalo Zagorje, pri mlajših Sevnica, pri starejših pionirkah Hrastnik, pri mlajših pa Brestanica. Zmagovalne ekipe bodo nastopile na republiškem prvenstvu.

B. DEBELAK

USPELO PRVENSTVO

Na občinskem prvenstvu pionirjev je nastopilo 35 šahistov. Pri starejših pionirjih sta si delila prvo mesto Zakšek in Tekavc, pri mlajših pionirjih je zmagal Jošt iz Boštjanja, pri starejših pionirkah Lužarjeva in pri mlajših pionirkah Čobanovičeva.

B. D.

Dolenjci na jadranski magistrali

Kolesarske dirke „Po jadranski magistrali“ se je udeležila tudi Novoteksova vrsta - Izkazala sta se Zrimšek in Božo Mijajlovič

Tradicionalne kolesarske dirke „Po jadranski magistrali“ so se s svojo najboljšo zasedbo udeležili tudi novomeški kolesarji. Petinosemdeset tekmovalcev iz 20 jugoslovanskih klubov in trije Nizozemci so v treh dnevih prevozili 339 kilometrov, zasluženozmagal Janez Zakotnik (Rog, Ljubljana), in sicer že četrto.

Na dokaj težki dirki so se Dolenjci izkazali z dobrimi vožnjami in že v prvi etapi dokazali, da so na letošnje tekme dobro pripravljani. Progo od Karlobaga do Zadra (92 km) so prevozili vsi nastopajoči, šestim tekmovalcem pa je komisija zaradi prepočasne vožnje prepovedala nastopanje. Med njimi ni bilo Novomeščanov. Dolenjci so že po prvi etapi dosegli zelo lep uspeh, saj je mladinec Zrimšek v članski konkurenci prišel na odlično peto mesto, prehitela pa sta ga samo dva rogovca.

V drugi etapi od Zadra do Šibenika (78 km) so imeli Novomeščani med desetimi najboljšimi ponovno svojega predstavnika. Tokrat se je izkazal Božo Mijajlovič. Na cilj je prišel osmi in razen Kastelca (Rog) prehitel vse ostale slovenske kolesarje. Tudi naslednja etapa od Šibenika do Zadra (72 km) je prinesla veliko razburljivih bojev. Novomeščani so ponovno dobro vozili in z malo več sreče bi lahko vsi osvojili precej boljša mesta. V novomeškem kolesarskem moštvu se je ponovno izkazal Zrimšek, in kot kaže, se je nadarjeni mladinec temu težkemu športu posvetil z vso vnamo. Tokrat

je vozil še bolje kot v minulih etapah in prehitel so ga samo Zanoškar, Udovič in Remar.

V zadnji etapi (Zadar-Zemunik-Sukušan-Zadar; 97 km) sta naj-

ZRIMŠEK VSE BOLJŠI - Na minuli 17. kolesarski dirki „Po jadranski magistrali“ so nastopili tudi člani novomeškega Novoteksa. Najboljša člana novomeškega moštva sta bila Zrimšek (na sliki) in Božo Mijajlovič.

boljša Novomeščana ponovno prišla v prvo deseterico. Zrimšek je bil deveti, Božo Mijajlovič pa takoj za njim. V generalni uvrstitvi je zmagal Zakotnik (8:05,22), Zrimšek je bil deseti (8:07,59), 18. Božo Mijajlovič, 22. Stane Mijajlovič, 24. Ivan

Plavutarji startali

Člani novomeške KPA nastopili na dveh tekmovanjih

Člani novomeškega Kluba za podvodne aktivnosti so ta mesec sodelo-

vali na dveh večjih tekmovanjih, in sicer na tradicionalnem Ostermanovem memorialu v Kranju in na odprtem prvenstvu mariborskega potapljaškega kluba. Na obeh srečanjih so nastopila najboljša slovenska moštva.

V Kranju se je ponovno izkazal Toni Strniša, ki je poskrbel, da je prehodni pokal iz memorialne discipline ostal v novomeških vrstah. Na 100 m je plaval prvič pod 50 sekund, kar je za pripravljajno obdobje obetajoč dosežek.

Nekateri rezultati: 25 m na dih, ženske: 2. Vitasovič 12,1; 50 m na dih: 2. Strniša 0,24; 100 m plavuti, ženske: 6. Vitasovič 1:05,5, 9. Kužnik 1:21,5; 100 m plavuti: 1. Strniša 0,49, 8. Markovič 0,55; 400 m plavuti: 3. Vohar 4:18,6, 5. Markovič 4:39,7; 4 x 100 m moški: 1. KPA Novo mesto 3:36,2.

Nekateri rezultati iz Maribora: 25 m na dih, ženske: 3. Vitasovič 0:11,6; 50 m na dih, moški: 2. Strniša 0:25,1; 100 m plavuti, ženske: 6. Vitasovič 1:06,2; 100 m plavuti, moški: 1. Strniša 0:49, 2. Markovič 0,53, 3. Zupanc 0:54; 200 m plavuti, ženske: 3. Vitasovič 2:50,4; 200 m plavuti, moški: 1. Strniša 1:54,9, 2. Vohar 2:02,6, 3. Markovič 2:05,0 (vsi trije Novomeščani so dosegli najboljše letošnje rezultate) itd.; 4 x 50 m moški: 1. KPA Novo mesto 1:38,4; 4 x 25 m na dih, moški: 1. KPA Novo mesto 0:45,0. Skupni vrstni red: 1. DRM Ljubljana 72 točk, 2. KPA Novo mesto 59 točk.

P. J.

Finale brez novomeških ekip

Končalo se je republiško prvenstvo v odbojki - Obe novomeški vrsti sta osvojili četrto mesto - V finalu igrajo najboljši tri ekipe

V zadnjem kolu slovenske odbojarske lige za moške in ženske sta novomeški vrsti igrali pred domačimi gledalci. Medtem ko je ekipa Novoga mesta brez težav dobila, so domače odbojkarice svoje privržence nekoliko razočarale. V tekmi z Jesenicami so imele lepo priložnost, da bi rezultat izenačile in se borile za zmago, pa so zaradi premalo vztrajne igre srečanje izgubile. Vendar s koncem lige prvenstvo še ni sklenjeno: o naslovu prvaka SRS bodo v obeh ligah odločali trije turnirji s tremi prouvvrščenimi ekipami. Žal med njimi ne bo naših ekip,

čeprav bi v finalu lahko igrala moška vrsta.

NOVO MESTO - POLSKAVA 3:1 (9, -4, 6, 10)

Navzlic temu da je do konca prvenstva ostalo še srečanje med vodilno Mežico in Sempetrom, je vrstni red ekip že znan. Vrsta Novoga mesta je po zmagi v minulem kolu na četrtem mestu in prav zadnje srečanje je še enkrat dokazalo, da so Novomeščani zasluženozmagali v vrhu republiške odbojke. Gotovo bi bili še boljši, če bi igrali tako dobro, kot znajo na mreži, tudi v polju. Gledalci so si od srečanja med Novim mestom in Polskavo obetali bolj razburljiv boj.

Novo mesto: Goleš, Vernig, Cotič, Graberski, Princ, L. Babnik, I. Babnik.

KRKA - JESENICE 1:3 (12, -11, -5, -14)

Zadnje tekmo v republiški ligi si je ogledalo okoli 100 gledalcev. Pričakovali so izenačen boj in zmago domačih, in če bi domače v četrtem setu, v katerem so vodile 14:5, igrale nekoliko pazljiveje, bi se pričakovano najbrž uresničilo. Gorencje pa so navzlic visokemu vodstvu domačih vztrajno zaigrale, počasi nizale točko za točko, rezultat izenačile in - zmagale.

Pred tekmo je bila manjša slovesnost: od aktivnega igranja se je poslovila najbolj izkušena in najboljša igralca Marina Ikuša.

Krka: Fila, Rajer, Pilič, Boh, Švent, Zevnik, Finc, Gorjanc.

ZKGP KOČEVJE PRVO

Na četverboju gozdarjev štirih gozdnih gospodarstev je zmagala ekipa iz Kočevja, ki je v disciplini 8 x 100 lučajev podrla 3306 kegljev. Sledijo: GG Postojna 3273, GG Novo mesto 3155, GG Brežice 2836. Med Dolenjci je bil najboljši Kajfež (Kočeve), ki je podrl 434 kegljev.

N. G.

SEVNICA - Na občinskem ekipnem prvenstvu osnovnih šol je nastopilo 15 ekip, najboljši pa so bili sevniki pionirji. Rezultati: st. pionirji: Sevnica 8, Šentjanž in Blanca 6; st. pionirke: Krmelj 7,5, Šentjanž 3,5; ml. pionirji: Sevnica 16,5, Boštanj 15,5, Loka 11 itd.; ml. pionirke: Sevnica 3,5, Loka 0,5. (B. D.)

SKRBIJO ZA NARASČAJ - Člani šentjernejskega nogometnega kluba (moštvo nastopa v dolenjski nogometni-ligi) skrbijo za podmladek skoraj bolj kot za člansko vrsto. Zato ni čudno, da je v Šentjerneju za nogomet vse več zanimanja, množičnost pa obeta tudi dobro člansko moštvo. Na sliki: dve šentjernejski enajsterici: (Foto: P. Miklič)

POTA IN STRAN POTIA

Dežurni poročajo

IZGINIL IZPOD KOZOLCA – Jožetu Mraku s Šel pri Ratežu je prejšnji teden nekdo ukradel železni plug, ki je stal pod kozolcem. Oškodovan je za 4.500 dinarjev.

NI PRIŠEL DALEC – Alojz Bele iz Zameškega je 19. aprila zvečer pustil kolo z motorjem na dvorišču hotela Kandije ob 21. ure je hotel domov, uga pa je, da mope da ni več. Druga 1a1 so njegovo vozilo našli v Kettej vem drevoredu.

TAT V SPALNICI – 22. aprila popoldne je bil zrakav na obisku pri Ivanki Brulc v Bršljanu. Iz spalnice ji je zmanjkalo 2.000 dinarjev.

SPET GRANATA! – 22. aprila so v gozdu med Meniško vasjo spet našli ostanke zadnje vojne. Granato, ki je ležala v smrečju blizu gozdne steze, je našel Janez Horvat iz Dol. Toplic. Za uničenje nevarne najdbe so že poskrbeli.

VLOM V BARAKO – V noči na 24. april je bilo vlomljeno v barako odreda Gorjanskih tabornikov na Otočcu. Ugotovili so, da je nekdo vdrl v stavbo skozi podstrešje, v hišici prenočil, nato pa odšel. Storitcu so že na sledi.

PODLEGEL POŠKODBAM

22. aprila popoldne se je Alojz Santl peljal na kolesu s pomožnim motorjem po Cesti krških žrtev v Krškem, pri Agrokombinatu pa je izza stoječega tovornjaka ob cesti prečkal cesto 71-letni Rudolf Kerin iz Lomnega. Kolesar je Kerina zbil po cestišču, nakar so ga s hudimi poškodbami prepeljali v bolnišnico. Dan kasneje je Kerin umrl.

V SMRT ZARADI CIGARETE

19. aprila zvečer so v Trebnjem v Ulici talcev našli mrtvega 49-letnega Adolfa Longarja, zaposlenega pri podjetju Varnost. Komisija je ugotovila, da je bila vsega kriva cigareta. Ko je v dremežu kadil cigareto, je moral ogorek i na obleko in ta je začel oretiti. Dobil je tako hude opekline, da jim je podlegel.

V Jugoslaviji krijejo gozdovi približno 33%, v Sloveniji 41%, v novomeški občini pa celo 53% celotne površine. Zato so dejavnosti, s katerimi se zagotavlja ohranitev in gojitev gozdov ter njihovih splošnih koristi (gospodarske, zavarovalne, hidrološke, klimatološke in dr.), dejavnosti posebne družbenega pomena. Gozdarstvo je torej zelo pomembna gospodarska panoga in v gospodarskem razvoju upravičeno uvrščena v primarni sektor gospodarstva. Upravljalci gozdov, to so predvsem gozdna gospodarstva, posvečajo veliko

KRPANJE LUKENJ! – Pretekli četrtek je bil stari novomeški most popoldne zaprt za ves promet, ljudje pa so ugibali, zakaj. Nekaj ur zapore za promet (ne za pešce) so izkoristili za krpanje lukenj na gornjem sloju vozišča. (Foto: R. Bačer)

Predrzo v tuja stanovanja

Po vaseh in krajih na našem območju je bilo vlomljeno in odneseno, v Celju pa razprodaja blaga, dokler niso storilcev zasačili

37-letni Alojz Vrdelja, doma iz okolice Klanjca, vendar brezposeln klatež, in njegov pomočnik Anton Čelešnik, star 42 let, doma iz Trnovej pri Celju, sta pred novomeškim okrožnim sodiščem dajala odgovor. Prvi zaradi vrste vlomov, drugi zato, ker je ukradeno blago razprodajal.

Vrdelja se je lani začasno nastanil pri kolegi Čelešniku, od tam pa hodil v Posavje in v okolico Škocjana na tatinske poti. Prvič je 14. avgusta lani prišel v Orešje, stopil v nezaklenjeno hišo Ivana Vebra, v kuhinji vzel magnetofon s kaseto in izginil. Čez dva meseca se je pojavil v Orehovem. Tam je pod okno hiše Jožeta Papeža podstavil gajbo, splezal v sobo in iz sukničja, obešenega prek vrat, odnesel 1500 dinarjev. Isto noč je v isti vasi skozi klet prišel še v stanovanje Marjana Salomona. Na polici v kuhinji je snel tranzistor, odnesel salamo in 8 mark.

Videl je, da mu gre dobro od rok, potem je novembra 1976 storil vrsto vlomov tako rekoč vsak dan. 11. novembra je v Sevnici iz avta Stanka Urbančiča vzel računalnik, dva dni zatem pa znova obiskal Orehovo. Vlomil je v hišo Karla Završnika, zagrabil dežnik in stopil še v spalnico po boljši plen, vendar sta se gospodar in njegova žena zbudila in ga prepodila. Takoj naslednji dan, 14. novembra lani, je prišel v Šentjurje. Iz hiše Jurija Kosarja je izmaknil tranzistor in 10 dinarjev. V vasi Pečovnik pa je Vrdelja 24. novembra lani skozi odklenjena vrata stopil v hišo Konrada Kranjca, kjer je iz predala v kuhinji vzel 3 zavojčke cigaret, uro in 1910 dinarjev. Naglo prišel, naglo izginil.

K Čelešniku je prinašal ukradeno blago, ta pa je 24. novembra lani v celjski restavraciji Pošta prodajal Salamanov tranzistor in Kranjčevo uro. Bil pa je zaloten in miličniki so prišli k njemu na stanovanje, kjer so našli Vrdeljo in še večino vseh nakradenih stvari. Medtem ko je Vrdelja na sodišču vse priznal, oporekal je le krajo 80 nemških mark, pa je spremenil zagovor. Sprva je rekel, da je Čelešnik po pravici povedal, od kod toliko predmetov, kasneje pa je hotel prijatelja spraviti iz kaše in je trdil, da

SE GASILCEM SE ZGODI

19. aprila zvečer je Novomešan Slavko Bežjak vozil osebni avto NSU 1200, last Zavoda za požarno varnost iz Novega mesta, proti Dobruški vasi. Pri Dragi je opazil, da se je iz motorja v zadnjem delu vozila, začelo kaditi. Takoj je ustavil in s sopotniki pričel gasiti. Na pomoč so prišli še poklicni gasilci, ki so požar na avtomobilu udušili. Sopotnik Janko Savec iz Novega mesta pa se je pri gašenju laže opek. Nastalo je tudi za 10.000 din materialne škode.

požari, kršilce pa tudi kaznovati. V zakonu o ljudski obrambi so določbe, ki obvezujejo vse občane, da javljajo tudi o požarih najbližji postaji milice ali stalni civilni zaščiti ali gasilski enoti. Občani so dolžni sodelovati pri zaščiti in reševanju; za odgovorne osebe, ki se ne bi ravnale po odredbi pristojnega organa o obveznem sodelovanju pri zaščiti, je zagrožena kazen do 3 let zapore.

Zakon o varstvu pred požari ima določbo, da mora vsakdo pogasiti požar, če to more storiti brez večje nevarnosti zase ali za drugega; če pa tega ne more, pa takoj obvestiti najbližjo postajo milice ali gasilsko enoto. Kdor tega ne stori, se lahko kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 10.000.–

Zakon o gozdovih obvezuje gozdnogospodarske organizacije in druge uporabnike gozdov, da zavarujejo gozdove pred požari in da morajo imeti pravilnik o požarnem redu. Poostrejni varstveni ukrepi so določeni za gozdove, ki so posebno ogroženi od požarov. V požarno ogroženih gozdovih se lahko kaznuje za storjenje, zadrževanje in ustavljanje vozil ali pa predpiše drugi varstveni ukrepi. Posameznik, ki ne bi upošteval teh prepovedi, se za prekršek lahko kaznuje s kaznijo 500 do 10.000 din. Če pa se organizacija združenega dela ne ravna po teh predpisih, se kaznuje

je za gospodarski prestopak s kaznijo od 3.000 do 1.000.000 din.

Sedaj še veljavni kazenski zakon ima med kaznivimi dejanji zoper splošno varnost ljudi in premoženja – taka določba je predvidena tudi v slovenskem kazenskem zakonu – tudi povzročitev nevarnosti za življenje in premoženje precejšnje vrednosti s požarom. Za to kaznivo dejanje je predpisana zaporna kazen.

Podobno kazenskopravno varstvo je tudi v zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter uprav-

ljanju lovišč. Ta predpis je sicer v prvi vrsti namenjen zaščiti divjadi, vendar daje posredno varstvo tudi gozdom. Prepovedano je namreč zažiganje suhe trave, zemljišča, žive meje in podobne površine, saj se pogosto ravno pri takih požarih ogenj razširi na gozdne površine. Posameznik, ki je ravnal v nasprotju s tem določilom, se za prekršek kaznuje s kaznijo od 100 do 2.000 din.

Ogenj je splošno nevarno sredstvo, zato je potrebno z njim posebno skrbno ravnati. Če bi se tega občani vsaj malo bolj zavedali in v taki zavesti tudi uporabljali ogenj, bi se s tem občutno zmanjšala škoda, ki nastaja zaradi požarov na družbenem in zasebnem premoženju.

STEFAN SIMONČIČ

Samovoljno na dopust

Sodišče združenega dela ni dalo prav delavki iz BETI

V trdni veri, da se ji godi krivica, je Vida Frakelj, zaposlena v Beti-tozd Konfekcija v Metliki, predložila v presojo sodišču združenega dela svoj primer glede uporabe letnega dopusta oziroma plačila dopusta.

Vložila je zahtevek do TOZD Konfekcija, češ da ji morajo plačati 2.333 dinarjev. Utemeljevala je s

TOVORNJAK SE JE VZGAL

24. aprila zvečer je Vojin Djurić iz Sarajeva vozil tovornjak s prikolico po magistrali proti Zagrebu. Pri vožnji po karteljevskem klancu navzdol proti Mačkovcu je videl, da je v motorju nastal ogenj. Takoj je ustavil in poklical na pomoč gasilce. Še preden so ti utegnili priti, je kabina že zgorela. Cenijo, da je ogenj na vozilu naredil za 300.000 dinarjev škode.

tem, da je bila lani najprej na bolniški, potem na porodniškem dopustu, ki se je iztekel 16. januarja letos, takoj zatem pa je nastopila redni letni dopust za preteklo leto. Ni ga v podjetju zahtevala, nihče ji ga ni odobril. Da ostaja doma in da naj ji pišejo dopust, je sporočila kar po sodelavki.

Predstavniki delovne organizacije so na obravnavi ugovarjali zahtevku, češ da ji pravica do dopusta za lani sploh ne gre, ker ni nič delala, v tovarni dopusta tudi ni zahtevala, marveč kar ostala doma. Ko so pregledali in prebrali, kaj glede tega piše v samoupravnem sporazumu, so člani senata ugotovili, da Frakljeva nima prav. Njen zahtevek so zavrnili. Tudi glede 135. člena samoupravnega sporazuma, na katerega se je predlagateljica sklicevala, so menili, da nima prav. Piše sicer, da delavec, ki zaradi bolezni ali delavka, ki zaradi nosečnosti in poroda ni mogla izrabiti letnega dopusta v tekočem letu, ta dopust lahko izrabi na svojo zahtevo v naslednjem koledarskem letu do 31. marca. Vendar pa Frakljeva dopusta ni uradno zahtevala, marveč si gaje vzela in ostala doma. Odločba o zavrnitvi predloga se ni pravomočna, morda pa bo ta primer še za koga poučen.

Odgovarjali bodo

Občinsko javno tožilstvo v Novem mestu je v preteklem letu obravnavalo 20 ovadb zoper 20 storilcev zaradi kaznivih dejanj v zvezi z nesrečami pri delu. Kot storilci nastopajo direktorji tozfov, vodje obratov, izmenovodje, delovodje in tudi delavci.

Ugotovitve kažejo, da so tem nesrečam botrovali predvsem že znani vzroki. Delovna mesta so bila neurejena za varno opravljanje službe. Bila so pretresna, založena z materialom, tako da je bilo gibanje oteženo. Delovni stroji in druge naprave niso imeli ustreznih zaščitnih naprav, ki bi preprečevale poškodbe na nevarna mesta. Med subjektivne vzroke pa je predvsem šteti preslabo poučenost ali sploh nepoučenost o varstvu pri delu. Seveda je pri nekaterih nesrečah bil vzrok tudi neprevidno ravnanje prizadetih.

Nepoučenost, malomarnost, neprevidnost pa drago plačajo predvsem prizadeti, ki jim je stroj poškodoval roko, nogo, obraz. Tudi gmotna škoda je precejšnja in v bolnišnico vred znaša težke denarce. To plačala vsi. Delavske kontrole bi se lahko „pozabavale“ s takimi stvarmi, toda prej, preden pride do nesreče.

VEČ POBEGOV

Prometni podatki iz minulega leta, ki jih obdelujejo z vseh plati, so pokazali tudi to, da smo imeli na Dolenjskem precej več nesreč s pobegi. Bilo je 87 takih primerov, medtem ko jih je bilo leta 1975 samo 58. Pri teh nesrečah je bil 1 mrtev, 16 ranjenih in 70 nesreč z materialno škodo. Vse hujše nesreče, s telesnimi poškodbami in večjo škodo, so bile raziskane.

Glede na kraj nesreče, od koder je voznik izginil, pa kaže, da je največ takih primerov v novomeški občini (56), v trebanjski jih je bilo 22, medtem ko je bilo v Beli krajini vsega 9 takih nesreč.

Tat pod posteljo

Razburljiv nedeljski večer so 24. aprila doživeli v hiši Martina Jurekoviča v Rosalnicah. Nekaj je bilo slišati v sobi, potem so šli domači s sosedi v spalnico in tam vse preiskali: pod posteljo je ležal neznan možki. Potegnili so ga ven, poklicali miličnike, ti pa so ugotovili, da gre za starega znanca, 25-letnega Marjana Hudorovca iz Coklovec.

Ker so bili Jurekovičevi okradeni – zmanjkalo je namreč 2.320 din – so kraje osumili skritega tuja. Pri njem so denar tudi našli. Toda še preden so miličnice, je pobegnili. Daleč pač ne bo prišel...

OBA STA PREHITEVALA

23. aprila popoldne je bila v vasi Boršt huda prometna nesreča, v kateri je bil ob življenje 35-letni Alojz Ilc iz Račje vasi. Z osebnim avtomobilom je Ludvik Kuhar vozil od Cerkelj proti Brežicam in v Borštu nameraval prehiteti kolesarja pred seboj, ta pa je ravno takrat prehitel parkirani osebni avto. Avtomobilist je kolesarja Ilca zbil, in ta je dobil tako hude poškodbe, da mu ni bilo več pomoči. Na mestu je bil mrtev.

„Kaj mi pa morejo...“

Verjetno so si ta napev pozvžigavali vozniki na naših cestah, pa so ob nenadni kontroli prometnih organov lahko mislili, da plačali. Na območju štirih dolenjskih občin so marca letos miličniki zalotili 76 voznikov brez voznških dovoljenj, 47 jih je vozilo neregistrirana vozila, 42 je bilo vinjenih, 25 jih je vozilo s preveč obrabljenimi gumami, 11 jih ni imelo voznških dovoljenj pri sebi, 27 jih je bilo brez prometnega dovoljenja in 21 voznikov je imelo preobremenjena vozila ali nepravilno naložen tovor.

Med kršitelji je zadnje čase vse več traktoristov, saj so jih 21 dobili pri vožnji na cestah brez registracije vozila, 8 občanov je vozilo traktor brez izpita, 3 so dovolili voziti drugim brez opravljenega voznškega dovoljenja, 14 traktoristov pa je imelo nepravilno opremljen vprežni voz, ki so ga vlekli s seboj. Med vozniki, ki so morali odpreti denarnice in odšteti denar, je bilo 453 takih, ki niso upoštevali prometnih znakov, 118 jih je plačalo kazen zaradi tehničnih pomanjkljivosti vozila, 39 zaradi prehitre vožnje in 54 zaradi pretresnega prehitovanja. Miličniki so 247 kršiteljev samo opozorili, 128 voznikom pa so prepričljivo nadaljevali vožnjo. Med temi je bilo 50 vinjenih, 62 utrujenih itd.

Kontrole v prometu se nadaljujejo in bodo bolj pogošče, bolj ko se bo bližala turistična sezona.

OBA V BOLNIŠNICI

24. aprila nekaj čez polnoč je Janez Zdovec iz Zaloga vozil osebni avto iz Krškega proti domu. Na magistrali pri Stranjah je zapeljal v levo, takrat pa je naproti pripeljal Beograjčan Radomir Živančič. Prišlo je do trčenja, nakar je Zdovec avto zaneslo še v osebni avto Italijana Maria Ciappella. Hudo ranjenega voznika Zdovca in njegovo ženo Majdo so odpeljali v bolnišnico. Avto imata razbit, celotna škoda pa znaša več kot 50.000 dinarjev.

KRONIKA NESREČ

MALI SLATNIK: PEŠCA JE ZBIL – 18. aprila zvečer je Anton Vrtačič z Rateža vozil tovornjak iz Šentjerneja proti Novemu mestu. Na Slatniku je dohitel 52-letnega pešca Ignaca Brajdiča, ga zadel in zbil na bankino. Brajdiča so ranjenega prepeljali v bolnišnico.

ŠMIEL: ODBILO GA JE V ŽIVO MEJO – 19. aprila popoldne je Ivan Šalinger iz Regerče vasi vozil osebni avto iz mesta proti Škrjančam. V Šmihelu je opazil na cesti avtoBUS in začel zavirati, toda prepozno. Trčil je v zadnji del avtobusa, pri tem pa je osebni avto odbilo, da je pristal v živi meji ob cesti. Škode je za 2.500 dinarjev.

DOL. KAMENCE: VZVRATNO NA CESTO – Alojz Jurak z Dol. Kamence je 19. aprila popoldne vrzratno zapeljal kamion z dvorišča na cesto, takrat pa je mimo pripeljala z osebnim avtom domačinka Marija Brezovar. Pri trčenju je bilo za 1.500 dinarjev škode.

POLJANE: TRIJE RANJENI – Marjan Fikfak iz Radovljice je 20. aprila zjutraj vozil z osebnim avtom po magistrali proti Ljubljani. V poljanskem klancu je zapeljal na levo, trčil v betonsko ograjo, opazil živo mejo in obstal na levi strani ceste. Voznik in sopotnik Sulejman Merdanović sta se poškodovala in se zdravila v novomeški bolnišnici, nekaj prask pa ima tudi sopotnik Muhamed Merdanović iz Radovljice. V fičku ni bilo varnostnih pasov, škode pa je za 7.000 dinarjev.

LOČNA: MOTORIST JE RANJEN – 21. aprila popoldne je Milan Zajc iz Mirne peči vozil avto iz Ločne proti mestu. Pri bencinski črpalki je dohitel motorista, ki je nenadoma zapeljal proti črpalki in tako zaprl pot osebnemu avtomobilu. Prišlo je do trčenja. Motorist Janez Gorenc iz Herinje vasi je padel in se poškodoval, gmotna škoda pa znaša 3.200 din.

NOVO MESTO: BOČNO V NASIP – Anton Mikič iz Novega mesta je 21. aprila zvečer vozil osebni avto po Ragski proti novemu mostu, med potjo pa zapeljal na bankisto, med potjo pa zapeljal na bankisto, med potjo pa zapeljal na bankisto, med potjo pa zapeljal na bankisto.

KOT: TRK MED SREČANJEM – 23. aprila se je Pavel Stefanec iz Blaževcev pri Starem trgu peljal na kolesu z motorjem proti vasi Kot, pri kamnolomu pa je naproti pripeljal z osebnim avtom Boris Romih iz Kočevja. Med srečanjem sta trčila, Stefanec pa je hudo poškodovan obležal pri nasipu. Odpeljali so ga v bolnišnico.

SMRT POD TRAKTORJEM

22. aprila popoldne se je blizu Kala pri Sevnici zgodila huda traktorska nesreča, ki je terjala življenje 61-letne Marije Bregar iz Kala. Do nesreče je prišlo, ko je 27-letni Ivan Trinkavs vozil traktor, na katerem je bil pripet še voz. Ker se je med potjo na vozu odpela stranica, je ustavil in popravil, medtem pa je začel traktor drseti po strmini. Šlo je vedno hitreje, končno pa se je traktor prevrnil, kotali po pobočju in pokopal pod seboj Bregarjevo, ki je grabila listje. Bila je tako poškodovana, da je umrla na kraju nesreče.

Priti hočejo na četrto mesto

Malce pobešenih glav so šentjernejski iskraši dočakali konec lanskega leta s 85-odstotno izpolnjenim planom, kar za ta kolektiv ni navada, so pa toliko boljše volje letos. Prvi trije meseči dajejo slutiti, da bo letošnje leto rekordno. O letošnjih načrtih, ki zagotavljajo tudi grad-

di, produktivnost pa povečati za 40 odstotkov.

Povečanje produktivnosti bomo dosegli največ z racionalizacijo proizvodnje.

Kakšna pa je perspektiva vaše delovne organizacije in kako ste jo zastavili v srednjeročnem obdobju?

„Dosegli smo povečevali proizvodnjo z malo vlaganja, letos pa gremo v večjo investicijo 80 milijonov dinarjev. Gradili bomo tovarno potenciometrov, ki nam bo omogočila enkratno povečanje tovrstne proizvodnje. Potenciometre sicer že delamo, vendar dobivamo sestavne dele od kooperantov, s katerimi so težave. V novi tovarni bomo v glavnem delali sami tudi sestavne elemente.“

Nova velika tovarna v Šentjernej bo vsekakor vzbujala občudovanje, vendar: ali bo ob čudovanja vredni tudi izdelek, ki ga boste iz teh prostorov dajali na trg?

„V novih prostorih bomo začeli uvajati nove, sodobnejše programe za proizvodnjo izdelkov z delovnih hibridnih vezij. To je novost, ki jo skušajo sicer uvajati še kje drugje, vendar bo izdelek v proizvodnji prvi pri nas. Pri tej novosti gre v glavnem za najnovejšo tehnično izsledke, ki jih lahko uporabimo namesto klasičnih sestavnih delov za elektronske naprave. Hibridno vezje je z miniaturnimi sestavnimi deli nekajkrat manjše kot klasična izvedba, hkrati pa je zagotovljeno bolj zanesljivo delovanje.“

Lahko poveste še kaj več o bodoči tovarni?

„Graditi bomo začeli letos maja. Poslopje bo imelo 6.000 m² površin in bo stalo ob desni strani pri hmeljišču, v bližini stare tovarne. Delovne sile bistveno ne bomo povečevali in ravno to, da bomo z malo ljudmi veliko naredili in dajali na trg kvaliteto, nam bo prineslo ugodne poslovne uspehe. Tovarna bo dograjena v letu 1978, ko bomo začeli uvajati novo proizvodnjo.“

R. B.

Ludvik Simonič: „Letos maja začnemo graditi in prihodnje leto uvajati novo proizvodnjo.“

njo nove tovarne, je tekel pogovor z Ludvikom Simoničem, direktorjem Iskre v Šentjernej.

Kaj vas je v letošnjem prvem tromesečju postavilo na noge in vam vilo optimizem za nadaljnje načrte in napredek tovarne?

„Dosegli smo za polovico boljše uspehe kakor v tem času lani. Ni sicer tolikšnega finančnega učinka, ker je šlo 85 odst. celotne proizvodnje v izvoz po prenikajočih cenah, vendar napredek je. V letošnjem letu imamo do konca septembra proizvodnjo že razprodano in računamo, da bo letošnje leto za nas rekordno. Bistveno večji bo izvoz. Predvidevamo, da bomo iztržili 8 milijonov ameriških dolarjev, kar bi nas uvrstilo na četrto mesto izvoznikov v občini. Na večjo prodajo pa zatrdno računamo tudi doma. Ob vsem tem nameravamo na novo zaposliti le 25 lju-

HEROJ V DOMU – V četrtek zvečer je bila gost dijaškega doma Majde Silc v Šmihelu najmlajši narodni heroj Slovenije Albinca Mali, ki jo poznamo po njenih herojskih dejanjih v NOV. Dijakom, ki so ji pripravili lep sprejem s programom, je pripovedovala svoje spomine. (Foto: Janez Pavlin)

Naj bi jutri gradnje ustavili?

Skupščina otroškega varstva ni mogla končati seje, delegati pa so bili enotni v zahtevi: naš investicijski dinar ne sme biti prizadet!

20. aprila sklicana skupščina otroškega varstva v Novem mestu je dala nekaj bistvenih pripomb k samoupravnemu sporazumu o temeljnih planov družbenega varstva otrok za srednjeročno obdobje na območju Slovenije. Novomeščani se čutijo prizadete.

Znano je, da v novomeški občini hudo primanjkuje mest v vrtcih in da smo zadnji dve leti pospešeno gradili otroškovarstvene ustanove in pripravili vse potrebno še za nove gradnje. Občani in delovne organizacije so zaradi velikih potreb še posebej združevali denar v ta namen. Če pa bi obveljalo merila v republiškem sporazumu (imenovan po domače), bi bili vsi naši načrti postavljeni na glavo.

Delegati so poudarili, da se v splošnem s predlaganim sporazumom strinjajo, ne morejo pa pristati na izračune, ker temeljijo na stanju iz leta 1975, niso pa upoštevali kasnejše težke priporočene nove zmogljivosti. Ravno v zadnjih dveh letih smo v Novem mestu največ naredili za napredek otroškega varstva. Skupščina je naročila dvema delegatoma, naj v skupščini republiške skupnosti za-

stopata to mnenje. Če bi se zgodilo, da naših pripomb ne bi upoštevali (verjetno pa jih bodo imeli še drugi), bomo morali dati za financiranje temeljnega programa otroškega varstva tudi denar, namenjen za investicije. Potemtakem bi morali vse gradnje vrtcev čez noč ustaviti.

55 otrok brez staršev

Rejništvo in posvojitve so za nekatere otroke odrešitev od muk, ki jih prestajajo v lastnem domu

Če otroci po smrti staršev ostanejo sami, če so v družini neurejene razmere, v katerih vzgoja staršev ali enega od roditeljev ni primerna, je najbolje otroka dati v drugo okolje. Ker je po ocenah strokovnjakov za otroka bivanje v družinah primernejše in ceneje kot bivanje v domovih, smo tudi v novomeški občini razvijali rejništvo. Postalo je ena stalnih in dobro razvitih oblik pomoči otrokom in družinam. Zakonci brez otrok pa se zelo zanimajo za posvojitve.

Lani je bilo v rejji 55 naših otrok. Od tega je bilo na novo odvzetih staršem in danih rejnikom 8 fantičkov in deklic. Zgodi se, da morajo komaj rojeno dete odvzeti materi, ker se ve, da za otroka ne bi skrbel. Puščala bi ga samega, dokler ga ne bi izhiračnega in pol živega rešili sosede. Taki primeri so že bili. V rejji je 6 otrok v starosti od enega do treh let, vseh skupaj pa je 9 predšolskih rejencev.

Kar 37 rejencev obiskuje v raznih krajih osnovno šolo, 8 pa jih je na šolanju v Zavodu za slušno in govor-

8. MAJA NA JAVOROVICO

V nedeljo, 8. maja, bo ob 10. uri pri spomeniku na Javorovici komemoracija v počastitev obletnice padlih borcev IV. bataljona Cankarjeve brigade. Pokroviteljstvo je prevzela tovarna Rašica, v programu pa bodo po govoru nastopili šolarji in pevci ter godbeniki iz Šentjerneja. Na prireditve so pristočno vabljene borci, njihovi svojci in tudi vsi drugi, ki žele počastiti spomin padlih za svobodo.

Štiriindvajsetim gredo čestitke

Na svečani podelitvi letošnjih priznanj Osvobodilne fronte v torek popoldne v Domu JLA so za letošnjih štiriindvajset nagrajencev razglasili občane, ki jih je izbrala žirija in potrdila občinska konferenca SZDL. Po mnenju le-teh so bili med več kot 50 kandidati najbolj upravičeni že leto priti na vrsto za to visoko priznanje.

Skoro vsi letošnji nagrajenci so sodelovali v NOV, opravljali so odgovorne dolžnosti v letih povojne graditve in so še

zdaj aktivni družbenopolitični delavci. Priznanja OF so prejeli: Ivan Avbar (53 let) iz Dol. Kamenc; Anka Avguštin (49 let) iz Novega mesta; Franc Brajer (59) iz Mirne peči; Henrik Cigoj (67) iz Novega mesta; Anton Cvelbar (74) iz Dobrave; Rudi Hrovatin (50) iz Irče vasi; Emil Jakše (63) iz Novega mesta; Štefan Jaklič (50) iz Rumanje vasi; Franc Kump (55) iz Dolenjskih Toplic.

Justin Kranjčič (48) iz Novega mesta; Terezija Kožar

(64) iz Novega mesta; Štefan Kovač (58) iz Vavte vasi; Franc Plantan (66) iz Stranske vasi; Ivan Slapnik (60) iz Novega mesta; Jože Strugar (51) iz Novega mesta; Alojz Škrbec (59) iz Šentjerneja 85; dr. Tone Šavelj (53) iz Novega mesta; Ivan Šporar (58) iz Poljan; Joža Škufca (47) iz Otočca; Marija Šmajdek (49) iz Novega mesta; Karlo Šmid (60) iz Novega mesta; Erno Šali (60) iz Vavte vasi; Ivan Virant (69) iz Gor. Straže in Brane Vovk (59) iz Cegelnice.

Suhokrajinski drobiž

PRVA LETOŠNJA SOLIDARNOSTNA DELOVNA AKCIJA v žužemberški krajevni skupnosti je bila v nedeljo, 24. aprila, pri gradnji vodovoda Gornji Kot – Doljni Kot. Trasa je v večini kamnita, zato zahteva veliko naporov. Tamkajšnji krajanji jih sami ne zmorejo. V nedeljski akciji je sodelovala mladina iz Novolesa in iz dvorskega mladinskega akcija. Krajanji, ki so bili z mladimi skupaj na delu, so bili z opravljenim delom zelo zadovoljni in so mladini hvaležni, da jim je priskočila na pomoč.

Za 14. ali 15. maj predvideva krajevna skupnost Žužemberk večjo solidarnostno delovno akcijo pri tem vodovodu.

V ŽUŽEMBERKU bo kmalu zopet odprta pekarija, ki več kot leto dni ne obratuje. Tako bo izboljšana oskrba s kruhom, ki ga sedaj vozijo iz Novega mesta. Kvaliteta kruha je sicer dobra, težava pa je, ker pripeljejo konec tedna v petek zadnjikrat kruh, nato pa šele v ponedeljek.

M. S.

Smo tako bogati?

Predvsem v občinski zdravstveni skupnosti razsaja med delegati uporabnikov kronična bolezen: nesklepčnost. 22. aprila sklicana seja obeh zborov skupščine je bila zaradi premajhne udeležbe delegatov iz zbora uporabnikov spet nesklepčna. Spet pravimo zato, ker to ni bil prvi primer.

Res je, da so bile v regiji vse seje občinskih zdravstvenih skupnosti zadnjega sklica nesklepčne, še posebno pa je pogostna prevelika odsotnost v novomeški skupnosti. Tako je bila 11. seja skupščine šele ob tretjem sklicu sklepčna, in še to komaj. Tokrat na 12. seji, pa so navzoči delegati zahtevali, naj se manjkajoče delegacije javno opomnijo, da tako ne gre več. Delegacija IMV ni poslala nikogar, iz delegacije Novoteksa, Laboda, Beti in Roga je bil samo po en sam član. Iz treh Isker je bil en delegat. Trgovci niso poslali nikogar, od gostincev ni bilo nobenega. Ti so po statistiki zlasti radi odsotni. Prav tako ni bilo nobenega iz delegacije komunalcev, vodovodarjev, Dominvesta in Vodne skupnosti. Od 15 delegatov krajevnih skupnosti pa so prišli na sejo samo trije, in sicer: iz Brusnic, Podgrada in Dol. Toplic.

Da dnevni red ni bil zanimiv, najbrž nihče ne bi mogel očistiti, ker je šlo za obravnavo skupnih temeljev planov zdravstvenih skupnosti v Sloveniji za srednjeročno obdobje, kot za predlog sporazuma o planu občinske zdravstvene skupnosti. Šlo je za načrtovanje zdravstva in njegovo porabo, torej za denar, ki ga delovni ljudje združujemo za zdravstvo.

Smo mar tako bogati, da nikomur nič mar, kako bomo ta denar obrabili in kam namenili? So morda gradiva preveč komplicirana, da jih delegati ne razumejo?

Če je tako, bi morali reči bobu bob. Pristojne strokovne službe bi v tem primeru lahko prošili za pojasnila še pred zasедanjem skupščine. Tako namreč dela delegacija Pionirja.

Ker pa na sejo, kjer se vsaj pol ure čaka na sklepčnost, navadno pride večina delegatov iz zbora izvajalcev, se pravi iz zdravstvenih ustanov, nam tudi ne bi smelo biti vseeno, če ti ljudje tja v dan zapravljajo svoj dragoceni čas.

RIA BAČER

ŠE DVA ZBORA

V torek, 26. aprila, sta bili sklicani zasedanja zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine Novo mesto. Dnevni red ni bil preobsežen, glavne točke pa so bile obravnavane poročila občinskega javnega tožilstva in obravnava poročila komisije za ugotavljanje izvora premoženja. Razen tega je bilo na dnevnem redu še nekaj sklepov in sprejemov odlokov.

R. B.

IZ ATEISTOV KATOLIKI – Strokovnjaki novomeškega gradbenega podjetja Pionir so morali pred odhodom v Libijo izpolniti tudi „rubriko“ o verski pripadnosti. Tako se je zgodilo, da so nekateri „nekdanji“ ateisti postali katoliki, morda tudi muslimani. Papir pač vse prenese ...

ZA LAS MIMO NOVE KATASTROFE – Nepričakovano neurje v noči od nedelje na ponedeljek je mnogim kmetovalcem znova pognalo strah v kosti. Na srečo nas hudo neurje, ki je tisto noč zasulo Ljubljano in okoliške kraje s točo, ni „obiskalo“.

VENDARLE ANANAS – Novomeške gospodinje, ki so dalj časa tarnale nad pomanjkanjem ananasa v trgovinah, so si vendarle oddahnile: priljubljeni južni sadež je po daljšem premoru znova pojavil v naših trgovinah, čeprav je bila njegova zunanjsost marsikje nekako „čudna“, zelena.

TRIBE DEČKI – V novomeški porodnišnici so pretekli teden rodile: Janja Kastelic, Nad mlina 44 – Jemeja, Alenka Šobar iz Ragovske 16 – Matjaža in Ljubica Vertuš, Majde Silc 19 – dečka.

OBILO SADIK – Vrtničarji so v ponedeljek na novomeški tržnici našli marsikaj zase. Veliko je bilo sa-

Ena gospa je rekla, da so zadnje tedne funkcionarji v interesnih skupnostih ure in popoldneve, včasih pa tudi noči, presedeli ob pripravah planov, pa ugotavljajo da zaman. Kar so izračunali, je bilo nekajkrat čez noč postavljeno na glavo ... Ker so prišla drugačna navodila od zgoraj.

Puščico obrniti v drugo smer

Komisija za ugotavljanje izvora premoženja ni kriva za težave, zaradi katerih je lahko obravnavala malo primerov – Če ni tožnika, ni sodnika!

Družbenopolitični zbor novomeške občinske skupščine je 25. aprila največ pozornosti posvetil poročilu o delu komisije za ugotavljanje izvora premoženja.

Komisija dela od novembra 1972 in je doslej obravnavala 14 primerov, vendar pri 8 ni bilo razlogov za uvedbo postopka. En primer še ni dokončno raziskan, za 5 primerov pa je bil uveden postopek, ki pa se na pritožbeni stopnji ni vedno končal po presoji komisije. Vse skupaj ni videti veliko, če upoštevamo, kaj vse smo od komisije v prvem maju pričakovali. Ne gra pa za nedelav-

nost članov, marveč za druge težave.

Mimo tega, da je zadnje čase komisija brez tajnika, je njeno delo odvisno od števila prijav. Teh pa ni! Doslej so prijavi sumljive lastnike večjega premoženja le UJV oz. davčna uprava, in nihče drug. V razpravi so menili, da dosedanje izkušnje iz dela komisije povedo, da velika večina občanov, ki imajo na primer hiše ali drugo vidno premoženje, tega niso pridobili na nepošten način.

Največja težava in ovira za še uspešnejše delo komisije je, ker se vsa prizadevanja ustavljajo na formalnopравниh zadevah, katerim člani – laiki niso kos. Delegati so menili, da taka usmeritev dela ni pravih, in so predlagali, naj bi v bodoče delo komisije potekalo drugače: naj ne bi čakali predlogov in prijav organov UJV ali drugih, marveč naj bi komisija imena sumljivih sporočala pristojnim službam, ki se strokovno pečajo s preiskavami in pregonom na nezakonit način pridobljene imetje.

Ena izmed slabih strani dela komisije pa je po mnenju razpravljalcev tudi v tem, ker s svojim delom ni seznanjala občanov.

DEŽURNA ZOBOZDRAVNIŠKA SLUŽBA V NOvem MESTU

Občani iz Novega mesta in okolice so pogosto iskali ob nedeljah in praznikih pomoč zobozdravnikov na domovih zaradi zobobola. V zdravstvenem domu so se nedavno tega dogovorili, da uvedejo zobozdravniško dežurno službo, kot jo imajo v večjih mestih.

Tako bodo vsi dobili pacienti pomoč v soboto do 20. ure in v nedeljo od 8. do 20. ure, če se bodo oglasili v Zdravstvenem domu (Jenkova ul. 1) pri dežurni sestni osebo ali po telefonu na št. 22-124. Tako kot ob nedeljah bo majna zobozdravniška pomoč zagotovljena tudi ob večjih praznikih (1. maju, 29. novembru in pod.).

Žele sodelovati

Za preteklo delo vse pohvale. Plan ne nedosegljiv.

V soboto je bila v mali sejni dvorani doma JLA 4. seja delegatskega občinskega odbora RK Novo mesto. Delegati – največ jih je bilo iz krajevnih skupnosti – so pregledali delo in finančno poslovanje odbora v preteklem letu in sprejeli program za leto 1977.

Za svoje delo in aktivnost v preteklem letu je prejel občinski odbor priznanje republiškega odbora RK. Rezultati dela v prvem tromesečju letošnjega leta dokazujejo, da zelo široko zastavljeni plan ob angažiranju vseh ni nedosegljiv. Akcija zbiranja prispevkov za drage medicinske instrumente je imela ugoden odmev, pričakuje pa se, da bo letos z nekaterimi dodatnimi ukrepi ta humana akcija še bolj zaživela. Na morju in v Gozdu Martuljku bo letos počitnice preživelo okoli 800 socialno in zdravstveno šibkih otrok.

Delegati so razpravljali tudi o dejavnosti v tednu RK, ki bo letos od 7. do 14. maja pod geslom „Ustvarjamo mir za vse ljudi sveta“, in o nekaterih kadrovskih vprašanjih. V razpravah je bila močno občutna želja po tesnejših stikih in sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami, posebno z občinsko konferenco SZDL.

I.V.

POČITNICE ZA VSAK ŽEP

od 650 do 2.060 din v 37 hotelih ob obali

- ANKARAN
- PORTOROŽ
- SAVUDRIJA
- UMAG
- POREČ
- VRŠAR
- ROVINJ
- PUNAT na otoku KRKU
- KALI na otoku UGLJANU
- VODICE pri Šibeniku
- MAKARSKA RIVIERA
- HERCEGNOVI

To in še več vam je na voljo v Viatorjevem počitniškem programu „MORJE 77“.

Prijave in informacije:
VIATOR
Turistična agencija
Trdinova 3, Ljubljana
Telefon: (061) 314-544,
int. 007 in (061) 316-871

letovanja za mlade

- PORTOROŽ NOVIGRAD POREČ
ROVINJ PULA MEDULIN
TROGIR SOLARIS KORČULA
BASKA VODA DUBROVNIK HVAR
KOTOR BUDVA ULČINJ

PROSTA DELOVNA MESTA!

beogradska banka
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA

Odbor za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta delovna mesta za POSLOVNO ENOTO V NOVEM MESTU:

1. VODJA POSLOVNE ENOTE

Pogoji:

- višja ali srednja šola pravne ali organizacijske smeri in najmanj pet let delovnih izkušenj

2. LIKVIDATOR DINARSKE VALUTNE BLAGAJNE

Pogoji:

- srednja ekonomska ali druga ustrežna štiriletna srednja šola in 3 leta delovnih izkušenj z opravljenim tečajem za šalterske delavce

3. BLAGAJNIK DINARSKE VALUTNE BLAGAJNE

Pogoji:

- ekonomska srednja šola ali druga ustrežna štiriletna srednja šola in 3 leta delovnih izkušenj z opravljenim tečajem za šalterske delavce.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljite na naslov Beogradska banka - temeljna banka Ljubljana, Ljubljana, Titova 40 - v 15 dneh po dnevu objave.

Indija - Singapur: 14 dni, 24. maja

Varšava - vikend:

29. aprila, 4 dni, cena 2.390 din

LETNI

ODDIH DOMA: 32 krajev z lastnim prevozom ali z letalom iz Ljubljane in Zagreba.

LETNI ODDIH V TUJINI: tedenski odhodi,

RODOS od aprila do novembra

PORTUGALSKA od aprila do oktobra

ŠPANJA - KANARSKI OTOKI,
MALLORCA COSTA DEL SOL,
COSTA BRAVA:
od aprila do novembra

TUNIS: od aprila do oktobra 1977.

Izleti za 1. maj

BOVEC, PORTOROŽ, POREČ, ROVINJ, PULJ,
MEDULIN, NJIVICE.

PRIJAVE IN INFORMACIJE:

Titova 25 (v kozolcu), tel. (061) 320-852,
327-792

ISKRA-AVTOMATIKA,
TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV,
NOVO MESTO, BRŠLJIN 63,
telefon: (068) 21-050

ELEKTRIČNI PASTIR „KEKEC“ BO NAMESTO VAS PASEL ŽIVINO IN ČUVAL POLJA PRED DIVJADJO.

Kupite ga lahko v vseh specializiranih trgovinah s kmetijskimi stroji, z lepoto napako ohišja pa tudi v tovarni!

GOSTINSKO PODJETJE „FIGOVEC“, p.o. LJUBLJANA, OB LJUBLJANICI 24

objavlja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- 3 KV TOČAJK,
- 2 KV NATAKARJEV,
- 2 KV KUJARJEV.

Nastop službe zaželen takoj. Prosimo, da se kandidati osebno oglasijo na upravi podjetja.

Naš nedeljski izlet

Med prvomajskimi prazniki se boste verjetno podali ne samo na enodnevnne ampak na večdnevne izlete, saj vam Turistične agencije nudijo obilo možnosti.

Tistim, ki boste prvomajske praznike preživljali na Gorenjskem, in tistim, ki se boste vseeno odločili za enodneveni izlet, priporočamo obisk Kroke in Železnikov.

Kropa je oddaljena 10 kilometrov od Radovljice, Železniki pa 17 kilometrov od Škofje Loke.

Oba kraja sta znana kot stari

železarski obrtni središči. Industrijski razvoj je kovaško obrt potisnil v ozadje, tako da dane v obeh krajih lahko vidimo maloštevilne kovačnice. Predvsem si v muzejih v obeh krajih lahko ogledamo makete kovaških delavnic, izvira orodja, „slovensko peč“, leta 1901 ugašljivi plavž, čipke in druge zanimivosti.

Oba muzeja sta za nas toliko bolj zanimiva, ker je bilo tudi na Dolenjskem nekoč razvito fužinarstvo. Toda razen nekaj podrtij nas ničesar več ne spominja na te čase.

Kolesa kovačnic se več ne vrtijo, pesem ponočna kladiv molci, ugasnile so v plavžih silne peči, le tih spomenik o njih govori - življenje pa trdo nas kuje naprej, nov kruh si mesimo iz svojih molci.

prof. dr. France Koblar

Muzej v Železnikih (Foto: L. Hribar)

PROSTO DELOVNO MESTO

Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, Krško, TOZD PAPIRKONFEKCIJA, KRŠKO

objavlja prosto delovno mesto

MATERIALNEGA KNJIGOVODJE

Za zasedbo tega delovnega mesta se lahko prijavi kandidati, ki imajo dokončano srednjo ekonomsko šolo, administrativno srednjo šolo ali temu sorodno srednjo šolo ali ustrezno nepopolno srednjo šolo s triletno oziroma 5-letno prakso.

Poznati morajo strojepisje in strojno knjiženje, tehniko materialnega poslovanja, vrste surovin in izdelkov, tehniko knjiženja in vodenje materialne evidence ter predpise o obračunu prometnega davka.

Prijave sprejema splošna služba TOZD Papirkonfekcija Krško 15 dni po dnevu objave. Stanovanj ni na razpolago.

Delovna skupnost gostišča PRI GRADU, Brežice

razpisuje vodilno delovno mesto

DIREKTORJA gostišča (reelekcija)

Pogoji:

- kvalificiran gostinski delavec smeri natakar ali kuhar.
- Kandidati morajo imeti zraven splošnih pogojev še:
 - najmanj 10-letno prakso v gostinstvu,
 - najmanj 4 leta na vodilnih delovnih mestih v gostinstvu,
 - predložiti morajo program dela in razvoja del. organizacije,
 - biti moralno-politično neoporečni.
- Stanovanje ni zagotovljeno.
- Pismene prijave z opisom strokovne usposobljenosti, dosedanjih zaposlitev in dokazila po razpisnih pogojih pošljite Gostišče PRI GRADU, 68250 Brežice, Ulica prvih borcev 2, do 10. maja 1977, dokler velja razpis.

NOV DIREKTOR

Vsi pristojni organi so za novega direktorja mokronoške Iskre – tozdr Elektro – imenovali domačina Tona Hočevarja. Hočevar je kot inženir organizacije dela trenutno zaposlen v Donitu – tozdr Tesnila v Veliki Loki. Novo delovno dolžnost naj bi nastopil konec maja. Dosedanji direktor inž. Dušan Pivka iz Ljubljane ima mnogo zasluga za utrjevanje sedanjega obetavnega proizvodnega programa in tudi predvideno naložbo, ki naj bi bila izvedena v tekočem srednjeročnem obdobju. Vrednost teh naložb bo znašala okrog 40 milijonov dinarjev.

SPET NA TAPETI

Komisija za ugotavljanje izvora premoženja v trebanjski občini je v preteklosti in tudi sedaj dobivala prijave za pregled imetja skoraj izključno v lasti zasebnih obrtnikov, podobno je tudi drugod. Pred nedavnim so sprejeli sklep za uvedbo postopka proti nemu.

TREBANJSKE NOVICE

Dvakrat toliko glasbe željnih

Trebanjska glasbena šola je v zadnjem letu podvojila število učencev

Na sobotnem poimenovanju trebanjske osnovne šole po narodnem heroju Jožetu Slaku – Silvu je drugič nastopil novi orkester glasbene šole. Učenci se vestno pripravljajo za javni nastop v začetku maja.

Ivo Matoš, ki uspešno vodi trebanjsko godbo, dosega tudi v glasbeni šoli vse bolj razveseljive uspehe. V Trebnjem imajo za delo na voljo nov pianino, harmoniko in druga glasbila, na mirenem oddelku ravno tako poučujejo klavir, kitare in pihala. Kot cilj si zastavljajo razširiti glasbeno izobraževanje še izven središč, predvsem v Mokronogu in Velikem Gabru.

Največja ovira v delu šole je pomanjkanje prostorov. Vodstvi osnovnih šol v Trebnjem in na Mirni ji uvidevno nudita stredo, vendar raztresenost dejavnosti na več prostorov otežuje skupno delo z učitelji. V jeseni se nameravajo še kadrovske okrepiti.

Zanimanje učencev za posamezna glasbila je različno. Največ se jih zanima za klavir, sledijo harmonika,

pihala in trobila. V pripravljanih letnikih se ukvarjajo tudi s piščalkami, na Mirni celo že predšolski otroci. Glasbena šola uspešno pomlajuje tudi trebanjsko godbo. Mladinsko godbo so združili s starejšo. Mladi uspešno izpopolnjujejo vrzeli, ko marsikateri starejši član ne more nastopiti zaradi službe. Ob slovenskem kulturnem prazniku je prvič nastopil še novi orkester glasbene šole. V njem igra 12 harmonikarjev in 10 klarinetistov. Tudi bodoči učitelji iz pedagoškega oddelka v Trebnjem se zanimajo za glasbo. Nekatere dijakinje so opravile diferencialne izpite in nameravajo šolanje nadaljevati.

postal eden najmlajših borcev. Sin Ludvik in hči Olga sta bila 1942 aretirana in poslana v taborišči Rab in Gonars, po razpadu Italije pa sta se pridružila partizanom. Šetrajčičeva mama so fašisti 1943 aretirali in jo vodili iz zapora v zapor. Leta 1948 je postala vdova.

Šetrajčičeva mama je bila vzorna žena in mati, ki je dala družini vse, kar je mogla, domovini pa je žrtvovala še več. Šele v novi Jugoslaviji ji je na zadnja leta vendarle bolj posijalo sonce zadovoljstva.

V imenu vseh preživelih borcev in aktivistov se najpriskernejše zahvaljujem Šetrajčičevi partizanski mami za vso pomoč, ki jo je iz vsega srca dajala borcem in aktivistom. Hišica v Bruni vasi naj bi ostala večerni spomenik partizanske družine.

JOŽE JERIC

Terezija Šetrajčič

20. aprila smo v Mokronogu pospremili na zadnji poti Šetrajčičevo mamo. Redka je mati, ki bi dala pet borcev za našo narodnoosvobodilno borbo, in tudi sama sodelovala od začetka do konca. Na njeno težavno življenjsko pot je le malokrat posijalo sonce. Rodila je deset otrok, v rani mladosti sta dva umrla. S skromnimi dohodki moža, invalida iz prve svetovne vojne, je spravila h kruhu pet sinov in troje hčera. Ob sovražnikovem napadu na našo domovino je bila cela Šetrajčičeva družina na strani tistih, ki so med prvimi prišli za orožje.

Sinova Ferdo in Ernest sta odšla v partizane med prvimi na Dolenjskem. Tovaršič Ferdo je spomeničar, Ernesta pa so že leta 1942 okupatorji ustrelili. Leta 1943 je odšel v partizane komaj 12-letni sin Pavček in

Z RAMO OB RAMI – Mladi godbeniki uspešno nastopajo v trebanjskem pihalnem orkestru.

OCENE O ŠE VEDNO RAZPOLOŽLJIVIH količinah krompirja pri pridelovalcih v državi navajajo število 50.000 ton. V Sloveniji naj bi se kmetje otepli še s 4.000 tonami! Marsikje že obstaja bojazen, da utegne iz tega ostati le gniloba. Domžalski Helios je celo spet pognal naprave za pridobivanje škroba. Za to predelavo odkupujejo krompir po 92 par kilogram.

Tovarni za predelavo krompirja na Mirni je naloženo predelati čim več krompirja, dokler bo ta primeren za predelavo. Pri tem je treba poudariti, da je

Kolinska naj reši čimveč krompirja

Prednost tovarne za okolico: prevzeli vse pogodbene količine – Tovarna si prizadeva za dohodkovne odnose

Zaradi znane slabe ocene lanske letine krompirja na trgu se je nazadnje izkazalo, da je tržišče še marsikje zasičeno z njim. To je poslovno skupnost za krompir pred nedavnim prisililo, da je odstopila od sprejetega pravilnika prometa s krompirjem, kar enostavno pomeni, da se naj vsak znajde, kakor ve in zna.

OCENE O ŠE VEDNO RAZPOLOŽLJIVIH količinah krompirja pri pridelovalcih v državi navajajo število 50.000 ton. V Sloveniji naj bi se kmetje otepli še s 4.000 tonami! Marsikje že obstaja bojazen, da utegne iz tega ostati le gniloba. Domžalski Helios je celo spet pognal naprave za pridobivanje škroba. Za to predelavo odkupujejo krompir po 92 par kilogram.

Tovarni za predelavo krompirja na Mirni je naloženo predelati čim več krompirja, dokler bo ta primeren za predelavo. Pri tem je treba poudariti, da je

tovarna v glavnem prevzela že vse pogodbene količine, sedaj naj bi pomagala še drugim. S tem si seveda nalaga breme velikih zalog pireja, kjer ji bodo

KROMPIR TUDI NA DRUŽBENIH POVRŠINAH

V Tovarni za predelavo krompirja na Mirni si letos marsikaj obetajo od proizvodnje krompirja na družbenih površinah. Prednosti pridelovanja na večjih površinah bi morale biti očitne. Novomeška zadruga je tako zasadila deset hektarjev s krompirjem, Kmetijsko gospodarstvo Slovenska vas pa šest. Z novomeško Kmetijsko zadrugo so skupno kupili mehanizacijo.

NESKLEPČNA SEJA

Zadnja seja skupščine telesnokulturne skupnosti v Trebnjem je bila zaradi neudeležbe nekaterih delegatov preložena na kasnejši datum. Do sklepčnosti je manjkalo sicer le še nekaj delegatov, vendar je izvršni odbor ravnal povsem pravilno in sejo odložil. Zaostriiti nameravajo vprašanje odgovornosti delegatov iz raznih društev, ki bodo morala opravičiti takšno nesprejemljivo ravnanje.

UVIDEVNI OBRITNIKI

V akcijo zbiranja prispevkov za dozidavo trebanjskega zdravstvenega doma se je vključilo tudi trebanjsko združenje samostojnih obrtnikov. Konec minulega leta so na zbirni račun pri občinski skupščini nakazali 68.810 dinarjev, januarja pa je še sedem obrtnikov prispevalo 12.600 dinarjev. Lepo so se izkazali nekateri posamezniki: Ignac Škoda – 10.000 dinarjev, Franci Opara 5.500, Božidar Metelko 5.000, Alojz Zupančič 3.500, Jaka Agnič 3.000 in Otmar Meglič 2.500. Od vseh 71 članov združenja je svoje obveznosti izpolnilo 57 članov, 14 pa jih je ostalo ob strani kljub prizadevanjem združenja.

Kljub letom nepogrešljiv

Kmet Alojz Jarc iz Vrbovca še vedno predan dolžnostim

Kmet Alojz Jarc iz Vrbovca pri Dobrniču kljub bližajočim se 71 letom še vedno z vso vestnostjo opravlja troje pomembnih družbenih dolžnosti v dobriški krajevni skupnosti. Je član sveta krajevne skupnosti, dolga leta je predsednik borčevske organizacije in že 15 let predsednik poravnalnega sveta. Koščeni obraz kaže izredno delavnega človeka. V

gih strojih, ki so danes po gospodarstvih, ne govorimo. Mislili smo preveč na hitro. Ni bilo ne orodja ne denarja. Čas je prinesel svoje. Kdor je danes delaven, napreduje. Kar pogledate, kako rastejo nova gospodarska poslopja!"

Njegova preudarna beseda ima težo tudi v poravnalnem svetu. Kdor živi na vasi, ve, koliko je vredna sloga, ki pa jo včasih rušijo povsem odvečni spori za razna pota, meje ali kakšna preveč pikra na račun časti tega ali onega. „Naš poravnalni svet je imel dosti uspeha. Kar smo naravnali na poravnavo, je tudi uspelo. Kdor se ni strinjal z našim nasvetom in je trmoglavil na sodišče, je tam tudi propadel.“ Zadnje čase njihov svet nima več toliko dela. Menda ljudje še za jezo nimajo več toliko časa ob skrbeh na delu v tovarni in še doma. Spominja se, da so v začetku zasedali tudi po trikrat na teden.

Nič ne kaže, da bi se kmet Jarc rešil družbenih dolžnosti. Žena je že kar navajena, da ga vedno kam kličejo. Letos naj bi v vasi dobili vodovod. Tod se bodo morale izkazati mladinske brigade v okviru letošnje delovne akcije v Suhi krajini. To pridobitev uvršča med največje uspehe. Pravzaprav je gradnja vodovoda v trebanjski Suhi krajini največja akcija v zgodovini teh krajev. Kljub denarju, ki gre za to iz samoprispevka, udeležba domačinov pri gradnji v denarju ni nič manjša kot drugod. V izbi ima na častnem mestu red dela s srebrnim vencem. V soboto se je temu visokemu odlikovanju in medalji za hrabrost pridružil še občinsko priznanje Osvobodilne fronte.

A. ŽELEZNIK

soboto, 16. aprila, ga je ob spravilu lesa iz gozda doobra namočil dež, revmatizem ga je naslednje dni položil v posteljo, vendar je že prve dni poležavanja silil na plano. Očitno izvira zbadanje po sklepkih še iz časov partizanščine. „Da, mlad človek prestane vse. Bili smo večkrat lačni kot siti,“ se spominja tistih časov. Otovorjen z nahrbtnikom in brzostrelko si moral dostikrat kreniti vse tja do Litije in nazaj. Na domu v Šahovcu je za las ušel smrti, ko sta bila poleg njega padla dva, štiri pa so sovražniki zajeli. Fašisti so kar naprej iskali njihovo TV-4, a se jim niso dali.

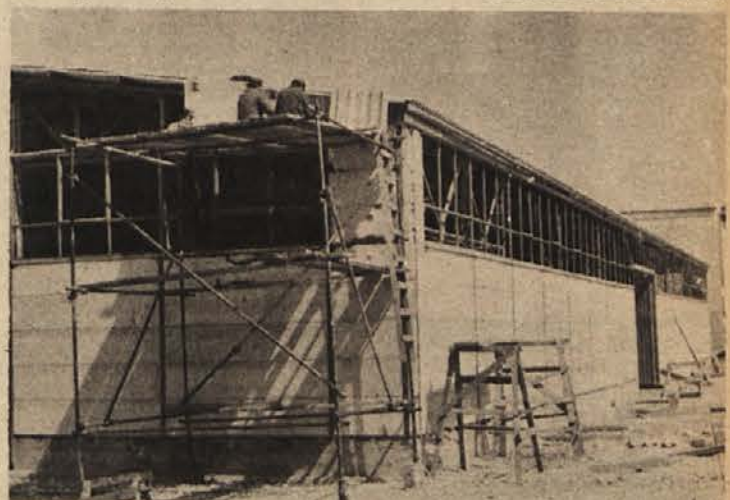
Kmet Jarc je bil po vojni prvi predsednik obdelovalne zadruge. „Ni šlo,“ se spominja tistih časov. „Pravzaprav časi niso bili zreli za združništvo. Ni bilo niti elektrike, da o traktorjih in dru-

ALFRED ŽELEZNIK

morale priskočiti na pomoč tudi državne materialne rezerve. Mirenska tovarna je predlagala kmetijskim zadrugam, da bi vendarle naredili korak naprej v vzpostavljanju dohodkovnih odnosov. Predvsem naj bi se predhodno dogovorili za nižje odkupne cene. Če bi pire uspeli bolje prodati, bi dohodek poračunali naknadno. Te, tako imenovane akontacijske cene pa za drugam prav nič ne dišijo. Komisija pri poslovni skupnosti za krompir se že ukvarja z oceno stroškov pridelovanja krompirja in njegove prodaje iz nove letine. V sedanjih razmerah, ko dohodkovni odnosi še niso urejeni, je za tovarno pomembno, kakšno bo razmerje med jedilnim krompirjem in tistim, ki bo namenjen za predelavo. Po ne-

katerih izračunih naj bi bil industrijski krompir za okrog deset odstotkov cenejši. Kot nam je dejal direktor mirenske tovarne inž. Miha Krhin, razmišlja tovarna o minimalni odkupni ceni. Le-ta bi seveda morala biti znana že pred letošnjim sajenjem. O tem se želijo odkrito pogovoriti s kmeti v maju, na že tradicionalnem sestanku v tovarni. Predvsem želijo določiti ceno, ki bo sprejemljiva za vse. Kmetje bi morali v tovarni videti sodelavca tudi v dolgoročnejšem smislu, ne le v tem, kako bodo sproti vnovčevali pridelek. Težave, ki jih imajo sedaj s krompirjem po skladiščih na Gorenjskem in Štajerskem, naj bi bile nauk, kako se ne sme delati.

ALFRED ŽELEZNIK

NOVO SKLADIŠČE – Mostarski Soko bo predvidoma do konca maja dogradil novo skladišče za krompir ob mirenski tovarni za 5.000 ton pridelka. Iz nove letine naj bi tovarna predelala 10.000 ton. Novo skladišče nameravajo izročiti namenu ob občinskem prazniku.

Silikatni zidaki iz Brežic

V novi tovarni šestkrat večja proizvodnja kot v stari — Za zidake uporabljajo pesek iz Globokega in Bizeljskega — Poizkusno obratovanje že od februarja letos

Letošnji 27. april je v zgodovini brežiških opekarjev nadvse pomemben mejnik, saj so na ta dan odprli novo tovarno silikatne opeke. Stroji v stari opekarni so se za vedno ustavili 12. novembra lani. V njej so izdelali po pet milijonov opečnih enot na leto, toda zaradi zastarele tehnologije ter izčrpanih zalog kakovostne gline so že dolgo komaj životarihi. Nova sodobna opekarna izdeluje silikatne zidake, njena letna zmogljivost pa je 30 milijonov enot. Za surovino uporabljajo pesek iz Globokega in z Bizeljskega. Dnevna poraba je 400 ton.

Tovarna silikatne opeke v Brežicah je tozdr organizacije združenega dela Salonit Anhovo. Za kolektiv in za občino pomeni ta obrat veliko pridobitev. Vrednost investicije je 120 milijonov dinarjev. Delovni proces je popolnoma avtomatiziran, zato bo stalno zaposlenih le 60 delavcev, prej pa jih je v sezoni (trajala je šest mesecev) delalo po 88. Količina izdelkov se bo torej ob manjšem številu zaposlenih šestkratno povečala.

Tovarno so začeli graditi oktobra 1975. Še isto leto so

dobili prvo pošiljko opreme iz tujine ter del opreme iz tovarne Djuro Djaković. Februarja 1976 so uvoženo opremo že montirali in takoj nadaljevali z gradbenimi deli ter montažo jeklene konstrukcije. Maja lani so zaradi pomanjkanja denarja prekinili gradnjo ter jo spet nadaljevali konec julija. Najpomembnejši izvajalci so bili SGP Pionir — tozdr Krško, Djuro Djaković, Metalna Maribor, Kovinarska Krško in Inštalacije Škofja Loka. Opreme so uvozili za 46 milijonov dinarjev.

Do tovarne so zgradili tudi novo industrijsko cesto, ki se v Brežini priključuje cesti Brežice — Globoko. Cesta do Opekarne je dolga 530 metrov in so jo že asfaltirali. To je obenem dostop do celotne industrijske cone na tem območju. Pred tovarno so asfaltirali tudi parkirišče in ji tako dali pečat urejenosti.

JOŽICA TEPPEY

VEČ PRESTOPKOV, VEČ JE DELA

V Posavju že nekaj let opažajo naraščanje kriminalitete. To povzročajo vrsto težav, ker javno tožilstvo z nepopolno zasedbo težko zmaguje povečan delovni obseg. Lani je občinsko javno tožilstvo v Brežicah dobilo 928 ovadb za polnoletne storilce kaznivih dejanj in 81 ovadb za mladoletnike. Tožilstvo je razen tega prejelo tudi 276 ovadb zoper neznanne storilce. Lani so jih odkrili 53. Za razna kazniva dejanja je bilo v minulemu letu obtoženih 616 oseb, od tega 382 na podlagi vloženih predlogov in 234 na podlagi obtožnic. Obe številki sta večji kot leto poprej.

NOVE ORGANIZACIJE

V brežiški občini so pomnožili število osnovnih organizacij Zveze komunistov. Na novo so jih ustanovili pri Zavodu za kulturo, pri Projektnem biroju „Region“, pri osnovni šoli v Pišecah in v oddelku kovinske opreme tovarne avtomobilov IMV Novo mesto. Ta obrat posluje ločeno od tozdr za priklole, kamor so bili člani do sedaj vključeni v organizacijo. V njem je zaposlenih 46 delavcev. Od tega jih je v ZK pet, vendar bodo to število kmalu povečali.

Hvala prav vsem

Dober odziv krvodajalcev

Aprilska krvodajalska akcija je bila doslej ena najboljših. Na odvzem krvi je prišlo v brežiški zdravstveni dom 496 prostovoljcev, vendar so jih 56 odklonili. Kri je darovalo 440 občanov. Odzvalo se je zelo veliko mladine, pa tudi delovne organizacije so bile dobro zastopane. To je rezultat uspešnega povezovanja občinskega odbora Rdečega križa s sindikalnimi organizacijami in društvi, zlasti z AMD. Organizatorji so zadovoljni tudi z odzivom kmetom in gospodinj, želijo pa, da bi segel njihov glas prav v sleherno hišo, saj v Brežicah že nekaj let ne dosega planiranega odvzema krvi.

Na proslavi, ki bo 3. junija za krvodajalce brežiške občine, bodo večkratnim darovalcem izročili priznanja za njihovo nesebično pomoč ljudem v nesreči. Za to slovesnost pripravljajo tudi kulturni program. Občinski odbor RK bo tudi letos poskušal organizirati skupen izlet za krvodajalce.

V tednu RK od 7. do 14. maja bodo v občini pomnožili vrste mladih članov Rdečega križa s sprejemom pionirjev iz prvih razredov osnovnih šol. V mesecu maju je napovedano tudi tekmovalno ekipno prvo pomoči, za katero se usposablja učenci sedmih razredov osnovnih šol. V istem mesecu bodo preizkusile znanje iz prve pomoči tudi ekipe civilne zaščite.

J. T.

PRIZNANJA — S seje družbenopolitičnih organizacij v počastitev 27. aprila in 1. maja v Brežicah, na kateri so podelili občinska priznanja OF, srebrne znake sindikatov in priznanja komunistom za tridesetletno delo v ZK. (Foto: J. Teppey)

UNIČENI OBETI — V nasadih krškega Agrokombinata je požar napravila ogromno škodo. Največ jim je vzela breskev, v vinogradih pa skoraj vso vinsko letino. (Foto: Jožica Teppey)

Počastitev 500-letnice je preložena na 10. september

Do takrat bo nared tudi trg pred delavskim domom in hotel ob njem — Zbornik v zaključni fazi

Krško je spremenjeno v veliko gradbišče: tu gradijo, tam obnavljajo, asfaltirajo, vsepovsod pa hitijo, da bi dobilo mesto v jubilejnem letu kar najlepšo podobo.

Izvajalci si izredno prizadevajo, da bi pravočasno dokončali glavni objekt in pridobitev za petstoletnico, to je delavski dom, vendar ga do prvotnega roka ne bo mogoče popolnoma dokončati, zlasti pa ne bi mogli zadovoljivo urediti okolice. Zaradi tega je odbor za pripravo proslave sklenil pomakniti osrednjo prireditev od 7. junija na 10. september.

V starem delu mesta ta čas asfaltirajo Bohoričevo ulico, pod strokovnim vodstvom Zavoda za spomeniško varstvo v Ljubljani pa so začeli obnavljati

hišna pročelja. Za obnovo fasad daje posojila Stanovanjska skupnost. V kratkem bo dobila novo fasado Valvasorjeva hiša, vzporedno s temi deli pa se bodo začela spomeniškovarstvena in obnovitvena dela na drugih kulturnozgodovinskih objektih.

Tudi priprava zbornika gre h koncu. To bo najcelovitejše pisano delo o Krškem skozi stoletja. Avtorji sestankov so znani

PREDNOST PRODUKTIVNOSTI

Tiste organizacije združenega dela v krški občini, ki so lani poslovale z izgubo ali pa so se lovile na robu rentabilnosti, niso mogle upoštevati določil družbenega dogovora o razporejanju dohodka, zato so sredstva za osebne dohodke večinoma oblikovale neodvisno od doseženega dohodka in družbenega proizvoda in se prilagajale rasti življenjskih stroškov. Ti so se lani povečali za okoli 13 odst. Letos bodo morali razmerje popraviti in se predvsem truditi za večjo produktivnost in dosledno uresničevanje stabilizacijskih programov. Poprečni mesečni osebni dohodek na delavca se je v občini lani povečal za 15 odst. in je znašal 3879 dinarjev.

NADOMESTNE VOLITVE NOVA IMENA V ZK

Minula konferenca občinske organizacije ZK, ki je bila ponovitev prejšnje nesklepčne, je potrdila predloženi letošnji program konference, komiteja in njenih komisij, bila pa je tudi volilna. Tako so za namestnika sekretarja komiteja OK ZKS izvolili Jožeta Peterkoča s Senovega, za predsednika častnega razsodišča Marjana Žibreta in za člana Dušana Žuniča, nova člana komiteja pa sta Budimir Ilič s Senovega in Božo Gorjup iz Krškega.

Krške novice

ZA OCENO — Igralska skupina na kostanjeviški osnovni šoli je minuli ponedeljek v režiji tovarniške Sketove uprizorila na odru domačega kulturnega doma znano pravljično igranje „Čarovnik iz Oza“. Z njo so se vključili v tradicionalno revijo posavskih amaterskih gledaliških skupin, tako da je predstavo ocenjeval tudi republiški selektor.

ZA NOVO SPREJETE — Četudi so pred časom v ZK krške občine sprejeli sklep o obveznih uvajalnih seminarjih za kandidata za sprejem v partijske vrste, je očitno, da tega ne morejo uresničiti. Ob upoštevanju objektivnih vzrokov je komisija za idejnopolično izobraževanje odločila, da bodo bolj primerni ponovni seminarji za novo sprejete člane. Prvega naj bi pripravili že prihodnji mesec.

POMEMBNA DOPOLNITEV — Po razstavi monotipij Borisa Kobeta, ki je bila uvodna prireditev 22. sezone kostanjeviškega „Dolenjskega

slovenski zgodovinarji, publicisti in strokovnjaki z raznih področij. Zbornik bo obsegal okoli 600 strani. Pripravljen je tudi scenarij za filmski zapis o Krškem.

Koordinacijski odbor za izvedbo prireditev ob petstoletnici mestnih pravic Krškega je skupaj s finančno komisijo pripravil merila za zbiranje sredstev, s katerimi bi pokrili stroške obsežnih priprav. Predvideno je, da bi delovne organizacije v krajevnih skupnostih Krško in Leskovec prispevale za te namene po 350 dinarjev na zaposlenega. V kolektivih izražajo pripravljenost za sodelovanje, saj bo dala petstoletnica mestu trajen pečat z vrsto novih pridobitev.

J. T.

NUJNA HITRA POMOČ

O nujnosti obnovitve dvorane in poslopja kulturnega doma v Kostanjevici smo že večkrat pisali in še posebej poudarjali, kako je potreben v kraju „Dolenjskega kulturnega festivala“. Želje, da bi objekt zagotovili osnovne pogoje za bolj „udobne“ filmske in gledališke predstave ter številne prireditve, so pričeli uresničevati v lanskem decembru.

Z denarjem, ki sta ga prispevali republiška kulturna skupnost in krška občinska skupnost — vsega je bilo 450 tisoč dinarjev — so že uredili centralno ogrevanje in se pripravili na obnovo dvoranskega poda, sten, na potrebno novo strešno kritino in še kaj drugega. Zal pa je za uresničitev vsega tega že zmanjkalo denarja. Kot so nam povedali, bi potrebovali še kakih 300 tisočakov.

Ob tem, da že več mesecev v dvorani ni kino predstav in da je v takih razmerah težko pričakovati, da bodo uresničili svoj program gledaliških gostovanj v okviru 22. prireditve „Dolenjskega kulturnega festivala“, bi Kostanjevici morali čimprej prisločiti na pomoč. Seveda moramo v podporo tej želji zapisati še to, da so krajanje že prispevali in še bodo dokajšnje število prostovoljnih delovnih ur in da so pripravljene dati za obnovo svojega doma tudi enodnevni zaslugež.

ga kulturnega festivala“, je tamkajšna šolska „Gorjupova galerija“ znova obogatila svojo po vsej Jugoslaviji znano zbirko. Zanj so namreč odkupili 12 Kobetovih del iz cikla o Martinu Krpanu.

POSLEJ ŠE TESNEJE — Pobratinstvo krške občinske skupščine z občino Bajina Bašta v Srbiji je te dni prineslo podpis posebnega dogovora, ki sta ga sklenili obe konferenci socialistične mladine. Z njim sta ustanovili skupno delovno brigado za sodelovanje na vevznih akcijah. To leto naj bi v akciji „Beograd 77“ sodelovalo tudi 25 mladih iz krške občine, poleg tega pa so se dogovorili še za sodelovanje Bajibaštancev v akciji „Suha krajina 77“.

DELA NE ZMANJKA — V okviru programov za 500-letnico krških mestnih pravic opažamo v kraju iz dneva v dan večjo delovno vnetje in vrsto novosti. Prav ta čas zaključujejo pripravljajalna dela za asfaltiranje nekaterih ulic in „vpadnic“ na desnem in levem savskem bregu.

USPEŠEN OBRAMBNI DAN — V soboto, 23. aprila, je več kot 800 dijakov Šolskega centra v Brežicah v koloni krenilo na sedem kilometrov dolg pohod v Dobravo. V gozdu so si uredili tabor in se po uspešno opravljenih nalogah zbrali na mitingu. Na pohodu so sodelovali člani profesorskega zbora, vojniki in predstavniki ZRVS. (Foto: Jožica Teppey)

Novo v Brežicah

RACUNI PORAVNANI. Kaže, da le ni vse tako črno, kot so nekateri domnevali. Občinska Turistična zveza bo delovala še naprej, ker je vendarle dobila prvo akcijo, s katero poravnava neplačane račune. Nekaj od tega bo ostalo tudi za redno delo.

NOV VRTEC. V novi stolpnici ob Bizeljski cesti so konec tedna odprli oddelek otroške varstvene ustanove, v katerega bodo sprejeli predvsem mlajše varovance. V zadovoljstvo zaposlenih mater organizirano varstvo otrok zadnji dve leti hitro napreduje v vsej občini, zlasti pa v mestu, kjer potrebe po varstvu hitro naraščajo. V osmih krajevnih skupnostih je trenutno v varstvu okoli 450 otrok.

DVA KONCERTA. Brežiška glasbena šola je priredila dva javna nastopa za občinstvo, prvega 14. aprila, drugega 21. aprila. Z njima je počastila tridesetletnico plodnega dela.

Jubilejni prireditvi dokazujeta izredno prizadevanje za glasbeno vzgojo mladega rodu. Trem najboljšim učencem so ob zaključku podelili zlato liro, najvišje priznanje šole po uspešno dokončani nižji stopnji.

VSEM NA OČEH. Opekarna v Brežicah že od konca minulega leta ne izdeluje več zidakov iz žgane gline. Od konca januarja letos teče poskusna proizvodnja silikatne fasadne opeke, kakršno uporabljajo za novo solidarnostno stolpnico in stolpnico JLA ob Bizeljski cesti. Ti zidaki še niso iz brežiške tovarne, ampak iz Pule, iz tovarne Siporeks. V Jugoslaviji izdeluje to vrsto opeke samo še Luka v Brčkem.

KDAJ SPET CVETJE NA OKNIH? Krajevna skupnost, Hortikulturno društvo in turistični delavci opozarjajo prebivalstvo mesta, naj tudi letos poživijo in polepsajo okna s cvetjem. Maj je pred vrati, zato si morajo občani pravočasno oskrbeti sadike.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

PRED DOMAČIM OBČINSTVOM — Po uspelem koncertu, ki je bil pred nedavnim v sevniški Lutrovske kleti (na sliki), se bo oktet Boštanski fantje v soboto ob 19.30 predstavil doma, v dvorani TVD Partizan v Boštanju. Kot vedno doslej bo ta večer lepo doživetje za vse ljubitelje naše pesmi. (Foto: Zeleznik)

Bolj potrebnim večji regres

Občinski sindikalni svet je sprejel stališča do letošnje sindikalne liste

Občinski sindikalni svet v Sevnici je na seji v ponedeljek, 18. aprila, sprejel tudi stališča o uveljavljanju letošnje sindikalne liste. Kot osnovno izhodišče in vodilo pri tem delu, posebno pri določilih, kjer je mogoče dogovarjanje, so se odločili za kar največ alternativnih predlogov, ki predvsem omogočajo pravičnejše rešitve.

Sindikati se zavzemajo, da kolektivni marsikateri določbe jasneje zapišijo v interne samoupravne akte. Največ kriterijev so postavili pri določanju regresa za dopust. Sklad za ta izplačila naj bi se v delovnih organizacijah v občini oblikoval v višini največ 1.300 dinarjev na zaposlenega. Tistemu, ki v preteklem letu ni presegel povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu (le-to znaša 3.537 dinarjev) naj bi se izplačal regres v znesku 1.000 dinarjev. Tistemu, ki ni presegel dvakratnega povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu, bi se naj izplačalo 900

upoštevaju mnenja zdravstvene službe. Pri tem ne bi smeli iti tudi mimo težjih delovnih pogojev.

A. ZELEZNIK

SEDMERO PRIZNANJ OF

Na proslavi v počastitev dneva OF v Sevnici so v torek podelili letošnja občinska priznanja OF. Med družbenimi organizacijami je to priznanje prejela krajevna konferenca SZDL Boštanj za prizadevanje pri izgradnji socialističnih odnosov v tej krajevni skupnosti. Med posamezniki so priznanja prejeli: Drago Bizjak za dolgoletno delovanje v društvi in organizacijah, posebno v TVD Partizan v Sevnici, Dominik Culleto iz Rečice, Franc Hribar iz Pijavice, Anica Simončič iz Krnelja, napredni kmetovalec Alojz Tomažin iz Dolnjih Orl in Franc Zorko iz Blance.

V ČAST JUBILEJEM — Minuli petek je bila v jedilnici Industrije otroške konfekcije Jutranjka v Sevnici proslava v počastitev visokih jubilejev naše partije in predsednika Tita. Tovarišu Titu so s proslave poslali posebno pozdravno pismo. O praznovanju visokih jubilejev je govoril sekretar sveta ZK v Jutranjki Janez Zagoršek.

Sevniški paberki

SE BO V TEMI — Novi cestni most čez Savo bo ponoči še lep čas v temi, čeprav je na njem postavljenih kar devet svetilk na drogovih javne razsvetljave. Republiška skupnost za ceste je namreč med gradnjo ugotovila, da ji ni treba financirati osvetlitve, ker leta po predpisih ni obvezna. Zaradi tega je bilo spremenjeno celo gradbeno dovoljenje. Izgleda torej, kot da stojijo kandelabri na črno. V občini še niso prišli do salomonske rešitve, kako te luči pripraviti do svetlobe. Po ponudbi krškega Elektra naj bi prikluček stal 234.497 dinarjev. Ni še jasno, od kod dobiti ta denar niti kdo bo plačal tokovino. Mrk te razsvetljave odločno kaže na pomanjkljivo dogovarjanje ob na videz preprostem vprašanju.

PEKO ZE V NOVEM — V novi poslovni stanovanjski stavbi blizu

Prepeljejo 2.300 ljudi

Avtobusi celjskega Izletnika prevozijo v sevniški občini 1.056 km na dan, v glavnem po najslabših cestah

Poslovalnica celjskega Izletnika v Sevnici ima med drugim na skrbi šolske in delavske prevoze v občini. 13 avtobusov vzdržuje osem delavskih prog iz vseh vetrov.

Nekateri pravijo, da so nekatere ceste primerne samo za buldozerje, in vendar se po njih prebijajo veliki avtobusi z mnogimi potniki. Mnogi dostikrat omenjajo, da bi bilo nujno vpeljati v Sevnici mestni promet. Žal to onemogočajo predvsem neurejene prometne razmere. Ob po-

stanku se mora avtobus namreč umakniti s ceste, postajališče pa niti ne morejo obračati na Glavnem trgu. Težave imajo tudi zaradi neuskajenih delovnih sobot po sevniških kolektivih. Ker ne delajo vsi nankrat, dostikrat vozijo prazni, kar pomeni kakšno soboto tudi po 25.000 dinarjev izgube.

Pereče vprašanje je tudi avtobusna postaja v Sevnici. Po občinskem odloku so jo dolžni zgraditi. Minuli četrtek je bil lokacijski ogled. V postev sta prihajali enačici ob železniški progi blizu tovornega skladišča in zemljišče med železniškim in novim cestnim mostom. Kot je ta rešitev morda primerna za daljšo prihodnost, je videti neprimerna za prva leta, ker tod še ni pravega življenjskega utripa. Vsak dan, razen ob prostih sobotah, prepeljejo po 1.000 šolarjev, ravno toliko delavcev in okrog 300 ostalih potnikov.

CVICEK JE CVICEK

Odbor društva vinogradnikov iz Tržišča se je na zadnji seji zavzel, da se ime za cviček ne krasi še z raznimi pokrajinskimi pridevki, kar pomeni predvsem neupravičeno širjenje območja, kjer uspeva. Gre predvsem za nekatere pobude vinogradnikov z Bizeljskega območja. Stvar se jim zdi prav tako neumestna, kot bi bil npr. „dolenjski merlot“ ali kaj podobnega, za kar vemo, da uspeva na drugem koncu Slovenije.

ODLIKOVANJA ZA DELO: V soboto je predsednik občinske skupščine Trebnj Slavko Kržan na slavnosti seji občinske konference ZK in vodstev drugih družbenopolitičnih organizacij podelil visoka državna odlikovanja Romanu Ogrinu, Petru Podobniku in Tonetu Žibertu (na sliki v sredini), ki je prejel odlikovanje reda zasluga za narod z zlatim vencem. (Foto: J. Platiše)

Ponosni na velike dogodke

Konec minulega tedna se je v trebanjski občini zvrstilo več prireditvev, tesno povezanih s proslavami v počastitev 40-letnice KPS, jubileja prihoda tovariša Tita na čelo naše partije in njegovega visokega življenjskega jubileja.

V soboto dopoldne so na trebanjskem zdravstvenem domu odkrili spominsko ploščo v spomin na sejo članov CK KPS, ki so se pod vodstvom sekretarja Franca Leškovička-Luke 12. aprila 1941 zbrali kar pod nekdanjim Pehanijevim ko-

zorcem v Trebnjem. Seja je zgodovinsko važna še posebno zaradi pomembnega sklepa o zbiranju orožja za oboroženi odpor proti okupatorju in poziva k razkrinkavanju izdajalskih politikov in generalov in sklepa, da se morajo vsi člani CK takoj vrniti na svoja mesta, znani aktivisti partije pa oditi v ilegalo.

Trije bratje - trije krvodajalci

Med številnimi rednimi krvodajalci v trebanjski občini najdemo tudi cele družine. Pri Turkovih na Mirni so to kar vsi trije bratje: poštar Jože in oba spremnjevalca tovarnjakov v Dani, Darko in Branko. Jože je začel dajati kri v vojski, kjer jo je daroval dvakrat. Sedaj ima v knjižnici potrjenih že osem odvezov.

Najraje vidi, če je krvodajalska akcija nekje sredi meseca. V začetku meseca je namreč treba raznesti pokojnine in Jože nerad pusti koga čakati. Ob raznih opravilih doma je delaven še v družini. Gasilec je zvest že deset let. V tem času se je izsolal za gasilskega podčastnika in v miremskem društvu so mu zaupali mesto namestnika poveljnika društva. Človečnost in darovanje krvi sta vrlini blizu gasilec. Kot tak goji Jože tudi željo, da bi bil sprejet v Zvezo komunistov. V prostih uricah rad zahaja ob vodo. V prvem letu ribičije se lahko pohvali že z dvema lepima trofejama uplenjenih ščuk. Navsezadnje je bila to vedno napredna delavska hiša. Oče je bil svoje čase borec Gubčeve brigade, za družino pa je služil kruh na železnici.

A. Ž.

LETO VRAČANJA

V Labod — tozđ Temenica v Trebnjem je bilo lani vloženih 2.744.191 dinarjev. Sklad republiških skupnih rezerv je ob sprejetju sanacijskega programa ljubljanskega Tip-topa odobril Labodu 28 milijonov posojila za obratna sredstva. Vrniti je treba še druge obveznosti v višini nad 22 milijonov dinarjev.

Nagrajenci OF

Na seji občinske konference SZDL v Trebnjem so 18. aprila sprejeli začetni sklep o podeljevanju priznanj Osvobodilne fronte v krajevni skupnosti.

Kot prvi med krajevnimi skupnostmi so ta priznanja podelili v nedeljo popoldne v Veliki Loki. Ob tej priložnosti so počastili krajevna priznanja KS Velika Loka in Sentlovenca. S to svečanostjo so proslavili tudi letošnje visoke partijske jubileje, 85-letnico rojstva predsednika Tita in praznik Osvobodilne fronte. V nastopu sta sodelovala pevski zbor iz Trebnjega in Sentlovenca. Mladi iz Donita so pripravili recital, ravno tako je nastopil mladinski zbor iz Velike Loke. Ob tej priložnosti so odkrili spominsko ploščo v znak delovanja kmečkih fantov in deklet na Veliki Loki. Priznanja OF v krajevni skupnosti so podelili sedmim krajanom. Za večletno predsedovanje v krajevni organizaciji SZDL so podelili priznanje upokojencu Antonu Rakarju iz Mrzle luže, Angela Štajpah iz Velike Loke je dobila priznanje kot delavna predsednica osnovne organizacije Rdečega križa, aktivistka SZDL in ZZB, Dani Starič je bila udeleženka vrste mladinskih delovnih akcij. Že 25 let je aktivna članica osvetnega društva, razen tega dela v SZDL in ZK. Karel Klemenčič je bil aktivist OF med narodno-osvobodilno vojno, ravno tako je delal v številnih organih ljudske oblasti. Bil je več let predsednik gasilskega društva. Rudolf Kotar je prejel priznanje kot predsednik krajevne organizacije ZZB in nosilec številnih dolžnosti v krajevni skupnosti. Franc Bizjak je bil nepogrešljiv v številnih družbenih akcijah. Bil je tudi ustanovitelj kmetijske delovne zadruge. Tudi Franc Kotar je bil med nosilci socialistične preobrazbe vasi. Med drugim je bil več let predsednik krajevnega ljudskega odbora.

trebanjskem kulturnem domu slavnostna seja občinske konference ZK skupno z vodstvi drugih družbenopolitičnih organizacij, kjer so podelili petero občinskih priznanj Osvobodilne fronte: Božidarju Kristofu, Stefanu Potočniku, Francki Vilfan-Slakovi, Janezu Zakrajšku, Alojzu Jacru pa bo priznanje zaradi boleznih izročeno naknadno. Ob tej priložnosti je predsednik občinske skupščine Slavko Kržan izročil visoka državna odlikovanja trem znanim družbenopolitičnim delavcem. Vseh slavnosti so se udeležile tudi delegacije pobratenih občin Obrenovac, Velika Gorica in tudi Ilijaša. V nedeljo so si ogledali še Čebine, popol-

POTREBNA JE SLOGA

V nedeljo je na seji sveta krajevne skupnosti Dobmič in odbora krajevne organizacije SZDL podal ostavko predsednik KS Stane Oberstar. Navzoči ostavke niso sprejeli, nakar je Oberstar podal še pismeno ostavko. Dobmiška krajevna skupnost je sredi akcije gradnje življenjsko pomembnega vodovoda za vso dolino. V bistvu ne gre za kakšno omembo vredna nasprotja in težave. Najbolje bi bilo, da bi vsi kar najbolj zavzeto delali za napredek tudi vnaprej.

Jože Turk: „Darovanje krvi nikakor ne more škoditi. Nasprotno, počutim se samo še bolj zdravega!“

TREBANJSKE IVERI

OGROŽENI POSEVKI — Kmetje v Suhi krajini že tako nimajo lahkega dela na dokaj revni zemlji. Posebno okrog Vrbovca opozarjajo na vse večjo škodo, ki jo dela divjad. Ljudje so prisiljeni opuščati njive v bližini gozdov. Žal pa niti od travnikov ni posebnega haska, ker jih razrijejo divji prašiči ali pohodijo jeleni. V jeseni so se čudili, kaj je z ajdo. Na kraju so ugotovili, da jo je obžrla srnjad.

la škodo, ki jo delajo romski konji. Zadeva ni stekla. Sedaj je komisija postala delavna, ker prihajajo opozorila, da so se ti konji lotili pšenice. Na podlagi nekaterih ogledov so nekateri kmetje sprožili pri občinskem sodišču pravde proti Romom. V občini bodo po vsej verjetnosti vse romske konje, za katere bo ugotovljeno, da lastniki zanje nimajo krme, prodali kmetijski zadruzi.

ROMI PRED SODNIKOM — Ob obravnavi vprašanja Romov je bilo že dostikrat ugotovljeno, da brez tožnika ni sodnika, kadar pride do škode. Imenovana je bila posebna občinska komisija, ki naj bi ugotovi-

MANJ OTROK? — Občinska izobraževalna skupnost računa, da bo število otrok v začetem srednješolskem obdobju tja do leta 1980 v občini celo padlo. Menda se bo število zmanjšalo za kakšnih sto.

POZORNOST — V sredo, 20. aprila, je prof. Jože Zupan pripeljal na ogled spominske razstave pesnika Pavla Golie v Trebnjem Cirilo Peričevo iz Ljubljane, sestro tega uglednega trebanjskega rojaka. (Foto: Zeleznik)

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

TITO V KOČEVJU – Predsednik Tito je 1963 obiskal Kočevje in se pogovarjal z domačini. Ogledal si je tudi kemično tovarno. (Iz arhiva Pokrajinskega muzeja Kočevje – Foto: M. Briški)

ŠE ENKRAT ČESTITKE – Leta 1967, malo po svojem rojstnem dnevu, se je predsednik Tito ustavil tudi v Kočevju, kjer mu je pionirka Milica Koleta ponovno čestitala za rojstni dan. (Pokrajinski muzej – Foto: P. Šobar st.)

Darilo ljubezni in spoštovanja

Kočevje podeljuje prvič najvišje priznanje učitelju, voditelju, dragemu gostu in tovarišu Titu – Bižal predal leta 1956 štafetno palico Slovenije predsedniku Titu

Delegacija Zbora odposlancev slovenskega naroda, izvoljena na Kočevskem zboru oktobra 1943, je na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu predlagala, naj bi tovarišu Titu podelili naslov maršala naše vojske. Ta sklep je bil nato tudi sprejet.

SPOMIN NA ŠTAFETO

Današnji direktor kočevske gimnazije prof. Saša Bižal je bil leta 1956, ko je bilo sklenjeno, da bo on predal štafetno palico Slovenije predsedniku Titu, star 27 let. Takratnih dogodkov se spominja tako:

„V Sloveniji smo takrat nosilce izbirali po prizadevnosti pri delu in predvsem delu na športnem področju. Tako je bil leto prej izbran za zadnjega nosilca štafetne palice prof. Milan Smerdu iz Novega mesta, naslednje leto pa jaz.

Tisto leto sem najprej odnesel kot prvi nosilec štafetno palico iz Ljubljane proti Zagrebu. Nato sem se odpeljal z vlakom v Beograd, kjer so me nastanili v nekem hotelu, kjer so bili tudi zadnji nosilci palic iz ostalih republik in JLA. Tam smo vodili predajo, pripravili pa so nam tudi obleke. Razen tega smo si ogledali Avalo in grob neznane junaka in imeli več razgovorov z novinarji.

NOSILCI ŠTAFETE 1956 – Tovariš Tito se je leta 1956 fotografiral z nosilci štafete. Saša Bižal prvi

daji ni zmotil; čeprav je tudi res, da smo imeli vsi tremo.

Tovariš Tito nas je nato povabil v Beli dvor, kjer smo zadnji nosilci sedeli z njim in tovariško Jovanko pri posebni mizi. Okoli pol ure smo se nato z njim pogovarjali. Takrat je tovariš Tito predlagal, naj bi v bodoče predajal njemu štafetno palico le eden od mladincev. Nadalje je menil, da bi bil 25. maj dan mladosti, Titova štafeta pa naj bi se preimenovala v štafeto mladosti. Vsi ti predlogi so bili kasneje sprejeti in že naslednje leto tudi ta zamisel uresničena. Razen tega štafetne palice niso več predajali tovarišu Titu v Belem dvoru, ampak na stadionu. Vse te novice veljajo še danes.

Spominjam se, da so bili takrat na večerji prisotni vsi naši najvišji voditelji. Posebno se spominjam zdaj že pokojnega Moše Pijade, s katerim se je predsednik Tito pošalil, oziroma ga v šali imenoval mladincev. Naša miza je bila zelo bogato obložena, vendar si skoraj nismo postregli.

Potem smo šli v avtomobile in se peljali za tovarišem Titom na stadion Partizana. Tu smo sedeli v častni loži skupaj s predsednikom Titom in ostalimi voditelji ter gledali telovadni nastop in atletske programe. Nato smo se vsi skupaj za slovo fotografirali s predsednikom Titom, se poslovili in odpeljali domov.

TITOVİ OBISKI

Predsednik Tito je po vojni zelo rad zahajal na Kočevsko, oziroma prihaja sem rad še danes. Po napornem delu se razvedri v kočevskih gozdovih, kjer nabira nove moči za odgovorno delo. Pogosto krene s puško na rami v kočevske gozdove na divjad.

Seveda se včasih ustavi tudi v Kočevju. Govorov v Kočevju res še ni imel, razgovarjal pa se je s predstavniki občine in občani, pa tudi nekatere delovne organizacije je obiskal. „Novice“, ki so takrat izhajale v Kočevju, so 12. aprila 1963 poročale, da je 8. aprila ob 12.30 uri obiskal Kočevje predsednik SFRJ Josip Broz-Tito. Najprej je kosil v hotelu, kjer se je razgovarjal z direktorjem hotela, nato pa se je pogovarjal še s predsednikom občinske skupščine Dragom Benčino. Zanimal se je za priprave na proslavo 20-letnice Kočevskega zbora. Precejšen del razgovora je bil posvečen gostinstvu in turizmu, predvsem pogojem za posojila, številu zaposlenih in osebnim prejemkom, kočevskim specialitetam, ki jih ni, in je nato predlagal, naj si kakšno omislimo, abonentski prehrani in ceni obrokov itd. Predvsem pa je poudaril, da bo nova asfaltna cesta Škofljica-Kočevje pripomogla k večjemu dotoku turistov na to območje in da bi bilo dobro to cesto spojiti z Delnicami.

Po kosilu je obiskal kočevsko kemično tovarno, kjer se je zanimal za tehnološki postopek, pohvalil je lepe in raznovrstne končne izdelke ter zaželel ko-

lektivno veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Tudi v Dolenjskem listu 1. junija 1967 smo poročali, da je predsednik Tito po praznovanju svojega rojstnega dne obiskal med drugim tudi Kočevje, kjer ga je pričakalo okoli 3.000 ljudi. Tovariša Tita je takrat v imenu občanov pozdravil predsednik občinske skupščine Miro Hegler, v imenu pionirjev pa ga je pozdravila in mu še enkrat čestitala za rojstni dan učenka 6.b osnovne šole Kočevje Milica Koleta, ki mu je izročila tudi šopek cvetja. Po krajšem postanku in pozdravu z občani je Tito s spremstvom zapustil Kočevje.

ZLATO JELKO NAJDRAŽJEMU TOVARIŠU

Tovariš Tito je bil vedno najdražji gost Kočevja in Kočevske. To so delovni ljudje in občani pokazali ob vsakem njegovem obisku. Prav na njihovo pobudo in pobudo družbenopolitičnih organizacij mesta Kočevje je izvršni svet krajevnih skupnosti 7. februarja letos sklenil podeliti najvišje priznanje KS kipec „Zlata jelka“ in zlato plaketo mesta Kočevje tovarišu Josipu Brozu-Titu, ki praznuje letos 85-letnico rojstva in že 40 let uspešno vodi KP oziroma ZK.

To priznanje bo predala Titu oziroma njegovemu zastopniku delegacija KS. V njej so Vladimir Gašparac, Lojze Hočvar, Edita Junc, Stane Letonja in

Stane Otoničar. Točen datum predaje še ni določen.

KS Kočevje-mesto podeljuje za svoj krajevni praznik 4. maj svoja priznanja. Doslej so na ta dan, ko je bilo leta 1945 osvobojeno Kočevje, podeljevali najzaslužnejšim občanom kipec „Bronasta jelka“ ter zlate, srebrne in bronaste plakete. Letos bodo prvič podelili kipec „Zlata jelka“ in prvega bo dobil prav tovariš Tito.

JELKA IN PLAKETA

Avtor kipev zlate in bronaste jelke ter plaket je domačin, akademski kipar Stane Jarm. Kipec jelke simbolizira s svojo mladostjo in vitkostjo hitro rast in povojni razvoj mesta Kočevje, ki je bilo med vojno skoraj popolnoma porušeno. Hkrati predstavlja mlade neuklonljive ljudi, ki žive v kraju, obdanem s širnimi gozdovi. To so novi, po mislih in čustvih mladi naseljenici iz vseh krajev Jugoslavije, ki so našli svoj življenjski prostor na Kočevskem, ki je tudi zibelka slovenskih partizanov.

Jelka je shranjena v debilu breze. Kot so med vojno kočevski gozdovi varovali naše borce, tako zdaj deblo breze varuje zlato jelko. Les pa je tudi osnovno bogastvo Kočevske. Gozdovi so osnovno bogastvo teh krajev, ki so po vojni omogočili razvoj Kočevju, pa tudi drugim krajem Jugoslavije.

Plaketa mesta Kočevja pa je povzeta po mestnem grbu, ki je bil Kočevju podeljen leta 1471

skupaj z mestnimi pravicami. Plaketa v današnji izvedbi je delo Staneta Jarma.

KIPARJEVO DELO

Če na kratko predstavimo še avtorja zlate jelke Staneta Jarma, naj povemo le, da se je rodil 1931 v Osilnici, da je končal likovno akademijo 1954 in da zdaj kot likovni pedagog vpliva na likovno preobrazbo mladega rodu in uresničevanje gesla „Človek – delo – kultura“. Vodi tudi kočevski Likovni salon.

Med drugim je doslej ustvaril spomenik v Osilnici, spomenik padlim profesorjem in dijakom kočevske gimnazije, skupino kipov „Zalujoče vdove“ v Kostanjevici (Forma viva), grobnico padlim borcem v Kočevju in več drugih del, ki so javno prikazana na območju od Slemen do Kolpe. Med njegove najuspešnejše stvaritve sodi „Deklica s piščalko“, ki je postavljena kot vodomet v središču Kočevja.

Razstavljal je v domovini in tujini. Je tudi nagrajenec Prešernovega sklada in dobitnik druge nagrade republiškega odbora SR Slovenije ob proslavi 20-letnice revolucije.

OBLJUBA

„Trudili se bomo, da bomo tudi v bodoče delali tako, kot nas je učil in nam dajal vzgled tovariš Tito. Utrjevali bomo socialistične samoupravne odnose, bratstvo in enotnost naših narodov, saj je vse to zrastle iz revolucionarnih idej in tradicij NOB, ki ga je spet vodil tovariš Tito.“ je poudaril predsednik izvršnega sveta KS Kočevje-mesto Stane Otoničar, nekdanji aktivni oficir JLA, sedaj rezervni podpolkovnik.

JOŽE PRIMC

HVALEŽNI TITU – Krajevna skupnost Kočevje-mesto je predsedniku Titu podelila za njegovo 85-letnico in njegove zasluge za razvoj domovine in Kočevske zlato jelko in zlato grb mesta. (Foto: Primc)

OBVESTILO!

KDO SME GRADITI SPOJNE KANALE IN OPRAVLJATI PRIKLJUČKE NA KANALIZACIJO

Komunalno in gradbeno podjetje „Novograd“ Novo mesto, TOZD Vodovod in kanalizacija, še vedno ugotavlja, da posamezni graditelji brez dovoljenja in osebno ali po drugih nestrokovnih osebah gradijo spojne kanale in opravljajo priključke na kanalizacijo brez posebnega dovoljenja.

Po členu 11 odloka o upravi, uporabi in vzdrževanju kanalizacije v občini Novo mesto (Glasnik št. 18/64) in spremembah odloka z dne 27. 9. 1966 sme spojne kanale graditi delovna organizacija, ki izpolnjuje pogoje nizkih gradenj, ali obrtnik, ki ima ustrezno obrtno dovoljenje.

Po členu 4 istega predpisa mora lastnik stavbo ali stavbno zemljišče na območju kanalizacije priključiti na kanalizacijo, čim je ta zgrajena, najkasneje pa v 6 mesecih od dneva, ko je dana možnost za priključek spojnega kanala.

Priključek na kanalizacijo opravi praviloma TOZD Vodovod in kanalizacija. Če ga opravi druga delovna organizacija ali obrtnik, se morajo taka dela opraviti pod strokovnim nadzorstvom že imenovane TOZD.

Pri nepravilnih gradnjah in priključkih se pojavljajo napake, ki otežujejo brezhibno delovanje naprav za odplakovanje fekalij in odpadnih voda. Nasprotno ravnanje, kot ga določa predpis, pomeni prekršek, ki se kaznuje.

Vsi lastniki zgradb, ki so že opravili priključke na kanalizacijo brez dovoljenja, so dolžni priključitev najkasneje v 15 dneh po tej objavi priglasiti TOZD Vodovod in kanalizacija, ki skrbi za vzdrževanje spojnih kanalov.

Da se izognejo vneveščnostim, ki bi sledile, naj poslej občani zadeve pravočasno urejajo pri pooblaščenih temeljni organizaciji.

KGP „NOVOGRAD“
TOZD Vodovod in kanalizacija

VOZNIKI!

ZAŠČITITE SVOJE VOZILO PRED KOROZIJO. ZUNANJI IN NOTRANJI PREMAZ Z „VALVOLINE TECTYL“ VAM OPRAVI

PETER PERDEC

AVTOMEHANIČAR
POD TRŠKO GORO 90,
TELEFON 068-22-372
GARANCIJA ZA
OPRAVLJENO DELO!

TECTYL CENTER

OBRTNIKI

Nudimo vam trajno sodelovanje v proizvodnji panjev za čebele in drugega čebelarkega pribora.

MIZARJI, LIVARJI, KLEPARJI in KLJUČAVNICARJI, ki želite sodelovati na tem področju izdelovanja, se pisмено ali osebno zglasite na upravi MEDEX, Ljubljana, Miklošičeva 30.

ŠTIPENDIJE

„SLOVENIJALES-STILLES“
tovarna stilnega pohištva
in notranje opreme
SEVNICA

OBJAVLJA
za šolsko leto 1977/78 naslednje kadrovske štipendije in učna mesta:

1. ŠTIPENDIJE:

- 1 na ekonomski fakulteti
- 1 na fakulteti za arhitekturo
- 1 na biotehnični fakulteti – lesarski oddelek
- 3 na tehniški šoli lesne stroke
- 3 na srednji ekonomski šoli

Prosilci naj pošljejo pisemne prošnje na naslov delovne organizacije v roku 15 dni po objavi. Naknadno boste predložili še potrdilo o šolanju oz. vpisu, prepis zadnjega šolskega spričevala, potrdilo o premoženjskem stanju in lastnoročno napisano izjavo, da ne prejimate druge štipendije. Štipendije bodo podeljene po merilih samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

2. PROSTA UČNA MESTA:

- 6 za pohištvene mizarje

Pogoj: uspešno dokončana osemletka in zdravstvena sposobnost za opravljanje poklica. Pisemne prošnje pošljite na naslov delovne organizacije v roku 15 dni po objavi, prepise spričeval o končani osemletki boste predložili naknadno.

**Vsak četrtek –
DOLENJSKI LIST**

LICITACIJA!

„SOP“ Krško, specializirano podjetje
za industrijsko opremo,
TOZD OPREMA, n.sub.o. Krško,

razpisuje licitacijo za prodajo:

- kombibus IMV 1600 super
- letnik 1971, v voznom stanju
- izklicna cena je 8.000.– din.

Licitacija bo 6. 5. 1977 v novi hali v Žadovinku:
– za družbeni sektor ob 8. uri
– za privatni sektor ob 9. uri

PRIHRANITE SI SKRBI – ODLOČITE SE ZA JELOVICO

NUDIMO VAM:

- okna in balkonska vrata
- JELOBOR 76
- notranja vrata
- vhodna in garažna vrata
- senčila (polkna, rolete, žaluzije)
- montažne objekte

KREDIT DO
30.000 DIN

PRODAJNA MESTA:

Posavje–Brežice, Mercatorjeve
poslovalnice v Sentejnejcu, Trebnjem
in Metliki

JELOVICA, Škofja Loka, tel. (064) 61–361

JELOVICA

GRADITELJI,

**IGM »SAVA« Krško
ZA VAS !!!**

– Vrtni robniki dimenzij 5 x 25 x 100 cm so izdelani v enem kosu, so lahki in so izredno uporabni za urejanje poti na vrtovih, dvoriščih itd.

VSE ELEMENTE NUDIMO FCO NALOŽENE NA KAMION!

Nudimo vam tudi ostale storitve našega podjetja, od načrta za hišo, materiala in izdelkov do prevoza in montaže.

INFORMACIJE:

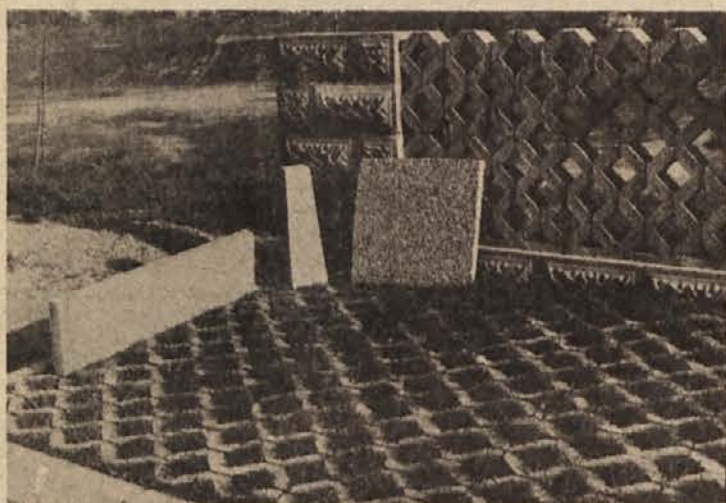
Po telefonu na upravi podjetja: (068) 71–035 in 71–733 ali v obratu cementnin, Brege.

TRAVNATE PLOŠČE dimenzij 60 x 40 x 10 cm so po svoji obliki skonstruirane tako, da omogočajo čim večjo ozele-nitev tlakovane površine. Prenašajo vse obtežbe vozil, zato so primerne za tlakovanje dvorišč, dovoznih poti v garaže, parkirnih prostorov in za oblaganje brežin.

TLAKOVALNE PLOŠČE dimenzij 50 x 50 x 5 cm izdelujemo v zarižani in v kulir izvedbi ter služijo za tlakovanje raznih površin: dvorišč, poti, za oblaganje spodnjega dela fasade...

CESTNI IN VRTNI ROBNIKI – Cestne robnike izdelujemo v dveh dimenzijah: veliki – 15 x 25 x 100 cm in mali 12 x 20 x 100 cm. Namenjeni so za obrobo cestnišč, ureditev pločnikov, ureditev uvoznih poti na dvorišča in za zaključke dvorišč...

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 28. aprila – Vital Petek, 29. aprila – Robert Sobota, 30. aprila – Katica Nedelja, 1. maja – Praz. dela
Ponedeljek, 2. maja – Boris Torek, 3. maja – Aleksa Sreda, 4. maja – Florijan Četrtek, 5. maja – Miran

LUNINE MENE

3. maja ob 14.03 uri – ščip

KINIO

BREŽICE: 29. in 30. 4. ameriški barvni film Ljubimci gospe Fany 1. in 2. 5. ameriški barvni film Zadnja igra smrti. 3. in 4. 5. angleški barvni film Golgo 13. 6. in 7. 5. ameriški barvni film Neustrašni Valdo Peper. 8. in 9. 5. ameriški barvni film Let nad kukavičjim gnezdom. 10. in 11. 5. ameriški barvni film Lovci na premoženje.

CRNOMELJ: 1. 5. jugoslovansko-sovjetski vojni film Okovani šoferji. 3. 5. italijanska komedija Ljubezen pomeni ljubosumnost. 5. 5. francoska

ljubezenska drama Vlak. 8. 5. ameriški western Pravi kavboj. **KRSKO:** 30. 4. in 1. 5. jugoslovanski film Pasijon po Mateju. 4. 5. ameriški film Rešite tigra. 7. in 8. 5. ameriški film Šerif iz Tennesyja. 11. 5. nemški film Moj prijatelj Heintje.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 28. do 30. 4. francoski barvni film Neznaneec je prišel z dežjem. 1. in 2. 5. ni kinopredstav. Od 3. do 5. 5. ameriški barvni film Bliš in beda Hollywooda – dan kobilic. Od 6. do 9. 5. ameriški barvni film Lovca na doto. 8. 5. ameriška barvna risanka – matineja Rojstni dan Miki miške. 10. in 11. 5. nemški barvni film Klovnovi pogledi. 12. 5. gostovanje Tržaškega gledališča (abonima) Benečanka.

SEVNICA: 30. 4. in 1. 5. italijansko-francosko-nemški film Od Ardenov do pekla. 4. 5. angleški film Skandali neke lady. 7. in 8. 5. ameriški film Kraljičina ogrlica. 11. 5. italijansko-francoski film Veliki revolveraši.

RIBNICA: 30. 4. in 1. 5. ameriški barvni film Zlomljena puščica. 7. in 8. 5. ameriški barvni film Strah je ključ.

TREBNJE: 30. 4. in 1. 5. danski barvni erotični film Avtocesta v postelji. 7. in 8. 5. nemški barvni kriminalni film Izginila brez sledu.

pripadajoče kable. Ogljed vsak dan zvečer. Jože Beve, Dol. Dobrava 10, Trebnje.

PRODAM kosilnico Figaro, malo rabljeno, po ugodni ceni. Naslov: Jože Staroveški, Florjanska 11, 68290 Sevnica.

PRODAM malo rabljeno kamp prikolico Brako, Vinko Pirc, Kočevje, Trata VII/20.

UGODNO prodam stroj za izdelavo cementne strešne opeke s kapaciteto 600 kosov na uro. Naslov v upravi lista (1390/77).

PRODAM skoraj novo koso, grablje in brano za traktor Pasquali. Janez Kobetič, Mali Nerajec 6, 68343 Dragatuš.

PRODAM traktorske brane in mlin. Somrak, Kal 2, Novo mesto.

POCENI prodam otroški voziček, kostim z dolgim krilom št. 42 in raztegljivo mizo 140 x 80 cm s stoli. Miklič, Nad mlino 42, Novo mesto.

PO UGODNI ceni prodam štiri trodelna okna dimenzije 180 x 140 cm. Ogljed vsak dan. Ivan Pirc, Zaloške 6, Raka.

PRODAM ostriše in gumni voz (14 col), skoraj nov. Gričar, Ločna 27, Novo mesto.

PRODAM frezer, silokombajn, plug, obračalnik za seno in traktorsko kosilnico. Janez Brolih, Hote-maze 31, Preddvor.

PRODAM garažo. Slobodan Novakovič, Mestne njive 11, Novo mesto, telefon 21-710.

UGODNO prodam 1300 sadik za živo mejo. Dragomir Pokorny, Novo mesto, Drečtetova pot 11. **PRODAM** novo prikolico za osebni avto, ki je skonstruirana tako, da se lahko demontira in garažira v kleti. Naslov v upravi lista (1342/77).

PRODAM trodelno sobno omaro in moped T 12. Romih, Kettejev drevored 39, Novo mesto.

PRODAM 9 mesečni brejo kravo, staro 7 let, sive barve. Kristina Abunar, Crmošnjice 12 pri Stopičah.

PO UGODNI ceni prodam dolgo belo poročno obleko št. 40. Krivec, Kettejev drevored 49, Novo mesto.

PRODAM semensko visokorodno rusko ajdo. Mirko Uršič, Reber 21, Zužemberk.

KUPIM

KUPIM lahki gumi voz (14 ali 15 col). Jože Slak, Prečna 34, Novo mesto.

KUPIM Ferrari 30 KM, nov ali malo rabljen. Franci Penič, Zagaj 12, Bistrica ob Sotli.

POSEST

PRODAM majhno hišo z gospodarskim poslopjem in vrtom, z vodo in elektriko v Trebežu ob glavni cesti, 5 minut do trgovine in do lokalnega avtobusa. Mihael Simonček, Trebež 10, p. Artiče pri Brežicah.

V ČRNOMLJU ugodno prodam hišo v tretji fazi v velikosti 11 x 13,50, pripravljeno za dvo-stanovanjsko. Informacije: Rudi Adlešič, Semiška cesta 6, Črnomelj.

PRODAM 1 ha in 11 arov obdelovalne zemlje, novo hišo, zgrajeno do pod strehe. Dovož je možen do hiše z vsakim avtom. Zemlja je v Bučerci, 4 km oddaljena od Krškega. Interesenti naj se zglasijo na naslov: Kristina Mesoje-dec, Senovo 73.

PRODAM 5 ha gozda blizu Tržišča na Dolenjskem. Informacije pri Leopoldini Ribič, Kvedrova c. 20, 68290 Sevnica.

ZEMLIŠČE (okoli 5 do 10 arov) v bližini Čateških Toplic, ugodno za postavitev karavan prikolice, na mirnem mestu kupujem. Zazelenjena je možnost priključka elektrike in vode. Ponudbe pod šifro „KARAVAN“ ali telefon (041) 419-979.

PREKLICI

OPOZARJAM JOŽEFO GRICAR, Mikote 7, p. Raka, da želim samo mir in nič drugega. Tina Razpotnik, Mikote.

OPOZARJAM nekatere svoje sorodnike in druge ljudi, da se njihove ugotovitve o vzrokih bolezni moje matere ne skladajo z zdravniškimi ugotovitvami in izvidi, zato so neresnične in zlonamerne. Če bodo z neresničnimi in obrekljivimi govoricami nadaljevali, jih bom sodno preganjal. Edo Amf, Družinska vas.

KLUB ZA KONJSKI SPORT V SENTJERNEJU prepoveduje vsakršno vožnjo in pašo na celotnem območju dirkališča v Sentjerneju. Kršilce te prepovedi bomo sodno preganjali.

NEŽA KAPUŠIN-KAPLAN, Kloster 1, Gradac, opozarjam vse, da nima nihče pravice sekati po mojih gozdovih in delati kakršnokoli škodo, ker sem še vedno lastnik jaz. V nasprotjem primeru bom vsakogar sodno preganjala.

OBVESTILA

Cenjene stranke obveščam, da bo z 10. majem 1977 odprt ženski salon „DANICA“ v Smihelu 13 pri Novem mestu. Za obisk se priporočam! Danica Mihalič, Brod 39, Novo mesto.

Hitro, poceni, kvalitetno in z 2-letno garancijo vam vgradim rolete in žaluzije. Roletarstvo Lojze Medle, Novo mesto, Zabja vas 47, telefon 23-673.

RAZNO

Kmečki fant, star 28 let, želi zaradi pomanjkanja časa preko oglasa spoznati sebi primerno dekle. Ponudbe pod šifro „Bodoča žena“.

POROČNI PRSTANI! Če želite osrečiti in razveseliti svoje dekle, ženo ali nevesto, ji kupite lep prstan! Dobite ga pri Otmarju Zidariču, zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

NAHVALA

Ob nepričakovani izgubi drage mame in stare mame

FRANČIŠKE KOVAČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, ki so nam stali ob strani, ter kolektivoma Iskra Mokronog in IMV Novo mesto za izrečeno sožalje in venco.

Žaljuči: otroci Ani, Francka, Slavka, Fonzi, Mari in vnuki.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče ter brat

NIKOLA HODANOVAC

Iskreno se zahvaljujemo vsem zdravnikom ter ostalemu medicinskemu osebju kirurškega oddelka novomeške bolnice, ki so mu v težkih trenutkih nudili pomoč in se trudili, da bi mu ohranili življenje. Hvala vsem sorodnikom, znancem ter ŠCG Novo mesto za podarjene vence ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žaljuči: žena Mara, sinovi, hčerke ter drugo sorodstvo

ING. ŽESLINU in njegovi ekipi se za strokovno pomoč in kvalitetno delo pri gradnji naše hiše najlepše zahvaljujemo. KOROSČEVI.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

VIKTORJA JUREJEVIČA

se toplo zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji pot ter mu poklonili toliko lepega cvetja in vencev, nam pa osebno ali pisмено izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo sosedom za izkazano pomoč, organizaciji Zveze borcev NOV, upokojencem in gasilec. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Vlasti Pertot, dr. Starcu in osebju bolnice Novo mesto. Hvala tudi govornikom za tople poslovljne besede.

Žaljuči: žena Olga, hčerka Jolanda, brat Jože ter sestra z družinama in drugo sorodstvo

ČESTITKE

DRAGEMU očetu VLADU KOVACU z Dvora pri Zužemberku iskreno čestita za 65. rojstni dan hčerka Slavka z družino.

LJUBI ZVONKI NOSAN, ki te dni praznuje 18. pomlad želi vse najlepše in izpolnitve vseh želja mož Slavko.

DRAGMA JOŽETU IN FANIKI KRIVEC za obletnico poroke mnogo zdravil in srečnih let ter veliko razumevanja želi družina Bartolj. **STRAINARJEVI MAMI** iz Ledče vasi pri Sentjerneju iskreno čestitajo za njeno 90-letnico z željo, da bi bila še dolgo zdrava med nami, hvaležni otroci Jože, Mici,

Tončka, Pepca, Rezka, Albin, Fani z družinami, 22 vnukov, 13 pravnukov, brata Francelj in Janez in sestre Tončka, Pepca, Rezka, Ančka in drugo sorodstvo.

V maju 1977 praznujeta 50-letnico skupnega življenja **MATIJA** in **MAGDALENA CEMAS**, roj. Ivanovič, iz Zilj 24, Vinica. K temu zlatemu jubileju iskreno čestitajo brat Stanko z družino, sin Stanko z družino, hči Marica Cadonič in vnukinja Anica Stanešič z družinama, vsi iz Toronta v Canadi. Želimo jima, da bi ta zlati jubilej vesela dočkala ter ga praznovala v krogu svojih domačih. To so naše srečne želje vseh iz Toronta, posebno pa brata Stanja Cemasa.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi moža in očeta

FRANCA RUKŠETA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za pomoč v teh težkih trenutkih in za izrečeno sožalje. Posebej se zahvaljujemo darovalcem cvetja in vencev, vsem in vsakemu posebej, ki ste spremili v tako velikem številu dragega pokojnika do njegovega pretanega groba, Novolesu za vso skrb in nesebično pomoč, vsem njegovim sodalavcem, Labodu, VVZ, godbi, pevcem in govornikom, osnovni šoli Grm in č. g. Mateju za opravljeni obred, dr. Hadlovi in strežnemu osebju za vso skrb in nego in vsem, ki so se trudili, da bi nam ga ohranili pri življenju. Se enkrat vsem iskrena hvala!

Žaljuči: žena Vera, hčerka Sonja, sinova Bojan in Branko, mama, brata, sestri in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

LUCIJE ZUPANČIČ

iz Črmošnjice 6

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in Gozdnemu gospodarstvu Črmošnjice za izraze sožalja ter podarjene vence, župniku za opravljeni obred ter vsem ostalim, ki so jo pospremili k zadnjemu počitku.

Žaljuči: mož Karel, sin Drago, hčerka Ivanka in sin Ivan z družinama

ZAHVALA

Ob boleči in nepričakovani smrti naše drage mame, stare mame, sestri in tete

MARIJE LIPAR

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, sosedom, vaščanom in sodalavcem za izraze sožalja, darovalcem vencev, cvetja in za spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala za plemenite besede, pevcem za poslovljno petje in župniku za lepo opravljeni obred. Pristrčna hvala tudi zdravnikom nevrološkega oddelka novomeške bolnice. Se enkrat vsem iskrena hvala.

Žaljuči: hčerke Martina, Ida in Marica z družinami, sinovi Emil, Dane, Mirko in Jožko z družinami in sestre Angela, Lojzka in Nežka ter drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVI TELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rina Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Železnik. Oblikovalec Priloge Peter Simič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 89 din, 1 cm na določeni strani 119 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 178 din. Vsak mali oglas do 10 besed 39 din, vsaka nadaljnja beseda 3 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 8 od 15. 10. 1976. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon: (068) 23-606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon: (068) 23-611. Nenaročeni rokopišovi in fotografije ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustil dragi mož in oče

JOŽE ČUČNIK

iz Dol. Stare vasi pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sovaščanom, sorodnikom in znancem za pomoč, cvetje in vence. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, ter delovnim organizacijam Iški Šentjerneji, Elektro Ljubljana—mesto, IMV Novo mesto in Pivovarni Union ter župniku za lepo opravljeni obred. Iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marija, hčerka Marija z družino, sinova Jože in Francelj z družinama ter Slavko z Irmo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše zlate žene, mame in stare mame

MARIJE JERAK

roj. Pirc, iz Površja 3 pri Raki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in sovaščanom, ki so ji darovali cvetje in vence in jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala župniku za obred in poslovljne besede. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: mož Jože, sinovi in hčerke z družinami, sestre, brat in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

TONETA TOMCA

iz Primostka št. 15

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in pomoč v težkih trenutkih, zdravniškemu osebju Zdravstvenega doma v Metliki, nevrološkega oddelka bolnice v Novem mestu in onkološkega inštituta v Ljubljani. Prisrčna zahvala tudi organizatorjem pogreba, gasilskemu društvu Primostek, Otok in Dobrave, kolektivu IMV Novo mesto, Zvezi rezervnih oficirjev Metlika ter govornikom za poslovljne besede. Hvala župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnika spremili na zadnji poti.

Žalujoči: žena, hčerka, sin, mama in drugo sorodstvo

TELEVIZIJSKI SPORED

SOBOTA, 30. APRILA: 8.00 Colargol – barvna lutkovna serija (Lj) – 8.15 K. Grablješek: Moje akcije – barvna oddaja (Lj) – 8.30 V znamenju dvojčkov (Lj) – 8.50 A. Ingolič: Mladost na stopnicah, barvna nadaljevanka (Lj) – 9.20 Narava Japonske, barvni film (Lj) – 9.50 Prva pomoč – barvna oddaja (Lj) – 10.10 Po sledih napredka – barvna oddaja (Lj) – 10.40 Dokumentarna oddaja (Lj) – P. Heriat: Boussardelovi, barvna nadaljevanka (Lj) – 17.15 Poročila (Lj) – 17.20 Rezerviran čas (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Pozdrav prazniku – prenos (Bg) – 20.50 4 dni do smrti – barvni film (Lj) – 22.15 625 (Lj) – 22.25 Zabavno glasbena oddaja (Lj)

NEDELJA, 1. MAJJA: 8.30 Praznični zvoki: Pihalni orkester štorskih železarjev, barvna oddaja (Lj) – 9.00 Poročila (Lj) – 9.05 625 (Lj) – 9.30 Kapetan Mikula Mali – mladinski film (Lj) – 11.00 Naj živi pesem – prenos iz Čačka (Bg) – 11.58 Mozaik (Lj) – 12.00 Kmetijska oddaja (Bg) – 12.45 Poročila (do 12.50) (Lj) – 14.30 Cesarjev slavček – barvna oddaja (Lj) – 14.50 Medved, barvna oddaja (Lj) – 15.05 Veseli tobogan: Ravne (Lj) – 16.05 Okrogli svet (Lj) – 16.20 Poročila (Lj) – 16.25 Sladka Irma – barvni film (Lj) – 18.45 Od vsakega jutra raste dan: Benečija, I. del barvne odd. (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Morava 76, barvna nadaljevanka TV Beograd in TV Ljubljana (Lj) – 21.00 Tito, generalni sekretar KPJ, dok. oddaja TV Beograd (Lj) – 21.45 TV Dnevnik (Lj) – 22.00 Intervju:

Pepel in kri, barvna oddaja (Lj) – 22.35 Športni pregled (Zg)

PONEDELJEK, 2. MAJJA: 9. Poročila (Lj) – 9.05 Naša pesem (Lj) – 9.20 H. de Balzac: Blišč in beda kurtizan, barvna nadalj. (Lj) – 10.20 Sezamska ulica, barvna oddaja (Lj) – 11.20 Pesem izpod Bohorja, barvna oddaja (Lj) – 11.50 Poročila (do 11.55) (Lj) – 15.05 Križem kražem (Lj) – 15.20 Morda vas zanima: Mi mladi raziskovalci, barvna oddaja (Lj) – 15.50 Narava Japonske – serijski barvni film (Lj) – 16.20 Železna Kapla – barvna oddaja (Lj) – 16.50 Poročila (Lj) – 16.55 Dunaj: SP v hokeju, barvni prenos srečanja ČSSR: ZDA (EVR) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Standek–Grabnar: Rudnik je naš, barvna TV drama (Lj) – 21.30 Propagandna oddaja (Lj) – 21.35 Mozaik kratkega filma (Lj) – 22.05 TV Dnevnik (Lj) – 22.20 Odrske luči, zabavno glasbena oddaja TV Zagreb (Lj)

TOREK, 3. MAJJA: 16.50 Šolska TV: Vulkani, barvna oddaja iz cikla Geografija za srednje šole II (Lj) – 16.25 Mucin rojstni dan – oddaja iz cikla V znamenju dvojčkov (Lj) – 16.40 Pan Tau – serijski barvni film (Lj) – 17.10 Koncert na Salašu – barvna oddaja (Lj) – 17.40 Obzornik (Lj) – 17.55 Mozaik (Lj) – 18.00 Sledovi srca v pesku – balet v barvah (Lj) – 18.40 TV trimski test (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 A. J. Cronin: Zvezde gledajo z neba, barvna nadaljevanka (Lj) – 20.50 Barvna propagandna oddaja (Lj) – 21.00 Košarka Jugoplastika: reprezentanca Evrope – 22.30 TV Dnevnik (Lj)

SREDA, 4. MAJJA: 8.10 TV v šoli: Elektronika, Kulturni spomenik, Slovnica (Zg) – 9.00 TV

v šoli: Kocka, kocka, Boj za obstanek (do 10.05) (Bg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 15.00) (Zg) – 16.40 Deklica Delfina in lisica Zvitorepka – barvna odd. (Lj) – 16.55 Dunaj: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu – barvni prenos srečanja . . . (EVR) – v I. odmoru TV Obzornik (Lj) – v II. odmoru Propagandna oddaja – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Film tedna: Ljubi domok – barvni film (Lj) – 21.35 Propagandna oddaja (Lj) – 21.40 TV Dnevnik (Lj) – 21.55 Včeraj, danes, jutri – Evropa v naših rokah: Velika Britanija – barvna oddaja (Lj) – 22.40 Nogometni finale za pokal UEDA –

posnetek (Lj)

CETRTEK, 5. MAJJA: 8.00 TV v šoli: Avstralija, Pravljica, Računalniki (Zg) – 9.00 TV v šoli: Francoščina (Sk) – 9.30 TV v šoli: Reportaža, Risanka (do 10.20) (Bg) – 14.00 TV v šoli – ponovitev (do 15.00) (Bg) – 15.00 Šolska TV: Vulkan, barvna oddaja iz cikla Geometrija za srednje šole II (do 15.20) (Lj) – Colargol – burleska (Lj) – 18.10 A. Ingolič: Mladost na stopnicah, barvna nadaljevanka (Lj) – 18.45 Tito – barvni film (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cickak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Variacije, barvna nanizanka TV Beograd (Lj) – 20.30 V živo . . . (Lj) – vmes poročila

ZAHVALA

ob izgubi dragega moža, brata in strica

JOŽETA RAUHA

iz Kočevja

se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za podarjene vence, izrečeno ter njihovim razrednikom, OS Trebnje ter znancem in prijateljem, ki ste pokojnika zadnji poti, enaka hvala župniku za opravljeni obred. Posebna hvala podjetju PTT TOŽD Kočevje za podarjeni venec.

Žalujoči: žena Justi, sin Tone, hčerke Mojca, Slavi, Darja z družinami.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti našo drago ženo, mammo, staro mammo, sestro, teto, taško in svakinjo

ANGELCO JANISE

roj. ČUČNIK
iz Kostanjevice na Krki

se iskreno zahvaljujemo. Še posebno zahvalo smo dolžni darovalcem vencev in cvetja ter vsem za izraze pismenega in ustnega sožalja in spremstvo na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo domačemu zdravniku dr. Vjekoslavu Frlanu za večmesečno zdravljenje, skrb in nego, na internem oddelku bolnice Novo mesto pa dr. Starcu, sestri Metki in vsem osebju. Hvala govornikom za plemenite besede slovesa, pevcem ter godbi za izvedbo žalostink. Vsem in vsakomur posebej še enkrat naša iskrena hvala.

Žalujoči: mož Jože, sinova Jože in Vlado, hčerki Zdenka in Dušana z družinami, mama, brata in sestri ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustila naša draga, dobra mama, stara mama in sestra

FRANČIŠKA ŽULIČ

iz Dol. Vrhpolja pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, cvetje in vence ter za vso pomoč. Zahvaljujemo se dr. Baburiču, organizaciji ZZB ter njenemu predsedniku za poslovljne besede, tovarni ISKRA, šentjernejskemu oktetu in godbi in Šentjerneja, gasilskemu društvu Gor. Vrhpolje ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: hčerki Fani in Ljudmila z družinama, sinovi Vinko, Franc in Jože z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta in starega očeta

EDVARDA SMUKA

upokojenca iz Trebnjega

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin, podarili cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala dekanu in tov. Japlju za poslovljne besede, pevcem in godbi za ganljive žalostinke. Vsem, ki so našega očeta spremili na zadnji poti, naša iskrena hvala.

Žena Angela in otroci

Trebnje, dne 25. aprila 1977

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, očeta, brata in strica

LOJZETA KEKA

iz Pluske pri Trebnjem

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, z nami čustvovali in nam pomagali. Prav lepo se zahvaljujemo osebju kirurškega oddelka bolnice Novo mesto, ki se je trudila iztrgati smrti življenje našega ljubelega očka. Posebna hvala sosedom za vso pomoč, Gasilskemu društvu Občine in ostalim gasilcem. Posebno se zahvaljujemo trebanjskemu župniku in dekanu za spremstvo in lep pogrebni obred in v srce segajoče poslovljne besede, sopevcem in pihalni godbi Trebnje za lepe žalostinke ter vsem govornikom za ganljive besede. Hvala učencem osnovne šole Trebnje in dijakom pedagoške gimnazije v Novem mestu ter njihovim razrednikom OS Trebnje ter znancem in prijateljem, ki ste pokojnika v tako velikem številu obiskali, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Justi, sin Tone, hčerke Mojca, Slavi, Darja in Anitka, bratje in sestri ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po daljšem trpljenju nas je v 77. letu starosti zapustila naša mama, stara mama, sestra in teta

ANGELA KURENT

roj. GRICAR
FLORJANOVA MAMA iz Šentruperta 77
na Dolenjskem

Iskrena hvala vsem, ki so sočustvovali z nami, ji podarili cvetje in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala pevskemu zboru Svoboda Mirna, govorniku Bojanu Brezovaru za poslovljne besede, cerkvenemu pevskemu zboru in župniku za opravljeni obred. Še enkrat se zahvaljujemo dr. Jakliču za skrbno zdravniško nego. Hvala tudi sestri Deodati za ves trud in nego. Zahvaljujemo se podjetjem IMV TOZD Mirna, Semenarna Ljubljana, IMP TOZD Dvialo, Kolinska TOZD Mirna, SGP Tržič, Trgovskemu podjetju „Prvi junij“ Trbovlje in BPT Tržič ter Kovinarski Krško za vence in udeležbo na pogrebu. Hvala znancem, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje.

Žalujoči: mož Maks, otroci Majda, Mili, Florjan, Geli, Niko, Janez, Peter, Maks, Tonca, Ciril z družinami, sestri Pepca in Francka, svakinja Tončka in drugo sorodstvo

Josip Jurčič
med
dvema
stoloma

Okoli njega je bilo nekaj starih, nekaj novih znancev.

„Ste li že čitali današnje večerne liste?“ vpraša eden došlih, suktnjo obešaje.

„Ne, kaj novega z bojišča?“ vpraša Lok.

„Nič takega. Ali Kralj je imenovan za sodca.“

„Titulus bibendi!“ oglašje se majhen možiček z zabuhlim obrazom; moral je biti človek uradne številke.

„Kralj? Zatorej je te dni vselej tako zamišljen sedel tu za mizo kakor koklja na jajcih. Gotovo je že prej kaj vedel, a nič povedal.“

„To je, da je vedel! Ženska protekcija! Njegova druga žena, katero je lani takoj pol leta po smrti prve vzel, ima nekove zveze zgoraj, ne vem že kake,“ reče tretji.

„A kje je zdaj tista sestrična njegova, ki je pred štirimi leti še tako na glasu bila?“ vpraša prvi.

„Sestrične on ni nobene imel.“ popravlja drugi. „Tista je bila sestrična njegove prve žene.

Ni več tu. Bogve kod se klati. Enkrat je bilo slišati, da so jo na Dunaju videli v ne prav častni družbi.“

„Ljudje so hitro pripravljeni kakovi ženski dobro ime vzeti. Morda pa ni res,“ primetne Lok.

„Oho, to pa nekaj pomenja.“ roga se tretji.

„Ona bi bila imela vzeti tistega Kolodeja, ki je tudi včasih prihajal pred leti. Kje je pa tisti? Ti moraš vedeti, doktor. Vidva sta bila prijatelja.“

„Najbrž ga že več ni,“ odgovori Lok.

„Kako to?“

„Ko je doliv slovanskem jugu boj počil, šel je tudi on dol. Od početka sem dobil eno pismo od njega; zdaj že dolgo nobenega. Sodim, da je padel, kajti z življenjem je bil že tako prej račune sklenil.“

„In s premoženjem baje.“

„Nekaj je že pustil, ali večidel je po potovanjih in igrmah šlo rakom zvižgat. Vendar bi bil še

lahko opomogel si, ko bi bilo mogoče govoriti z njim pametno.“

„Zenske so ga bile izpridile,“ oglašje eden.

„Sam, sam se je!“ priloži drugi.

„Bil je tudi s hčerjo nekega kmetskega zaročen, a ona je vzela rajši nekega čisto kmetskega človeka.“

„S katerim ima v treh letih že tri sine,“ doda doktor.

„Nu, če je padel doli za slovansko stvar, storil je vredno in lepo smrt, zato jaz predlagam, da ga pijemo vsak pol čaše na njegovo ime,“ končuje ta razgovor starejši pivcev.

Steklene čaše zažvenkljajo.

Portret tega tedna

Ves razpet in razdan

Mali gozd dimnikov in televizijskih anten, ostro zarisan v mlečno sinjino april-skega neba, in pod njim golobje s kljuni pod perutmi mirno čemeči na slemenu najnižje „rotovške“ strehe. To je svet, ki ga vidiš skozi okno delovne sobe prof. Jožeta Škufca. Svet brez hrupa, naglice. Oaza romantike in vendar resničnosti, pa čeprav komaj doumljiva izza mize, za katero opravi Škufca pisarniški del svoje službe.

Škufca je pedagoški svetovalec in že sedmo leto prihaja v to sobo. Seveda, kadar ni na terenu, se pravi v šoli, ali na sestanku. Vanjo se čisto vrača pozno popoldne, ob nedeljah in praznikih, kajti tudi opravilo pedagoškega svetovaleca je uklesano med roke. Čas je neizprosno, delo zahtevno. Tako pa je bilo vselej do zdaj. Eno samo tekanje je imel Škufca pred dvema letoma, ko je moral biti „cel mož“ na svojem delovnem mestu, se pravi v novomeški organizacijski enoti Zavoda SRS za šolstvo, in osem mesecev „obrobni“ ravnatelj na gimnaziji. Za spoznanje lažje mu je morda bilo v zdravstveni šoli, kjer je ravnatelj šest let. Pred tem je okusil kruh učitelja slovenskega jezika na učiteljski. Svojega prvega delovnega mesta na osnovni šoli v Vavti vasi se spominja le toliko, kolikor lahko primerja sedanje z nekdanjimi odnosi v izobraževalnih ustanovah.

Odnosi, kakor z eno besedo pravimo ravnanju z ljudmi in med ljudmi, so tisti del politike, ki Škufca najbolj zanima. Kdaj mu je ta politika zalezal v žile, se ne spominja, ve le to, da je moralo biti zelo zgodaj, najkasneje pa v študentskih letih, ko so v njem dozorevala nekatera temeljna življenjska spoznanja o sreči in kruhu. Spoznal je, da ne sme človek ničesar prepustiti naključju, a si vendarle ne zna razložiti, zakaj je slavist, ko je po maturi na

novomeški gimnaziji vendar hotel nadaljevati gozdarski studij. Sebi v porog sicer pravi, da se je na filozofsko fakulteto vpisal zato, ker jo je v Ljubljani prejel našel kot gozdarsko, to pa lahko razumemo le kot anekdoto, manj kot „opravičilo“. A če bi se zgodilo, kakor se je bil, kot pravi, nameril, bi bilo Novo mesto za marsikaj prikrašano: za poznavalca literarnega dela Mirana Jarca, za dobrega slavista, za sposobnega ravnatelja in pedagoškega delavca itd. Predvsem bi bilo nenehno v zadregi, komu zaupati pripravo najrazličnejših akademij in drugih prireditev. Kajti neizpodbitno drži, da to Jože Škufca zna.

Ko bi ne omenili, kako je ves razpet in razdan med dejavnosti, da utriplje njegovo srce enako odgovorno za delo, s katerim si služi kruh, in tisto, ki mu jemlje „prosti“ čas, bi bil pričujoči portret hudo nepopoln in v bistvu pomanjkljiv. Pri tem do potankosti izpolnjuje gregorčičevsko naročilo, da „kar more, to mož je storiti dolžan“, ne da bi za to pričakoval priznanje, nagrado. (Še celo tako se je zgodilo, da je nekajkrat priznanja zavrnil). To naročilo je prvič resneje vzel že v mladosti, kajti vojna je tudi Suhi krajini zapustila tako globoke brazde pustošenja, da so bile potrebne tudi roke kratko-hlačnika.

Ceprav je vprežen od jutra do večera, dejaven vselej in povsod, pa ga „nobena sredina ni toliko premamila, da se ne bi še vedno rad vračal med svoje Suho-kranjce.“ Nanje in na svoje rodno Malo Lipje, kjer je kot najstarejši od devetih otrok v hiši malega kmeta prišel na svet dovolj zgodaj, da je še „ujel deset dni prave Aleksandrove diktature“ v stari Jugoslaviji, je ponosen kot malokdo. Kako bi tudi ne bil! „Tu, in nikjer drugje na svetu ne doživiš takega garaštva in takega veselja!“

I. ZORAN

ZA NAGRADO BELE KRAJINE – Drzne vožnje čez drn in strn vsako leto za 1. maj privabijo ob stezo v Dragovanji vasi pri Črnomlju na tisoče gledalcev.

Dirka čez drn in strn

1. maja dirka v motokrosu v Dragovanji vasi

Prvega maja bo steza v Dragovanji vasi pri Črnomlju že četrto leto zapored prizorišče ogorčenih bojev drznih dirkačev v motokrosu, ki se bodo pomerili za nagrado Bele krajine.

AZALEA NI POZEBLA

Azaleje (azalea pontica) nad Boštanjem so že v bujnem cvetju. Izgleda, da je imela sicer izredno občutljiva rastlina zadostno zaščito pred mrazom pod drejvem v gozdu. Rastlina je zaščiten na republikanskih predpisih o redkih rastlinah. Tisti, ki bi cvetje trgali ali kako drugače poškodovali grme, se izpostavljajo nevarnosti, da se bodo znašli pred sodnikom za prekrške.

BETON GA JE STISNIL

25. aprila okrog 7. ure zjutraj se je na gradbišču Pionirja v Krškem smrtno ponesrečil 46-letni Anton Deržič iz Cundrovca. Nanj je padla betonska plošča v velikosti 3 x 3 metre in ga stisnila tako hudo, da je bil na mestu mrtev. Nesreča se je zgodila, ko so delavci, med katerimi je bil tudi Deržič, uskladiščili betonske plošče na stojalo, ki pa ni bilo pravilno nameščeno. Zložene plošče so se podirle in ena je stisnila Deržiča.

RIBNICANI IZPADLI

V polfinalu radijskega kviza „Spoznavajmo svet in domovino“ so gostje iz Lesc pri Bledu pred kratkim premagali mladinsko ekipo Ribnice z rezultatom 7:5. Kljub porazu zaslužijo Ribničanje priznanje, saj so se visoko uvrstili, razen tega so po mnenju večine gledalcev imeli smolo, ker so potegnili težja vprašanja. Tekmovanje je bilo v domu JLA v Ribnici in ga je prenašal direktno tudi radio. Dvorana je bila nabito polna. Oddajo sta vodila Vili Vodopivec in Milanka Bavcon, nastopila pa sta še revijski orkester RTV in pevka Sonja Gabršček. Ekipi Ribnice, ki ni imela sreče pri vprašanjih s področja književnosti, je v tolažbo, da so za 5 pravih odgovorov dobili nagrado 2.500 din.

STRELA UDARILA V KOZOLEC

24. aprila okrog 23. ure, ko je nad Krškim in okolico divjala huda nevihta, je strela udarila v kozolec Matije Pir iz Krškega. Požar je naredil za 50.000 dinarjev škodo, kljub temu da so domači in okoliški gasilci prihiteli na pomoč. Zgorelo je 1500 kg slame in ves gomji del kozolca.

Za to mednarodno dirko v kategoriji 125 ccm se je prijavilo 11 znanih tujih tekmovalcev iz Avstrije, Švice in Nemčije, med njimi tudi stari znanec in večkratni zmagovalac Helmut Goetz; udeležba Nemca Manfreda Kreutzta zagotavlja, da bo tudi letos borba za prvo mesto nad vse zanimiva.

Poleg tujih dirkačev se bo na stezi pomerilo tudi 15 jugoslovanskih, ki so v lanskem državnem prvenstvu zasedli boljša mesta.

Dirka v kategoriji 50 ccm šteje za republikansko prvenstvo, med 30 mladeniči bo startal tudi lanski državni prvak, Črnomalčan Božo Štukelj. Lani si je dirke ogledalo okoli 8.000 gledalcev, saj ima ta zanimivi šport pri nas vedno več privrženec in občudovalcev. Marsikdo bo ogled dirk združil s prvomajskim izletom v sončno Belo krajino.

Začetek dirke bo v nedeljo, 1. maja, ob 15. uri, uradni trening pa bo dopoldne od 10. do 12. ure.

Kubanski košarkarji pri nas

4. maja se bodo v Novem mestu pomerili z Dolenjsko

Nosilci bronaste medalje z muenchenskih olimpijskih iger,

Košarkarski spektakel, ki ga domači košarkarski delavci pripravljajo v letošnjem mesecu mladosti v počastitev praznika dela, obletnice ustanovitve OF ter Titovih in partijskih jubilejev, bo imel zaradi pomoči domačih delovnih in družbenopolitičnih organizacij tudi sprejemljive cene: vstopnice na tribuni bodo po 20 dinarjev, v parterju pa po 30.

J. S.

Spet spektakel pod koši v novomeški športni dvorani

sedmoplasirani v Montrealu, košarkarji Kube bodo gostovali v novomeški športni dvorani v sredo, 4. maja, ob 18.30. Bolj privlačnega zaključka ob koncu letošnje košarkarske sezone v Novem mestu si prav gotovo ne bi mogli zažele!

Kubanci, ki so gostovali v Jugoslaviji že večkrat, so na vseh igriščih dobrodošli gostje, saj se njihova košarka odlikuje po hitrosti, domiselnosti, sorazmerno majhno rast pa nadomeščajo z veliko borbenostjo in odlično telesno pripravljenostjo. V Novem mestu se bodo Kubanci ustavili na letošnji poti po Evropi, v okviru Interkontinentalnega pokala.

Kubanski reprezentanci se bodo v Novem mestu zoperstavili reprezentanti Dolenjske, ki so v tej sezoni z drugim mestom v slovenski ligi, še bolj pa z vse kvalitetnejšo igro, predvsem v obrambi, nedvomno dosegli največji uspeh v zadnjih letih. Dolenjsko reprezentanco bo okrepil visok center. Organizatorji, domači košarkarji, se pogovarjajo za nastop reprezentančnih centrov Vinka Jelovca (Brest) oziroma Andra Knege (Cibona). Načelno z njunim nastopom ne bi bilo problemov, vendar pa se morata 4. maja javiti v Beogradu na trening reprezentance Jugoslavije; njen nastop bo tako odvisen od dovoljenja selektorja Ace Nikolića.

Dražbeni boben ne okleva

Za zarubljeni avto gostilničarke Colnarjeve predvidena javna dražba 13. maja – Pošteni obrtniki odobravajo

V zadnji številki našega časnika smo pisali o zaplembi avtomobila gostilničarke Olge Colnar iz Boštanja pri Sevnici zaradi neporavnanih obveznosti pri sevnjske davkarji. Kot vse kaže, bo avto prišel na javno dražbo, ki bo predvidoma 13. maja.

Z davkarji ni šale. Do rubeža seveda ne bi prišlo, če bi gostilničarka poravnala zapadle obveznosti na davčni upravi, ki so na dan 13. aprila, ko ji je bil predložen rubežni zapisnik, znašale že 128.963,20 dinarjev. Colnarjeva tega ni storila niti po osmih dneh. Kot nam je v ponedeljek dejal načelnik sevnjske davčne uprave Jože Zvegljič, se je pritožila na republikanski sekretariat za finance tudi zaradi rubeža, podobno, kot se je prvotno zaradi naknadne davčne odmere. Pritoževanje v takih primerih pa ne more biti razlog za odlaganje plačila v nedogled. V Sevnici so tudi pripravi, da v nobenem primeru s pritožbo ne bo uspeša.

Ves ta čas Colnarjevi neusmiljeno tečejo zamudne obresti. Za vsak dan

ISČEJO OČIVIDCA NESREČE

25. aprila popoldne je imel na magistratu blizu Krškega hudo nesrečo Marko Šimič iz Slav. Broda, začasno na delu v Nemčiji. Z avtom BMW je vozil proti Ljubljani in začel prehitovati tovornjak s prikolicco, tedaj pa ga je podiral znanih podatkih zaneslo na bankino. Avto se je prevrnil čez rob ceste in obstal na travniku. Med prevračanjem so padli iz vozila trije sopotniki. Voznikova žena Marija in 10-letni sin Stjepan sta bila hudo ranjena in prepeljana v bolnišnico, voznik in hčerka Ružica pa imata lažje poškodbe. Gmotne škode je za 30.000 dinarjev. Za pojasnitev poteka nezgode prosi UJV Novo mesto voznika osebnega avta Zastava 750 svetlordeče barve, ki je takrat vozil od Cateža proti Dobruški vasi, naj se kot očividec zgleda na najbližji postaji milice ali na UJV Novo mesto.

narašča tudi račun za občinsko garažo, kjer je do prodaje shranjen avto. Prav gotovo bodo na račun vlečne službe iz Krškega, ki je morala avto dobesedno prenesti v občinsko garažo, ker gostilničarka ni miličnikom ni hotela izročiti ključev od avtomobila. Skratka, nobeno trmoglavjenje in izvijanje od plačila obveznosti ne morejo ustaviti dražbe.

A. ZELEDNIK

Iz svojega žepa!

Sevnjski raketarji na državnem prvenstvu v Splitu tretji

Predanost in volja članov raznih društev je pogosto razlog za uspeh. Lep dokaz za to je ekipa sevnjskega astronavično-raketarskega kluba Vega, ki se je udeležila odprtega državnega prvenstva raket s padali in raketoplani v Splitu 16. in 17. aprila.

Člani tega kluba in tudi drugih sekcij organizacije za tehnično kulturo so v soboto, 16. aprila, nosili precejšen delež v organizaciji prihoda zvezne Titove Štáfete na Lisec. Štáfeta je imela zamudo, fantje so za pot v Split komaj ujeli letalo v Zagrebu. Karte in ostale stroške so plačali iz svojega žepa. Tone Kranjc je dosegel v tekmovalstvu z raketami odlično drugo mesto, Drago Klanjšek pa peto. Celotna ekipa, v kateri sta bila še Marjan Zidanč in Marko Motore, je ob hudi konkurenci zasedla tretje mesto.

Financiranje celotne tehnične dejavnosti v sevnjski občini je spet zastalo, čeprav je v veljavni samoupravni sporazum. Z doseženimi uspehi bi sevnjski raketarji lahko sodelovali letos celo na Balkaniadi v Bolgariji. Doslej so sodelovali domala na vsaki javni prireditvi, trenutno pa so celo brez goriva za pogon raketnih modelov. Nekaj denarja se bo morda nateklo do kraja leta, žal pa ga ni sedaj, ko bi bila lahko dejavnost na vrhuncu.

A. Z.

MAVRAHI PRI POSTAJI

Pri avtobusni postaji v vasi Brej pri Kočevju je zrastle večja količina gob mavrahov. Našli so jih komaj 10 m od postaje pri garaži Rajka Kavčiča. Mavrahe pred garažo so našli prvič 2. aprila, drugič pa 14. aprila.

VEČER RUDOLFOVEGA – V petek zvečer so člani ansambla Rudolfovo v športni dvorani v Novem mestu pokazali, kaj znači Enourni program njihove izvorne glasbe je navdušil sorazmerno veliko poslušalcev, čeprav je res, da bi kvaliteta prireditve zaslužila večje število obiskovalcev. Če smemo govoriti o napakah, potem bi to veljalo le za samo sestavo večera, v katerem naj bi Rudolfovo predstavilo svojo novo ploščo ter svojo glasbo, a je večji del prireditve pripadel ansamblu Prizma in malce preveč glasnemu Tomažu Domicelju. (Foto: Marko Klinc)

KOLESARJI-TURISTI: Trije mladi Avstrijci so se odločili, da s kolesi in nujno opremo prekolesarijo vso Jugoslavijo in se po 2000 gorjanskih serpentinah. (Foto: Pavlin)

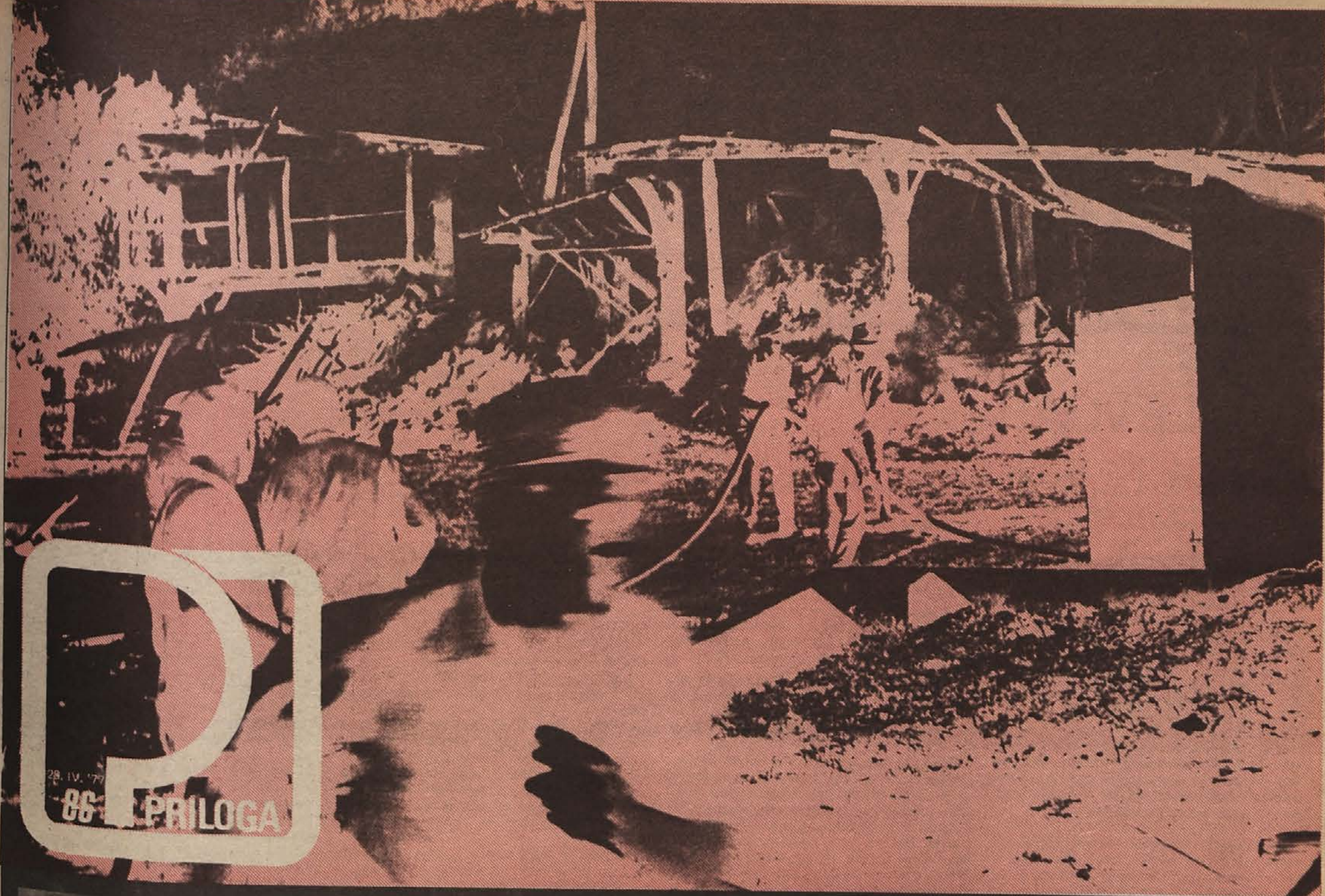
NE BODITE VENDAR SMEŠNI!

— A da bo prišel? Me veseli. Veste, je zelo nerodno brez vode. Menim, da bo treba zamenjati le tesnilo.
— Jutri vam pošljem inštalaterja. Sem si zapisal na koledarju. Mirno lahko spite.
— Tesnilo bo prinesel s seboj, ne?
— Seveda, seveda, pa orodje tudi. Brez skrbi bodite. Jutri se boste že umivali.
— Saj razumete, ne? Vrag je biti brez vode. Verjemite mi.
— Verjamem. Povejte mi vaš naslov, da bo obrtnik vedel, kam priti.
— Ob Zeleni reki dva in

dvajset.
— Ste rekli dvaindvajset?
— Da, dvaindvajset sem rekkel. Ob Zeleni reki dvaindvajset, da. In kdaj bo prišel?
— Dopoldne, se razume. Boste doma, kajne?
— Za jutri bom že kako uredil, ni problem. Mi lahko poveste vsaj približno uro?
— Reciva – ob desetih.
— Velja, jutri ob desetih. Mi poveste, s kom sem govoril?
— S tovarišem Opečnikom.
— Aha, vi imate pisarno na Modrem trgu, kajne?
— Ne, ne, tam so pisarne komunalnega podjetja. Stano-

vanjska skupnost ima svoje prostore na Česti večnosti.
— Tam pri tisti veliki lipi, kajne?
— Da, lipa je blizu.
— A v stavbi, ki ji manjka že več kot leto dni dva metra zleba, da voda počaja po steni, ko lije z neba?
— Da, tam.
— Aha, razumem. Gotovo ni denarja za popravilo, kajne?
— Ne, to ne.
— Kaj pa je potem?
— Ne bodite vendar smešni! Mar mislite, da padajo obrtniki z neba?

TONI GAŠPERIČ

KROTILEC RDEČEGA PETELINA

Znani so skrb vzbujajoči podatki o majhnem številu izumov in tehnični izboljšavi v naši državi. Med vrsto narodov, ki jih v mnogočem sicer

prekašamo, v tem pogledu zaostajamo. Tudi izumom posvečeno leto ni prineslo sprememb. Marjan Umek, strojni tehnik iz Industrijskega obrata Pohorje Dob pri Mirni, je pred dobrimi petimi leti pri jugoslovanskem patentnem zavodu prijavil izum mešalnika za srednje težko gasilsko peno. Decembra lani je bil patent potrjen! Kot pravi, je to pri nas običajen rok, in so potemtakem ti mlini zanj mleli še dokaj hitro. Vsekakor pa je to dolga doba, v kateri bi že marsikdo obupal.

Marjan Umek z Mirne je pred nedavnim za ta izum prejel nagrado sklada Borisa Kidriča za izume in tehnične izboljšave v Ljubljani. To visoko družbeno priznanje je letos za 18 izumov prejela vrsta 72 vidnih strokovnjakov. V Umkovem primeru je to sad skoraj trinajstletnega dela. Danes pripisuje ta uspeh v mnogočem razumevajočemu okolju svojega delovnega kolektiva.

Začelo se je s pobudo pokojnega republiškega inšpektorja za požarno varstvo Sajejca, ki je v letih 1967 - 1969 seznanjal Umka z rusko literaturo o teh gasilskih napravah. Ravno tako pokojni direktor na Dobu Kavšek je imel veliko razumevanja za nove ideje. Industrijski obrat Pohorje v sestavi Kazensko poboljševalnega doma je enostavno pričel serijsko proizvajati na-

prave za srednje težko gasilsko peno že v letu 1971, ko je Umek na Kavškovo pobudo začel postopek za patentno zaščito. Že prve serije so se na tržišču izkazale z boljšo kvaliteto od uvoženih, predvsem pa večjim dometom ročnika, kar je ob požarih hudo vnetljivih tekočin in snovi velikega pomena. Prvotni prototip z 200 kubiki pene na minuto je bil pravi velikan v primerjavi s sedanjimi s 30, 15 ali le 2,5 kubika na minuto, ki so lahko sestavni del zaščitnih požarnih omaric, medtem ko bi bilo treba prvotni prototip voziti na posebni prikolici.

V nasprotju z običajnimi gasilskimi aparati Umkov izum po potrebi bruha lahko ob sorazmerno majhni porabi penila ogromne količine pene, ki lahko v hipu zaduši še tako trdovraten požar. Ob naraščajočem številu vnetljivih snovi na vsakem koraku segajo po tem aparatu zlasti poklicne gasilske enote, zadnje čase pa tudi močnejša prostovoljna gasilska društva.

Predlani so uporabo te naprave prikazali na veliki gasilski vaji v Škocjanu, lani pa na Mirni. V nekaj sekundah so na Mirni zadušili divje plamene 200 litrov neuporabnih lakov, ki so znani po vnetljivosti. Pena iz teh aparatov se zaleze v špranje do enega milimetra, ravno tako premaguje vzpone do 15 odstotkov. Ob tem pa je neškodljiva za kožo gasilcev ali obleko, ravno tako ne poškoduje notranjosti in občutljivih naprav kot npr. težka pena.

Umkov izum je dobil nagrado Kidričevega sklada povsem po naključju. Sodelavci sklada so se letos mudili na Dobu, da bi na kraju samem preverili, kaj so v tej delovni organizaciji naredili s posojilom sklada za sistem otroškega pohištva. V avli uprave so na eni strani razstavljeni izdelki kovinskega obrata, ki ga prištevajo med največje izdelovalce gasilske opreme v državi, na drugi strani pa so na ogled izdelki lesnega obrata. Pozornost Dušana Marinška iz te strokovne skupine je pritegnila bleščeča naprava iz nerjaveče pločevine. Začudil se je, da aparat kljub v decembru priborjenem jugoslovanskem patentu ni našel poti na Sklad Borisa Kidriča. Na njegov nasvet so to le storili in uspeli.

Kot vodja konstrukcijskega oddelka Umek ne zamudi pomembnejšega sejma svoje stroke v Skandinaviji ali na Nemškem. Tudi pri tem je deležen velikega razumevanja kolektiva.

Ob vsem delu se ne odteguje družbenopolitičnemu delu. Na Mirni je med drugim predsednik izredno aktivnega društva TVD Partizan. Med tako imenovanimi konjički ga že mnogo let pritegujejo smuški skoki. Navsezadnje je tudi republiški sodnik za alpske teke in skoke. Tudi na letošnji planiški prireditvi je bil sodnik za merjenje dolžin. Videl je edinstveni Norčičev polet do znamke 181 metrov. Meni, da so prizadevanja našega mednarodnega sodnika Svetozarja Gučka za priznanje tega poleta kot polet brez padca popolnoma upravičena. Mednarodna pravila glede opredelitve padca so namreč dokaj pomanjkljiva. Podrsanje z rokami je nekaj drugega kot pravi padec.

Umek pri svojih snovanjih in delu s sodelavci ne miruje. Vsako leto spravijo na trg po štiri ali pet novih gasilskih armatur, za katere sicer ne iščejo patentne zaščite, gasilci pa jih s pridom uporabljajo. Bela pena iz Umkovega mešalnika in snežni top imata skupno le belino, čeprav bi si kot smučarski delavec ob že kroničnem pomanjkanju snega v dolenjskih zimah želel tudi to kvaliteto, da bi se po njej dalo dričati. Njegova velika želja je, da bi na Mirni prišli vsaj do manjše skakalnice iz plastike. Ciljev, za katere je vredno delati, torej ne manjka.

ALFRED ŽELEZNIK

DOBER DAN, DOLENJCI

TO NE KOZLEVČAR

Slovenski oktet je bil ustanovljen pred dobrih 25 leti z namenom, da kot izbran, priločen vokalni ansambel obudi najboljše tradicije slovenskega zborovskega petja v mali zasedbi in da svojo kvalitetno pesem ponese ne samo po domovini, ampak tudi med najbolj oddaljene rojake, ameriške Slovence in druge izseljence po raznih kontinentih. To nalogo je oktet častno izpolnjeval in opravljal v 25 letih kulturno poslanstva, s kakršnim se lahko ponaša le malokatera skupina v slovenski in jugoslovanski kulturni zgodovini. Našo pesem je ponesel v svet tja do Severne in Južne Amerike, Azije in Avstralije. Še posebej pa je zaslužen zaradi tega, ker je krepil zavest naših izseljencev, zdomceev in zamejcev. Od leta 1952 je opravljal blizu 1800 nastopov, od tega 450 v zamejstvu in na tujem.

Nič kolikokrat je zapel tudi pred predsednikom Titom, ki vseskozi kaže izreden poslušaj ljudsko pesem in kulturo in je zato kljub državnim obveznostim prevzel pokroviteljstvo nad jubilejem Slovenskega okteta.

„Zadostujeta dve magični besedi — Slovenski oktet — da se dvorana Kulturnega doma napolni do poslednjega razpoložljivega prostora, da se delavnik spremeni v praznik, da se nekaj lepega, bogatega, plemenitega naseli v nas, ko poslušamo glasove teh osmih slovenskih mojstrov-pev-

cev. Znova ste nas prepričali, da je naša pesem tista velika, skoraj edina sila, ki združuje ljudi in krepi njihovo zavest o narodni pripadnosti...“ (Trst, 1959)

„Oktetova narodna glasba prinaša žive vtise o značaju dežele in njenih prebivalcev in od nje nega poslušanja imate skoraj toliko, kot če bi potovali v njihovo deželo...“ (New York, 1963)

„Poznamo pač zbor Donskih kozakov, z mnogo više stoječo pevsko umetnostjo te jugoslovanske skupine — z oktetom — pa nismo bili še nikdar v stiku...“ (Nizozemska, 1954)

„Ti jugoslovanski umetniki posredujejo svoj program senzacionalno. V njihovih pesmih se zrcali resničnost življenja. V naši deželi bi zaman iskali ansambel takih kvalitet...“ (Kitajska, 1956)

Tako piše tuja kritika in tuja kritika nikomur ničesar ne podari. Dr. De Bakey, slavni kirurg, pa je ob poslušanju Slovenskega okteta izrazil tole: „Nekaj nenavadnega, neki silno močan karakter slutim v vašem, čeprav tako majhnem narodu. Res ste se v zgodovini obdržali zgolj zaradi svoje kulture, ne zaradi sile; a mislim, da je tak narod nepremagljiv, kajti sleherni nasilnik ve, da si ga podrediti ne more; morda bi ga lahko izbrisal, a potem nima več komu vladati...“

„Vre, vre, vre, mi smo Rib'nčanje“ je na številnih gostovanjih oktetova himna. Tone Kozlevčar je z njo kot solist nastopil že več kot tisočkrat. Zato je bil pred leti imenovan za častnega občana Ribnice, letos pa je ob občinskem prazniku prejel tudi Urbanovo nagrado. Rib'nčan Urban je himna, ki vžge na vseh koncih sveta. Ploskanja ni ne konca ne kraja. Ko so jo peli v Oslu na Norveškem, je drugi dan pisala kritika: „Ko je bil koncert že proti koncu, je eden tako zapel, da smo mislili, da bo stredo odneslo...“

Tone Kozlevčar, čeprav te vsi dobro poznamo po glasu, se vseeno predstavi!

„Ja, star sem 63 let, rojen sem bil v Šentvidu pri Stični, doma nas je bilo 18 otrok, jaz najstarejši, oče pa šuštar. S petimi leti sem šel služit v Polakovo graščino, prvo čitanko pa mi je požrla krava na paši. S 17 leti sem pel pri zboru „Sava“, ki ga je vodil Venturini. Leta 1944 sem bil interniran v Ribnici, kjer sem moral Nemcem kopati bunkerje, pa sem ušel in si tako rešil življenje. Ribničani so fejt ljudje, ker so mi sestradanemu dajali hrano. Pa še to! Brez okteta ne bi bil nič!“

Rib'nčana doslej še ni nihče tako zapel kot ti. Kako sta se našla z Urbanom?

„Ko sem bil star štiri leta, me je mati bosega peljala k maši in nato na semenj v Šentvidu. Tam sem zagledal Ribničana, ki je prodajal

suho robo in kričal, da ga je bilo slišati po vsem trgu, kot bi hotel reči: „Punce, ženske, babnice, kupite, kupite...!“ Ta podoba mi je po skoraj 60 letih še zmeraj živo pred očmi.“

In kako, da se po 25 letih, ko si bil vseskozi oktetov duhovni vodja, zdaj poslavljaj od nje-ga?

„Čeprav sem z oktetom zraščan z dušo in telesom, moram mlajšim prepustiti mesto; oni naj zgrabijo, na njih je bodočnost in uspeh.“

Dragi Tone! Gotovo si pred več kot polstolettjem, še bosopet, niti v sanjah ne bi mogel predstavljati, da boš postal v resnici Urban, svetovni ambasador malega slovenskega naroda. Pa se je vendar zgodilo, da so ti sredi vročega dne na trgu svetovnega živčava prisluhnili milijoni in milijoni — od Islanda na severu do Južne Amerike; od San Franciska na zahodu do Tokia in Pekinga na vzhodu zemeljske oble. Prerinil si se s krošnjo na rami v sredo te gomazeče množice na svetovnem semnju in vsi so napeli ušesa, ko so zaslišali: „S'm Rib'nčan Urbaaan, rajtee, brienteee...“. Iz enega samega debla, ki je raslo med tisoči dreves v naših gozdovih, si ustvaril čudovito krošnjo-spomenik duhovne podobe naroda, ki ima toliko skupnega z večino delovnih ljudi po svetu.

Res je, na glasbenem področju ima človeštvo mojstrovine, katerih zvoki vzbujajo ljudem mogočno voljo do življenja in silo, ki potolajži še tako tradicionalnega kulturnika in umskega pohlepneža. — Toda v Urbanu se izživi in mu prisluhne tudi vsa tista ogromna večina, ki je še na poti do mogočnega spoznanja človekove ustvarjalnosti, ki jo poleg drugega pesti skrb za vsakdanji obstoj, za kruh, ki ima žuljave roke in raskav glas in pravo domovino dostikrat skrito prav na dnu srca. Pehanje te ogromne množice ni poniževalno ali oderuško, nasilno ali gangstersko, temveč je odkrito, s širokim srcem, možato in ljudsko kot Krpan... „rajtee, brienteee, vs'ga šientaaa...“. Ko človek zasliši te glasove, kot da se na obzorju razliva mogočna luč, h kateri se premika ta ogromna večina, ki v znoju nepretrganega delavnika počasi zaseda vse višja in višja mesta na odru svetovnega dogajanja.

Tako čuti občinstvo pri nas in na tujem, kadar poslušajo Slovenski oktet, zlasti kadar zadoni Ribniška himna. To je tvoj mogočni bariton, to si ti Tone — Urban. Še en gromovit in dolg aplavz oktetu in tebi od nas vseh.

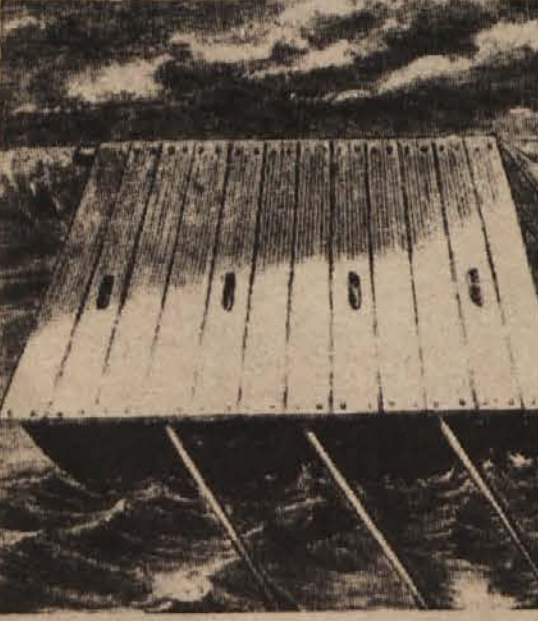
Tone Kozlevčar bo v petek, 29. aprila, za slovo od Slovenskega okteta izročil mladim pevcem Ribniške doline simbol oktetove himne — Ribničana Urbana.

JANEZ DEBELJAK

VOJAŠKI KOTIČEK

GRŠKI OGENJ

Ni res, da je kemično orožje izum 20. stoletja. Poleg zastrupljenih puščic, ki so ponekod še danes močno orožje, velja iz davnine omeniti predvsem tako imenovani „grški ogenj“. Izumili so ga bojda Saraceni in z njim potapljali krščanske galeje. V bistvu so bili to sodčki, napoljeni z neko mešanico, katere glavna sestavina je bila nafta. Sodčke so čez branike lučali s pomočjo posebnih metalnih naprav. Ognja ni bilo mogoče pogasiti ne s peskom ne z vodo ne s konjskim gnojem. Zatrjevali so, da voda celo pomaga gorenju.

To čudo od orožja se je v 7. stoletju razširilo tudi v Evropo. Zvitni Sirec Calinicus, ki je bil po poklicu arhitekt, se je nekako dokopal do skrbno čuvane skrivnosti in jo posređoval bizantinskim vladarjem.

Dejstvo je, da je prav „grški ogenj“ podaljšal obstoj Vzhodnega cesarstva, saj mu bizantinski vladarji dolgujejo marsikatero pomorsko zmago. Zato so zelo čuvali, da jim ne bi skrivnost sestavljanja ušla iz rok. Izdelovanje vnetljive snovi so zaupali enemu samemu inženirju, ki pa ni smel nikamor iz Carigrada. Enaka usoda je namenjena tudi marsikateremu sodobnemu učenjaku. V zelo dolgi zgodovini bizantinske države je menda en sam človek prekršil pravilo molčanja. Legenda pravi, da je izdajalca takoj doletela božja kazen: z neba je švignil ogenj in ga požrl.

Kakšen je recept za „grški ogenj“? Vsekakor so ga sestavljale razne vnetljive snovi, ki jih je bilo, ko so začele goreti, težko pogasiti. V starih bukvah sicer piše, iz katerih snovi je starinski napalm, vendar ni navedeno, koliko delov posamezne sestavine je treba zmešati. Snovi pa so smole, nafta, žveplo, kolofonija, soliter...

„Grški ogenj“ so metali z obzidja s pomočjo katapultov in velikih samostrelcev. Na morju pa so uporabljali tudi ladje, napolnjene s skrivnostno snovjo. Prižgali so netilno vrvice in ladje-

ce ob ugodnem vetru spustili sovražnemu ladje-vju nasproti. Menda so s Krete nekoč poslali zoper saracensko brodogradbo kar 2000 zažigalnih čolnic.

NEVARNA DRUŽINA

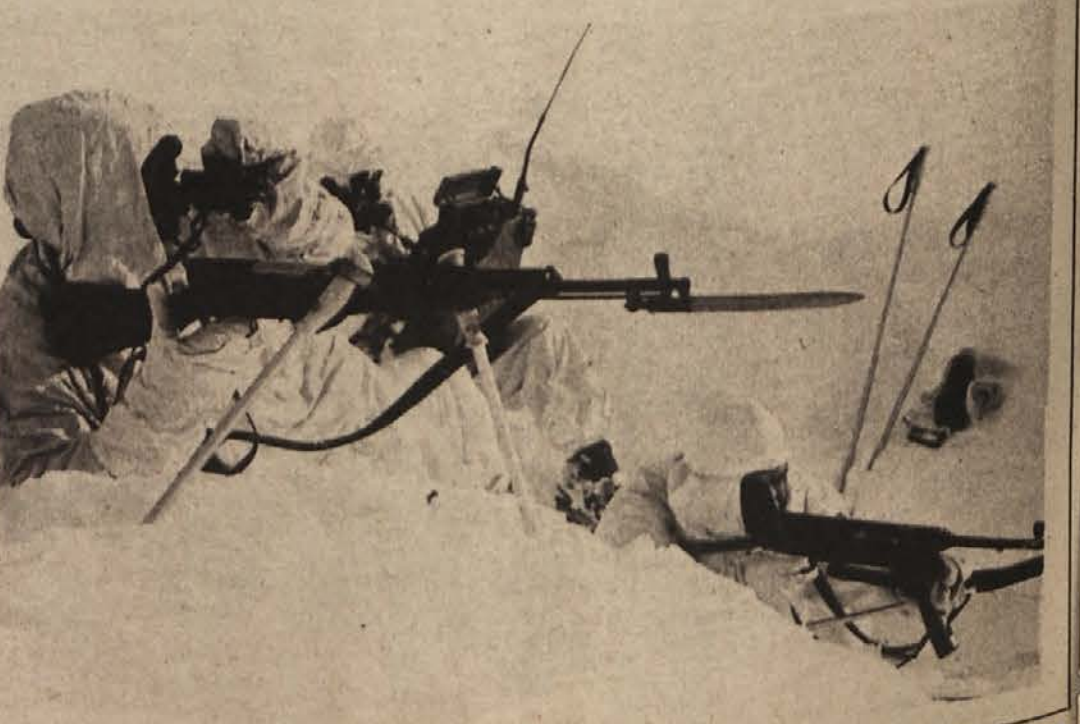
S kakšnimi puškami je oborožena Jugoslovanska ljudska armada? Najprej bi omenili staro, dobro M-48, ki je vsekakor ena najbolj znanih neavtomatskih pušk. Izdelana je pri nas po sistemu mauser. Danes se umika sodobnejšim in nekoliko lažjim polavtomatskim in avtomatskim puškam. Kljub temu velja M-48 še vedno za eno najboljših in najbolj zanesljivih pušk klasične konstrukcije. V okvir gre 5 nabojev kalibra 7,9 mm.

Dalje imamo v naši oborožitvi polavtomatsko puško M-59/66. Izdelujemo jo doma, in sicer po sistemu simonov. Njene glavne lastnosti so velika ognjena moč in natančnost. Najboljše rezultate dosežemo na razdaljah do 400 metrov. V okvir gre 10 kratkih nabojev kalibra 7,62 mm, praktično lahko naša polavtomatska puška izstrelji 30 nabojev v minuti. Puška ima

bajonet na preklon in nastavke za tromblon. Največji domet krogle je 2700 metrov.

Še večji dosežek na področju puškarstva je družina avtomatskega orožja (FAZ) iz tovarne Crvene zastave. To so avtomatske puške tipa kalašnikov. Naši konstruktorji so jih izpopolnili, predvsem prožilni mehanizem. Družino FAZ predstavljajo: avtomatske puške M64, M64A in M64B ter lahki puškomitraljezi M65A in M65B. Vsa ta orožja so v resnici avtomatske, jurišne puške v različnih izvedbah. Izraz brzostrelka namreč velja samo za avtomatska orožja s koptom, ki uporabljajo pištolske naboje.

Družina FAZ uporablja (tako kot polavtomatska puška M-59/66) kratki naboj kalibra 7,62. V okvir avtomatske puške gre 20, v šaržer lahkega puškomitraljeza pa 30 nabojev. Puškomitraljezi imajo nožice, kar omogoči večjo natančnost streljanja na večje razdalje. Jurišna puška M64B se od modela A razlikuje po kovinskem zložljivem kopitu. Model A ima namreč lesenega. Velika prednost družine FAZ so majhna teža, zanesljivost in natančna izdelava. Orožja delajo v vročini in mrazu, ne škodujejo jim blato, prah, sneg in voda. Praktična hitrost streljanja avtomatov je okoli 120 nabojev v minuti. Z vsemi našimi avtomatskimi puškami lahko izstreljemo tudi tromblonske mine.

Dolenjska na mizi

KUHALNICE OB PRTENIH HLAČAH

Bili pa so tudi veseli in obilja polni dnevi in o njih je danes govor. Ob praznikih so namreč naši predniki v prtenih hlačah in krilih znali okusno zasukati kuhalnico. Bile so ure, ko so se mize šibile od jedi in pijač.

Kaj in koliko so ob takih priložnostih jedli stari Dolenjci, je pred dnevi pokazal novomeški gostinski šolski center, ki je gostom, gostinskim predavateljem iz vse Slovenije, dal na pokušjo kar 50 dolenjskih, belokranjskih in posavskih kmečkih, torej domačih jedi. Vsako jed je, ko so bili krožnički prazni, pozdravilo gromovito ploskanje za novomeške kuharje. Od ploskanja rdeče dlani je imela tudi Olga Markovič, Ljubljancanka, ki kuha za Maršala, kadar je na državiških potovanjih po tujini.

Umetnost pripravljavanja jedi, recimo jim kar dolenjske, je predstavila Milka Češarek, predavateljica za kuharstvo pri novomeškem gostinskem šolskem centru.

„Recepte za stare domače jedi smo zbirali že pri nekdanjem gospodinjstvem centru,“ pravi Češarkova. „Tudi zdaj velja na naši šoli pravilo, da mora vsak učenec – večina jih je s podeželja – „kuharsko“ zaslišati stare tete, babice in prababice, kaj in kako so nekdanj kuhale. Tako dobimo množico receptov; večina je seveda neuporabnih, ker vsebujejo celo (samo za primer) čokolado, za katero vemo, da je nismo izumili na Dolenjskem. Nekaj pa le ostane. In tako imamo zdaj v arhivu recepte za okoli 150 pravih domačih jedi.“

ČEBULA ALI SIDRO?

Kaj je domača jed? Milka Češarek pravi, da je turist človek, ki hoče spremeniti okolje in hrano. V Parizu naj mu postrežejo s pariškim, na Dunaju z dunajskim zrezkom, od nas pa pričakuje, da mu bomo postregli z našimi jedmi. Ob tem velja zapisati, da čevapčiči in ražnjiči niso dolenjska jed. Češarkova pravi, da je bilo v začetku težko, celo poklicni kolegi so jih zbadali, da Dolenjci ne znajo jesti in pripraviti drugega kot žgance in kislno repo. Pa se je stvar obrnila, zato tudi že omenjeno ploskanje.

Značilno za dolenjske domače, kmečke jedi je enostaven toplotni postopek, njihov okus ni pikanten, ker uporabljajo mojstri ognja in kuhalnice samo domače začimbe. Češarkova pripoveduje, da so bile težave tudi z dekoracijo jedi. Na Dolenjskem ne rastejo limone, zato so vsega hudega navajeni Dolenjci okrasili jedi s šopom čebule, koruznim strokom, jedi so servirali v lončenih posodah, ki so stale na lanenih prtih, okrašenih z barvnim vrbdom, ki ga strokovnjaki imenujejo tkaničenje. Pri tem so seveda sodelovali etnologi, da se ne bi podtaknili kaj v smislu kiča.

V začetku so Novomeščani želi s koruzo, lončevino, prtički itd. na slovenskih kulinaricnih razstavah vsesplošno muhanje, kasneje pa se je v frake oblečenim strokovnjakom le posvetilo, da je to „tisto pravo“. Naslednje leto bo srečanje slovenskih učiteljev v gostinstvu nekje v Primorju. Nihče se ne bo smejal, če bodo gostitelji v sredo bogato obložene mize postavili sidro. Vemo pa, da je sidro precej manj užitno kot čebula. Časi

se, hvala bogu, bi rekel dolenjski kmet, spremenjajo.

Kaj je torej dolenjska domača kuhinja? Če gremo po sestavinah, so to ribe, raki, žabe, polhi v paci in prekajeni, gobe ob vsaki priliki in ob vseh letnih časih (posušene), cvrtje iz šoj, polhov, okusna sta tudi jazbec in divji zajec. Svinjina ni samo dolenjska ljudska jed, precej težje pa se je v današnjih časih mastiti s kozličkom ali jagenjčkom. Med meso so šteli naši pradedje tudi jajca, govedino in teletino pa so pobožno kupovali pri trgovcih.

ZA ŽIVLJENJE SE LAHKO ZAHVALIMO KAŠI

Med žiti nastopajo proso, ajda in koruza; pšenice v tistih časih skorajda ni bilo. Jedli so celo krompirjev in sadni kruh. „Moka“ je bila iz stolčenih češpelj ali hrušk. Velikanski delež, da so predniki sploh preživeli – živ dokaz smo mi – so prispevale kaše: ajdova kaša, ječmenčikova kaša, prosena kaša. Našim življenjem se imamo zahvaliti tudi zaradi leče in fižola, krompir pa je bil v takratnih dolenjskih kmečkih hišah bolj redek gost. Saj veste, ameriška novotarija.

Sestavni del jedilnika pa sta bila zelje in kislina repa. Če je noter padel kakšen kos svinjine ali kostruna, so se lesene žlice stegovale še bolj vneto k skledi, ki je bila sredi mize.

Ko sliši Ljubljancan neki dokaj nedefiniran izraz, ki mu je ime Dolenjska, mu v mislih klocke cviček v sodčkih. Da je cviček dober tudi za Dolenjce, so vedeli tudi očetje naših očetov. Zato so njihove, bolj kot današnje poslušne ženice znale skuhati mesnine tudi v vinu. Do danes so se nam ohranili recepti za številne jedi, ki jim da okus ravno cviček, na primer polhom v obari s cvičkom.

Nekaj posebnega so tudi dolenjske sladice. Močnate so, velikokrat bolj slane kot sladke. Slovita je predvsem prsna in tovarna potica (furmani!), znameniti pa so tudi zeljni in mesni nadevi. Ste že kdaj poskusili drobljen kruh z ocvirkijo?

In vse te dobrote so se pekle v kmečkih peči, v glinenih ali pa kvečjemu železnih posodah.

Ob receptu dolenjske pojedine, ki ga objavljamo v okviru, je imela poleg Milke Češarkove besedo tudi Štefka Malnar, vodja kuhinje šolske restavracije „Na Bregu“. Štefka je tudi predavateljica kuhanja v novomeškem gostinskem šolskem centru.

IZROČILO NE SME BITI PRIKRAJŠANO

„Res je, da imamo recepte,“ pravi Malnarjeva, vendar je treba starino prilagoditi današnjemu okusu. In to tako, da staro izročilo ni nič prikrajšano. Ko dobim nov (star) recept, se zgodi, da je zadeva najbolj okusna prvič, ko se je komaj učim kuhati; drugič pa je potrebno nekaj več loncev in truda. Še sreča, da sem doma s podeželja, stare mame in tete naših učencev namreč navajajo mere v firkelcih, žlicah, najbolj natančna mera pa je ščepec ali ščepec. Vse to je treba preračunati v dekagrame in grame. Vsaj za začetni-

ke, dober kuhar se namreč rodi, dobra kuharica pa natančno ve, kaj in koliko je treba vsuti v jedačo.“

Zakaj ves ta cirkus okoli ene same dolenjske gostilnske razstave? Prvič zato, ker je dolenjske domače, kmečke jedi moč naročiti v šolski restavraciji „Breg“ – tako je vsaj s svojo kuhalnico prisegla Štefka Malnar – drugič pa zato, ker nekako velja, da zdrava prehrana, če jo uživata, mimgrede navrže kakšno leto življenja več.

K prvemu, k naročilu kmečkih jedi na „Bregu“, je treba pripomniti, naj gostje vsaj kakšen dan prej naroče jed, ki bo vsebovala, recimo, proso. Razlog je preprost: proso skorajda več ni; ko so novomeški gostinci pripravljali razstavo, jim je zmanjkalo celo kostanja. Vsak osnovnošolec ve, kaj jekostanj; za njegovega učitelja, čeprav uči usmerjeno biologijo, pa nismo ravno pričrčani, da ve, kakšno je izven učbenikov videti proso.

O kakšnem letu več, ki vam ga navrže zdrava, čeprav kmečka prehrana, pa je govoril Marko Ivanetič, ravnatelj novomeškega gostinskega šolskega centra.

„POLKVALIFICIRANA“ HRANA

„Prehrano,“ pravi Ivanetič, „bi morali opazovati s širšega vidika. To, da bomo jedli kot naši pradedje, nas ne bo rešilo, čeprav je v njihovih receptih penekatera iskra modrosti, do katere smo se danes priklopali tudi z znanstvenimi metodami. To, da maščobe niso preveč zdrave, so na podlagi izkušenj vedeli že naši pradedje, pa naj so bili še tako lačni. Zato so nekatere mastne dela prašiča vrgli proč, oziroma jih varčno ponudili svinjskemu kotlu. Danes se premla zavedamo, da so od hrane odvisni človekovo zdravje, razpoloženje, delovne in kreativne sposobnosti. Vemo, da se v obratih družbene prehrane danes hrani okoli 4 milijone ljudi. Kakšno hrano uživajo? Tudi od hrane je odvisna rast bodočih rodov, ki nas bodo hranili, branili, ki bodo skratka – za nami.“

Če zdaj povem misel s primerom, se ve, da je vsako, najbolj preprosto zdravilo pred serijsko proizvodnjo natančno stehano in preskušeno. O zdravilo, o najbolj nedolžnem aspirinu so pred uporabo neskončne razprave doktorjev znanosti.

Kako pa je s hrano? Naravnost veseli smo, da nam malico kuhajo (po svoji vesti in okusu) vsaj polkvalificirani kuharji. Potem pa „nastopajo“ milijardne izgube zaradi čirov na želodcih in podobnih okvar, ki jih rodi nezdrava prehrana. Ali ne bi bilo ceneje dati nekaj dinarjev za prehrano izobraževanje ljudi? Kuharji, ki dopolne hranijo nekaj milijonov Slovencev in Jugoslovancev, pa naj bi bili vsaj kvalificirani in ne pobrani s ceste!“

BODO CIVILIZACIJO PREMAGALE HRENOVKE?

Marko Ivanetič pravi, da je ob razstavi, ki ji lahko rečemo „Dolenjska na mizi,“ prvič lahko javno, čeprav simbolično razgrnil gnev zaradi nezdrave prehrane dolenjskega, slovenskega in jugoslovskega ljudstva. Dolenjske jedi na eni mizi so bile torej samo vzrok, da vsaj zastavimo ne tako nepomembno vprašanje: „Kako se hranimo?“ Želja je, da ne tako kot neka ugledna, akademsko izobražena in sploh „oh in ah“ Novomeščanka, ki je v nekem zdravilišču zabrusila kuharju, zakaj neki ji je prinesel štruklje. „Ali nimate hrenovk?“ so vprašali gospa.

Če bi bilo po njenem mnenju in okusu, bi se vsa človeška civilizacija in kultura, katere skromen, vendar pomemben del je tudi kuhinja, skrčila v usedlino na dnu lonca, kjer bi se za prestiž borili hrenovka in salama, ki ji pravimo pasja radost, ščepec začimb pa bi bil neznanje in neumnost. Nevednost namreč danes ne bi smela veljati za poper.

MARJAN BAUER

Zgodovinar Franjo Baš je ugotovil, da so naši slovenski in tudi dolenjski kmečki predniki (drugih namreč nimamo) v srednjem veku jedli predvsem močnik iz ovsene in prosene kaše, ovsen, prosen, ržen in koruzni kruh, fižol, repo in krompir. Od mesa so uživali meso raznih ptičev, polhe, ribe in žabe; bravino, kozletino in svinjino pa le ob slovesnih priložnostih in praznikih. Goveje in telečje meso je bilo na krožniku zelo poredkoma, teličke so prodajali ali vzrejali, krave so dajale dragoceno mleko ali pa skupaj z volmi vlekle voz ali plug. Ta skromni jedilnik so popestrili sezonski gozdni sadeži, belili pa so naši predniki jedi kar s „svetim križem“ (nezabeljeno) ali pa z mlekom, govejim lojem, redkeje z maslom, največkrat pa s svinjsko mastjo. Sladkor je bil redek, nadomeščal ga je med, vendar le kot poslastica. Zelenjave so pradedje uživali malo, od začimb pa so poznali največ sol, čebulo in česen. V prehrani je bilo pomembno tudi suho sadje – krljci. Te tradicionalne posebnosti je ljudska prehrana ohranila skoraj do tridesetih let tega stoletja. Iz teh časov se je ohranil tudi rek: „Post je pr' nas cejlu lejtū“. Ko se danes zmrdujemo nad pečeni mi, čeprav „konfekcijskimi“ piščanci, velja morada še dodati, da je bila 1816 tako huda lakota, da so ljudje smukali trnove jagode, bukovo mlado listje, poleti pa si je marsikdo utešil glad z lobo do, ki sicer velja za njivski plevel.

Kosilo naših prasadokuscev

Milka Češarek in Štefka Malnar trdita, da lahko enkrat, ko imate čas, poskusite tudi dolenjski jedilnik, ki bi ga začela žolca, končala pa koruzna baslamača. Vmes je nekaj drugih malenkosti: med njimi rumena juha z mesnimi štrukelji, dolenjski štruklji z „žajnofom“, svinjski hrbet z nadevanimi hruškami in krompirjem, za solato pa naj bo regrat s prekajeno slanino.

ŽOLCA: Pripravimo jo kot brezburšt, dodamo še svinjske kože in parklje. Izkoščičeno meso zložimo v primerno posodo in ga zalijemo z juho. Hladno maso zvmemo in zrežemo.

RUMENA JUHA Z MESNIMI ŠTRUKELJCI: Vso jušno zelenjavo prepražimo, zalijemo in kuhamo do mehkega, prelačimo in precedimo. Dobimo čisto juho. Vanjo vložimo pečene mesne štrukelje ali zakuhamo surove.

DOLENJSKI ŠTRUKLJI Z ŽAJNOFOM: Bel kruh zdrobimo v grobe drobtine in jih prepražimo na ocvirkih. Prelijemo s stepenimi jajci, da zakrnejo, nadev potresemo po razvlečenem testu, pokapamo s pregreto smetano in pretresemo z zelenim peteršiljem. Zvite štruklje razrežemo z kuhalnico in skuhamo v slanem kropu. Zabelimo jih z drobtinicami.

SVINJSKI HRBET: Hrbtu odstranimo kosti, posolimo, pretaknemo z nageljnovimi žbicami, kosnomo, peteršiljem, celim poprom, prelijemo z vinskim kisom in pustimo dve uri. Polijemo z vročo maščobo in pečemo, dodamo še lovor in kumino, pridno polivamo.

Narezano pečenko obložimo s polnjnim krompirjem, polnjenimi hruškami. Krompir napolnimo z mesnim nadevom, hruške pa s skuto. Regrat s prekajeno slanino najbrž ne bo problem, nekoliko drugače pa je s koruzno baslamačo. To je nekaj, za kar morate pripraviti redko koruzno kvašeno testo, ki ga oplemenitite z namočenimi, izkoščičenimi suhimi slivami in svežim sadjem. Vse skupaj stresete v model, ko vzhaja, spicite, nato pa potresite z nadrobljeno skuto.

– Vsi ti nasveti so najbrž odveč, vi ali jaz po teh receptih ne bomo znali narediti bogatega dolenjskega kosila. Na nas je, če smo že tako kuharsko betežni, da bi ga včasih vsaj naročili in s slastjo použili ali pa vsaj cenili ljudi, ki ga vedo pripraviti.

Obrnimo nekaj poglavij zgodovine.

Pradavnina: Ljudje so postavljali bivališča na prisojnih krajih, tja, od koder je sijalo sonce. Spomnimo se tudi zgodbe, ko je Arhimed pred Sirakuzo s pomočjo zrcal in sončnih žarkov zažgal sovražno brodovje.

Leto 1613: Galileo Galilei je izdal debelo knjigo, v kateri je opisoval sončne naprave. Takrat so se mu smejali.

20. stoletje: Spomnimo se obiska ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča takoj po vojni, ko je v pogovoru s pesnikom Matjem Borom dejal, da smo v Jugoslaviji srečni, ker imamo tako čisto naravo, ki je še ni prizadela industrializacija. Nadaljnji razvoj naj bi prinesel še več, predvsem pri iskanju čistih virov energije, kot je recimo sonce.

Danes: V majhni leseni hišici z ne več kot 30 kvadratnimi metri površine sredi čudovitih blejskih gozdov živi upokojeni inženir Drago Višnar, prvi Jugoslovčan, ki se poleti in pozimi umiva in greje ob vodi, ki jo je segrelo Sonce. Kot Galileju pred dobrimi 300 leti se tudi njemu nekateri še danes smejejo. Brez vzroka. Če bi se samo vsako peto gospodinjstvo v Jugoslaviji ogrevalo s sončno energijo, bi prihranili kar okoli 1.000 MW električne energije. To pa je skorajda dvakrat toliko, kot bo zmogljivost nove jedrske elektrarne v Krškem.

LE VIZIJA PRIHODNOSTI?

Dovolj velik vzrok, da smo se napotili v Vrbo 38. Odgovor na vprašanje, ali je izkoriščanje sončne energije pri nas le vizija prihodnosti, smo prepuščili Dragu Višnarju.

„Doklej se bomo zastrupljali? Naši inženirji in tehniki so v sorazmerno kratkem času poskrbeli, da v Sloveniji skoraj že ni več čiste reke in potoka, da se nad našimi najlepšimi predeli vlačijo oblaki dima in prahu. Sonce. Mar ni to idealna rešitev? Če hočem vodo segreti z električnim bojlerjem, morajo rudarji izkopati premog ali moramo celo uvoziti nafto, v najboljšem primeru pa zgraditi hidroelektrarno, nato daljnovode in kopolice transformatorjev. Samo zato, da dobim nekaj kilovatov elektrike, s katerimi si bom segrel vodo! Naprava, ki jo imam za segrevanje vode s sončno energijo, ni v svetu nič novega, tudi pri nas ne. Spomnimo se predvojnih kopališč, ko so vso vodo segrevali s sončno energijo, ali pa čebelarjev, ki uporabljajo sončne topilnike za vosek. To so leseni zabojčki z dvojno zastekljenim pokrovom, v katere se na pločevinast pladenj položi satje. Če tak zabojček postavimo na sonce, doseže temperatura v njih tudi do 80 stopinj.“

„ODPOVED“ LASTNI PAMETI

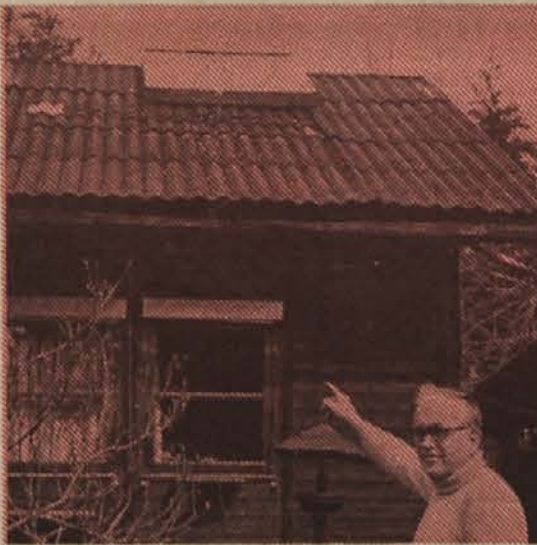
Na takšne in podobne primere je Drago Višnar opozarjal že pred nekaj leti, toda brez pravega uspeha. Zakaj? V odgovor je poiskal šestavek dr. Borisa Paternuja. Takole piše.

„Morda si dovolimo nekoliko preveč znanstvenega kolonializma, tako na najvišji, kot na nižji ravni. Poplava tuje pameti v obliki licenc v naši industriji in trgovini ni brez zveze z zavestnim ali podzavestnim odpovedovanjem lastni pameti. Oboževanje tujega ni samo zadeva nedolžnih potrošniških duš, ampak kompleks, ki je zasajen precej globoko v naše znanstveno mišljenje.“

Vsi pač čakamo na rezultate zunaj v svetu, kot da pri nas sije drugačno sonce in kot da nihče ne ve, da črna ploskev vsrkava sončno energijo oz. žarčenje pri nas prav tako kot kje drugje na svetu. Še bolj čudno pa je, da ob spoznanju, da bi bila zemlja brez sonca mrtev svet, šele sedaj resno razmišljamo o direktnem izkoriščanju sončne energije. Višnarjeva naprava je namreč trden dokaz, da lahko malone z osnovnošolskim znanjem takšne naprave izdelujemo tudi pri nas.

„Imamo Dalmacijo, ki žari od sonca. Imamo planinske hotele, ki se vso zimo kopljejo v soncu. Namesto sonca uporabljamo za gretje pokritih bazenov nafto. Kakšen nesmisel!“ pravi Višnar.

UJEL JE SONCE

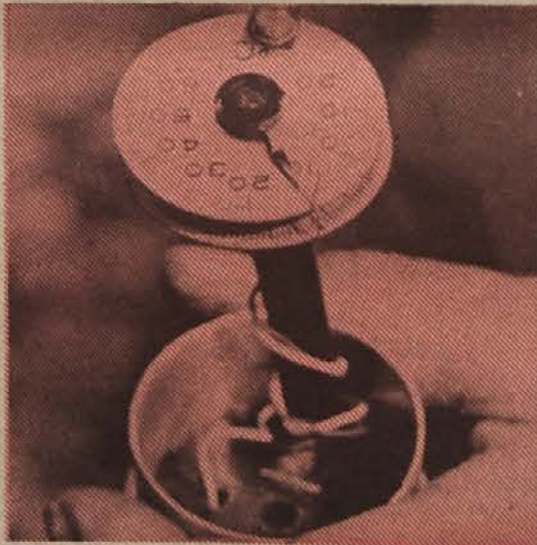
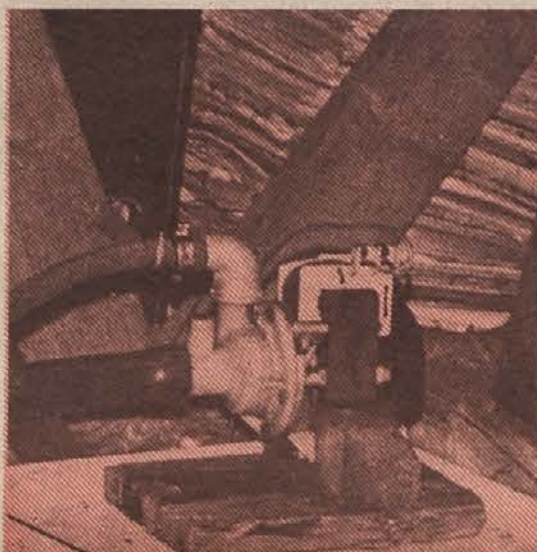
„Pri nas je podnebje mnogo ugodnejše kot na primer v Severni Evropi. Pa vendar so tamkaj na področju izkoriščanja sončne energije prišli mnogo dalje. Nekatera naša podjetja pa že stikajo za licencami v naši severni sosedki Avstriji.“

Da je to podcenjevanje in zanemarjanje lastnega inovatorskega dela, ki mu družba želi dandanes dati čimvečjo razsežnost, naj potrdi opis naprave, ki jo Drago Višnar že toliko časa s pridom uporablja. Še več. S skromnimi napotki (verjetno bodo zadostili že naši), bo spreten amater z nekaj pionirskega duha takšno napravo postavil tudi v svoj dom.

KAJ JE SONČNI KOLEKTOR?

Začnimo z vrtnarsko toplo gredico. Steklo prepušča sončno sevanje na temno podlago zemlje, ki tako dobiva želena toplota tudi pozimi. Na takšem znanju je zgrajen tudi sončni kolektor, naprava, o kateri je govor v našem zapisu. Če namesto črne ploskve (zemlje) pod steklo postavimo črno pobarvan radiator, takšen, ki ga danes uporabljajo ponekod za centralno ogrevanje namesto rebrastih, in skozenj spustimo vodo, imamo preprost sončni kolektor. Seveda bomo zaradi večjega učinka enojno steklo nadomestili z dvojnimi, zadnjo stran radiatorja pa oskrbeli s toplotno izolacijo. Problem pridobivanja toplote je torej rešen. Postavlja pa se nov, še težji.

Zbrano toploto je vsekakor potrebno ohraniti. Najenostavnejši akumulator toplote je pač voda sama. Za toplotni akumulator bo zadostovala velika posoda, ki pa jo moramo prilagoditi razmerju, da bo že en sončen dan segrel vodo v navedeni posodi do želene temperature. Višnarjeva rešitev je takšna. Akumulator toplote naj bo odprta posoda, v kateri je voda kot toplotni akumulator. Ta voda kroži v smeri: rezervoar-sončni kolektor-rezervoar. V slednjega potopimo kotliček, skozi katerega bo pod pritiskom tekla voda iz vodovoda na mesto uporabe. S takšno rešitvijo smo prišli do zadnjega vprašanja, kako bo voda krožila iz

toplotnega akumulatorja v kolektor in nazaj. Opišimo najpreprostejši način. Kolektorji so nameščeni na strehi nižje kot pa zbiralna posoda. Voda bo tako krožila po principu termosifona. Ko bo sonce posijalo na kolektorje, se bo voda segrela, in ker je topla voda lažja od hladnejše, bo samodejno začela krožiti. Kadar sonca ne bo, se bo hladna voda ustavila v kolektorju in cirkulacije seveda ne bo. Takšen sistem ima seveda veliko prednost, ker je samodejen, ne potrebuje nobene pomožne energije in je najcenejši — dokler voda ne zmrzne. Toda takih primerov je malo in tudi za te so danes na voljo že številna pomagala. V nasprotnem pa se da pomagati z električno črpalko.

In kaj lahko od takšne naprave pričakujemo?

PRIHRAANEK: TRI ČETRTINE ENERGIJE

„Koristi so ogromne. Francozi na primer navajajo, da lahko sončni kolektor s površino dveh kvadratnih metrov oskrbuje gospodinjstvo z vodo, toplo 55 stopinj Celzija. Švicarji menijo, da bo kvadratni meter sončnega kolektorja na prebivalca dovolj za oskrbo s toplo vodo. Avstrijci pravijo, da lahko s temi napravami poleti krijemo 80, pozimi pa 50 odstotkov potreb po topli vodi. Po lastnih izkušnjah bi predlagal 1,5 kvadratnega metra sončnega kolektorja na družinskega člana in 150 litrov vode v toplotnem akumulatorju na osebo. Na tak način bi lahko na leto zagotovili 75 odstotkov prihranka energije za pripravo tople vode.“

Na družbi je, da takšne projekte podpira, tudi denarno. Danes je težava pri vgrajevanju sončnih kolektorjev v hiši prav v ceni. Če bi jih industrija izdelovala na veliko, bi bili cenejši. In prav za to se poteguje tudi Višnar.

„Pripravljam načrt za serijsko izdelavo teh naprav, hkrati pa skušam zagotoviti čim ugodnejše kreditne in prodajne pogoje. Kajti zavedati se

moramo: sončni kolektor je edina naprava, ki ti več prinese, kot pa sama stane. Nobenega plačevanja elektrike, pristojbin, davkov, drugih dajatev! Sončna energija je zaenkrat še zastorj.“

Drugod po svetu so sončni projekti že del vsakdanjosti. Japonci že dolgo časa izkoriščajo sončno energijo za ogrevanje stanovanj, medtem ko jo v Sovjetski zvezi uporabljajo tudi za — ohlajevanje. Takšne programe ima danes še 16 držav. Tako znanstveniki fizikalno-tehničnega inštituta iz Turkmenske SSR pretvarjajo toploto v hlajenje in ohlajujejo prostore v puščavskem predelu, kjer delajo. Iz pripeke delajo senco! Sončni hladilniki pač postajajo del nas.

Na Japonskem se pripravljajo na serijsko izdelovanje hiš, ki jih bo grela sončna toplota, medtem ko zahodnonemška firma Neckermann že prodaja montažne hiše s sončnimi kolektorji, ki lastnikom tudi pri oblačnem vremenu omogočajo prihranek do 1.500 litrov kurilnega olja na leto. Danes stane takšna naprava 53.000 din, vendar strokovnjaki pričakujejo, da bo ob množični proizvodnji cena znatno nižja.

V Avstraliji so šli še dalje. Zgradili so tovarno konzerv izključno na enem samem viru — sončni energiji. Podobni primeri so tudi v ZDA in še kje, toda kako je s tem pri nas?

SONČNA NASELJA TUDI PRI NAS

Tozda za energetiko beograjskega inštituta „Kirilo Savić“ je nedavno objavil gradivo za razpravo o izkoriščanju sončne energije v Jugoslaviji. Trenutno je ta program le znanstvena vizija tistega, kar bi se moralo zgoditi in se lahko zgodi. Ambicije so velike. Vprašanje, če tudi uresničljive.

Tako bi v nekaj letih moralo sonce pri nas ogrevati že okoli 100 stanovanj, v letu 1985 pa bi njihovo število naraslo kar na 216.000. Nadalje je govor tudi o prvih sončnih naseljih, ki bi naj v petnajstih letih, ko bomo sončno energijo pretvarjali ne le v toplotno, marveč tudi v električno, postala resničnost. Že ob koncu stoletja pa lahko po ugotovitvah tega programa pričakujemo delovanje „totalnega sončnega sistema“, ki bo vključeval toplotni sistem in toplotno konverzijo v električni sistem.

Drago Višnar stoji na trdnjih tleh. Mogoče zaradi grenkih izkušenj, ki si jih je nabral pri svojem delu. Malokje je naletel na razumevanje (izjema je ljubljanski Tiki), za svoj dosedanj vloženi trud pa ni prejel enega samega priznanja.

„Že deset let je tega, kar sem pisal tovarnam o možnostih izkoriščanja sončne energije, toda odgovora še do danes od nikoder. Najbolj me je pa prizadelo to, ko sem slišal, da nekateri naše tovarne še navezujejo stike za nakupe tujih licenc. Sramota!“

ZEMLJA — VESOLJSKA LADJA BREZ ZASILNEGA IZHODA

Upravičeno razočaranje. Piko na i pa je postavil primer, ko je pred časom hotel prijaviti izum novega električnega radiatorja. Tovarna je novost odklonila, leto kasneje pa je nekdo za enak izum dobil na zueriškem sejmu zlato medaljo. Upajmo le, da so Višnarjevi primeri v naši praksi zgolj naključje.

Toda upokojeni inženir iz Vrbe navzlic temu vztraja, mogoče zaradi gorenjske trme, nekaj pa prav gotovo zaradi tega, ker verjame v moč sonca.

„Zakaj bi motili toplotni cikel našega planeta?“ se sprašuje. „Nekje sem slišal, da je zemlja ogromna vesoljska ladja, ki pa nima zasilnega izmenjenega življenja. Vzemimo to, kar nam sama ponuja. In sonce prav gotovo sodi sem. Posoja nam toploto, ki pa mu jo z nekajurno ali dnevno zamudno vračamo — skozi stene, okna. Nihče ni prikrajan: ne mi in ne sonce. Živeti v takšni složenosti z naravo — mar ni to čudovito?“

BOJAN BUDJA

ŠOLA BODOČNOSTI, KI BI MORALA BITI ŽE VČERAJ

„Usmerjeno izobraževanje ne more biti zgolj občinska ali regijska stvar, ampak oboje,“ je menil Jože Škufca. Po njegovem smo se do zdaj vse preveč vrteli v zaprtih krogih, vse preveč je bilo subjektivnih vplivov. Tega pa se, žal, zavedamo šele zdaj — pet minut pred dvanajsto.

Škufca je obelodanil tudi tale paradoks: na eni strani govorimo o potrebah po kadrih, na drugi pa učencev, ki se hočejo šolati, ne moremo spraviti „pod streho“. Tembolj boleče je, da ni šol za vzgojo tako imenovanih deficitarnih poklicev. Združeno delo je v zadnjem času sicer nekoliko bolj zainteresirano za reševanje teh vprašanj, premalo pa se zaveda, da se to ne da doseči samo z besedami. Gre torej za materialni temelj — če ga ne bo, bodo učenci na cesti, združeno delo pa bo ostalo brez strokovnjakov. To je po mnenju Veljke Trohe huda reč, saj gospodarstvo računava na 8-odstotni naraščanjem zaposlenosti letno, med zaposlenimi predvsem na šolane delavce. Da problematika ni izvitva iz trte, pove posavski primer, ko na tamkajšnji koncept usmerjenega izobraževanja iz gospodarstva ni bilo nikakršnih pripomb. Lojze Stih se je vprašal, ali je ob takem odnosu združenega dela še moč govoriti o „tesnem“ sodelovanju gospodarstva s šolstvom.

Po mnenju Franca Hočevarja je dolžnost šolnikov ponuditi združenemu delu organizacijo usmerjenega izobraževanja, kar pomeni, da se je treba dogovoriti, katere šole in koliko naj jih ima npr. Novo mesto, kakšne naj bodo v Krškem, Brežicah, Črnomlju itd. Jože Škufca se je s tem strinjal, poudaril pa je, da bo združeno delo našlo pravo in krajšo pot do teh šol oziroma do „izvajalcev“ šole za ustanovitvi posebnih izobraževalnih skupnosti. Prva naloga le-teh pa bo ugotoviti dejanske potrebe po kadrih. Rudi Piletič je dodal, da to ne bo tako lahko, saj so za načrtovanje uporabni le podatki do leta 1980, za kasnejše obdobje pa delovne organizacije svoje potrebe samo predvidevajo. Na tem področju pa bi lahko marsikaj bolj dognali in laže ugotovili dejanske potrebe, če bi zaživele skupnosti za usmerjeno izobraževanje (za tako je samoupravni sporazum v Novem mestu že podpisan). Gospodarstvo naj bi poslej ne skrbelo samo za grotne razmere šol, prevzelo naj bi tudi del pedagoških obveznosti.

Dragica Nenadič se je zavzela za to, da bi morali usmerjeno izobraževanje organizacijsko in vsebinsko načrtovati skupaj z združenim delom, ne pa ločeno od njega. Tako že zaradi tega, ker je pomembna sestavina svobodne menjave dela tudi cena. Če npr. vemo, koliko je vreden hladilnik, bi morali vedeti tudi, koliko velja šolska ura. Tega pa ne bo, če združeno delo ne bo poznalo (in cenilo) pedagoškega dela, šolstvo pa ne njegovih potreb oziroma problematike. Skoraj praviloma velja, da odgovorni v združenem delu kaj malo poznajo šolski sistem, kar se vidi iz takihle izjav:

„Dajte nam kader, ki ga potrebujemo!“ Ker ni skupnega „jezika“, šole „odgovarjajo“ tako, da izobražujejo kader, kakor „pač vedo in znajo...“

Da so šolniki do zdaj večkrat izobraževali bolj po svojem posluhu kot v skladu s dejanskimi potrebami združenega dela, je omenil tudi Jože Senica in pristavil, da so za usmerjeno izobraževanje doslej tudi v Posavju največ naredili sami šolniki, se pravi izvajalci. Načrtovanje so zastavili v skladu s potrebami, ki so za to območje še posebno specifične. Posavje ima namreč to „smolo“, da leži med dolensko in celjsko regijo, obe sta željni posavskih kadrov in posavskih učencev. Senica je podčrtal, da Posavcem ni bilo in tudi vnaprej ne bo vseeno, kje se bodo šolali njihovi otroci, zato so tudi samostojno načrtovali usmerjeno izobraževanje. Seveda pa niso proti pametnemu dogovoru z dolensko regijo, po katerem bi Dolenjci in Posavci urejali vprašanja usmerjenega izobraževanja iz skupne mize. Tako Senica kot že pred njim Stih sta se navdušila za to, da bi že kar na okrogli mizi osnovali skupno komisijo ali vsaj iniciativni odbor za usmerjeno izobraževanje.

O neobčnosti sodelovanja združenega dela pri načrtovanju usmerjenega izobraževanja so kajpak govorili tudi drugi udeleženci okrogle mize. Ob tem so našli vrsto potreb posameznih občin oziroma krajev, kjer šole že delujejo. Ta del pogovora bi lahko strnili v eno samo ugotovitev: usmerjeno izobraževanje se ne sme zapirati v občinske pa tudi ne v regijske meje, ampak ga je treba zasnovati skladno s srednjeročnimi in dolgoročnimi potrebami združenega dela: Dolenjskega, belokranjskega in posavskega. Pri tem bodo v veliko pomoč skupnosti usmerjenega izobraževanja, ki jih geografska razmejitev ne bo motila...

Več sogovornikov se je dotaknilo sedanjih razmer v šolstvu. Ugotavljali so, da srednje šole niso v najbolj zavirljivem položaju, saj jim manjkajo ustrezni prostori in učitelji. Tako smo slišali podatek, da je bila zadnja srednja šola na Dolenjskem zgrajena pred več kot desetimi leti, da mnoge nimajo kabinetov, da o učiteljih ne govorimo. Jože Škufca je med drugim navedel, da opravijo srednješolski učitelji nekaj manj kot polovico vsega šolskega dela v nadurah, mnoge šole pa da so nujno vezane na zunanje sodelavce (npr. šola za zdravstvene delavce v Novem mestu). Še posebno primanjkuje učiteljev za strokovne predmete. Če Dolenjci in Belokranjci tarnajo, da jih pesti hud kadrovski primanjkljaj, se Posavci lahko pohvalijo z dokaj dobro zasedbo. V Brežicah, denimo, opravijo v nadurah le še 20 odstotkov pouka, v Krškem pa je kadrovska zasedba na šolah celo nadpovprečna.

Če bomo hoteli usmerjeno izobraževanje resnično izpeljati, ne bo dovolj preskrbeti le manjkajoče število učiteljev, ampak graditi tudi nove

šole. Znano je, da načrtujejo v Novem mestu nove prostore za več šol druge stopnje, saj skoraj nobena od dosedanjih — to pa velja tudi za druge občine — ni v celoti usposobljena za prehod na usmerjeno izobraževanje. V naslednjem obdobju bodo naložbe v šolski prostor in opremo ena od prvih nalog širše družbe, še posebej pa združenega dela. Kot smo že prej navedli, bo morala svobodna menjava dela obsegati tudi zagotovitev materialnih pogojev šolstva. S tem seveda nikakor nečemo trditi, da je bilo združeno delo do zdaj gluho. Primer, ki to potrjuje, je doma v Krškem, kjer je gospodarstvo, kakor je navedel Lojze Stih, samo v zadnjih letih namensko prispevalo šolstvu nad 6 milijonov dinarjev. Zato Krčani toliko bolj pogumno in z nemajhnim optimizmom načrtujejo nov šolski center.

Če bomo učencem dali mizo in stol v šoli, jim bomo morali tudi posteljo. Vsi namreč nimajo te sreče, da bi imeli šolo pred svojim pragom, ampak — „jo stanovati pod „tujo“ streho, zlasti učenci iz oddaljenih krajev. V mislih imamo torej neobhodno graditev dijaških domov. Znano je, da bo Novo mesto nov, prostoren in sodoben dom dobilo že v naslednjih letih, Brežice pa malo kasneje. Posebno pereč problem za dijaška stanovanja je v Novem mestu, kjer je tudi največ srednjih šol.

Kdaj lahko realno pričakujemo prehod na usmerjeno izobraževanje? Veljko Troha je prepričan, da ne prav kmalu, nikakor pa ne že jutri. Preden se bo začelo obdobje preobrazbe, bo treba streti še prenekateri trd oreh. Gre predvsem za vsebinsko in organizacijsko podobo usmerjenega izobraževanja, saj le-ta, kot je poudaril Troha, še na republiški ravni ni dovolj dognana. Slovenijo namreč pestijo prav takih problemi in dileme, kakršnim smo prislunhli tudi za našo okroglo mizo. Ni prostorov in ne kadrov.

Ali uresničevanje zamisli o usmerjenem izobraževanju pretirano kasni? Marjan Pavlin misli, da je tako. Po njegovem kasni zato, ker se je združeno delo kot enakopravni partner pri oblikovanju šolske preobrazbe prepozno in premalo zagreto vključilo v razprave.

„Zamujamo, a hkrati ne zamujamo,“ je posegel v razčiščevanje zakasnitvene dileme Veljko Troha. „Moramo vedeti, da gre za brušenje samega koncepta, ki bo prilagojen našim razmeram. Kajpak je gospodarstvu to manj razumljivo, saj še vedno misli samo na klasičnega srednješolca, ki je tako ali drugače usposobljen za delo. Problem pa vendarle ni tako preprost. Opozoril bi, da usmerjeno izobraževanje ne ponuja samo strokovnjaka, marveč notranje obogateno in samoupravno izoblikovanega mladega človeka. Usmerjeno izobraževanje je nekaj takega, kar oblikuje tako učenca kot učitelja. Tudi učitelj se bo moral spremeniti.“

Marsikatera delovna organizacija pričakuje, da je usmerjeno izobraževanje taka hiša učenosti, ki daje strokovnjake, napisane na njeno kožo. To pa je dokaj zmotno, saj vemo, da ni nikjer na svetu šole, ki bi bila sposobna ustreči taki zahtevi. Kaj lahko pritrdimo mnenju Jožeta Škufca, da se bo strokovnjak oblikoval in zares do konca izšolal šele v zaposlitvi — ob delu.

Pri okrogli mizi o usmerjenem izobraževanju so sodelovali: Veljko Troha, predsednik komisije za usmerjeno izobraževanje pri skupščini skupnosti dolenskih občin, Lojze Stih iz Šolskega centra Krško, Jože Škufca iz novomeške organizacijske enote Zavoda za šolstvo SRS, Rudi Piletič iz Zavoda za izobraževanje v Novem mestu, Franc Hočevar iz novomeške gimnazije, Jože Senica iz Šolskega centra Brežice, Jože Pavličič iz Črnomlja, Marjan Pavlin, predsednik medobčinskega sveta ZSMS za Dolenjsko, Dragica Nenadič iz Metlike, Vlada Eržen iz Zdravstvene šole Novo mesto, Maks Starc iz ČC KS Novo mesto, Marta Povh iz Doma Majde Šilc (Novo mesto) ter novinarja Marjan Bauer in Ivan Zoran.

Do kod smo prišli s pripravami na usmerjeno izobraževanje na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju, je bila tema okrogle mize, ki jo je uredništvo Dolenjskega lista priredilo sredi aprila v Novem mestu. Za sogovornike smo povabili ravnateljice srednjih šol, predsednike komisij za usmerjeno izobraževanje, družbenopolitične delavce in druge.

Že na začetku lahko zapišemo, da usmerjeno izobraževanje na tem območju dolgo ni več novorojenček, ampak otrok, ki mu pomagamo na noge. Okrogla miza pa je pokazala, da sta dolenski in posavska regija pri tem med seboj premalo sodelovali. Zato se je med sogovorniki precej porodil sklep o ustanovitvi skupne komisije za enotno razreševanje vprašanj, ki jih nalaga preobrazba srednjega šolstva.

Mnenja udeležencev okrogle mize objavljamo v skrajšani obliki.

Dosedanja prizadevanja v dolenski regiji je razgrnil in ocenil Veljko Troha. „Gre za novo spremembo na področju izobraževanja, ki naj še bolj kot do zdaj zadovolji potrebe združenega dela. Te so razvidne iz posebne analize, ki med drugim kaže, da so se šole razvijale precej mimo potreb združenega dela. Rast je bila torej stihijska. Analiza je korak naprej v tem smislu, da zdaj vsaj v grobem vemo za trenutne potrebe združenega dela. Gospodarstvo namreč ne pozna svojih dolgoročnih potreb, šol pa mimo takih potreb ni mogoče načrtovati.“

In kaj nas sili v to, da čimprej uresničimo zamisel o usmerjenem izobraževanju? Najprej dejstvo, da se je zmanjšal osip na osnovnih šolah, zatem vse večja želja po znanju, saj hoče kar 80 odstotkov mladine na šole druge stopnje. Mirno lahko rečemo, da gradimo tako izobraževanje, da bo kos tudi potrebam občin.

In kakšne šole naj bi imeli poslej? Poleg obstoječih so predvsem želje in potrebe po šolah tehničnih usmeritev (kovinarji, elektrotehnik, kemiki, farmacevti, gradbeniki, ekonomisti itd.). Trenutno pa so aktualne naslednje usmeritve: ekonomsko-administrativno-upravna, pedagoška, tehniška, zdravstvena, kmetijska in gostinstvo-živilska. Te pa ne bi bile samo v Novem mestu, ampak tudi v drugih občinah dolenske regije (tekstilna, denimo, v Metliki).

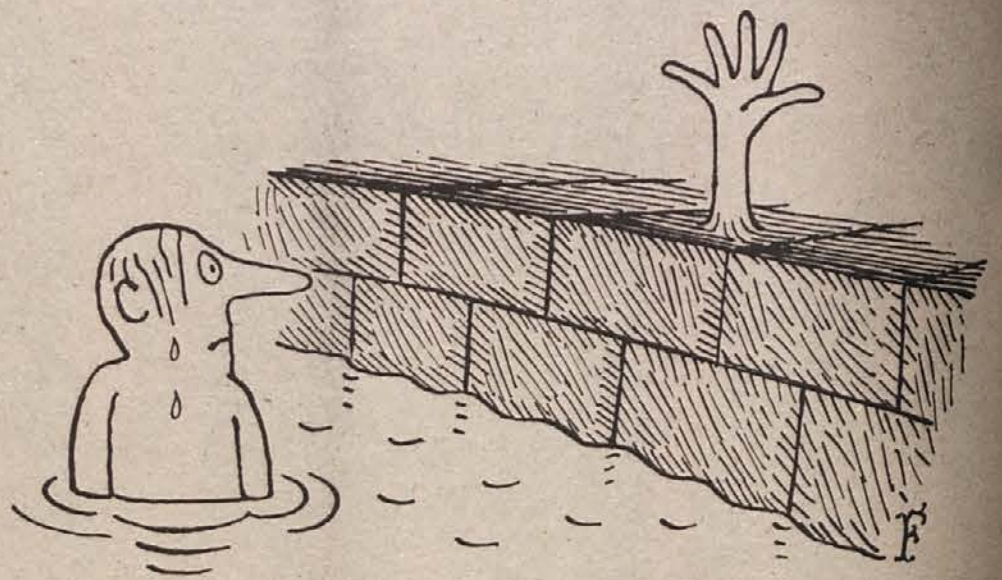
Posavsko pot v usmerjeno izobraževanje je navedel Lojze Stih. Povedal je, da so na pobudo medobčinskega sveta ZK ustanovili posebno komisijo za to področje, naredili analizo, kamor so vključili tudi potrebe združenega dela, vendar pa si s podatki niso mogli veliko pomagati. Kljub temu so lahko ugotovili, naj bi vse dosedanje šole živele še naprej, vendar z dopolnjeno vsebino. Poleg trgovske v Brežicah, tehniške v Krškem in oblačilne v Sevnici bi potrebovali tudi šole za vzgojo kadrov drugih profilov, predvsem papirnicarje in kadre za potrebe jedrske elektrarne.

„Na posavskih šolah“ je poudaril Stih, „smo do zdaj pogrešali vsebinsko sodelovanje. Pričakujemo, da bo to pomanjkljivost odpravilo ravno usmerjeno izobraževanje. Odločili smo se, da bomo ustanovili posavski šolski center, ta pa bo vključeval tako sedanje kot nove šole, kakor tudi centre, ki naj bi jih osnovali v posameznih občinah.“

Lojze Stih je pribral, da je vsako razmišljanje o tem, da bi taka vprašanja ločeno reševali v posavski in dolenski regiji, nesmiselno, saj sta si regiji že do zdaj „izmenjavali“ učence, pa tudi bodoče šole bosta morali načrtovati skupaj. Rudi Piletič je dodal, da je novomeški Zavod za izobraževanje kadrov že pred leti pripravil enoten projekt za razvoj šolstva v Posavju in na Dolenjskem, o celovitem načrtovanju pa so razpravljali tudi na sestanku dolenske in posavske komisije za usmerjeno izobraževanje. Ko so potem poslali projekt v občine, so nanj posavske odgovorile negativno. „Torej nam ni preostalo drugega, kot da priredimo projekt za dolenske potrebe,“ je pristavil Piletič.

lep, čeprav bode

brez besed

JERZY FLISAK
Poljska

Kaktusi veljajo zaradi svojih oblik in načina življenja v rastlinskem svetu za posebneže. V obeh Amerikah, ki sta domovini tega skromnega med rastlinskimi nezahtevneži, jih poznajo kar 6000 vrst. Na kratko povedano: kaktus je zelena rastlina, ki ima namesto listov bodice, njegovo življenje pa je odvisno od količine hranilnih snovi, ki se nakopičijo v mesnatem telesu.

Zanimivo je, da kaktus preživi zelo hude zimske suše, takrat v njegovem telesu odmre splet koreninic in žilic, kaktus lahko takrat izpulimo iz zemlje in ga shranimo na popolnoma suhem mestu. Preživel bo!

Življenje v tem posebnem obdobju obudi voda. V

spomladanskih in poletnih mesecih mu lahko daste toliko vode, kot je lahko popije. Popije pa je veliko.

Kaktusi so kot nalašč za začetniške ljubitelje cvetja. Prenesejo skorajda vsako napako. Če jih pozabite zaliti, ne bodo oveneli; (ne)zalivanje pa je pri začetnikih najbolj pogost greh. Kaktus gojimo v glinenih ali porcelanastih posodah, zadnje čase pa so v modi tudi kadičke iz stekla, ki vam jih s silikonskim lepilom po vaših merah in zamislih sestavi vsak steklar. Ker je kaktus skromna rastlina, ga ne posadite v bogato zemljo! Da ne bo kaj narobe, raje obiščite bližnjo cvetličarno, v vsaki je na prodaj posebna zemlja za kaktuse.

Kaktusi imajo med mnogimi še eno dobro lastnost. Niso preveč dragi, vsaj običajne vrste ne. So pa tudi vrste, ki terjajo posebno nego. Ti zahtevajo natanko enake pogoje kot v domovini: vlago, prst, sonce itd. Te vrste so precej dražje, saj gre za „aristokrate“ med bodljikavci. Za začetnika niso primerni.

Velja tudi, da je treba s kaktusi ravnati dobesedno „v rokavicah“. So lepi, vendar bodo je. Torej previdnost, iglice se zaderejo globoko v kožo. Boli.

V zgodovini je zapisano, da so kaktuse prinesli v Evropo nizozemski pomorščaki v 16. stoletju. Pri nas so se hitro udomačili, tako v domovih kakor tudi v naravi. Nekateri celo mi-

slijo, da na primer opuncija, ki jo srečujemo v Dalmaciji, že od nekdaj uspeva na s soncem obsijanem krasu. Zanimivo je tudi, da ne poznamo samo kaktusov-ljubiteljev toplote, so tudi vrste, ki dobro uspevajo celo v kanadski zimi, v Andih pa raste kaktus celo do nadmorske višine 4000 metrov!

Toliko za začetnike. Sicer pa je o kaktusih na voljo precej domače in tuje literature. Če jih boste vzljubili, če želite nekaj cvetja in zelenja na sicer sterilno betonskih balkonih stanovanjskih kasarn, boste gotovo segli po knjigah, ki bodo vaše znanje in izkušnje s to skromno rastlinico še razširile.

ni novo, ampak pozabljeno

Letošnja moda ne prinaša nekaj povsem novega in vsega do zdaj veljavnega ne postavlja na glavo, vendar ima nekaj značilnosti, ki nam v prvem hipu povedo, da je obleka letošnja, in ne lanska. Lahko pa je stara dvajset let...

Ozkim, oprijetim krilom je odzvonilo. Nova krila so široka, bodisi rezana počez, še več pa je nabranih v pasu ali na bokih, ali pa imajo razne gube. Sončni plise je doživel ponovno uveljavitev in letos ga bomo videvali na krilih iz enobarvnega gabardena, kot na oblekah in krilih iz lahkega poletnega blaga.

O dolžini ni več dilem: krila so obstala pod kolenom in jih niso mogli premakniti navzgor še

tako zavzeti privrženci mini mode. Novo pri letošnjih spomladanskih in poletnih ženskih oblekah je, da je veliko dvodelnih ali celo trodelnih. Obleka in jopa iz istega blaga; krilo in bluzna ter blazer iz istega blaga; ali pa krilo z bolerom; krilo s plaščem — so kompleti, ki so spet na prvih straneh modnih časopisov.

Da pa takle komplet ne bi deloval dolgočasno, imajo lahko ovratnik in žepi obrobo druge barve. Možnih je veliko kombinacij, vendar se moramo zanje preudarno odločiti, kajti bolj kot je zadeva videti enostavna, več okusa je potrebnega, da dosežemo dober vtis.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA

češmin

Češmin je prišel k nam iz Afrike in je od 1 — 3 metre visok grm z močno rumeno korenino, iz katere zrastejo stebila z mnogimi dolgimi, visečimi vejami. Grm je sivkasto rjav, drobno trnasto nazobčani listi so brani v šopkih in pod vsakim šopkom je trn. Iz srede šopkov poženo dolgi viseči grozdi, polni svetlo rumenih dišečih cvetov. Iz njihovih plodnic se v avgustu razvijejo škrlatno rdeče kisle jagode.

Češmin cvete od aprila do ju-

nija, raste pa po živih mejah in parobkih ter ljubi apneno zemljo. Lubje s korenino nabiramo spomladi, jagode pa avgusta ali septembra.

Korenina ima to lastnost, da draži sluznice dihal in krvožilni sistem ter pospešuje izločanje žolča. V preveliki meri zaužit pa lahko povzroči celo smrt. Jagode vsebujejo precej sadnih kislin in sladkorja. Češmin je zdravilo pri nerednem delovanju jeter, zastoju žolča in kamnih. Iz jagod pa pripravljajo si-

rup, ki ga dajejo bolnim na pljučih, jetrih in želodcu.

Čaj iz korenine (1 do 2 gr na skodelico vode) oziroma iz njene skorje pospešuje izločanje žolča in seča, pomaga pa tudi pri zaprtju, revmi in protinu. Namesto samega češmina je dobro pri otekljih jetrih uporabiti mešanico češminovega ljužja, rmana, poprove mete, brinja, pelina in regrata. Od tega mešanice damo ščepec v skodelico vode, kuhamo 10 minut in pijemo dvakrat na dan po eno skodelico čaja.

Cilka Novljan

orehovi štruklji

Ena izmed domačih jedi, ki so nekaj za večje praznike pomenile slasten priboljšek kmečkemu otrokom, so orehovi štruklji. Danes še malokje pripravljajo to jed, a nanjo niso pozabili v znani Novljanovi gostilni v Mirni peči. Gospodinja Cilka Novljan pravi, da imajo orehove štruklje kaj radi ljubljanski gostje. Pripravlja jih takole:

„Zamesim testo iz moke, malo vode, jajca in ščepeca soli. Pustim ga stati najmanj 30 minut, potem ga razvaljam in razvlečem. Medtem pripravim nadev iz domače segrete topljene smetane, mletih orehov, jajca in žličke drobtin, prepraženih na maslu. Z nadevom namažem testo, ga zvijem in štruklje skuham v slani vodi. Navačno rahlo

vejo kakih 30 minut.

Kuhane odcedim in zabelim z drobtinami. Zraven štrukljev imajo nekateri radi solato, drugi pa kumarično omako. Lahko pa jih pripravimo tudi kot samostojno sladko jed, če jih potresemo s cimetom in sladkorjem, potem pa zabelimo z drobtinami na maslu.“

obzorja

knjige

ŠENTPETER

Roman „Šentpeter“ Juša Kozaka je izšel v četrto kot 17. knjiga bibliofilske zbirke iz slovenske kulturne zakladnice, ki jo izdaja založba Obzorja. Pisec spremne besede Janez Mušič označuje roman kot pripoved o človeku, kolektiva, za posebne odlike pa šteje mojstrsko prikazane množične prizore, iz katerih najlepše odseva tudi pisateljeva svojevrsna vizija življenja. Skozi opise svatbe, pustnega karnivala, božje poti, epidemije črnih koz, človekovega rojstva in smrti se na značilen čisto Kozakov način manifestira življenje v vseh svojih poglavitnih odtokih. Kozakov „Šentpeter“ smemo kljub nekaterim pomankljivostim šteti za pravo umetniško delo. Knjigo je ilustriral in opremil Janez Vidic.

Več kot štiristo let je preteklo od tistega za Slovence tako pomembnega leta 1550, ko je bel dan zagledala prva slovenska knjiga Katekizem, knjiga, v kateri je Primož Trubar dokazal, da je mogoče pisati in misliti v „vindišarskem“ jeziku. Knjiga je lahko izšla le, ker je v prvem času pravi mož pravilno mislil, vendar pa tega velikega dogodka dolgo časa Slovenci nismo znali ceniti. Dolga stoletja je tako Trubar kot njegovo delo ostajalo znano le kot nekakšen športni rezultat, kot je cinično zapisal Javoršek v knjigi o Primožu Trubarju. Kasneje so našli protestantizem, tako da je to obdobje dobilo že kar ustajeno, dokaj celovito podobo. Pred kratkim je Partizanska knjiga ob pomoči Kulturne skupnosti Slovenije izdala knjigo, ki prinaša nov kritični pretrast strokovne literature o prvi slovenski knjigi ter poskuša

opozoriti na ranljive točke v razpravljanju o slovenskem protestantizmu, ko se dotika problemov Trubarjeve lutrovske usmerjenosti, teološke misli in teološke terminologije. Gre za delo Jožeta Rajhmana „Prva slovenska knjiga v luči teoloških, literarnozgodovinskih, jezikovnih in zgodovinskih raziskav“. Avtor torej skozi več plasti prodira do jedra pojave, ki ga imenujemo prva slovenska knjiga, ter z njo neločljivo povezanega Trubarja.

Knjigo je odlično opremil oblikovalec Janez Suhadolc.

Med vohuni ima še vedno mesto pri vrhu priljubljenosti dr. Richard Sorge, saj je tako s svojim delovanjem kot življenjem dolgo pomenil nerešeno uganke. Šele novejši časi so odkrili, kdo je bil in za koga je v prvi vrsti delal Sorge. O njem je bilo napisanih že veliko podlistkov, knjig in pripovedi, gotovo pa se založba Borec ni odločila napačno, ko je za prevod v slovenščino izbrala roman „Sorge“ Hansa Otta Miessnerja. Miessner je bil namreč med drugo svetovno vojno na nemškem veleposlaništvu v Tokiu šef protokola in se je s Sorgejem osebno poznal. Bil je tudi priča številnim odločilnim dogodkom, zato je znal v romansirano pripoved vnesti pristna doživljanja in nianse takratnega življenja na Japonskem. Roman je prevedel Janko Moder.

Utrip sodobnega življenja je razrval in zrazil družinske vezi, zato je družina v moderni družbi manj čvrsta in manj povezana skupnost, kot je bila nekaj. Posledice družin-

ske „razrahljanosti“ so občutne tudi na področju vzgoje otrok. Staršem je vzgoja otrok dandanašnji trd oreh, katerega si ne upajo streti brez iskanja nasvetov vsepovsod, tudi tam, kjer bi ne bilo treba. Med številnimi priročniki, ki dajejo napotke za vzgojo otrok, so si v svetu pridobila poseben ugled dela ameriškega pisca dr. Benjamina Spocka.

Benjamin Spock na poseben način rešuje to problematiko. Prepričan je, da so ljudje že po naravi nagnjeni k vzgoji ter da za dobro vzgojo ni potrebna kdove kakšna učenost. Kljub temu pa v svoji knjigi „Vzgoja otrok v težavnih obdobjih“ ponuja odgovore na vprašanja, na katera prej ali slej nalete starši pri odraščanju svojih otrok. Knjiga je pred kratkim izšla v slovenskem prevodu pri Mladinski knjigi. Koristna bo tudi našim ljudem, da bodo znali ločiti vzgojne probleme, ki so značilni za našo družbo, od problemov visoko razvite kapitalistične družbe, čeprav je res, da avtor zanemarija povezave med družbenim dogajanjem in družinsko vzgojo. Kljub temu pa je v knjigi nadrobneje veliko koristnih spoznanj in misli.

Roman „Sončni žarek“ Norma Klein je doživel v ZDA velik uspeh, prav tako tudi film, ki so ga posneli, saj sta oba prekosila celo razvpito „Ljubezensko zgodbo“. Obema, tako filmu kot romanu, je za osnovo služil resničen dogodek: smrt mlade ženske, ki je morala zaradi raka umreti v najlepših letih. Mlada Američanka Helton je v času pred smrtjo zabeležila na magnetofon svoja številna opažanja, misli, spomine. Magnetofonsko gradivo je koristno porabila pisateljica Norma Klein in tako napisala pretresljivo pripoved, po kateri bodo radi segli tudi slovenski bralci. Nedolgo tega je roman „Sončni žarek“ izšel pri Pomurski založbi.

PREDSTAVUJAMO VAM

Mladinska knjiga nadaljuje z izdajanjem priljubljene knjižne zbirke Zlata knjiga, ki se od drugih podobnih zbirk loči po tem, da program izdajanja knjig oblikujejo mladi bralci sami kot tekmovalci za bralne značke. Prvih let knjig letošnjega letnika je že izšlo. Zanimivo je, da imajo večino v izboru domači pisci. Tako je med prvimi petimi knjigami le dvoje knjig tujih avtorjev: Anne Frankove „Dnevnik“ in Marka Twaina „Prigode Toma Sawyerja“. Ostale tri knjige so: Antona Ingoliča „Tajno društvo PGC“, Leopolda Suhadolčana „Deček na črnem konju“ ter Rada Murnika „Lepi janičar“. Avtorji ilustracij, s katerimi so vse knjige opremljene, so priznani slovenski ilustratorji.

prebrali smo

Državna založba je izdala zanimivo slovensko novost „Mirakel o sveti Neži“ pesnika Ervina Fritza.

Gre za „igro v sedmih slikah“, napisano v „šepastih verzih in oglati prozi“, kot je navedel avtor v kratkem navodilu ali pojasnilu, ki ga smemo šteti za sestavni del Mirakla, saj Fritz ni napisal besedila, ki naj dokončno zaživi šele na odru, ampak tekst s povsem bralnim značajem.

Besedilo je lahko, posmehljivo, robato, zvzišeno, igrivo, banalno, pomenljivo. Avtor je znal čudovito ujeti slog starih zapisov o življenju svetnikov (v nekaterih primerih je kar prepisal dele nauk, molitev in podukov iz starih slovenskih nabožnih in vzgojnih knjig) ter arhaični jezik pomešati z vulgarno govornico današnje ulice. Podobno je premešal tudi zgodnjekrščansko askezo in sodoben pogled na spolnost, zanesenjaštvo in treznost, zvzišeno in banalnost ipd. Vse to zagotavlja besedilo nenavadno dinamičnost in komičnost.

Vendar je legenda o sveti Neži, kakor jo je zapisal Ervin Fritz, več od smešnja in poigravanja. V posameznih slikah udarja na dan alegoričnost celega besedila; ne gre več za sveto Nežo, kateheta, angela, rablja — vse dobiva značaj pojavov sodobnega sveta. V igrivost besed tonejo mrke besede o zgodovini, ki jo prikrajajo, o človeku, ki ga v bogu utemeljene strukture drže v stiski, o grmadah nestrpnosti, ki bodo (so) gorele.

Če bi po antičnem zgledu v Miraklu o sveti Neži iskali katarzo, bi jo lahko našli: Fritzov Mirakel osvobaja človeka, daje mu nazaj človeško naravo — in zapra kura zneso jajce!

MIM

komentar

PRVA PLOŠČA

Mala plošča novomeške skupine Rudolfovo, ki je nedolgo tega izšla pri Helidonu, je zanimiva z dveh plati. Prvo in naj-

pomembnejše je, da je plošča s tako glasbo sploh izšla. Doslej namreč ne beležimo podobnega dogodka za območje Dolenjske. Izhajale so sicer male in velike plošče dolenjskih ansambljev, vendar je šlo v vseh primerih za tako imenovano narodno glasbo, ki dokaj upravičeno uživa zgolj komercialni sloves. Vse do plošče rudolfovcev nismo imeli Dolenjci „materialnega“ dokaza o tovrstni glasbeni ustvarjalnosti.

Drugo plat predstavljajo posnete skladbe same: Grem domov (besedilo Drago Vovk, glasba Rudolfovo) in Gorjanska bajka (besedilo Severin Šali, glasba Cveto Šali). Če bi morebiti smeli glasbi sami, posebno tisti pod naslovom Grem domov, očitati nedograjnost, pomankanje notranje vezalne moči in razdrobljenost, moramo po drugi strani priznati, da znajo rudolfovci tuje vzore vpeti v prostor, v katerem žive. To daje njihovemu početju dovolj trden pečat izvirnosti. Prav mogoče je, da je to tudi edina smer njihovega razvoja, če nočejo utočiti v sivem povprečju jugoslovanske rock glasbe.

Slovenskim rock skupinam se je tržišče odprlo: gramofonske hiše imajo več posluha za skupine in njihova prizadevanja. Vendar je napačno soditi, da to počno le iz ljubezni do tovrstnega domačega ustvarjanja. Plošča je še vedno predvsem tržno blago. Tega se morajo rudolfovci zavedati! Vendar pa bi podleganje izoblikovanemu splošnemu okusu plačali z dragocenim lastnim iskanjem, v končni posledici pa prav gotovo tudi z nezizrazitostjo.

M. MARKELJ

dolenjski napoj Janeza kovačiča

Običajno pripravijo slikarji za razstavo vsebinsko in izrazno zaskočene cikle svojih del. Janez Kovačič, akademski slikar mlajšega rodu iz Ljubljane, je v tem „pravilu“ izjema. Samostojna raz-

stava, ki so mu jo 16. aprila odprli v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici, hoče biti prej pregled umetniške odzivnosti in zmoglosti obvladovanja najrazličnejših slikarskih tehnik kot temat-

ska ubran prikaz njegove palete. Te mešanice pa ne smemo jemati kot nekaj slabega, marveč kot nadvse mikaven pojav, ob katerem začutimo večrazsežnostno slikarjevo razpetost in prizadevanje.

Ker smo Kovačiča do zdaj srečevali predvsem kot krajinarja, naj omenimo, da pomenijo v Kostanjevici razstavljene grafike in risbe pomemben del njegovega opusa. Enako velja za akvarele, za katere je značilno dramatično spopadanje barv in svetlobe. Iz zgodnjih stvaritev bi mogli kot posebno značilnost izluščiti tihožitja in portrete, nastale ob bogati slikarski tradiciji skozi desetletja in stoletja. Slike v oljni tehniki in akrilu so vendarle prevladujoče, saj je umetnik v njih do popolnosti uresničil „kosovsko“ barvno skalo.

Čopič pa v Kovačičevi roki dinamično zapleše šele tedaj, ko slikar zajema iz neposrednega življenjskega utripa, ko podobno kot Van Gogh uresničuje svoje „barvne“ sanje na platnu, razpetem pred pokrajino. Nobenega dvoma ni, da je Janez Kovačič svojo slikarsko občutljivost najbolj razvil v upodobitvah značilnega dolenjskega pejzaža, zlasti tistega, ki ga odseva Krka. Zato je tovrstnim stvaritvam tudi na njegovi kostanjevski razstavi odmerjen, rekli bi, bolj vpadljiv prostor.

Del, ki mu jih je navdihnila Dolenjska, je gotovo več sto. „Lačen

sem te pokrajine, nosim jo v srcu kot nemiljiv in neizbrisljiv navdih. Ko bi le imel več časa, da bi večkrat razpel platno tu ali kjerkoli na Dolenjskem, ob Krki,“ je dejal pred otvoritvijo svoje kostanjevske razstave.

Kovačič je Dolenjsko vzljudil kot človek in umetnik. „Rad sem se odzval povabilu, naj sodelujem v Dolenjski slikarski koloniji, nadvse rad, da delam v Kostanjevici za skupinsko razstavo Zlati oktober. Tako sem lahko spoznal Dolenjsko v dveh letnih časih — poleti in jeseni, ko se narava odene v pastel.“ V Dolenjski slikarski koloniji je slikal 1974, in 1975, na Zlatem oktobru 1975.

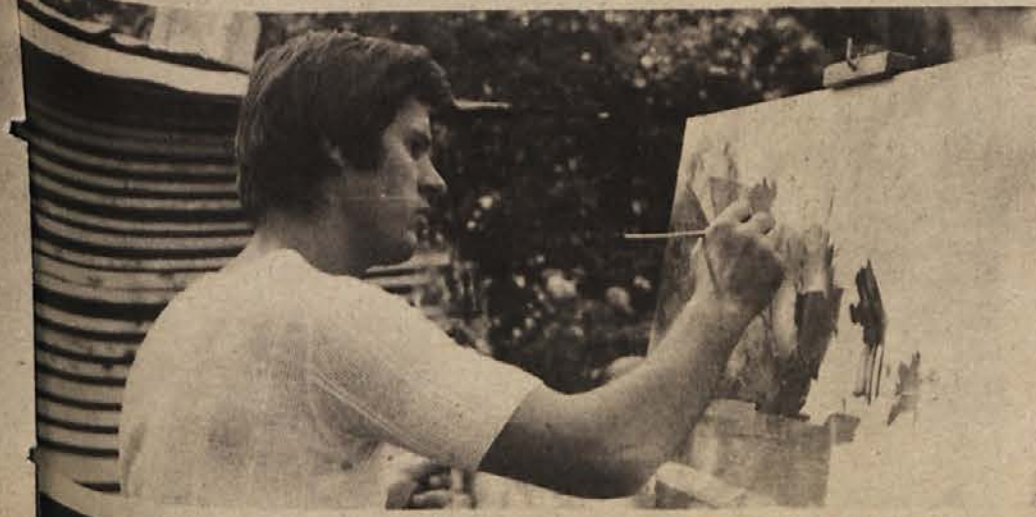
Koje prvič postavil stojalo pred odsev Krke na kandijski strani, se je nenadoma zbal, ali bo kos vsej tisti ogromnosti zelene barve motiva, ki si ga je izbral. Motilo ga je, ker je ob vsakem pogledu zagledal drug ton. Te spremeniaste zelene „skale“ pa se je kmalu navadil in mu roka ni več zadržala, če je bilo treba čez zeleno osnovo potegniti svetlejši ali temnejši ton. Sam ni vedel, kaj je prenehal zavestno študirati motiv, kdaj se je z njim „spojil“ in srkal iz njega sa-

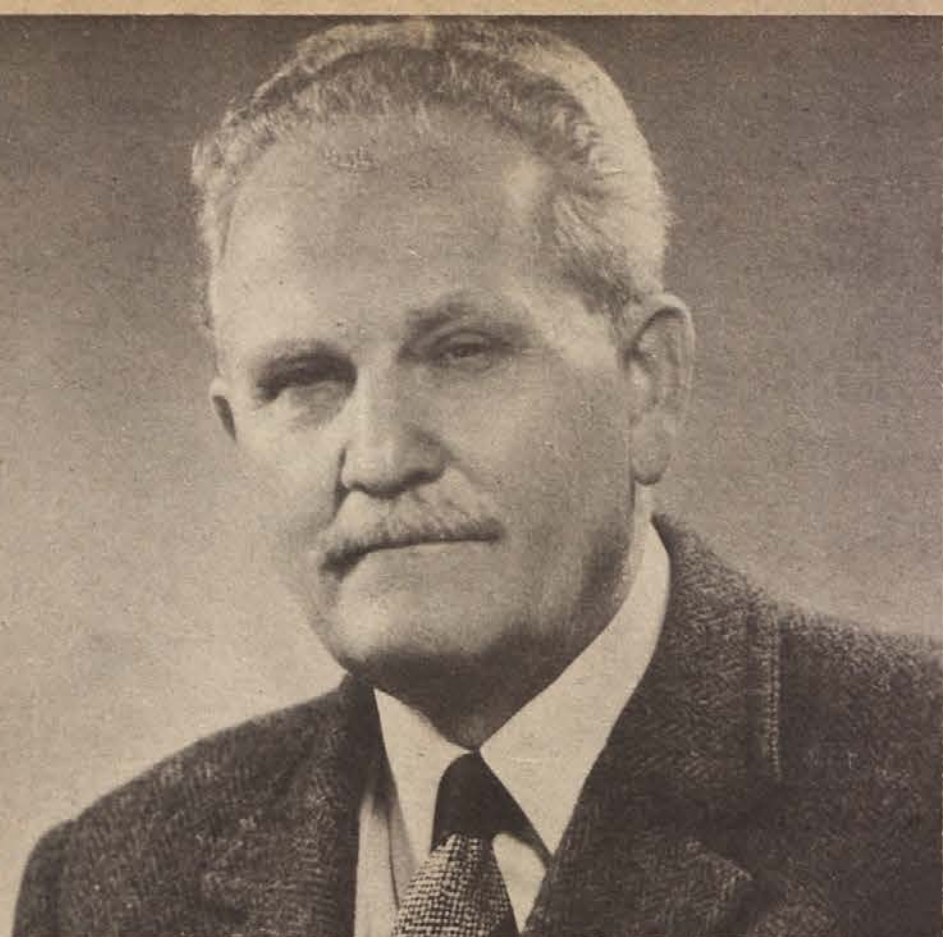
mo še bistvo. Čutil je le neko čarobno moč, da ga nekaj čedaje bolj ovija s svojimi skrivnostnimi lovkami. Šele kasneje se je zavedel, da tako opijanja Dolenjska.

Ko je prišel drugič v kolonijo, je postavil stojalo s platnom na isto mesto. Tedaj je iz njega spregovorilo spoznanje: „Čeprav sem v koloniji že drugič, mi še vedno daje nekaj novega. Dolenjska je nekaj posebnega. Izredno bogastvo zelene barve je tu edinstveno, nikjer drugje ni mogoče najti toliko odtentkov te barve. Res je slikanje v tej barvi težavno, ker ima majhen razpon, zato občuti slikar veliko zadovoljstvo, če se mu slika posreči. Prav v dolenjski pokrajini sem dobil veliko dragocenih izkušenj, zato mi je še posebej pri srcu.“

Dolenjska je in bo Kovačičev eldorado, rezervat novih moči in navdihov. Kajti če pravi, da je lačen, ji s tem ne laska, marveč jo potrebuje. Kot popotnik čisto studenčnico po dolgem popotovanju. Dolenjska mu pomeni široko odprta vrata, da še bolj potrdi svoj že dokazani talent in svoje že izpričano znanje.

I. ZORAN

ladislav lesar OBRAZI

JABOLKO JE TUDI LJUBEZEN

Miren in preudaren kakor je, ima človek občutek, da je pravkar prišel iz sadovnjaka ali kje iz sončne Dolenjske iz tistega svojega Blata pri Grosupljem. Iz stare graščine, kjer je bil nekoč doma, kjer se je rodilo veliko otrok. Najstarejši brat Lojze je postal slavni ameriški pisatelj Louis Adamič. France pa je navezan na svojo zemljo, na domače gozdove in sadovnjake. Na jablane, hruške, orehe, češnje... In prav sadnemu drevju je v svojem bogatem življenju posvetil največ premišljevanja in delovne energije. Za svoje delo je pred kratkim prejel Kidričevo nagrado. Dr. France Adamič, redni profesor na biotehniški fakulteti v Ljubljani in vsestranski znanstveni delavec, je objavil sam ali v soavtorstvu sedem samostojnih publikacij, čez 40 znanstvenih, čez 80 strokovnih in več kot sto raznih drugih člankov, ima v rokah vse niti pomologije ali vede, ki obravnava sadne sorte in plodove, proizvodno sposobnost in rodovitnost, kvaliteto, hranilno in tehnološko vrednost plodov za izdelavo raznih izdelkov, kot so: suho sadje, sokovi, marmelade, konzerve, dodatki in pripravki za izdelavo bombonov, sladoleda in tako naprej.

Še posebej pa je zavzet za modernizacijo sadovnjakov, ki je bistvo sadjarstva. Je eden od pionirjev nizke vzgoje s pravilnim razmikom in rednim vzdrževanjem krone, pravilnim gnojenjem in zatiranjem škodljivcev. V pomoloških raziskavah, ki vključujejo vrednotenje sort in tipov pri nas razširjenih sadnih vrst, je vnesel znanstven koncept. Raziskuje vpliv različnih načinov oskrbe zemlje in stanje mineralne prehrane in rast jablan. Prvi v Jugoslaviji je uvedel metode foliarne analize v sadjarstvu. Postavil je mejne standarde za jablane v odvisnosti od raznih ekoloških dejavnikov.

Ko je pred desetletji slovensko sadjarstvo prešlo iz kmečkega ekstenzivnega na intenzivno plantažno pridelovanje sadja, je bilo potrebno postaviti tehnologijo in sadni izbor na novo podlago. Prof. Adamič je izdal številne publikacije, s katerimi je širil sodobne tehnološke koncepte, opelemenitene z rezultati osebnih raziskav. Je vodilni pomolog v Jugoslaviji.

„Dolenjsko sadjarstvo je v prejšnjih stoletjih zaostajalo za razvojem sadjarstva v drugih slovenskih pokrajinah. Veliko zaslug za uvajanje novih sort in tudi načinov pridobivanja sadja imajo razne graščine in samostani, v kasnejšem obdobju pa župnišča in šole.“ Prof. Adamič zelo ceni vse dosežke v sadjarstvu: predhodnike svojega dela Dragana Pipšla, ki je deloval v Posavju z vitezem Gutmansthalom iz Radeč, Ivanom Beletom, Martinom Humekom in drugimi, da ne pozabimo na grmsko šolo in njenega prvega ravnatelja Riharda Dolenca ter predavateljev Josipa Skubica, Franja Kafola, Antona Flega in drugih.

„Na Dolenjskem so bile zelo cenjene in uspešne dolenjska voščenska in razne renete, med hruškami dolenjska maselnica, postrvka in razne zgodnje muškatne sorte, med slivami zeleni ringlo in domača sliva. Med češnjami brusniške sorte. Med novejšimi sadnimi sortami pa pride na prvo mesto jonatan. Jonatan je prišel v prvem desetletju tega stoletja iz Amerike in je zanj značilna izredna rodnost, kvaliteta in trpežnost. Med hruškami naj omenim viljamovko in kleržo, ki so bile preizkušene že v Mariboru in Gorici.“ V plantažnih nasadih v Leskovcu, Kostanjevici, Pleterjah, Sevnici in Brežicah rastejo mlada, od strokovnjakov preizkušena drevesa in med temi strokovnjaki je na prvem mestu ime profesorja Franceta Adamiča.

Čas bi bil, da dolenjski sadjarji pregledajo svoje sadovnjake in izločijo vse, kar je ostarelo, in drugo sadje, ki ga ni več mogoče s pridom izkoriščati. Življenja sposobno drevje pa je potrebno očistiti, razredčiti krone, oskrbeti z novo zemljo in gnojenjem in vzdrževati nasade s pogostimi krošnjami.

Perspektiva sadjarstva na vasi je v organizirani proizvodnji opreme in delovne sile v okviru vaških skupnosti. Na tržišču je preveč alkohola in premalo naravnih sokov.

In res je sadja, ki izhaja s podeželja, na podeželju vse manj. Otroci so rahlični in ponekod komajda poznajo jabolko.

France Adamič sodeluje pri preizkušanju novih sort in pri križanju ter vzgoji novih vrst. Na ta način so vzgojili že vrsto jabolok, breskev orehov. „Na Dolenjskem imamo preko petsto raznih vrst. In v plantažnih nasadih je potrebno gojiti tiste, ki so najbolj donosne. Pri nas je sadjarstvo že od nekdaj tipično blagovna proizvodnja, saj smo že v prejšnjih časih s sadjem zalagali Dunaj, Trst, Reko in širši jugoslovanski prostor, dokler niso sadjarstva razvili tudi drugod. Razvoj sadjarstva se usmerja predvsem v podravske bazene, Posavje, Savinjsko dolino, Goriško in v obmorski pas. Pridelava sadja se je v zadnjem času izredno povečala, v bodočnosti pa računamo na še večji izvoz.“

Adamič predava tudi uvod v kmetijstvo in živilstvo. Zanimajo ga zgodovinski dogodki in pojavi ter razvoj, kot ga načrtuje dolgoročni razvoj za kmetijstvo in živilstvo Slovenije. Zbirati in piše bibliografije pomembnih delavcev s tega področja. Sodeluje pri ustanavljanju muzeja kmetijske mehanizacije v Bistri pri Vrhniki, bil je eden od ustanoviteljev vinskega muzeja v Kostanjevici na Krki, je urednik Zbornika občine Grosuplje in dela pri slovarju tehniške terminologije.

Bil je član sveta za znanost SRS, član zveznega sveta za koordinacijo znanstvene dejavnosti ter pri Skladu Borisa Kidriča. Udejstvuje se tudi v mednarodnih okvirih kot član jugoslovanske nacionalne komisije za sodelovanje s FAO, pri ECA v Rimu in pri OECD v Parizu. Dr. France Adamič je ves predan svojemu delu. Ljubi naravo in naravne plodove, gozdove in gore in še posebej svojo Dolenjsko.

„Kjer bog roko ven moli“
BOJAN BUDJA
JANEZ PEZELJ

kramljanje za hip oživi minule dni

Bržkone je tudi serija zapisov „Kjer bog roko ven moli“ potrdila staro ljudsko modrost, da je kovačeva kobila vedno bosa. V nizu bolj ali manj posrečenih zapisov o starih in manj starih, znanih in manj znanih dolenjskih gostilnah se je nič kolikokrat primerilo, da nismo vedeli, katero bi obiskali. Zlasti v zadnjem času, ko naše uredništvo že lep čas deluje nadjedno starejših novomeških oštarij, nad Košakovo gostilno.

Povrnimo se torej v tisoč osemsto osemindesetdeseto. Kapiteljski zvonik se spogleduje s toplimi sončnimi žarki in v mirnem podeželskem mestu se ne dogaja nič bistveno novega. Meščani se radi ustavljajo, med njimi je tudi Janez Trdina, v mladem kostanjevem parku tik pod Restavracijo pri pošti (Hotel Metropol). Z zanimanjem ogledujejo prizadevnega Košakovega Janeza, ki se je odločil, da bo v mestecu, ki je imelo že veliko oštarij, pa kaj malo prebivalcev, postavil sodobno gostilno, v kateri so se kasneje zbirali pomembni meščani, kmetje, tujci.

„Moj oče,“ je povedala današnja lastnica gostilne Fanika Košak, „je bil zelo prizadeven in podjeten. Bil je čez lužo, garal sedem let, ko pa je bilo domotožje le prehudo, se je navzlic ne preveč polnim žepom vrnil v domovino. Lotil se je gostilniške obrti, in sicer jo je opravil v Seidlovi hiši. Bil je dober in uren birt in začel je razmišljati o novih gostinskih prostorih. Dasi je vedel, da bo z obiskovalci nemara težko, je računal na kmete.“

Temelje je torej začel kopati 1898, takratni urbanisti pa so mu ukazali, da mora biti hiša zaradi lepšega videza tako široka, kot je blok pred njo. To je očetu hodilo narobe, toda drugače ni šlo. Za takratne razmere je naredil res mogočno stavbo in 1900 se je začelo zares. V zgornjih prostorih, kjer delajo danes novinarji Dolenjskega lista, je bilo nekaj tujskih sob, nekaj pa jih je oddal strankam, in sicer povečini odvetnikom.

Spretnemu birtu ni bilo nikoli hudo, za to je bil lep dokaz Košakov Janez. Na njegovem dvorišču so bili namreč vsak ponedeljek v tednu živinski sejmi. Mnogokrat se je zgodilo, da so prišli kmetje že v nedeljo zvečer. In ravno zavoljo tega je Košak za hišo postavil sodobne hleve. Kmetje so se zbirali v veliki sobi, naročili golaž, veliko kruha in polič domačega. Nato so besedovali. Pozno v noč in tja do ranega jutra so tako sedeli, včasih tiho zapeli, najraje pa razmišljali o kupčijah. Ko je velika ura odbila tretjo, so se počasi jeli odpravljati k svoji živini, ki jih je še v trdni temi potrpežljivo čakala. Podoba je bila, da so nekateri le stežka ločili od konj, krav, in prav tisti so vedeli v veliki sobi povedati veliko žalostnih zgodb iz kmečkega življenja.

Gostilna je postala zaradi sejmov znana daleč naokoli, dela je bilo veliko, zato so imeli v

predvojnih časih dva hlapca in dekli. Tako je povsem umevno, da so skrbeli tudi za veselice. Najslasnejša je bila Silvestrova, s številno udeležbo meščanov, ki so se radi pri Košakovih povsneli tudi na pustni torek, maškara pa je sledila na pepelnično sredo običajna slaničkova pojedina. Harmonika je v veliki sobi zapela tudi po vinski trgatvi, in sploh so imeli meščani Košakovo gostilno radi.

In prva leta očetovega birtovanja, ki so za Faniko Košakovo nekoliko prikrita s skrivnostno tančico, so tekla. 1937 je Fanika postala izučena trgovka, toda za prodajni pult ni nikoli stopila. „Oče je imel iz prvega zakona štiri sinove,“ je povzela Košakova, „vendar so vsi umrli. Tako sem sama padla v gostilniški krop. 1943. leta je oče gostilno prepustil meni, sam pa se je ukvarjal s kmetijo in vinogradom. Gostilno sem dobila v težkih časih. Največjo sobo so zavzeli Nemci. Ob bombardiranju je bila poškodovana tudi naša hiša in najbrž bi v tistih časih brez očetove pomoči sama težko prebila.“

Najraje pa se Košakova spominja časov iz pred petnajstih let:

„Zdi se mi, kot da bi bilo včeraj“. V malo sobo so radi zahajali Windischar, Raitz, dr. Perko, dr. Vasič, dr. Furlan, sodnik Turk, odvetnik Bučar, svetnik Skale in drugi možje. Ne bi vedela, kaj so se pogovarjali, vem pa, da je bilo vedno „vroče“. Beseda je ponavadi dala besedo in sicer resni možakarji so se v moji sobici razgreti, da bi v njih meščan tisti hip ne prepoznal doktorjev in drugih izobražencev. Zal mi je za tistimi časi in za rajnkimi. Moji gostilni je ostal zvest poslednji iz njihove družbe, odvetnik Bučar. Se vedno se rad oglasi pri meni, pokramljava o starih časih, potožim mu, da dolgo ne bom več zmogla, zakaj gostilna zahteva mlade moči. Jaz sem že opešala. Nečaka se ne moreta odločiti za ta poklic, in ne vem, koliko časa bom še kljubovala trdemu delu. Zal pa mi je za gostilno, za očetovim delom. Lahko bi dajala kruh še naslednjim generacijam, zlasti zato, ker se vino v njej pretaka čez 70 let. Vrata gostilne so bila zaprta takoj po vojni, in sicer za štiri leta. Vse pogosteje pa jih zapiram tudi sedaj. Mladina se namreč za težko obrt ne more odločiti, raje gre v tovarno. Opravi osem ur in konec. Za točilniškimi pultom pa delavnik krojijo gostje. Pri nas je že bila navada, da smo vedno odprli vrata.“

Tako sta v Novem mestu ostali še dve stari gostilni — Perova in Košakova. Obe hiši kljubujeta, a se nič več ne ženeta za gosti. Vseeno imata obiskovalce. Ti so navadno starejši ljudje. V gostilniške prostore ne pridejo samo zaradi dobre kapljice, pač pa zavoljo prostora in gospodarjev. Iz prvih še vedno diha preteklost, drugi pa jim s toplim kramljanjem pomagajo za nekaj časa oživiti minule dni.

